

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 9. DECEMBRA 1982

ŠTEVILKA: 48 • LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarnja začel izhajati 26. januarja 1937. Železarnja izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl. Naslov: Uredništvo Železarnja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

PREDLOG IZHODIŠČ ZA PRIPRAVO LETNEGA PLANA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE ZA LETO 1983

Na tretji seji delavskega sveta SOZD SŽ, ki je bil v petek, 3. decembra, v Verigi Lesce, so obravnavali tudi predlog izhodišč za pripravo letnega plana SOZD Slovenske železarnice, ki je opremljen tudi z nekaterimi kazalci devetmesečnega poslovanja letos in ga v nekoliko skrajšani obliki objavljamo.

Namen predloga izhodišč za pripravo letnega plana 1983 je dvojen. Prvič želimo z njim opredeliti osnovne cilje našega poslovanja v prihodnjem letu in politiko, na osnovi katere bomo vsi delovali v smeri uresni-

čevanja teh ciljev. Pri tem bomo v časovnem pogledu upoštevali srednjeročne usmeritve, v vsebinskem pogledu pa cilje in politiko širših skupnosti in organizacij, ki so izražene v pretežni meri v republiški in

zvezni resoluciji. Če bosta ti resoluciji kasnili, prav tako pa tudi nekateri dogovori, odloki in podobno, ki prav tako usmerjajo vsebino plana, bomo naše cilje in politiko gradili na analizah Zavoda SR Slovenije za družbeno planiranje, izdelanih ob rebalansiranju srednjeročnega plana. Obenem bomo izhodišča gradili predvsem na ekonomskih analizah, izdelanih v delovnih organizacijah in v SOZD, kot, na primer, analizi uspešnosti izvoznih izdelkov, analizi gibanja OD v letih 1981/82, analizi medsebojnih dobav in podobno.

Drugič: z izhodišči želimo poenotiti elemente pri sestavi plana, ki bo s tem postal primerljiv za vse članice SOZD.

V vsebinskem pogledu bomo sledili pripravi zbirnih planov, ki bodo že okvirno določeni. V izhodiščih zapisani cilji in politika predstavljajo

(Nadaljevanje na 8. strani)

BITKA ZA GOSPODARSKO STABILIZACIJO ZAHTEVA TUDI VEČ ZNANJA IN USTVARJALNOSTI

»Z razvojem znanosti in znanstveno-raziskovalnega dela bomo prispevali k hitrejšemu in smotrnejšemu razvoju proizvodnih sil in boljše gospodarjenje z družbenimi sredstvi. Z ustvarjalno porabo novih znanstvenih dosežkov, usklajevanjem izobraževanja s potrebami gospodarstva, uvajanja novih tehnologij, razvijanjem samoupravne organiziranosti in drugimi racionalizacijami bomo pospeševali rast produktivnosti dela in boljše ekonomičnost poslovanja.«

To nalogo je tretji kongres samoupraviteljev Jugoslavije lansko leto junija uvrstil med poglobitve naloge nadaljnega materialnega in socialnega razvoja in programa ekonomske stabilizacije. Vse to sicer radi ponavljamo, v praksi, v vsakdanjem življenju pa stvari kaj radi rešujemo »kar na pamet«, čeprav vemo, da prva fronta bitke za stabilizacijo poteka v proizvodnji, ki jo bomo dobili le, če bo oprta na kakovostnejše osnove, to je na prestrukturiranje nekaterih dejavnosti, na produktivno ustvarjalnost, na inventivno in inovativno ustvarjalnost in ne nazadnje na vrhunske dosežke znanosti, tehnologije ... To pa seveda zahteva od vseh subjektov v bitki za gospodarsko stabilizacijo mnogo več odgovorne kreativnosti, kar bi s preprostimi besedami rekli: učinkovitejše povezovanje ročnega dela z umskim in znanstvenega dela s praktičnim delom. Vsega tega pa si brez znanja ne moremo zamisliti, pri tem pa objektivno priznati, da ga na vseh področjih: proizvodne-tehnološkem, samoupravnem in družbenopolitičnem, pogrešamo tudi v naši železarni.

Da se bomo dobro razumeli. Ta čas imamo v naši železarni mnogo več solanih kadrov, kot smo jih imeli kdajkoli prej, za vsa odgovornejša dela in opravila zahtevamo visoke naslove in diplome, pa vendarle stvari ne grede tako, kot bi morale. V železarni smo si ustvarili nekakšno dogmo, da temeljno organizacijo, delovno skupnost ali posamezno službo lahko vodi samo človek z naslovom in diplomom, pri čemer pa smo zanemarili dejstvo, da spričevalo oziroma diploma še ne jamči za sposobnost. To dokazujejo tudi številni kadri, ki so opravljali odgovorna dela in opravila v preteklosti, a so bili partizani in delavci.

V sedanjih izjemno težkih gospodarskih in družbenih razmerah, ki se jih včasih premalo resno zavedamo, bi še posebno pozornost morali nameniti kadrovske politiki, pri čemer bi morali večkrat poiskati navdih v pridobitvah narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije, ki sta uveljavljala resnične človeške avtoritete po slovetem Njegošovem izreku: v trpljenju spoznaš junaka. Sedanji čas pa še kako zahteva, da znova uveljavimo avtoriteto dela, sposobnosti, morale, znanja in ne avtoritete naslova, prestiža ... avtoritete, ki se opira na razne papirnatke bergle in ne na človeške kvalitete.

Seveda s tem nismo želeli zanemariti vprašanja šolske izobrazbe, ki pa sama po sebi nič ne pomeni, če ni ustvarjalna in če ni oplemeniten z gornjimi kvaliteta, ki so v najtežjih dneh naše vojne in povojne zgodovine premagovale najhujše težave, tudi pomanjkanje formalnega znanja.

V tem razmišljanju pa moramo tudi poudariti, da med lastnosti ustvarjalne osebnosti sodi tudi trajno in organizirano izobraževanje za delo, vodenje, samoupravljanje in družbenopolitično delo. Žal pa praksa in življenje kaže, da mnogokrat iščemo rešitve za posamezna vprašanja »na pamet«, čeprav jih je teorija že rešila in bi bila potrebna le ustrezna presaditev v prakso, ali pa jih rešujemo mimo strokovnih služb, namesto, da bi od njih zahtevali variantne predloge, za katere bi tudi strokovno odgovarjali. Na to je v svoji študiji Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja opozoril Edvard Kardelj, ko je napisal:

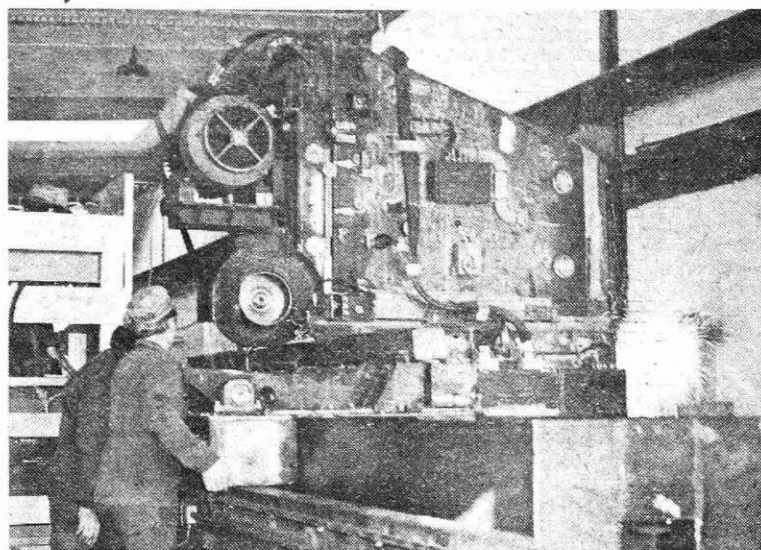
»Teorija in praksa sta neločljivi od človeka kot družbenega bitja. Zato tudi znanost in na znanosti utemeljene strokovne službe predstavljajo sestavni in neločljivi del celotne prakse političnega sistema. Znanost in strokovne službe bi morale biti prisotne na vseh ravneh delegatskega sistema, biti bi morale podlaga za delo delavskih svetov, delegatskih skupščin, izvršnih organov, administracije, zveze komunistov in drugih socialističnih sil naše družbe.« Seveda gre pri tem, kakor je v nadaljevanju poudaril, za resnično marksistično znanost, brez katere bi bila naša družbena praksa empirična in kratkoročna, s tem pa tudi konservativna in počasna. To velja tudi za različne ocene posameznih dejavnosti, ki so nemalokrat popolnoma laične, ne tako redko pa tudi nemarksistične, pa vendar, ker jih izražajo razne papirnatke avtoritete, »verodostojne«.

Zaradi drugačnega ravnanja v praksi izgubljamone nešteto ur, tudi dragi plačanih kadrov, na sestankih, rešujemo stvari neznansko, kratkoročno in zato je tudi njihova realizacija počasna, neučinkovita. Odsotnost in premalo opredeljena odgovornost strokovnih služb jih destimulira in dela poprečne, namesto, da bi od njih zahtevali strokovne in dolgoročne rešitve ter jih zato tudi ustrezno materialno stimulirali. Sedanja situacija v železarni, njen bodoči razvoj v okviru bitke za gospodarsko stabilizacijo pa neizprosno zahtevajo več znanja in ustvarjalnosti.

ZDRUŽEVANJE DELA IN SREDSTEV ZA POVEČANJE DEVIZNEGA PRILIVA

Pred prazniki je bil delavcem TOZD Valjarna bluming-štekel predložen v razpravo samoupravni sporazum z združevanjem dela in sredstev za izgradnjo turistične infrastrukture in izboljšanje pogojev za dvig turistične ponudbe Gornjesavske doline s ciljem povečanja ustvarjenega deviznega priliva, ki naj bi ga ta TOZD podpisala s HTP Gorenjska - TOZD Žičnice Kranjska gora.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Nov brusilni stroj za brušenje gredic 135 x 135 mm, ki je projektiran, izdelan in montiran doma, so prejšnji teden začeli postopno testirati. Najzahtevnejši del, pogon brusilne glave, je dal spodbudne rezultate. Več o tem bomo napisali v prihodnji številki Železarnja.

POLITIKA DRUŽBENEGA RAZVOJA IN NALOGE NA PODROČJU ZDRAVSTVENEGA VARSTVA V 1983. LETU

Pred nami je že tretje leto srednjeročnega planskega obdobja. Določamo cilje, usmeritve in naloge politike uresničevanja družbenega plana SR Slovenije v prihodnjem letu. Snujemo jih na podlagi analiz o uresničevanju družbenega plana v prvih dveh letih njegovega uresničevanja in ocen gospodarskih, socialnih in političnih razmer v prihodnjem letu.

Pogled nazaj odkriva, da smo naredili nekatere pomembne premike pri dogovorjenem prestrukturiranju na področju proizvodnih pa tudi družbenih dejavnosti. Hkrati pa ugotavljamo, da zavoljo zunanjih in notranjih negativnih dejavnikov ne uresničujemo številnih temeljnih razvojnih nalog. Nenehno se poslabšujejo razmere gospodarjenja in pri-

dobivanja dohodka, hkrati pa se povečujejo obveznosti SR Slovenije pri saniranju deviznopolnične bilance, povečujejo se obveznosti, ki jih imamo pri pospeševanju razvoja manj razvitih republik in SAP Kosova.

V letu 1983 pričakujemo nizko, komaj 1,6-odstotno realno rast družbenega proizvoda v Sloveniji, ki naj bi jo zagotovili s približno 1-odstotnim

povečanjem števila zaposlenih, in to zlasti v proizvodnih dejavnostih, z učinkovitejšim gospodarjenjem, z večjim varčevanjem v proizvodnji in porabi, z boljšo izrabo delovnega časa in proizvodnih zmogljivosti ter s poostreno odgovornostjo za gospodarjenje z družbenimi sredstvi in za izpolnjevanje dogovorjenih nalog. Da bi zagotovili možnosti za uresničitev zelo zahtevnih proizvodnih in izvoznih nalog, bomo morali v prihodnjem letu zmanjšati vse oblike porabe v SR Sloveniji. Ohranili naj bi le doseženi obseg vrednosti nalog v izvozno usmerjene proizvodne zmogljivosti gospodarstva.

Sredstva za osebne dohodke, za skupne in splošne potrebe bodo lahko v prihodnjem letu v globalu porasla le za 12 odstotkov, tako da se bodo povečala za približno polovico manj, kot bo znašalo nominalno po-

(Nadaljevanje na 9. strani)

1500 ŽELEZARJEV DELALO TUDI NA DAN REPUBLIKE

Delavci temeljnih organizacij združenega dela PLAVŽ, JEKLARNA in VALJARNA BLUMING-SKEKEL, to je vključno z vzdrževalci okrog 1500 delavcev, so se odločili, da bodo delali tudi ob praznični dnevi, to je 29. in 30. novembra, medtem ko je bila za njih nedelja, 28. novembra, navaden delovni dan.

Za to so se odločili, ker so imeli dobre obratovalne pogoje in da bi ublažili izpad proizvodnje zaradi objektivnih vzrokov, kot so redukcije električne energije, pomanjkanje surovin, nepredvidene okvare in po-

dobno. V teh dveh dneh so plavžarji izdelali 1.036 ton grodlja, jeklarji 3.022 ton surovega jekla, delavci v TOZD Valjarna bluming-štekel pa so izvaljali 2.930 ton jekla.

(Nadaljevanje na 2. strani)

DOBRI PROIZVODNI REZULTATI V NOVEMBRU IN SPODBUDEN START V DECEMBRU

Po prvih podatkih, ki jih zbira oddelek za statistiko na sektorju za ekonomiko in organizacijo, smo v mesecu novembru v železarni dosegli 118.028,9 tone skupne proizvodnje in za družbenim načrtom zaostali 4,5 %, za nekoliko nižjim operativnim programom pa 2,4 %. V tem mesecu smo za prodajo izdelali 31.008,1 tone, oziroma 8,2 % manj, kot je predvideval družbeni načrt in 5,1 % manj, kot je bilo načrtovano z zmanjšanim operativnim programom.

Zelo dobro so se odrezali delavci v TOZD Plavž, ki so izdelali 15.385,2 tone grodlja in s tem presegle družbeni načrt za 16,6 % in precej povečali operativni program za 6,1 %.

Tudi jeklarji TOZD Jeklarna so delali dobro in so v novembru izdelali 39.781 ton surovega jekla, s čimer so za 0,8 % presegle mesečni družbeni načrt, ki je bil enak operativnemu programu. Če ne bi prišlo do nepričakovane okvare na Lectromelt električni peči, bi svoje planske obveznosti pomembno presegle.

Zelo obetavni so podatki za prvih šest dni decembra, meseca, ki je po tradiciji železarjem pomeni maksimum prizadevanj, da se izboljša letna bilanca.

V prvih šestih dneh decembra so delavci v proizvodnih temeljnih organizacijah dosegli 26.722 ton skupne proizvodnje, kar je dober odstot-

tek nad linearno planirano količino. Za prodajo je bilo narejenih 6.833,8 tone izdelkov, kar pa je okrog 0,5 % manj od idealne izvršitve plana.

Zelo dobre rezultate so v prvih šestih dneh dosegli plavžarji, ki so izdelali 2.987,4 tone grodlja, kar je glede na družbeni plan skoraj 3 % več, glede na povečan operativni program pa dober odstotek več od linearnega plana.

Spodbudne delovne rezultate so v teh dneh dosegli tudi jeklarji, ki so izdelali 9.098 ton surovega jekla in s tem skoraj za tri odstotke presežajo linearni družbeni načrt, ki je enak operativnemu programu.

Vsi si iz srca želimo, da bi tak trend zadržali do konca leta in ga morda še kje pospešili, kar nam bo omogočilo zanesljivejši začetek novega gospodarskega leta.

Z DELOM V PROSTIH SOBOTAH DELNO NADOKNADITI ZAMUJENO

Ta čas so vsa prizadevanja delavcev temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti naše železarnice usmerjena v to, da bi kar se da izboljšali poslovne rezultate in znižali ob devetmesečni bilanci izkazano izgubo in da bi slovenski in jugoslovanski predelovalni industriji dali čimveč jeklenih izdelkov. V nekaterih temeljnih organizacijah so se že odločili, da bodo do konca leta delali vse proste sobote, druge še razmišljajo, glede na to ali bodo imeli dovolj polizdelka, prav pa bi bilo, da bi se povsod tam, kjer so pogoji, odločili, da s sobotnim delom vsaj delno nadoknadimo to, kar smo zaradi objektivnih in tudi subjektivnih vzrokov zamudili in izboljšamo naš start v novo leto. Prav bi bilo, da bi se tem prizadevanjem pridružili tudi delavci delovnih skupnosti na primer-nih delih v proizvodnji.

Delavci v mnogih slovenskih delovnih organizacijah izkoriščajo vse možnosti, da bi čim več prispevali k skupni slovenski gospodarski bilanci, pri čemer prav gotovo še posebno z udarniškiimi sobotami in nedeljami izstopajo trboveljski in velenjski rudarji. Železarji pa pri tem nismo nikdar zaostajali.

OB 20-LETNICI VATROSTALNE, TOZD JESENICE, ČESTITAMO TUDI ŽELEZARJI

Dvajset let je dovolj dolga doba v življenju delovne organizacije, da se lahko s svojim delom dokaže in potrdi. Je pomemben mejnik dela, ker je lahko tako kot v primeru Vatrostalne potrditev pravilne odločitve.

Leta 1962 je Vatrostalna Zenica organizirala na Jesenicah poseben obrat, ki se je leta 1973 skladno z ustavo in zakonom o združenem delu organiziral kot samostojna temeljna organizacija. Dvajsetletnica dela Vatrostalne na Jesenicah je pravzaprav le mejnik organizacijske in ekonomske samostojnosti. Korenine njihovega dela segajo daleč nazaj v zgodnja leta železarstva na Jesenicah, v čase, ko delitev dela še ni bila izvedena do stopnje današnjega tehnično razvitega modernega železarstva. Tradicije njihovega dela so torej živo in trajno povezane z železarstvom. Delijo z njim dobro in slabo, napredek in razvoj pa tudi težave in neuspehe.

Leto ustanovitve Vatrostalne je tudi za Železarno posebej pomembno. Sprejeta je bila dolgoročna odločitev, da se poveča proizvodnja jekla v elektro pečeh. Pri 320.000 tonah izdelanega jekla v letu 1960 je bilo le 4 % elektro jekla. Leta 1965 je pričela obratovati 60-tonska električna peč Asea. Leto kasneje znaša skupna proizvodnja jekla že 390.000 ton, delež elektro jekla pa se je povzpela na 18 %. Leta 1968 je zgrajena in dana v obratovanje druga elektro peč. Skupne kapacitete za izdelavo jekla so že takrat omogočale proizvodnjo pol milijona ton letno. Ta rezultat je bil prvokrat dosežen leta 1974. V dveh desetletjih se je proizvodnja jekla v stari jeklarni podvojila. To je izjemen uspeh, za katerega so enako zaslužni delavci Vatrostalne.

Te podatke navajamo zato, ker pomenijo prelomnice tudi v razvoju Vatrostalne tako po obsegu kot po tehnologiji dela. Novim napravam se je morala hitro in tekoče prilagajati tehnologija vatrostalnega dela.

Nad 20.000 ton ognjevdzdržnih materialov v naši Železarni pozidajo na leto delavci Vatrostalne. Skoraj tolikšne količine morajo tudi porušiti. Odveč je posebej poudarjati, da le jeklar in vatrostalec vesta, kakšno

delo je to. Pri zahtevnem tempu dela in vročini so ti napor pogostokrat na meji človekove zmogljivosti.

Iz statističnih podatkov je razvidno, da smo od leta 1960 do leta 1980 za 20 % skrajšali čas remontnih del na pečeh. To je za odstotek na leto. Podatek izgleda skromen, toda trend je zanesljiv in jamči, da bomo vzdrževalci skupaj z vatrostalcami dosežene napete normative čase tudi vnaprej ohranjali.

Leta 1977 smo v Železarni ukiniteli samotarno. To ni bila lahka odločitev. V celoti smo skrb za ognjevdzdržni material zaupali Vatrostalnici. Za nas je to pomenilo večjo odvisnost, za Vatrostalno pa veliko večjo odgovornost. Lahko izrečemo priznanje, da so zaupanje v celoti upravičili.

Ne da bi se spuščali v podrobnosti problematike težke nabave in zagotavljanja kvalitetne vrste ognjevdzdržnih materialov, lahko z vsoto gotovostjo trdimo, da je Vatrostalna odigrala izjemno pozitivno vlogo. Uspešno je zastopala vse slovenske železarne tako pri domačih kot tudi tujih proizvajalcih.

Prej navedeni podatki o rasti pro-

izvodnje jekla do leta 1975 in dosega na proizvodnja v zadnjih letih kažejo, da smo v stari jeklarni v SM in elektro pečeh dosegli največ in vse, kar se je dalo. Dosežena je kulminacija, naprave so se gotovo nekajkrat amortizirale. Ta dejstva in skrb za skupno prihodnost so argument za odločitev o graditvi nove jeklarne. Predvidevamo, da z gradnjo pričnemo prihodnje leto. Računamo tudi, da bo pri izgradnji nove jeklarne Vatrostalna v celoti prevzela izgradnjo vseh objektov, ki so poslovni predmet Vatrostalne TOZD Jesenice in celotne Vatrostalne. Tako bi obogatili referenčno listo, na kateri so pomembni objekti in naprave, ki jih je Vatrostalna zgradila doma in v svetu.

Ob tem, ko delavcem Vatrostalne čestitamo in izrekamo priznanje, moramo povedati, da bomo tudi vnaprej kritični do njihovega dela. Pričakujemo, da bo kritika sprejeta dobroamerano zaradi enega samega cilja, da bi vsi skupaj delali bolje.

Delavcem temeljne organizacije Vatrostalne TOZD Jesenice želimo, da bi tudi vnaprej uresničevali vse načrte za svoj razvoj in za skupni napredek našega dela.

Miroslav Noč

PRIHODNJO SREDO PROBLEMSKA KONFERENCA O INOVATORSTVU

Zveza inženirjev in tehnikov ter DIATI Jesenice organizirata problem-sko konferenco o inovatorstvu v sredo, 15. decembra, ob 18. uri v zgornjih prostorih Kazine.

Na konferenci bodo pregledali delo zadnjih dveh let. Spregovorili bodo o vzrokih, ki zavirajo večji razmah inovacijske dejavnosti v jeseniški občini in Železarni ter poiskali načine za njihovo čim učinkovitejšo odstranjevanje. Zadali si bodo tudi konkretne naloge na tem področju in določili njihove nosilce. Pogovoriti se bodo morali o nalogah vodstvenih

delavcev in komisij za inovacije v temeljnih organizacijah pri vzpodbujanju in uveljavljanju inovacijske dejavnosti v vseh delovnih sredinah. Priti bo treba do enotnega koncepta za pospeševanje inovacijske dejavnosti od zbiranja idej do strokovne obdelave zamisli in njene končne realizacije.

Podobno konferenco sta društvi sklicali pred dvema letoma. Takrat je bilo veliko razprav, debat, dan so bili mnogi koristni in zanimivi predlogi za izboljšanje stanja na področju inovatorstva in za vzpodbujanje te dejavnosti, toda vse je bilo izrečeno preveč načelno. Manjkale so konkretne zadolžitve, tako da je bilo potem reševanje mnogih stvari prepuščeno zgolj naključju, čeprav se je koristnost in pomembnost te konference v dvehletnem obdobju nedvomno izkazala.

Z doseženimi rezultati ne moremo, pa tudi nečemo biti zadovoljni, poudarjajo organizatorji konferen-ce. Samozadovoljnost vodi v stagnacijo, življenje pa teče dalje in tudi mi moramo v korak z napredkom.

Ta trenutek in sedanja gospodarska situacija še posebej narekujejo poglobljeno razpravo o nadaljnjem razvoju inovacijske dejavnosti v naši železarni in tudi vsej občini. Zlasti na področju organizirane oziroma načrtovane inovacijske dejavnosti je še veliko možnosti za nadaljnje delovanje.

Organizatorji menijo, da bo na konferenci treba nameniti več pozornosti inovacijam s področja organizacije proizvodnje, saj je inovacij s tega področja najmanj.

Ena od pobud za razpravo na konferenci bi lahko bila tudi, kako vzpodbujati osvajanje proizvodnje izdelkov, ki jih sedaj uvažamo. Delovnim organizacijam, ki osvajajo proizvodnjo takih izdelkov, bi lahko priznali izvozno stimulacijo. Zato bi bilo treba pregledati, katere izdelke oziroma surovine, ki jih sedaj slovenske železarne uvažajo in skupni vsoti 2 mia, bi lahko naredili doma, ali pa zamenjali z domačimi materiali, da se ob tem izvoz ne bi zmanjšal.

Vse te in podobne naloge zavezujejo inovatorje za še bolj organizirano in poglobljeno delo na področju inovatorske dejavnosti, za izboljšanje delovanja naprav ter povečanje storilnosti in proizvodnje. S tem bodo inovatorji na najbolj neposreden način prispevali svoj delež k ohranitvi današnjega standarda delovnega človeka.

Med drugim se bodo morali dogovoriti o delu z mladino. Poiskati bodo morali take raziskovalne naloge, pri katerih bodo lahko sodelovali tudi mladi in si tako pridobili prve raziskovalne izkušnje. Za to so zainteresirani poleg občinske raziskovalne skupnosti tudi izobraževalna skupnost in DIATI.

Organizatorji konference pričakujejo, da bodo na konferenci tvorno sodelovali predstavniki vseh družbenopolitičnih organizacij, zlasti sindikata, raziskovalne skupnosti Jesenice in RO Železarne, posamezni avtorji inovacij in tehnični izboljšav ter vsi, ki so za to zainteresirani.

INOVATORJI O NOVATORSTVU

BOGDAN RAVNIK je vodja lužilnice v TOZD Hladna valjarna Bela. Končal je študij kemije, osem let pa je že zaposlen v Železarni. Pred odhodom k vojakom je kratek čas delal na OTK, po vojaščini pa je prišel na delo na Belo, kjer je sodeloval pri gradnji nove hladne valjarne. Delal je pri osvajanju nove tehnologije in pri tehnološki vodenja tega oddelka.

Pravi, da je delo v tistih časih bilo zelo zanimivo zaradi nove tehnologije, ki jo je bilo treba prenesti na naša tla, oziroma jo prilagoditi našim potrebam. Potrebno je bilo tudi dosti dela s kadri, ki danes delajo v TOZD HVB, predvsem izobraževalnega dela, kajti, kot je povedal, morali so se izobraževati sami, saj je predhodnemu izobraževanju s strani Železarne bil dan premajhen poudarek. »Veliko truda je bilo vloženega, da lahko danes nemoteno delamo,« je še dodal, »lahko pa bi delali še bolje, če bi nam razmere v Železarni in splošna gospodarska situacija to dovoljevali.

Pri mojem delu je potrebna stalna povezava z RO. Menim, da bi se ta oddelek moral še okrepiti, kajti le sodelovanje proizvodnega obrata z oddelkom, ki se ukvarja z razvojem in raziskavami, lahko pripelje do boljših rezultatov.

Ena njegovih inovacij, ki jo je izdelal v sodelovanju s sodelavci iz TOZD, je uvedba nove tehnološke poti za povezovalne trakove, za katero je skupina prejela zlato plaketo na razstavi RAST YU '81. »Gre za novi proizvod v hladni valjarni,« je pojasnil. »Uporabili smo možnosti, ki nam jih nudijo naprave v naši temeljni organizaciji, da smo usvojili proizvodnjo plavljenih povezovalnih travok. Gre za nov izdelek naše železarne, ki smo ga poimenovali PLATRAK, uporablja pa se za pakiranje raznih izdelkov. Ta trak mora imeti določeno trdnost, mora pa biti odporen tudi proti vplivom atmosferilij.

Z uvedbo nove tehnologije plavljenja površine smo dosegli primerno zaščito površine traku. Za proizvodnjo teh travok imajo drugod po svetu posebne linije. Nam je to proizvodnjo uspelo osvojiti na že obstoječih napravah, tako da nam sedaj tega traku ni treba več uvažati, ampak ga lahko prodajamo.

Osvajanje proizvodnje plavljenih povezovalnih travok je sad skupinskega dela. Za njihovo proizvodnjo so uporabili linijo, ki jo sicer uporabljajo za žarjenje in luženje nerjavne pločevine.

V drugem primeru, ki je tudi sad skupinskega dela, pa gre za koristen predlog predelave neizvaljanih koncev kolobarjev. Zaradi same tehnologije valjanja travok pride do določene količine tehnološkega izmeta, v tem primeru nerjavne pločevine. Skupina je izdelala novo tehnološko pot za neizvaljane konce travok na eni izmed linij v TOZD HVB, kjer jih obdelujejo in razrežejo tako, da jih potem lahko prodajajo.

Ta nova tehnološka pot ni nastala naenkrat. Skupina je to delo opravila postopno, saj ga je bilo potrebno izboljševati dokler ni postal tak, kot je danes.

Prijavil je tudi idejo za čiščenje oksidnih oblog na tiskanih vezjih. Zaradi različnih vplivov prihaja do

teh oblog v regulacijski tehniki v TOZD HVB. Nekatera mesta so tem vplivom še posebej podvržena. Zato nastajajo motnje pri delovanju posameznih linij. Bogdan se je lotil tega problema in je tudi izdelal idejni predlog, ki je bil s strani strokovnih ocenjevalcev dobro sprejet, tako da so ga potem potrdili tudi na odboru za gospodarstvo.

Poleg omenjenih inovacij pripravlja sedaj še dva nova predloga, ki pa sta še v fazi realizacije.

Bogdan je tudi član inovacijske komisije pri odboru za gospodarstvo v TOZD HVB. Pravi, da je inovacijska dejavnost v TOZD precej razvita. Večina predlogov sicer prihaja od vzdrževalcev, vendar so realizirali tudi nekaj predlogov, ki so jih podali delavci, ki delajo neposredno za stroji.

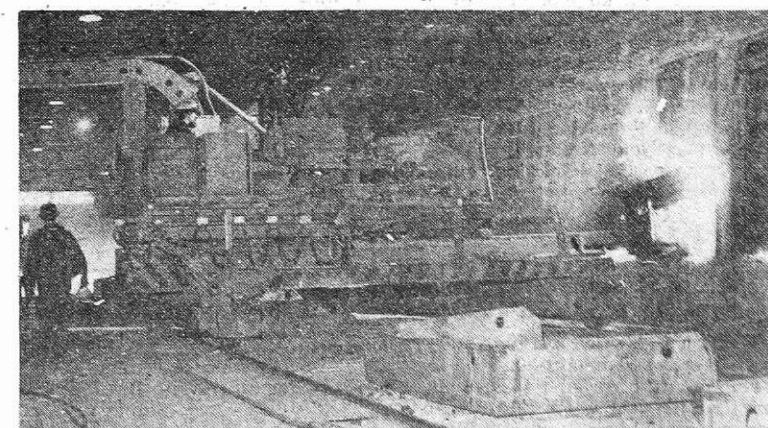
Na splošno bi se inovacijska dejavnost morala bolj razširiti, morala pa bi biti tudi bolj usmerjena in v mnogih primerih tudi pretehtana. Veliko je inovacij, ki pomenijo spremembo delovanja posameznih naprav, ne bi pa bile potrebne, če bi se pri nas držali postopkov, ki so za delovanje posameznih naprav predvideni. Neka sprememba, ki se, gledano ozko, lahko izkaže za dobro, na drugem koncu nujno potegne za seboj celo verigo sprememb. Ob tem je povedal tudi misel, da katero pravi, da ni njegova, vendar v takih primerih se kako drži: »Pri mnogih inovacijah bi bilo treba nekatere nagraditi, drugim pa bi morali tudi kaj odvzeti.

Eden od problemov, ki se mu zdi še posebno pereč, tako kot še nekatere inovatorjem, s katerimi smo se doslej pogovarjali, je problem vrednotenja posameznih inovacij. »So inovacije,« je dejal, »pri katerih ni mogoče točno določiti prihranka in potem je zelo težko določiti vsoto, ki naj bi jo izplačali avtorju za njegov prispevek. To se še posebej pogosto pojavlja pri manjših inovacijah, ki sicer izboljšujejo delovanje naprav, delovne pogoje ali zanesljivost obratovanja, vendar se njihovega konkretnega prihranka ne da izračunati. To je ena od ključnih težav pri delu inovacijske komisije, ki se v takih primerih mora odločiti za neko nadomestilo. Čeprav je komisija včasih povsem soglasna z višino nadomestila, vendar le pride do spora z avtorji glede vrednosti inovacije. V takih primerih bi bile potrebne res kar najbolj precizne ocene vseh elementov, ki neko inovacijo definirajo. Na njihovi podlagi bi se potem inovacijska komisija lažje odločila glede višine nadomestila.

Po njegovem mnenju bo TOZD HVB in tudi inovacijska komisija v prihodnje morala posvečati več pozornosti načrtovanemu inovatorstvu. Z večjimi problemi v temeljni organizaciji bodo morali seznanjati čim širši krog ljudi, kajti več idej in predlogov za reševanje posameznih problemov bodo dobili, več možnosti za dobro rešitev bo. To bodo dosegli z internimi razpisi, pa tudi z objavo razpisov v Železarni.

»Zainteresirani smo za to, da čim več predlogov pride od delavcev, ki neposredno opravljajo s stroji,« je še pojasnil. »Če se taka ideja pojavi in se izkaže, da je koristna, ni nobene ovire, da je ne bi tudi izpeljali, čeprav je dostikrat problematična ravno izvedba.

Pri ločevanju inovatorstva od delovnih nalog ni začrtane ostre meje in novi pravilnik o inovacijski dejavnosti bi moral natančno definirati, kje se nehaajo delovne naloge in se začne inovacijska dejavnost. Velikokrat se tudi postavlja vprašanje, kdo je nosilec inovacije; tisti, ki je dal ideje, ali tisti, ki jo je strokovno obdelal. Tudi zaradi razhajanj pri tem vprašanju je inovacij dosti manj, kot bi jih lahko bilo, saj vsaka ideja zahteva določeno strokovno obdelavo preden se lahko realizira.

Zakladanje SM peči (Foto I. Kučina)

1500 ŽELEZARJEV DELALO TUDI NA DAN REPUBLIKE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Delo delavcev teh temeljnih organizacij v prazničnih dneh je omogočilo, da bodo ostale - predelovalne temeljne organizacije združenega dela do konca leta lahko delale s polnimi kapacitetami, nekatere pa celo v prostih sobotah. To tudi pomeni, da bodo samo zaradi dela teh delavcev v minulih praznikih kupci, oziroma slovenska in jugoslovanska predelovalna industrija, dobili v decembru 2.100 ton polizdelkov več. Seveda pa se bo delo v praznikih pozitivno odražalo tudi pri izpolnjevanju izvoznih obveznosti Železarne, ki jih moramo kar največ izpolniti do 15. decembra, ker potem v večini primerov zaradi inventur, bilanc, planiranja in podobno za nekaj časa usahne.

Ob tem naj omenimo tudi to, da smo v Železarni čez praznike tudi tekoče izpraznjevali vagona, za kar so izrekli priznanje tudi železničarji,

saj zaradi praznikov mnogokje to delo zastane, čeprav je pomanjkanje vagonov očitno.

Ker na našem območju ne dela stalni novinar ljubljanske televizije in ker smo prek televizije zvedeli za take primere dela na drugih območjih, so iz centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje uredništvo TV dnevnika prvi dan po prazniku posredovali ustrezno informacijo, vendar zanjo v TV dnevniku do danes ni bilo prostora. Informacija o tem je bila poslana tudi uredništvu Glasa, ki jo je pravočasno dobilo, vendar tudi tu v petkovi številki (3. decembra) niso našli prostora. Toliko ob rob pomembnega prispevka naših železarjev v prazničnih dneh v bitki za uresničevanje politike gospodarske stabilizacije in v vednost tistim, ki bodo sodelovali v razpravah o programski usmeritvi obeh medijev v prihodnjem letu.

ZDRUŽEVANJE DELA IN SREDSTEV ZA POVEČANJE DEVIZNEGA PRILIVA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Po tem sporazumu naj bi Železarna, oziroma TOZD Valjarna blumingštel, združevala sredstva v višini 14 milijonov dinarjev strogo namensko za financiranje žičniških naprav, ki bi jih nakazala TOZD Žičnice Kranjska gora, tako, ko bo ta sporazum sprejet in veljavno podpisan aneks k temu sporazumu. HTP Gorenjka oziroma TOZD Žičnice Kranjska gora bo sredstva, povečana s 6 % interkalarnih obresti, vrnila v petih letih s pričetkom vračanja 1. septembra 1985.

Zaradi specifičnega položaja turističnega gospodarstva v jeseniški občini, potreb po izboljšanju akumulativnosti in reprodukcijske sposobnosti turističnih kapacitet ter povečanje konkurenčne sposobnosti na tujem tržišču se podpisnici s tem sporazumom tudi obvezujejo, oziroma sporazumeta, da se bo skupni dohodek iz poslovanja objektov, zgrajenih iz združenih sredstev, začel ugotavljati z zaključnim računom za leto 1985. V sporazumu je tudi opredeljeno, kako se bo ugotavljal skupni dohodek.

HTP Gorenjka oziroma TOZD Žičnice se s tem sporazumom tudi zavezuje, da bo v času veljavnosti tega sporazuma priskrbel Železarni devizna sredstva ali uvozne pravice v skupnem znesku 510.000 nemških mark, oziroma v drugi konvertibilni valuti. Ta devizna sredstva bodo Železarni odstopljena po opredeljeni dinamiki, in sicer letos 110.000 nemških mark, v naslednjih štirih letih pa po 100.000 nemških mark, oziroma druge konvertibilne valute.

V predlogu sporazuma, ki sta ga izdelali strokovni službi HTP Gorenjke in naše železarne, je predlagano, da bi se sporazum sklenil za dobo osmih let.

V tem samoupravnem sporazumu je nedvomno izražen skupni interes obeh temeljnih oziroma delovnih organizacij, kakor tudi splošni družbeni interes, da se v občini poveča devizni priliv in z leti razbremenijo Železarno izvoznih obveznosti predvsem tistih izdelkov, ki jih na domačem tržišču še kako primanjkuje. Seveda pa bo to mogoče le, če bomo še naprej načrtno dograjevali turistično infrastrukturo v naši občini, kar nam bo omogočilo dvig turistične ponudbe na zunanjem trgu in s tem tudi povečanje deviznega priliva.

SAMOUUPRAVNI SPORAZUM O UREJANJU STANOVANJSKIH ZADEV

Pojasnili k predlogom, pripombam in vprašanjem, ki so jih dali delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarne v javni razpravi o osnutku samoupravnega sporazuma o enotnem urejanju stanovanjskih zadev in pravilnika o urejanju stanovanjskih zadev.

Oba samoupravna dokumenta sta bila deležna velike pozornosti v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, kar je bilo mogoče ugotoviti iz številnih predlogov, pripomb in vprašanj, ki so jih dali posamezniki in samoupravne delovne skupine. Tako zanimanje tudi dokazuje, da je problematika, ki jo obravnavata predlagana dokumenta, močno prisotna. Skupina, ki je bila imenovana za pripravo osnutka obeh dokumentov, je proučila vse predloge, pripombe in vprašanja ter ugotovila, da je večina takih, ki določila v predlaganih aktih dopolnjujejo ali bolj natančno opredeljujejo. Nekatere pripombe tudi jezikovno bolj pravilno oblikujejo določila v posameznih členih. Vse predloge in pripombe, ki jih je bilo mogoče, smo upoštevali in vgradili v besedila členov, na katere so se nanašale. Nekaterih pripomb in predlogov pa nismo mogli upoštevati, ker so določila, na katere se nanašajo, predpisana z drugimi veljavni akti, kot so: družbeni dogovor v SR Sloveniji o reševanju stanovanjskih vprašanj, zakon o stanovanjskem gospodarstvu, zakon o stanovanjskih vprašanjih, pravilnik o dodeljevanju gradbenih posojil pri Samoupravnem stanovanjski skupnosti Jesenice in drugi predpisi.

Zelo veliko samoupravnih delovnih skupin je dalo pripombe na levičarstvo o lastni udeležbi pri pridobitvi stanovanjske pravice v družbenem stanovanju, in sicer:

- na čas, ki je predviden za vrnitev lastne udeležbe,
- na obrestno mero, ki se zdi mnogim prevelika za lastno udeležbo; želijo, da bi bila vsaj taka kot v banki za sredstva na vpogled.

Pri obravnavanju določil, ki obravnavajo gradbene kredite so bile pripombe:

- na začetek vračanja gradbenih posojil,
- na določilo o izpraznitvi družbenega stanovanja,
- na maksimalno višino posojila,
- na čas, ko mora biti posojilo vrnjeno.

Pri sestavi osnutka obeh dokumentov smo morali upoštevati tudi določila veljavnih zakonov, družbenega dogovora o reševanju stanovanjskih vprašanj v SR Sloveniji, določila veljavnih pravilnikov, ki smo jih potrdili v javni razpravi in sprejeli prek naših delegatov v skupščini Samoupravne stanovanjske skupnosti. Drugačnja določila v naših aktih bi povzročila njihovo razveljavitev. Mnogo pripomb je takih, ki so v nasprotju z veljavno zakonodajo in veljavnimi samoupravnimi določili.

V členih, ki določajo lastno udeležbo za pridobitev družbenega stanovanja in členih, ki določajo pravico do posojila za gradnjo stanovanjske hiše, smo upoštevali tista določila družbenega dogovora, ki so najugodnejša za delavce, to pomeni, da smo predvideli:

- najdaljšo možno dobo vračanja gradbenega posojila z najnižjo možno obrestno mero,
- najkrajši možni čas za vrnitev lastne udeležbe pri pridobitvi družbenega stanovanja z najvišjo možno obrestno mero,
- čas izpraznitve družbenega stanovanja zaradi dobljenega gradbenega posojila smo v določilih sporazuma uskladjali z veljavnimi določili Samoupravne stanovanjske skupnosti Jesenice.

Glede višine kredita in kdaj posameznik ne dobi posojila do določene limita pojasnjujemo naslednje:

Višino kredita določijo samoupravni organi glede na razpoložljiva sredstva iz čistega dohodka. Zgornja meja kredita je določena z deležem vrednosti stanovanjskega objekta. Posameznik ne dobi do določene limita posojila takrat, kadar sam prosi manj. V takih primerih posameznik ponovno prosi za gradbeno posojilo, vendar največ do višine limita tistega leta, ko je bil prvič upravičen do kredita.

Poleg predlogov in pripomb je bilo tudi mnogo vprašanj. Daleč največ vprašanj je bilo v zvezi z gradbenimi krediti za delavce, ki gradijo hiše v krajih, od koder ni mogoče dnevno prihajati na delo. Nekatere vprašanja so bila še bolj konkretna in se glasijo: Zakaj ne morejo dobiti gradbenega posojila delavci, ki gradijo stanovanjske hiše v drugih republikah.

Na hitro odgovorjeno je sedaj to vprašanje s samoupravnim sporazumom urejeno tako, da imajo možnost dobiti gradbeno posojilo vsi delavci, ki si na tak način rešujejo svoje stanovanjsko vprašanje. Za delavce, ki gradijo v oddaljenih krajih ali v drugih republikah, bo odločil o pravi do posojila delavski svet za vsak primer posebej.

Kot strokovna skupina bi pri tem radi pojasnili naslednje:

— Če ima prosilec za gradbeno posojilo družbeno stanovanje, bo moral to stanovanje vrniti v roku treh let po prejemu posojila. Če stanovanja ne bi mogel vrniti, ker si stanovanjsko hišo gradi v oddaljenem kraju ali v drugi republici, to pomeni, da že vnaprej ne izpolnjuje pogojev za pridobitev gradbenega posojila, razen tri leta pred upokojitvijo.

— Z dodelitvijo gradbenega posojila je posamezniku na tak način rešeno stanovanjsko vprašanje.

Kot strokovna skupina menimo, da je gradnja stanovanjske hiše izven območja, od koder je možno dnevno prihajati na delo, bolj reševanje stanovanjskih zadev drugim, to je družinskim članom pri nas zaposlenega delavca. Taki delavci imajo pri nas družbeno stanovanje, hkrati želijo stanovanjska sredstva uporabiti še za gradnjo hiše izven območja dnevnega prihoda na delo, kar pomeni, da bi imeli sočasno dve stanovanjski rešitvi.

Pri tako hudi stanovanjski problematiki, kakršna tare delavce TOZD in delovnih skupnosti naše železarne, je težko sprejeti odločitev, da bi imeli posamezniki rešeno stanovanjsko vprašanje na več načinov, mnogim prosilec pa ne moremo nuditi niti najnujnejših prostorov.

Vprašanja o kadrovskih stanovanjih se nam ne zdijo problematična, saj bo morala vsaka temeljna organizacija in delovna skupnost v skladu z določili samoupravnega sporazuma vnaprej predpisati, za katera dela in naloge je mogoče dodeliti kadrovske stanovanje. Seveda bo tudi za kadrovska stanovanja uveljavljen

vrstni red in lastna udeležba v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, ki bodo taka stanovanja imele.

Med vprašanji je tudi zahteva, da se borce NOV v zvezi s stanovanjskimi zadevami enkrat za vselej reši. Poudarjamo, da za borce, ki še nimajo rešenega stanovanjskega vprašanja in so še aktivni delavci, ni ovire za dodelitev ustreznega stanovanja in verjetno ni več borca, ki ne bi imel tega rešeno. Problem nastane takrat, kadar želijo posamezniki svoje pravice kot borci NOV izkoristiti za svoje in želijo biti večkrat prednostno reševani. V več primerih je bil izražen pomislek, da je dodatna obveznost za neizpraznjeno družbeno stanovanje previsoka. Pojasniti želimo, da bi premajhna dodatna obveznost lahko imela za posledico željo po zadržanju družbenega stanovanja. Seveda je to obveza, ki preči vsakemu graditelju individualne stanovanjske hiše, ki ima družbeno stanovanje, je pa tudi spodbuda, da posamezniki bolj resno urejajo lastno stanovanjsko vprašanje, če so se tega že lotili. Nihče posameznika ne prisiljuje, da si prične z gradnjo reševati svoje stanovanjsko vprašanje, če pa to prične, pa mora biti resen graditelj, da mu družba pomaga s krediti.

Strokovna skupina je dobila vse predloge, pripombe in vprašanja na centru za samoupravljanje in informiranje, kjer so jih zbrali iz zapisnikov samoupravnih delovnih skupin in iz zapisnikov delavskih svetov. Vse pripombe in njihovo usklajevanje je obravnaval odbor za uresničevanje zakona o združenem delu pri delavskem svetu Železarne. Po razpravi je skupina sprejela sklep, da predlaga delavskemu svetu razpis referendum za sprejem samoupravnega sporazuma o reševanju stanovanjskih zadev. Božo Pančur

Sodelavka v TOZD Elektrode (Foto I. Kučina)

KAJ S SPREMEMBO DELOVNEGA ČASA V ŽELEZARNI?

Zadnji stabilizacijski ukrepi zveznega izvršnega sveta so delavcem Železarne prav gotovo dobro znani. Med temi ukrepi je tudi odlok, ki ureja spremembo delovnega časa upravnih služb, ki so se tej spremembi več ali manj že prilagodile. Znano je tudi, da odlok za delovne organizacije ne velja, zanje velja priporočilo, naj v skladu s svojimi specifičnimi možnostmi uredijo vprašanje delovnega časa tistih delavcev, ki opravljajo svoje delo samo v dopoldanski izmeni.

V dnevnem tisku, na radiu in televiziji smo lahko zasledili, kakšen je bil odziv posameznih delovnih organizacij na to pobudo. Tako so nekatere delovne organizacije premaknile začetek dela na sedmo uro za vse delavce, ponekod so to storili le v delovnih skupnostih in to v različnih časovnih intervalih pričetka dela, več ali manj med sedmo in osmo uro.

Ker se med našimi delavci pojavljajo vprašanja, kako bomo na te spremembe reagirali v Železarni, je prav, da jih seznanimo z aktivnostmi, ki v ta namen potekajo.

Najprej moramo vedeti, kaj nam tako organiziran delovni čas prinaša, oziroma kaj moramo storiti, da ga lahko brez pomembnejših težav in posledic vpeljemo. Sprememba delovnega časa vpliva na naslednja področja, ki jih je potrebno temu primerno prilagoditi:

- uvedba četrte izmene, ki predpostavlja določene spremembe v sami organizaciji dela,
- spremembe na področju prevoza delavcev,
- spremembe na področju družbene prehrane (kosila),
- spremembe na področju varstva otrok.

Zaradi tega smo že v začetku novembra izdelali preliminarne analize zlasti v zvezi s problematiko prevoza delavcev. Ker pa so že ta prva sistematizirana razmišljanja pokazala na celo vrsto težav, ki jih nikakor ne

moremo na pamet reševati in ker v Železarni nimamo na razpolago nekaterih natančnih, vendar za take spremembe nujnih podatkov, se je strokovni kolegij odločil, naj se v ta namen izdelata podrobna analiza. Nikakor namreč nečemo biti podobni tistim, ki so spremembo uvedli na »vrat in nos«, pa so se že po enem tednu morali vrniti na star sistem, ker je prišlo do ogromnih težav in nepredvidenih situacij že na področju prevoza. To pa med delavce po nepotrebnem vnaša zgolj nezadovoljstvo in nezaupanje.

Zaradi teh razlogov smo izdelali vprašalnik, s katerim bomo zbrali potrebne podatke. Ta vprašalnik bomo razdelili vsem delavcem Železarne 15. decembra. Ker so od zbranih podatkov odvisne aktivnosti, ki jih bomo na posameznih področjih izvajali, pozivamo delavce, naj navajajo natančne podatke in vprašalnik čim hitreje vrnejo na določena mesta. Naj opozorimo, da bo za natančnost podatkov jamčil vsak delavec s svojim podpisom.

Ko bodo podatki zbrani, jih bomo po posameznih področjih obdelali in iz njih izvedli konkretne zaključke ter ustrezne ukrepe, ki jih bomo poslali naši vodstveni in samoupravni strukturi, da sprejme ustrezne odločitve.

Predvidevamo, da bodo zaključki analize znani v prvih mesecih prihodnjega leta.

KADROVSKI SEKTOR

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 13. DO 19. DECEMBRA

13. decembra, TINE MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Cesta talcev 4 a, št. 83-345.
14. decembra, JAKOB MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1 a, št. 81-117.
15. decembra, ZDRAVKO ČRV, strokovni sodelavec, sektor novogradenj, Jesenice, C. 1. maja 32, št. 2660 doma.
16. decembra, JOŽE OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče št. 21, št. 88-771 (pri Butinar).
17. decembra, LEON MESARIČ, vodja TOZD Željalnica, Jesenice, Titova št. 3, št. 81-216.
18. decembra, VLADIMIR OBLAK, vodja TOZD Stroj. delav. Jesenice, Titova 1 a, št. 81-727.
19. decembra, FRANC RAVNIHAR, vodja TOZD Valjalna žice, Lipce št. 7 a.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja zapazanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva članu poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 13. 12.	KLAVDIJ MLEKUŽ	ALOJZ SLIVNIK
TOREK – 14. 12.	JANEZ ARH	MARJAN PINTAR
SREDA – 15. 12.	ANTON BURJA, ml.	IGOR LOGAR
ČETRTEK – 16. 12.	MARJAN DROLČ	STANE MENCINGER
PETEK – 17. 12.	MARJAN ERMAN	ANTON SITAR
SOBOTA – 18. 12.	BOŽIDAR ČERNE	FRANC NEČIMER
NEDELJA – 19. 12.	MIHA ŠLIBAR	JOŽE ZIDAR

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 13. do 18. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante: DOPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta – dr. Marija Može-Kovačič.

DISPANZER ZA BORCE: – dr. Marija Može-Kovačič.
POPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.

V soboto, 18. decembra, bosta delali samo dopoldne: II. obratna ambulanta – dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta – dr. Želimir Cesarec.

ZOBNE AMBULANTE

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta – v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.

ZA BORCE: Vsak dan od 11. do 12. ure – dr. Alojz Smolej.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.
V soboto, 18. decembra, samo dopoldne III. zobna ambulanta – dr. Bela Gazafi.

OBVESTILO DELAVCEM TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI ŽELEZARNE

V sredo, 15. decembra, bomo v Železarni pričeli s pomočjo vprašalnika zbirati nekatere podatke delavcev, ki jih v matični kartoteki nimamo, ali pa so iz različnih razlogov zastareli.

Zaradi izredne pomembnosti te obsežne akcije prosimo sodelavce, da se nanjo pripravijo. Vprašalnik, ki ga bodo dobili 15. decembra, naj izpolnijo z vso resnostjo in odgovornostjo ter natančnimi podatki in ga takoj oddajo personalni ali drugi osebi, ki bo za to določena.

Kadrovski sektor

VABILO UPOKOJENCEM TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Vabimo vse upokojene TOZD Družbena prehrana, da se udeležijo skupnega srečanja, ki bo 17. decembra s pričetkom ob 17. uri v zgornjih prostorih restavracije Kazina. Prijavite se lahko na telefon železarne Jesenice, int. št. 2061, ali pisno.

IO Sindikata TOZD DP

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KO-FI, z dne 26. novembra 1982

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge:

- prevzemalec materiala R-3 šifra 5237 U-3 9. ktg. 1 oseba

POGOJI:

- srednja tehnična šola strojne smeri
- skladišni tečaj
- eno leto delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni na kadrovski sektor železarne Jesenice, C. železarjev 8, pod oznako »za delovno skupnost KO-FI«

Po sklepu odbora za delovna razmerja z dne 3. decembra 1982 TOZD Družbena prehrana in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih

OBJAVLJAMO

prosta dela oziroma naloge

1. II. natak – točaj, šifra 9107, D-3, 6. kateg., 1 oseba
2. Prosta dela oziroma naloge za določen čas – 6 mesecev – sobarica, šifra 9206, D-2, 4. kateg., 2 osebi.

POGOJI:

- ad 1) Triletna gostinska šola – natak, enomesečno poskusno delo.
- ad 2) Šest razredov osnovne šole.

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni na kadrovski sektor železarne Jesenice z oznako: za TOZD Družbena prehrana.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

DS za ekonomiko, tehnično kontrolo
in raziskave ter novogradnje

15. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta delovne skupnosti E-TKR-NG Danilo SVETLIN je sklical 15. sejo 15. novembra. Po pregledu sklepov prejšnje seje so delegati ugotovili, da so v glavnem realizirani, nekateri pa so še v obravnavi.

Pri pregledu devetmesečnega poslovanja delovne skupnosti E-TKR-NG so delegati ugotovili, da celotni prihodek ni bil realiziran v planirani višini, vendar boljše kot v preteklem letu. Temu ustrezen je bil tudi dohodek in čisti dohodek, s katerim so pokrili samo izplačana sredstva za osebni dohodek v višini 87 milijonov in obvezni del stanovanjskega sklada.

Pri pregledu stroškov, ki zajemajo reprezentanco, dnevnice v državi in tujini, potne stroške doma in v tujini in ki so za delovno skupnost pod družbeno kontrolo, so ugotovili, da se je od polletnega indeksa, ki je bil 240 %, indeks v devetih mesecih glede na preteklo obdobje znižal na 172 %, medtem ko bi po planu moral znašati le 108,9 %. V skupnem znesku so ta sredstva glede na plan presežena na 8,9 %, glede na lanskoletno realizacijo pa 172 %. Primerljivi dohodek, ki je osnova za primerjavo oz. za določene višine teh sredstev, se je za delovno skupnost povečal za 145 %, kar kaže, da je stopnja rasti stroškov, ki so pod družbeno kontrolo, v odnosu na stožnjost rasti primerljivega dohodka večja, vendar po devetih mesecih manjša, kot je bila v prvem polletju. To kaže, da bi z racionalno porabo teh sredstev lahko do konca leta te stroške spravili v normalni okvir, vendar je že odbor za gospodarstvo ugotovil, da verjetno to ne bo mogoče, vendar si je treba maksimalno prizadevati, da se čim bolj približajo planirani višini.

Pri obravnavi devetmesečnega poslovanja poročila Železarne so delegati ugotovili, da je skupna proizvodnja pod planiranimi dosežki in da Železarna izkazuje 360 milijonov din izgube, kar je okrog 150 do 160 milijonov din več kot v prvem polletju.

Oba poslovna poročila so obravnavale vse delovne skupine (475 zaposlenih) in ju potrdile. Delovni skupni RO in OŠDČN želita odgovor na nekatere nejasnosti iz poročil. Delovna skupina RO meni, da je za nižji prihodek poleg količinskega zastoja gotove proizvodnje vzrok nizka povprečna cena naših izdelkov. To je posledica slabšega kvalitete asortimenta prodanega jekla. Kakšni ukrepi so bili in bodo narejeni, da bomo izdelovali kvalitetni asortiment kot zahteva plan. Sprašuje tudi, v kakšne namene bo porabljena amortizacija, ki smo jo vplačali v devetih mesecih letošnjega leta. Ta sredstva so namreč precej višoka in znašajo 1.194,6 milijonov dinarjev. Ob poročilu delovne skupnosti želijo odgovor na vprašanje: Kje so prikazani prihodki, ki jih ustvarja RO z raziskavami in uslugami za zunanje naročnike.

Pripomba delovne skupine OŠDČN je bila na poslovno poročilo Železarne, kjer je pri prihodku in njegovih delitvi prikazano, da so se delovnim skupnostim povečala sredstva za 30,9 %. Menijo, da je v tem povečanju verjetno zajeto povečanje amortizacije. Sprašujejo, ali bo ta amortizacija porabljena za naša osnovna sredstva ali za celotno delovno organizacijo. Pri tem se namreč lahko pojavi vprašanje povečanja sredstev delovnim skupnostim, čeprav osebni dohodki delavcev v delovnih skupnostih precej zaostajajo za osebnimi dohodki delavcev v proizvodnih temeljnih organizacijah.

V zvezi s to pripombo je Martin Sketa pojasnil, da se amortizacija koristi po planu s tem, da smo se za letošnje leto obvezali že v lanskem letu, da bomo 95 % ustvarjene amortizacije združevali na nivoju delovne organizacije za skupne projekte, 5 % pa ostane za delovno skupnost, vendar s tem ne more samostojno razpolagati.

Na osnovi obravnave, pripomb in pojasnil je delavski svet potrdil obe poslovni poročili, delovna skupnost RO pa bo dobila odgovor na vprašanja do prihodnje seje DS.

Usmeritve, ki so predlagane v poslovni politiki za leto 1983, so kljub zaostreni situaciji, ki se pričakuje, precej optimistične in če jih bomo uspeli realizirati, bomo dosegli dosti velik uspeh.

Na seji so ugotovili, da so poslovno politiki obravnavale vse samoupravne delovne skupine delovne skupnosti. Delovna skupina RO meni, da je večina smernic premalo konkre-

tnih. Prikazani bi morali biti podatki o finančni realizaciji in ukrepi za premik v kvaliteto, s tem pa tudi ukinitve meril v tonah. Delovna skupina ERC ugotavlja, da 5 % koriščenje sredstev amortizacije znaša 80 milijonov din, medtem ko je v predlogu poslovne politike naveden znesek 50–60 milijonov din in bo prišlo do nasprotja. Delovna skupina OOD predlaga, da bi se poslovna politika dopolnila s pripombami, ki jih predlagajo. Menijo, da pri izvozu niso omenjene medsebojne zamenjave, upoštevali naj bi 67. in 68. člen zakona o deviznem poslovanju glede neposrednega izvoza v povezovanju s kupci. Opredeljeno naj bi bilo dogovarjanje z dobavitelji in kupci in njihovih medsebojnih obvez do Železarne. Nadalje odnos do trgovine in transportnih organizacij, ki so naši največji poslovni partnerji. Kakšne so njihove obveznosti? Ni navedena usmeritev za uveljavljanje tržnega gospodarjenja in marketinga. Ni opredeljen odnos Železarne do družbenopolitičnih skupnosti ter kovinske predelave v občini. Ni omenjeno, da deluje železarna Jesenice v SOZD in niso opredeljene obveznosti do nje. Ni opredeljena politika razvoja in raziskovanja, premalo je tudi konkretizirano, kako koristiti počitniške domove v bodoče. Tudi vse tri delovne skupine sektorja novogradenj so sprejele poslovno politiko s pripombo, da so sredstva za manjše amortizacijske zamenjave v višini 50–60 milijonov dinarjev prenizka. Pri delitvi dohodka in čistega dohodka delovne skupine menijo, da so premalo konkretizirani cilji za sistem delitve OD (premijski pravilniki – brez potrjevanja na referendumih, ker gre za prerazdelitev teh sredstev med TOZD).

Delovna skupina OEAP meni, da sta si v nasprotju ključa usmeritev Železarne v letu 1983 pod točko 5 in drugi odstavek s področja kadrov, kjer je navedena 0,6 % večja zaposlenost in predlagajo, naj bi se ta odstotek črtal.

Delovna skupina novogradenj postavlja tudi vprašanje v zvezi s premijskimi pravilniki. Če gredo sredstva za premije iz dohodka celotne delovne organizacije, potem bi se morali premijski pravilniki sprejemati na referendumih.

Rafko Penič je pojasnil, da na ravni Železarne lahko razdelimo le toliko sredstev, kolikor dovoljuje družbeni dogovor in kolikor dovoljuje poslovni uspeh. Zato je treba poudariti, če bo TOZD Jeklarne izplačala več premij, pa tudi vse ostale temeljne organizacije, ki so te sisteme uveljavile, potem bomo pri akontacijah osebnega dohodka izkoristili več sredstev, manj bo ostalo za končni poračun, oziroma lahko se celo zgodi, da bomo prekoračili višino sredstev za osebne dohodke, ki nam jih družbeni dogovor dovoljuje. Neposredno ni te odvisnosti, da bo nekdo dobil manj zaradi tega, ker nekdo drug dobi več, pri končnem usklajevanju se pa to dejansko odraža. Zato bi bilo prav, da so koriščenje premij sprejema na referendumih.

Pri zaposlenosti delegati ugotavljajo, naj bi se odražala v okviru potreb. Dogovorili smo se tudi, da bomo ob upokojitvi delavcev iskali notranje rezerve. OTK že deluje v tej smeri, k temu naj bi pristopili tudi ostali oddelki delovne skupnosti. Zato je nerealno predvidevati za 0,6 % večjo zaposlenost. Bolj realno je, da se navede, da se bo zaposlovalo v okviru potreb.

V razpravi je bilo rečeno, da je bilo glede premika v kvaliteto narejeno sila malo, nasprotno, iz leta v leto smo v kvaliteto zaostajali. Nevtrnost je, da bo plan za leto 1983 narejen tako kot lansko leto, ker ne opredeljuje nikogar v pogledu kvalitete. Vemo pa, da je naš rezultat slab zaradi neustrezne kvalitete, ne zaradi količine.

Pojasnjeno je bilo, da plan dovolj jasno nakazuje kvaliteten asortiment, vendar se naloge in obveze v tem pogledu ne uresničujejo. Za prihodnje leto je v planu predvidena kvaliteta struktura celo boljša kot v letošnjem. Pri sprejemanju plana bi se namreč morali tudi dogovoriti o ukrepih in sankcijah za neizvrševanje dogovorjenega in kako bomo kvalitetni asortiment izpolnjevali. Ob zaključku leta bi morali analizirati, kdo je kriv, pa tudi vzroke, da ni bil izpolnjen kvaliteten asortiment. To se povezuje tudi z naročili

na domačem trgu in izvoznimi zahtevami, ki so večkrat v nasprotju z našimi željami.

Poslovno politiko so sprejeli s pripombami in zadolžili delegate v delavskem svetu Železarne, da pripombe skušajo uskladiti na seji DS Železarne. Če pa to ne bo mogoče, so dolžni glasovati proti sprejemu sedanega predloga poslovne politike. Za predlog je glasovalo 16 delegatov.

Za tak predlog so se odločili, ker menijo, da z dogovarjanjem nikdar ne bomo mogli ničesar doseči. Na samoupravnih delovnih skupinah delegati obravnavajo razne samoupravne akte in jih sprejemajo z določenimi pripombami, ki pa se ne upoštevajo, pač pa se seštevajo samo glasovi. Tak način samoupravnega delovanja ne gre več. Doslej nobena pripomba na tak način ni bila osvojena. Gledalo se je samo na to, da je bilo v globalu sprejeto. Delegati so menili, da je že čas, da prenehamo s gesli »je potrebno«, »je treba«, »bi bilo treba«. Pri usklajevanju plana je bistveno pomemben finančni rezultat in če plani ne bodo izpolnjeni, potem tudi finančne realizacije ne bo. Če pa tega ne bo, je treba nekaj ukreniti. Če ne gre drugače, s sankcijami.

Ponovno so delegati obravnavali samoupravni sporazum o organiziranju prehrani med delom. Za rešitev te problematike je bila imenovana delovna skupina, sestavljena iz vseh treh sektorjev in službe družbenega standarda pri kadrovskem sektorju, ki je poskušala uskladiti vse pripombe in zajeti vsa dela in opravila, ki jih v 4. členu navaja sporazum. Še vedno pa je bilo nekaj pripomb.

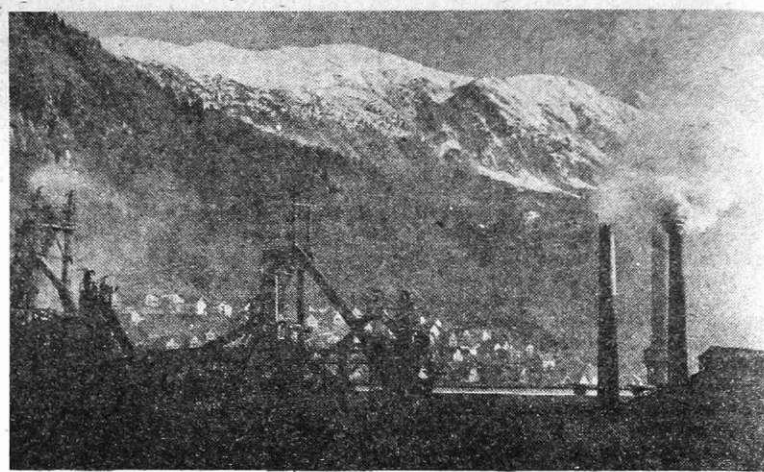
Delavski svet je samoupravni sporazum in spisek opravil, za katere se meni, da gredo stroški za prehrano iz materialnih stroškov, sprejel s 17 glasovi ZA in tremi glasovi PROTI, s pripombo, da če bodo ugotovili upravičenost razširitve spiska, bodo spremembe sprejeli po istem postopku.

Iz analize o problematiki kadrov in nagrajevanju, ki jo je izdelal SEO, so ugotovili, da delovna skupnost z OD precej zaostaja za temeljnimi organizacijami, in sicer okrog 100 točk v zadnjih enajstih letih. Ob tem so menili, da je fluktuacija v delovni skupnosti manjša kot v celotni Železarni, vendar ni zanemarljiva, ker je izobrazbeni sestav kadra nekoliko višji kot drugje. Usposabljanje strokovnjaka namreč zahteva daljši čas kot usposabljanje delavca pri stroju. Zato je vsaka fluktuacija bolj boleča in zato je tudi gibanje OD bolj občutljivo, posebno če gre za večje zaostajanje. Najpomembnejši vzrok za zaostajanje je v tem, da je delovna skupnost imela leta 1968 povprečno kategorijo 11,00 din, v letu 1981 pa ta znaša 12,79 in je povprečno za 1,79 % višja od leta 1968. Za Železarno pa je to razmerje od 6–8,83 %, kar kaže, da so v temeljnih organizacijah napredovali povprečno za eno kategorijo več kot v delovni skupnosti. Še povečano zaostajanje OD delovne skupnosti pa je povzročila sprejeta politika delitve osebnega dohodka, namreč da se delavcem, ki delajo izven rednega dopoldanskega delovnega časa, to je v turnusu in vsem tistim, ki delajo 4+1 in 6+2, osebni dohodki hitreje povečujejo, s tem da se povečajo stimulacije za nočno, nedeljsko, popoldansko in sobotno delo. To delno dokazuje tudi analiza nekaterih oddelkov na OTK, ki delajo pretežno na štiri izmene. Tam je zaostajanje OD za Železarno minimalno. Kako rešiti to zaostajanje, oziroma zavreti nadaljnje upadanje, je težji problem. Zaenkrat je izvršni odbor osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti, ki mu je bila analiza predložena, predlagal, naj se s to problematiko seznani sindikat Železarne. V zvezi s tem so sklenili, naj bi vodje oddelkov pričeli pripravljati merila za vrednotenje del in nalog v delovni skupnosti. Tudi katalog delovnih opravil in nalog bi moral te pomanjkljivosti odpraviti.

V zvezi z obravnavano problematiko bodo zahtevali še mnenje in stališče poslovnega odbora Železarne in izvršnega odbora sindikata Železarne, z njo pa bodo seznanili tudi ostali dve delovni skupnosti. Na naslednji seji DS, ki bo obravnavala samo problematiko kadrov in nagrajevanje v delovni skupnosti in delovni organizaciji kot celoti, bodo oblikovali stališča in ukrepe za enotno in pravično rešitev problematike kadrov in nagrajevanja v celotni delovni organizaciji. Rešiti je treba tudi odnose med TOZD in delovnimi skupnostmi.

DS je obravnavala tudi pobudo pravobranilca za spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah in obveznostih ter o odgovornostih med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi.

Delegati so soglašali s podaljšanjem roka za usklajitev in dopolni-

Naši plavci v senci Mežakle (Foto I. Kučina)

tev spornih določil, in sicer do 31. decembra.

Strinjali so se s pristopom k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice in k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi kulturne skupnosti SRS.

Ugotovili so, da so vse samoupravne delovne skupine, ki štejejo skupno 475 samoupravljalcev, obravnavale predlog nadomestil za prevoze na delo in z dela in se s predlogom strinjale brez pripomb. Na osnovi te ugotovitve so delegati potrdili predlog strokovne službe.

Potrdili so imenovanje inventurnih komisij, ki bodo delale v skladu s pravilnikom o knjigovodstvu in inventurah.

Obravnavali in potrdili so predlog sektorja novogradenj za likvidacijo treh osnovnih sredstev, ki ne predstavljajo nobene knjigovodske vrednosti, oziroma so za Železarno neuporabna. Istočasno so potrdili predlog odbora za gospodarstvo za odpravo kovinskega kioska in zadolžili

oddelek osnovnih sredstev, da izvede odpravo po predpisanem postopku, ki velja za Železarno.

Obravnavali in potrdili so sklep samoupravne delavske kontrole z dne 1. septembra 1982. Obravnavali so obvestilo CPSI o neudeležbi posameznih delegatov na skupščinah SIS. Sklenili so, da če se bo to ponavljalo iz neupravičenih razlogov, bodo postavili vprašanje odgovornosti teh delegatov.

V odbor za kadre in medsebojna razmerja pri delovni skupnosti so imenovali Joža Hafnerja iz OTK, ker je dosedanji član invalidsko upokojen.

Po obrazložitvi predloga oddelka za organizacijo dela v zvezi z aktualno normativno v oddelku za operativno planiranje proizvodnje je DS z glasovanjem potrdil začasni normativ in začasno osebno kategorijo za delovne naloge in opravila »asistent za projektiranje CPP« za eno osebo. S tem se normativ v OPP začasno poveča od šest na sedem oseb.

A. V.

TOZD Remontne delavnice

13. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Remontne delavnice Mitja Kersnik je 15. novembra sklical 13. redno sejo. Poleg članov odbora so se seje udeležili tudi vodja temeljne organizacije, vodje obratov, računovodja in predstavnik odbora samoupravne delavske kontrole.

Obravnavali so devetmesečno poslovno poročilo Železarne in TOZD Remontne delavnice, poročilo o delu temeljne organizacije v mesecu septembru ter dnevni red 17. seje delavskega sveta TOZD Remontne delavnice. Bistvenih pripomb na te dokumente niso imeli.

V mesecu oktobru je bilo v TOZD Remontne delavnice opravljenih 4.529 nadur ali 101,8 % glede na mesečni plan. Nadurno delo za zadnja dva meseca v letu je odbor odobril v obsegu, ki je določen z letnim planom.

Zaradi velikega obsega del in sprotne reševanja nastale tehnične problematike na letnem remontu valjarne bluming je odbor odobril nadurno delo vodjem oddelkov: instalacija, DES, elektro-žerjavni, žerjavni, ključavničarji, HIP in asistentu žerjavnega oddelka.

Na predlog vodstva obrata strojno remontne delavnice so odobrili enkratno nagrado naslednjim sodelavcem: Janezu Rozmanu, K. Lu Koblarju, Radu Drolcu, Janezu Zaločkarju, Mirku Pesjaku, Miranu Štenderju, Matjažu Feldinu in Franciju Arhu. Ti delavci so z veliko prizadevnostjo v zelo kratkem času uspeli demontirati in montirati zobnike na gred potisnega stroja in so tako usposobili napravo za normalno delovanje v predvidenem terminu.

Odbor je bil opozorjen, da sklep 5.1. enajste seje odbora, s katerim je odobril ure za manjkajoče pri delu telefonistk, ni v skladu s 55. 51. in 57. členom pravilnika o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne

dohodke in dela sklada skupne porabe v TOZD Remontne delavnice. Odbor je sklenil, da naj oddelek za študij dela in časa primer prouči ter predlaga taka izhodiščna merila, da bo pisanje ur za manjkajoče sklado s pravilnikom o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke. Predlog naj bo izdelan do konca leta 1982. Prisotni so tudi menili, da se do uvedbe novih meril povečan obseg dela nagraduje tako, kot je bilo odločeno, kar je še vedno manjša napaka, kot pa da bi dodatnega dela ne nagradili.

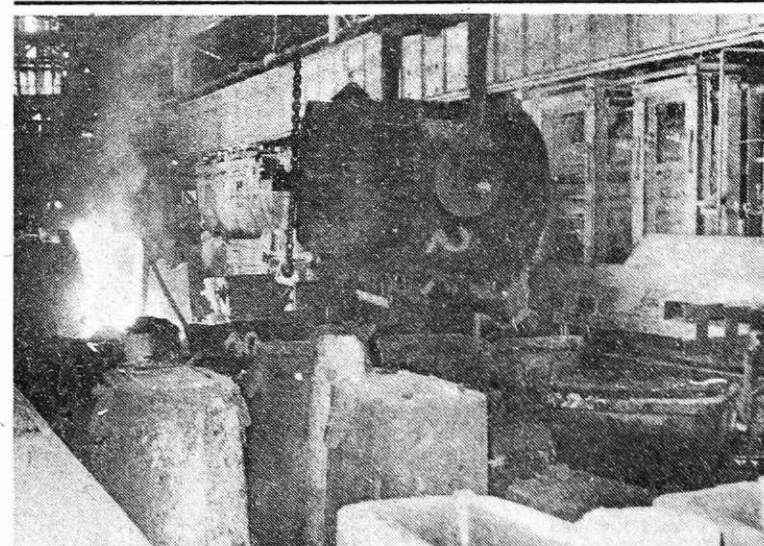
Na predlog vodstva TOZD je odbor odločil spremembo namembnosti sredstev za investicijsko vzdrževanje na kontih IV 403-820-01, 403-820-03 in 403-820-02. Neporabljena sredstva v skupni višini 715.000 dinarjev se prenesejo na konto 403-820-02 za obnovo elektroinstalacije za moč in razsvetljavo v oddelku montaže na Javorniku.

Koriščenje malih uslug so odobrili 30 delavcem Železarne, pri čemer temeljna organizacija pokrije 6.972.00 din razlike v stroških.

Odbor je sprejel informacijo, da telefonska centrala dosledno zaračunava privatne telefonske pogovore. Odbor naroča, da se privatni pogovori tehnično izvedejo tako, da bo možno zaračunavanje po redni tarifi PTT.

Pod zadnjo točko dnevnega reda je odbor postavil vprašanje, zakaj ni bila izvedena fizična likvidacija avtomobila oddelka HIP ter zadolžil vodstvo TOZD, da zadevo razišče.

ZK

Po končanem vlivanju v martinarni (Foto I. Kučina)

MLADI SMO PRIPRAVLJENI REŠEVATI SVOJE PROBLEME

V torek, 23. novembra, je bila volilno-programska konferenca koordinacijskega sveta ZSMS Železarne. Na njej so se seznanili z delom sveta in finančnim poslovanjem v devetih mesecih, izvolili novega predsednika, sekretarja in predsedstvo koordinacijskega sveta ter sprejeli programske usmeritve za naslednje mandatno obdobje.

Konferenca so se udeležili tudi Štefan Ščerbic, predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarne, Tone Varl, član poslovnega odbora Železarne, Anton Požar in Darko Mlakar, predsednik in sekretar občinske konference ZSMS in predstavniki koordinacijskega sveta ZSMS SOZD Slovenske železarne.

Poročilo o delu koordinacijskega sveta je podal predsednik Rade Radinovič in omenil, da je še vedno velik problem, kako vključiti mlade strokovnjake v delo mladinske organizacije. So še drugi problemi, vendar so razprave o kongresni dokumentih pokazale, da smo mladi pripravljeni sami reševati svoje probleme. Pri tem pa bi se morali bolj posvetiti resničnim problemom mladih, ki izhajajo iz njihovega dela in življenja. Razne manifestativne akcije ne bi smele biti glavna dejavnost mladih in osnovnih organizacij. V razpravi na poročilo je Vojko Bernard iz TOZD Hladna valjarna Bela pripomnil, da je koordinacijski svet preživeta oblika povezovanja mladih in da ne uresničuje svoje vloge. Osnovne organizacije po njegovem mnenju nimajo pogleda v delo koordinacijskega sveta, poleg tega pa ni več organ povezovanja.

V nadaljevanju je podal nekaj predlogov za boljše delo koordinacijskega sveta in njegovega predsedstva. Tako je predlagal, da bi bili člani predsedstva delegati ali predstavniki vseh osnovnih organizacij.

Pri pregledu finančnega poslovanja je predlagal, da bi manifestativne akcije čim bolj zmanjšali, prav tako naj bi ukiniteli razne podpore, razen v primeru, ko se vse osnovne organizacije strinjajo, da se podpora podeli.

Na pripombo, da je koordinacijski svet preživeta oblika povezovanja, je odgovoril Zvonko Kovačič, sekretar koordinacijskega sveta, ko je dejal, da je po zadnjih ocenah akcijska sposobnost ZSMS večja, kot je bila in torej ne bi mogli trdit, da je to preživeta oblika povezovanja.

Tudi Anton Požar, predsednik občinske konference ZSMS, je poudaril, da je koordinacijski svet dobra oblika organiziranja, saj je zelo pomemben organ za povezovanje osnovnih organizacij železarne z občinsko konferenco.

V razpravo se je vključil tudi Srečo Kovačič iz delovne skupnosti ETKR-NG. Menil je, da koordinacijski svet ni preživeta oblika dela in da, če je že treba kaj spremeniti, lahko spremenimo njegovo ime. Koordinacijski svet namreč dela osnovnih organizacij ne koordinira, ker vse pobude prihajajo od njega samega in ne iz osnovnih organizacij.

Asmir Grudič iz TOZD Strojne delavnice in vodja stalne mladinske delovne brigade »Železar« je podal dodatne informacije o delu brigade. Omenil je, da težko dobijo brigadirje za lokalne in druge akcije, ker jih v proizvodnji težko pogrešajo. Zato bi morali v akcije bolj vključevati študente, da bi razbremenili proizvodnjo.

Problem je tudi v tem, da v Železarni nimamo podatkov, v katere interese dejavnosti so se mladi brigadirji vključili na republiških in zveznih akcijah. Zato bi moral center za mladinske delovne akcije, ki deluje pri občinski konferenci ZSMS, koordinacijskemu svetu poslati podatke o aktivnostih brigadirjev iz Železarne na raznih akcijah, da bi jih po končani akciji lahko vključili v delo mladinske organizacije.

Tone Varl, član poslovnega odbora Železarne, je med drugim spre-

govoril o tem, da smo premalo seznanjeni s prispevkom mladih k boljšim poslovnim rezultatom. Morali bi razmišljati o tem, kako naj se osnovna organizacija usmeri na ključna vprašanja, kot so produktivnost, varčevanje, disciplina, medsebojni odnosi in podobno.

Predvsem bi morali s svojim delom prispevati k boljšim poslovnim rezultatom in boljšemu položaju vseh zaposlenih torej tudi mladih. Štefan Ščerbic je poudaril, da morajo mladi doseči, da bodo vodstva temeljnih organizacij dnevno poročala, kako izpolnjujemo planske obveznosti. Samo z izpolnjevanjem planskih obveznosti bomo lahko dosegli večji dohodek, ki je podlaga za vse oblike porabe.

Pogoj za izvrševanje planskih obveznosti je večja produktivnost, zato naj mladi zahtevajo, da vodstva TOZD delo tako organizirajo, da bomo z razpoložljivimi sredstvi naredili čim več.

Mladi bi morali kritično ocenjevati delovno disciplino v svojih vrstah, saj so primeri izostajanja z dela pogosti, največ kritike pa gre prav na račun mladih delavcev. Ugotoviti je treba, koliko so kritike upravičene in temu primerno ukrepati.

Ob koncu razprave so sprejeli predlog, da se organizira javna razprava o povišanju članarine za ZSM. Članarino bi plačevali dvakrat letno, skupni znesek pa naj bi bil 64 din za člana.

SEJA PREDSEDSTVA KOORDINACIJSKEGA SVETA ZSMS ŽELEZARNE

V petek, 3. decembra, se je na svoji prvi seji sestalo predsedstvo koordinacijskega sveta ZSMS Železarne. Jeseni v novem mandatnem obdobju.

Najprej je predsedstvo pregledalo realizacijo sklepov zadnje seje predsedstva, kjer je bilo zagotovljeno, da so bili vsi sklepi realizirani, načrtovane akcije pa pravočasno in delno izpeljane.

Predsedstvo je nato obravnavalo zadolžitve članov predsedstva, in sicer:

— Zadolžitve članov predsedstva po osnovnih organizacijah ZSMS, kjer je za vsako osnovno organizacijo zadolžen član predsedstva, ki bo skrbel za povezavo s KS ZSM ter na ta način prispeval k boljši aktivnosti osnovnih organizacij ZSMS v Železarni.

— Posamezne komisije bodo v bodoče vodili pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarne naslednji člani predsedstva: komisijo za idejno-politično delo — Srečo KAVČIČ, komisijo za informiranje — Lilijana KOS, komisijo za kulturo — Igor ARH, komisijo za šport — Leopold BIZALJ in komisijo za SLO in družbeno samozaščito — Miro ERŽEN.

Člani predsedstva so si razdelili tudi zadolžitve za razne odbore v samoupravnih organih, da ne bo skrbel

PREDSEDSTVO OK ZSMS O GRADIVU ZA XI. KONGRES ZSMJ

V četrtek, 25. novembra, je bila druga seja predsedstva OK ZSMS Jesenice. Obravnavali so dokumente za XI. kongres ZSMJ, to je osnutek statuta, osnutek poročila o delovanju ZSMJ med obema kongresoma in osnutek akcijsko-političnega programa ZSMJ. Ker je gradivo prispele relativno pozno, je nemogoče izvesti širšo razpravo o dokumentih po osnovnih organizacijah, pa tudi zato, ker so predlogi gradiv že v izdelavi in se bodo precej razlikovali od osnutkov.

Dokumente odlikujejo slab prevod, veliko protislovij v samih tekstih in precej usmeritev, ki so v nasprotju z usmeritvijo XI. kongresa ZSMS. Bili so mnenja, da bo delegat na XI. kongresu ZSMJ zastopal stališča in usmeritve, ki so jih zastopali na slovenskem kongresu in so bile sad razprav po osnovnih organizacijah.

V nadaljevanju so obravnavali analizo delovanja delegatskega sistema v občini Jesenice, ki je predložena v razpravo zboru Skupščine občine Jesenice. Ugotovitve analize se ne razlikujejo veliko od prejšnjih analiz, boljše je le v tem, da so nakazane nekatere rešitve za izboljšanje stanja v delegatskem sistemu. Tu pa bo veliko vlogo odigrala tudi mladinska organizacija.

Do petka, 10. decembra, mora biti izdelan operativni plan delovanja OK ZSMS Jesenice za leto 1983. V izdelavo tega plana se morajo vključiti vsi člani svetov in komisij pri OK

KONGRES SSOJ
KOHIFEC CCOJ
KOHIFEC HA CCMJ
KONGRES ZSMJ
KONGRES I LRSJ
A JSZ/SZ KONGRESSZUSA

Članarino naj bi povišali zato, ker zaradi večjih stroškov potrebujemo več sredstev, če želimo, da bomo naslednje leto naredili vsaj toliko kot letos.

V nadaljevanju konference so delegati razrešili dosedanje vodstvo koordinacijskega sveta in za predsednika izvolili Zorana Kramarja iz TOZD Vzdrževanje, za sekretarja pa ponovno Zvoneta Kovačiča. Programske usmeritve je podal novi predsednik in pri tem poudaril, da je treba zagotoviti množičnost v mladinski organizaciji, da bo vsak mladinec čutil, da je njen član. Premalo smo naredili pri sprejemu mladih delavcev v Železarno, zato naj bi v prihodnje zanje organizirali seminarje o vlogi in položaju mladinske organizacije v Železarni.

Volilno-programsko konferenco so zaključili s podelitvijo knjig najbolj pridnim mladincem kot zahvalo za njihovo delo, knjižno nagrado pa sta prejela tudi Štefan Ščerbic in Tone Varl.

Lilijana Kos

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

18

Tito

V tem kompletu so zdravila analgetiki, anestetiki, adrenergiki, antihistaminiki, antibiotiki, antipiretiki, kardiotoniki, dezinfekcijska sredstva, hipnotiki, sulfopreparati, vitamini in organska topila (benzen, alkohol, tušol, ksilol). Pakirano je v lesenih zabojih.

SVETLOBNI PARK

Namenjen je za osvetlitev delovnih mest v zaprtih prostorih in delovnih šotorih. Vsebuje elektroagregate in ostali svetlobni material. (Ta svetlobni komplet jamči delo v vseh vremenskih pogojih: dež, sneg, veter, delo v zaklonišču, v vozilih ipd.) Sestavljen je iz elementov kablovsko-akumulatorskega sistema in pakiran v tri lesene zaboje in troje šotorskih kril.

Oglejmo si še potrebno sanitetno opremo splošne bolnice, zmogljivosti 200—250 ležišč. Ta tip bolnice bo v morebitnih sovražnostih najpogostejši, torej:

To je le bežen pregled, kako naj bi izgledala zdravstvena zaščita v surovih vojnih razmerah. Z organizirano in premišljeno dejavnostjo bi prebrodili prve najtežje dneve.

Vir: Dr. S. Škodrič »Osnove zdravstvene zaštite v SLO«

Sanitetna oprema	Splošna bolnica	Kirurška ekipa
Destilacijski aparat za 10 l/h	3	— kos
Kovinska jeklenka za kisik 7 l	4	— kos
Operacijska svetilka — poljska	3	1 kos
Sanitetna nosila	20	4 kos
Zložljiva operacijska miza	6	2 kos
Dezinfekcijske tablete	300	40 zavitev
Pribor za umivanje rok	5	1 kos
Zastava Rdečega križa	1	1 kos
Prvi zavoji — trebušni	250	— kos
Prvi zavoji — protiopeklini 400 x 600	300	100 kos
Prvi zavoji protiopeklini 600 x 800	300	100 kos
Znak Rdečega križa	50	10 kos
Komplet bolničarskih torbic	20	2 kos
Komplet medicinskega tehnika	10	3 kos
Zdravniška torba	6	2 kos
Potrošni material za dekontaminacijo	4	1 kos
Sterilni ovojni material	6	3 kos
Dekontaminacijski komplet	4	1 kos
Priročna apoteka za vozila	6	— kos
Dezinfekcijska oprema	2	— kos
Transfuzijski material	2	— kos
Infuzijske raztopine	15	— kos
Potrošni protiopeklini komplet	4	— kos
Opornice (komplet)	5	— kos
Dezinfekcijsko-dezinseksijski komplet	1	— kos
Komplet za kloriranje vode	10	— kos
Pribor za jemanje vzorcev	2	— kos
Reanimacijski komplet	2	— kos
Mavčni ovojji	8	4 kos
Lekarna	2	— kos
Anestetijski komplet	3	1 kos
Osnovni kirurški komplet	3	1 kos
Dopolnilni kirurški komplet	3	1 kos
Zdravila za kirurške posege	5	2 kos
Operacijske halje	20	10 kos
Zdravila za bolnike — komplet	3	— kos
Lekarniški pribor	4	— kos
Komplet za nego bolnikov	6	— kos
Avtoklav	6	1 kos
Pribor za diagnostiko in ambulantno delo	4	— kos
Zobozdravniški komplet	1	— kos
Biokemijski laboratorij	1	— kos
Bakteriološki laboratorij	1	— kos
Laboratorijski termostati	1	— kos
Instrumentalni pribor za urologijo	1	— kos
Instrumentalni pribor za ginekologijo	1	— kos
Instrumentalni pribor za neurokirurgijo	1	— kos
Instrumentalni pribor za otorinolaringologijo	1	— kos
Instrumentalni pribor za oftalmologijo	1	— kos
Rentgenski prenosni aparat	1	— kos
Komplet za fizikalno terapijo	1	— kos
Pribor za rehabilitacijo	1	— kos
Zdravila za nevrološke posege — komplet	3	1 komple
Instrumentalni pribor za ortopedijo	1	1 kos
Instrumentalni pribor za prsno kirurgijo	1	1 kos
Osební pribor za dekontaminacijo	80	10 kos

To je le bežen pregled, kako naj bi izgledala zdravstvena zaščita v surovih vojnih razmerah. Z organizirano in premišljeno dejavnostjo bi prebrodili prve najtežje dneve.

Konec!

Vir: Dr. S. Škodrič — »Osnove zdravstvene zaštite v SLO«

NALOŽILI SMO 1700 KG ODPADNEGA PAPIRJA

V sredo, 24. novembra, so člani stalne mladinske delovne brigade »Železar« nadaljevali s svojo aktivnostjo. Enajst mladincev je v dveh urah naložilo 1700 kg odpadnega papirja, kar je vredno pohvale in posnemanja.

PRVA SEJA PREDSEDSTVA OO ZSMS STROJNE DELAVNICE

V petek, 19. novembra, se je zbralo na prvi seji predsedstvo OO ZSMS TOZD Strojne delavnice v novi sestavi. Pregledali smo zapisnik seje prejšnjega predsedstva in ugotovili, da so bili izvršeni vsi sklepi in zadolžitve.

Ker zaradi kratkega obdobja od programsko-volilne konference nismo uspeli narediti programa dela, smo se odločili, da bomo ob dnevu republike uredili stenski časopis in v okviru prostovoljnega dela uredili skladišča na Javorniku. V zvezi s tem se bomo povezali z OO ZSMS TOZD Transport in z delavci naše materialne službe.

Na poročilo o delu koordinacijskega sveta ZSMS Železarne nismo imeli pripomb, kot tudi ne na predlagane kandidate za novo predsedstvo, izvolili pa smo tudi dva delegata, ki nas bosta zastopala na programsko-volilni konferenci KS ZSMS Železarne.

S programsko-volilne konference KS ZSMS Železarne (Foto I. Kučina)

ŽELEZAR

TOZD Valjarna bluming štekel

13. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V petek, 12. novembra, je bila 13. seja delavskega sveta TOZD Valjarna bluming-štekel, ki jo je sklical in vodil predsednik Franc Podlipnik. Obravnavali so 12 točk dnevnega reda. Najprej so pregledali izvrševanje sklepov zadnje seje, ki jih je delegatom posredoval vodja TOZD in ugotovili so, da so v celoti realizirani.

Vodja TOZD je razložil devetmesečno poslovno poročilo TOZD Valjarna bluming-štekel in Železarne, iz katerega je razvidno, da je TOZD skupno proizvodnjo dosegla 85,3 %, blagovno pa 91,0 % glede na plan. Glavne vzroke za izpad proizvodnje so opredelili:

- količina prispelega polizdelka iz TOZD Jeklarna je bila nižja od planirane,
- dohod tujega polizdelka (slabi za potisno peč) močno zaostaja za planiranim,
- doseženi izplesi, posebno na blumingu, zaostajajo za planiranimi,
- zastoji na valjarskih progah in ostalih napravah so previsoki,
- veliko pomanjkanje zaposlenih, še posebno v adjustajah.

Analiza stroškov za devet mesecev izkazuje zvišanje v višini 84.231.251,09 din, od tega okrog 70.035.939 din na polizdelku in 14.195.312 din na predelavi. Delavski svet je ugotovil, da TOZD v devetih mesecih izkazuje 97.515.601,65 din izgube in da je izguba izkazana v periodičnem obračunu za devet mesecev večja od izgube v prvem polletju. Istočasno so ugotovili, da so bili vzroki za izgubo isti kot v prvem polletju. Glede na 20. člen zakona o sanaciji je delavski svet sklenil, da ni potrebno ponovno izdelati programa ukrepov za odpravo izgube, temveč je treba dosledno izvajati tiste ukrepe, ki so navedeni v sanacijskem programu, sprejetem po obravnavi polletnega poslovnega poročila.

Obravnavali so predlog poslovne politike Železarne za leto 1983, ki so ga pred tem obravnavale tudi vse SDS in imele naslednje pripombe:

- Poslovna politika predvideva rast skupne in blagovne proizvodnje ter produktivnosti. Osnutek plana TOZD za leto 1983 pa predvideva nižjo skupno in blagovno proizvodnjo kot letos, kar pa ni v skladu s poslovno politiko Železarne. Istočasno to pomeni tudi padec proizvodnosti v primerjavi z letošnjim letom.

— Zagotoviti je treba več sredstev za amortizacijsko zamenjavo iztrošenih naprav oz. za nadomestitev z novimi. Predvidena sredstva za AZ v višini 5 % ne zagotavljajo dobrega stanja naprav, ker bo še posebno prišlo do izraza po zgraditvi nove jeklarne.

— Vprašljiva je nabava tujega polizdelka, ki je predviden z osnutkom plana TOZD za naslednje leto. Izkušnje v letošnjem letu opozarjajo, da bi morali plan graditi samo na osnovi domačega jekla.

Delegati so obravnavali in potrdili katalog delovnih nalog in opravil, ki je bil tudi že obravnavan v 12 od 13 samoupravnih delovnih skupin. Katalog obsega samo delavce v proizvodnji, brez delavcev in pisarniških delavcev. Na osnovi pripomb SDS se je ponovno sestala komisija za izdelavo kataloga in sprejela določene pripombe, ki jih je delavski svet sprejel in potrdil. Sklenili so, da je treba katalog delovnih nalog in opravil čim prej realizirati in to za celotno TOZD, saj se s sprejetjem kataloga že predolgo odlašala, kar negativno vpliva na razpoloženje zaposlenih.

Po obravnavi so sprejeli ugotovljeni sklep, da je predlog nadomestila za prevoze z dela oz. na delo sprejet, ker ga je sprejelo 12 od 13 SDS. Isto velja za spremembe samoupravnega sporazuma o združitvi LB Temeljna banka Gorenjske Kranj, ki jih je sprejelo 12 od 13 SDS. Za podpisnika je bil soglasno imenovan predsednik delavskega sveta Franc Podlipnik.

Ugotovili so, da je predlog samoupravnega sporazuma o združitvi dela in sredstev za področje izobraževanja in članstvo v društvu za neporushne raziskave obravnavalo 12 od 13 SDS. Za podpisnika so imenovali predsednika DS.

Potrdili so predlog inventurnih komisij in predlog za nočno delo žena v TOZD, ki ga je obravnavala in potrdila izvršni odbor osnovne organizacije sindikata.

Obravnavali so pritožbo delavca in ugotovili, da je pritožba za varstvo pravic neutemeljena in jo zavrnili. Pritožbi delavca na odločitev skupne disciplinske komisije TOZD in delovnih skupnosti Železarne, s katero mu je bil izrečen ukrep prenehanje delovnega razmerja, so ugodili s tem, da se ukrep spremeni v prenehanje delovnega razmerja v TOZD

pogojno za dobo enega leta. Prav tako so sprejeli ukrep pogojno prenehanje delovnega razmerja za dobo šestih mesecev v javni opomin.

Ukrep skupne disciplinske komisije, in sicer preklic pogojne odločitve izvršitve ukrepa prenehanje delovnega razmerja v TOZD, so sprejeli in izrekli ukrep prenehanje delovnega razmerja v TOZD pogojno za dobo enega leta.

Pritožbo operaterjev hladnega navijalca zaradi prenizke plačilne skupine so smatrali za brezpredmetno, ker so se z razvidom del in nalog kategorije že korigirale po sklepu DS.

Prebod na plavžu (Foto I. Kučina)

20. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V petek, 25. novembra, je bila 20. redna seja odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Valjarna bluming-štekel, ki jo je sklical in vodil predsednik Marjan Kristan in v obravnavo predlagal šest točk dnevnega reda.

Po pregledu sklepov predhodne seje, ki jih je članom odbora posredoval namestnik vodje TOZD, so ugotovili, da so v glavnem realizirani, razen sklepov, ki so še v izvajanju. Člani odbora so zahtevali, da je potrebno do naslednje seje nerealizirane sklepe uresničiti.

Iz poročila o delovnih rezultatih, doseženih v oktobru in desetih mesecih letošnjega leta, je razvidno, da je bila proizvodnja v oktobru dosežena 84,2 % glede na družbeni in 89,5 % glede na operativni plan, v desetih mesecih pa 84,0 % na družbeni in 92,4 % na operativni plan. Odprema celotne TOZD je bila dosežena 79,4 % glede na družbeni in 84,8 % na operativni plan, v desetih mesecih pa 84,6 % na družbeni in 93,0 % na operativni plan. Prodaja je bila v mesecu oktobru dosežena 99,3 % na družbeni in 99,3 % na operativni plan. V desetih mesecih pa 93,2 % glede na družbeni in 93,6 % na operativni plan. Zastoji na blumingu so znašali v oktobru 47,7 % in na šteklju 60,1 %. Pogoji valjanja na šteklju so bili v oktobru zelo slabi. Izplen na blumingu je za 1,7 %, na šteklju pa za 2,0 % pod planiranim. Naročili so, da je treba pripraviti pregled konkretnih vzrokov za izmet, jih čim natančneje pregledati in uvesti sifre za zastoj. Za to sta zadolžena dva tehnologa.

Analiza zvišanja in znižanja stroškov izkazuje okrog 25.267.694,41 din zvišanja, od tega 16.411.458 na vložku in 8.856.236 na predelavi.

Po obravnavi operativnega programa za mesec december so spreje-

li sklep, da se potisna peč zakuri v začetku decembra in predlagali, ker operativnega plana, še manj pa družbenega, ne bo moč doseči, da se naslednji letni remont planira v aprilu 1984 in vse prizadete TOZD Vzdrževanje. Remontne delavnice in Strojne delavnice) obvesti, da do takrat pripravijo vse rezervne dele.

Odbor je zahteval, naj tisti, ki so zadolženi za vzdrževanje zagatne stene, hladilne prhe, x-ray hladilne linije itd., izpolnjujejo postavljene roke in naj bolj vestno pristopijo k njihovi usposobitvi.

Iz bilance polizdelka za december je razvidno, da rabijo za izpolnitev operativnega plana 43.300 ton surovega jekla. Operativni plan gotove proizvodnje je nižji za 3360 ton ali za 4.350 ton vložnega surovega jekla.

Obravnavali so še inovacijski predlog št. 2258, in sicer za nov diskling — odbrizgavanje okujine na blumingu in sklenili, da predlog obravnava komisija za inovacije pri TOZD, ki naj odloči, komu bo dala predlog v proučitev.

Obravnavali so predlog sprememb obračunavanja norm v adjustaji bluming, in sicer CM I in CM II in ga tudi soglasno potrdili ter sklenili, da se faktor za norme na CM I poveča za 5 %, ker je ta stroj dosti izpolnjen. Novi faktorji izračuna pričnejo veljati 1. decembra.

Predlagali so, da se na liniji rezanja in na Bronx liniji upošteva prioriteta za rezervne dele, da bodo brez težav izvedli popravila.

V razpravi so sodelovali vsi člani odbora.

SK

19. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V sredo, 24. novembra, je bila 19. redna seja odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Valjarna bluming-štekel, ki jo je sklical in vodila predsednica odbora Olga Pervanja. Obravnavali so tri točke dnevnega reda.

Po pregledu sklepov predhodne seje, ki jih je članom odbora posredoval vodja TOZD, so ugotovili, da so sklepi realizirani.

Kadrovski problematiki in gibanju zaposlenih v oktobru. Iz poročila je razvidno, da do planirane višine zaposlenih 408 delavcev manjka 29 delavcev. Skupna odsotnost v oktobru je bila 17,29 % in je za 0,15 % nad povprečjem celotne delovne organizacije. V oktobru je bilo devet delavcev na novo sprejetih in sedem obravnavanih. Se vedno je zelo visoka fluktuacija v oddelku adjustaže bluming. Člani odbora so soglasno potrdili predlog razporeditve novosprejetih delavcev in interne premestitve. Prošnjo za podaljšanje delovnega razmerja so soglasno ugodili, ker zakon o delovnih razmerjih to dovoljuje. Tudi prošnjo za prestop v TOZD Vzdrževanje so ugodno rešili in prestop odobrili s 1. decembrom. Od treh prošelj za ponovni sprejem so dve zavrnili eno pa ugodno rešili. Ugodno so rešili tudi prošnjo za

sprejem v delovno razmerje, in sicer »lanjserja delovnih nalogov.«

Člani odbora so bili seznanjeni z dopisom delavca iz adjustaže šteklja na Javorniku, s katerim obvešča, da ne opravlja odrejenih delovnih nalog in opravil. Vodja TOZD je pojasnil, da delavec opravlja delovne naloge in opravila, ki ustrezajo njegovi psihofizični sposobnosti in na katere je bil razporejen.

Prošnjo delavca, ki je zaključil delovsko šolo, za razporeditev na ustrezno delo bodo reševali ob predvidenih kadrovskih spremembah, ki bodo nastale z odhodom delavcev v pokoj.

Ob zaključku seje so obravnavali še samoupravni sporazum o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja v občini Jesenice za leto 1983, s katerim se opredeljuje politika zaposlovanja v letu 1983 in usklajevanje potreb po delavcih po resničnih možnostih.

V razpravi so sodelovali vsi člani odbora.

SK

TOZD Elektrode

12. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo TOZD ELEKTRODE je imel 26. novembra 12. redno sejo, ki jo je vodil predsednik Srečo Žen. Pri pregledu sklepov so ugotovili:

- da odbor ni prejel odgovora sektorja novogradenj na postavljeno delegatsko vprašanje, kdo bo nosil stroške za dodatna dela v novi rezalnici, ker ni bil pravočasno izvršen odtok vode,
- odbor ni prejel odgovora TOZD Transport glede razkladanja vagonov,
- popravilo žerjave v novi rezalnici ni izvršeno do predvidenega roka in je potrebno zaradi take neodgovornosti ustrezno ukrepati,
- sprejeli so poročilo na postavljeno delegatsko vprašanje o delu oddelka taljenih varilnih praškov v času remonta talilne peči v oktobru. Odbor ugotavlja, da bi z boljšo organizacijo dela in kontrolo lahko bolje delali.

Obravnavali so osnutek poslovne politike Železarne v letu 1983 in niso imeli pripomb.

Razpravljali so še o doseženih proizvodnih rezultatih v mesecu oktobru. Skupni plan je bil dosežen le 89,4 %. Načrtovano proizvodnjo je dosegla rezalnica in oddelk ognjestalnih materialov. Odprema je bila izvršena 104,6 %, vendar je v skladišču ostalo še okrog 170 ton elektrod za izvoz v ZSSR.

Potrdili so predlog plana za mesec december v skupni količini 1.930 ton. Predlagali so, da se vse proste sobo-

te v decembru dela, da bi lahko izpolnili načrtovane obveze in izboljšali poslovni rezultat.

Sprejeli so analizo izvršenih nadur za mesec oktober in potrdili predlog predvidenih nadur za december.

Obravnavali so pravilnik za izračun premij za višjo produktivnost in ga na osnovi razprave v samoupravnih delovnih skupinah sprejeli z določenimi pripombami, ki naj se vsebujejo v pravilnik.

Ugotovili so, da nosilci nalog za realizacijo sanacijskega programa v TOZD niso podali poročil o izvajanju aktivnosti. Odbor je zahteval, da se nosilci nalog držijo sklepa, da mesečno poročajo o izvajanju sanacijskega programa. Zato morajo biti poročila podana čimprej, da se bodo lahko obravnavala na naslednji seji.

Obravnavali so predlog ukrepov za izvajanje delovne discipline in materialne odgovornosti, ki ga je posredoval poslovodni odbor in menili, da je potrebno izvršiti določene dopolnitve in pripraviti odškodninske zahtevke enotno za vso Železarno.

Ob zaključku seje so Miro Graj in Aleksandra Konkoliča nagradili s po 1.000 din za idejo in izvedbo izboljšave, s čimer je bilo olajšano fizično delo na rezalnem stroju pri odvijanju žice.

S. M.

5. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE

Odbor samoupravne delavske kontrole TOZD Elektrode je imel 18. novembra peto redno sejo, ki jo je vodil predsednik Josip Bajz. Sprejeli so poročilo o izvrševanju sklepov četrte seje in ugotovili:

- da je bil predlog za priznanje delovne dobe s povečanjem za delavce v oddelkih priprave elektrodnih mas in taljenih praškov ter varilce posredovan posebni strokovni komisiji Železarne v postopek,
- nagrajevanje delavcev na odpremi je urejeno; delo je normirano in priznane so ure za manjkajoče,
- postavljena je zahteva za dva vzdrževalca na popoldanski izmeni, kar je nujno potrebno,
- menjava delavk pri adjustiranju elektrod na L1 je urejana,
- ostali sklepi so bili izvršeni.

Obravnavali so devetmesečno poslovno poročilo in ugotovili, da je razprava na zborih delavcev potekala zadovoljivo. Pripominjajo, da je treba na vseh nivojih dela vložiti maksimalne napore, da se poslovni rezultati izboljšajo.

Pri pregledu stroškov reprezentance in službenih potovanj za obdobje devetih mesecev so ugotovili povečanje stroškov za službena potovanja, vendar ugotavljajo, da so bila vsa potovanja opravičljiva in je manjša prekoračitev upravičena.

Obravnavali so analizo izvršenih nadur in ur za manjkajoče za obdobje junij-oktober. Pripomnili so, da je potreben večji nadzor pri nadurah za razna dela, ki niso normirana in bi se lahko opravila v rednem delovnem času.

Sprejeli so poročilo o izvajanju nalog sanacijskega programa v TOZD Elektrode. Večina nalog, za katere so zadolženi delavci TOZD, se izvršujejo in mesečno spremljajo.

Zahtevati je treba tudi realizacijo nalog, za katere so zadolženi delavci izven TOZD.

Obravnavali so poročilo o uporabi impulzov za telefonske pogovore izven Železarne. Iz analize po posameznih telefonskih številkah je razvidno, da je velika poraba impulzov na telefonskih številkah, ki po službeni dolžnosti nimajo potreb po zunanjih pogovorih. Nadalje so ugotovili, da se v popoldanskem času uporabljajo telefoni za razne nepotrebne privatne pogovore izven Železarne in je zato potrebno poostriži kontrolo.

Seznajeni so bili s poostrenimi kriteriji pri podpisovanju prevoznice. Delovodje so bili s problematiko in načinom postopka podpisa prevozov seznanjeni. Ker je v TOZD Elektrode minimalno število prevozov za krajši čas, ne more prihajati do nepravilnega odobravanja prevozov. Nadalje so bili seznanjeni s problematiko stojnin, ki je bila obravnavana na odboru za gospodarstvo in soglašajo s predlogom za izboljšanje evidence stojnin, ki je bil poslan TOZD Transport.

Ob zaključku seje je bilo postavljeno vprašanje zaposlenosti žičarjev, kadar Curto stroji zaradi okvar ne obratujejo. Žičarje je v tem času treba prerazporediti na rezalne stroje, vendar za njih veljajo iste norme kot za ostale rezalke. Analizirati je treba tudi zaposlenost posameznih čistilk v TOZD in jih temu ustrezno tudi nagraditi.

S. M.

15. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD ELEKTRODE je imel 24. novembra 15. redno sejo, ki jo je vodila predsednica Ana Mulej.

Pri pregledu izvrševanja sklepov zadnje seje so ugotovili, da je bilo od devetih v ožji izbor izbranih kandidatov na objavo del in nalog »rezkalcev mali stroji in pomoč pri stiskalnicah« sprejetih le šest kandidatov, ker so tri kandidatke odpadle; dve iz zdravstvenih razlogov, ena pa ni predložila spričevala za zahtevano izobrazbo. Ostali sklepi so bili izvršeni ali pa se izvajajo.

Obravnavali so poročilo o staležu delavcev TOZD Elektrode v mesecu oktobru. V tem mesecu je bilo zaposlenih poprečno 242 delavcev. Skupna odsotnost je znašala 22,93 %, od tega bolezenska 759 dni ali 14,26 %, porodniški dopust 114 dni ali 2,13 %, redni dopust 298 dni ali 5,60 %, izredno plačani dopust 13 dni ali 0,24 %, neplačani dopust 8 dni ali 0,14 %, neopravičeni izostanki 17 dni ali 0,33 % in ostala odsotnost 12 dni ali 0,23 %.

Potrdili so sprejem petih delavcev

za določen čas za nadomeščanje odsotnih delavcev in prekinitev delovnega razmerja enemu delavcu z disciplinskim ukrepom.

Soglašali so s prerazporeditvijo ene delavke s pripombo, naj v prihodnje izpite za voznike viličarjev opravljajo taki, ki bodo te naloge tudi opravljali, v nasprotnem primeru pa naj povrne stroške usposabljanja. Izpite za voznike viličarjev morajo opraviti tudi vsi tisti delavci, ki vozijo viličarje brez izpitov.

Potrdili so sporazumno prekinitev delovnega razmerja enemu delavcu in odklonili ponovni sprejem enemu delavcu.

Seznajeni so bili tudi z analizo belezenske odsotnosti v TOZD Elektrode za obdobje devetih mesecev. Ker je analiza obsežna, jo bo odbor podrobneje obravnaval na prihodnji seji.

S. M.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

O DELU MLADIH V RADOVLJSKI OBČINI

SREČANJE BRIGADIRJEV

V soboto, 18. decembra, bo ob petletnici MDB Stane Žagar OK ZSMS Radovljica organizirala srečanje brigadirjev, ki so v petih letih delovanja brigade sodelovali na lokalnih, republiških in zveznih MDA. Prireditelj bo ob 18. uri v kulturnem domu na Lancoveru pri Radovljici. Isti dan ob 15. uri bodo brigadirji, ki so letos v MDB Stane Žagar sodelovali, na zvezni MDA Sisak, krenili iz Kamne gorice na pohod k spomeniku narodnega heroja Staneta Žagarja na Dobravi. Od tam bodo prek Lipnice prišli na srečanje brigadirjev. Center za MDA pri OK ZSMS Radovljica bo pripravil kulturno-zabavni program, vsi udeleženci srečanja pa bodo prejeli spominski naštež.

ŠPORTNA TEKMOVANJA OB DNEVU JLA

Komisija za šport pri OK ZSMS Radovljica pripravlja tradicionalna športna srečanja vojakov in mladine v okviru manifestacij za 22. december — dan JLA. Tekmovanja po sistemu turnirjev bodo v nedeljo, 19. decembra, v telovadnici TVD Partizan Bled, kjer se bodo pripadniki JLA in mladina pomerili v štirih disciplinah: košarki, odbojki, namiznem tenisu in šahu.

OBČINSKO TEKMOVANJE »MLADOST V PESMI, BESEDI IN SPRETNOSTI«

V sodelovanju z JLA je OK ZSMS Radovljica organizirala občinsko tekmovanje MLADOST V PESMI, BESEDI IN SPRETNOSTI, ki je bilo 13. novembra v kasarni Bohinjska Bela. V predtekmovalni se je v znanju pomerilo 11 ekip vojakov in mladine. Poleg tega so vsi člani ekip preverili svoje znanje v obrambnih veščinah: streljanju, orientaciji in razstavljanju puške. V zaključnem delu tekmovanja je zmagala ekipa alpskega voda iz kasarne Bohinjska Bela in Ekonomske srednje šole Radovljica, ki bo zastopala občino Radovljica na regijskem tekmovanju 10. decembra v Kranju. V kulturnem programu sta nastopila kulturna skupina OO ZSMS 25. maj Radovljica in ansambel vojakov — gostiteljev tekmovanja iz kasarne Bohinjska Bela.

ZSMS O AKTUALNIH PROBLEMIH IN INTERESI MLADIH

Problemska konferenca o zaposlovanju, štipendiranju, usmerjenem izobraževanju in položaju mladih v združenem delu, ki jo bo OK ZSMS Radovljica pripravila v začetku decembra, bo samo nadaljevanje prizadevanj in aktivnosti pri reševanju te problematike v sistemu delegatskega odločanja. Res je, da na nobenem od omenjenih področij ne moremo govoriti o »kritični situaciji«, kot nekateri skušajo »odpraviti« pobude in zahteve mladinske organizacije, vendar je očitno, da strukturne nesklajenosti kadrovske politike, na-

raščajoča brezposelnost mladih in vedno večji pritiski na »združena sredstva za štipendiranje jasno odražajo stihijo in malodušje odgovornih pri uresničevanju že davno sprejetih nalog in usmeritev. Na posvetu predsednikov in sekretarjev OO ZSMS naj bi ob poročilu o delu XI. kongresa ZSMS ponovno preverili razprave delegatov OK ZSMS v družbenopolitičnih organizacijah in organih SOB s konkretnimi primeri in podatki. Še posebej bode v oči, da kljub dobremu gospodarjenju v občini (v primerjavi z republiškim povprečjem) nihče dovolj odločno in argumentirano ne postavlja problema prestrukturiranja gospodarstva, uvažanja intenzivnejših oblik produkcije in s tem tudi vključevanja mladih strokovnjakov iz občine v proizvodnjo. Prav tako ob podatkih o nadurnem, pogodbem in sezonskem delu ostajamo pri kritiki, v praksi pa skoraj ni primera pogumne reorganizacije in stalnega zaposlovanja. Zdi se, da vse prevečkrat odločamo s pozicij ozkih interesov in želje po ustvarjanju čim višjega dohodka. Nihče ne more trditi, da bomo na račun stabilizacije zaposlitve načela socialne politike in humanizacije odnosov v družbi.

Tudi razgovori s kulturnimi društvi na terenu, ki jih bo pripravila OK ZSMS Radovljica, bodo korak naprej pri uveljavljanju mladih, predvsem pa njihovih interesov v kulturnem dogajanju. Nihče nima namena »soliti pameti«, a verjetno že tako skromna kulturna dejavnost nima nobene perspektive brez novih, svežih oblik dela in ustvarjanja. Gre tudi za to, da se marsikdaj ena in ista dejavnost odvija vzporedno v OO ZSMS in kulturnem društvu. Zato si v ZSMS želimo dogovarjanja, usklajevanja in skupnih akcij, takšnih, ki bodo spodbudile več mladih in naletele na zanimanje.

Na zadnji seji predsedstva OK ZSMS Radovljica je bilo veliko govora o problematiki črnih gradenj

vikendov v občini. Uvodna beseda predsednika komiteja za urbanizem pri SOB je sicer pojasnila marsikatero delimo in vprašanje, vendar je očitno, da se prostorskim vprašanjem v preteklosti ni posvečalo dovolj pozornosti. Zdi se celo, da so nekateri namenoma »pozabljali« na izvajanje zakonov in odlokov. V razpravi se je izkazalo, da nihče ne želi vsesplošnega rušenja obstoječih »črnih objektov«, vendar mladi zahtevajo, da se pri odločanju o življenjskem prostoru, o naravi in posegih v naravo gleda bolj dolgoročno, bolj previdno in predvsem z razumom.

Po več mesecih vztrajanja in dajanja pobud prek delegatov ZSMS je s pomočjo argumentov mladih strokovnjakov — arhitektov v resoluciji občine za leto 1983 opredeljena tudi adaptacija podstrešij kot oblika reševanja stanovanjske problematike. OK ZSMS je prepričana, da ob razumevanju ALPDOMA, izvajalca stanovanjske politike v občini, lahko drugo leto pričakujemo že konkretno akcijo — prenovo podstrešij. Ne nazadnje gre za več kot 30 mansardnih stanovanj, kjer naj bi dobile svoj življenjski prostor predvsem mlade družine in tisti, ki nimajo druge možnosti.

SREČANJE Z ZAMEJSKIMI SLOVENCMI V ITALIJI IN ČLANI ZVEZE KOMUNISTIČNE MLADINE ITALIJE

V nedeljo, 5. decembra, so se mladi iz občine Radovljica srečali s predstavniki ZKMI in zamejskimi Slovenci, ki so tokrat prvič prišli na obisk skupaj s člani ZKMI. Skupaj so ogledali muzej talcev v Begunjah, Bled in Bohinj, potem pa so se s predstavniki organizacij ZSMS v občini pogovorili o svojem delu, izkušnjah in težavah.

OK ZSMS Radovljica že vrsto let aktivno sodeluje z ZKMI. Sodelovanje je že zdavnaj preraslo v prijateljstvo, družabna in kulturna srečanja ipd.

Brane Grohar

Varilec (Foto I. Kučina)

Vzdrževalci pri svojem delu (Foto I. Kučina)

»MLADINA SLOVENIJE '82«

DRUŽBENI POLOŽAJ MLADIH IN RAZVOJ SOCIALIZMA

Pri proučevanju družbenega položaja in vloge mladih pri nas je nujno potrebno upoštevati materialne in družbene procese, saj je naša mlada generacija rojena po končani oboroženi socialistični revoluciji, v času izgradnje novih, demokratičnejših in človeknejših družbenih odnosov.

Dejstvo je, da je družbena vloga mlade generacije zgodovinsko dana. Mladina je po svoji naravi aktivna in ustvarjalna, mora se uveljaviti s svojimi sposobnostmi, težnjami in željami. Ob tem pa nastaja vprašanje, s kakšnih pozicij mladina nastopa kajti mladina ni avtomatsko progresivna. Nezadovoljstvo z obstoječim, kot značilnostjo mladosti, lahko v naši družbi označimo kot napredno, kadar nastopa kot ustvarjalna sila nadaljnjega razvoja socializma oz. samoupravljanja.

Vemo namreč, da interesi mladine kot generacije prihodnosti ne morejo obstajati mimo in zunaj razvoja socializma in dejanske krepitve oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Prav zato se ne smemo predajati iluziji, da lahko mladi kot družbena skupina sama po sebi ustvari svojo vizijo družbenega razvoja.

Dejstvo je, da mladina je in postaja vse bolj pomemben del delavskega razreda, hkrati pa so mladi še vedno v veliki meri v podrejenem družbenoekonomskem položaju glede na ostale zaposlene, pa tudi manj vplivni v procesih odločanja.

Socializem se mladini najpogosteje predstavlja kot idealna družba, družba izobilja in enakosti, razvoj socialističnih odnosov pa spremljajo razni birokratski, etatistični, lokalistični in drugi negativni pojavi in idejni vplivi. To pa med mladino vzbuja razočaranje in nerazumevanje. Po svoji naravi in družbenem položaju je namreč mladina najbolj občutljivejša na vse nesocialistične pojave. Mladina zahteva tekoče reševanje družbenih problemov, zlasti uresničevanje načela delitve po delu, problemov izobraževanja, zaposlovanja, standarda in izraževanja socialističnih samoupravnih odnosov.

Odpori proti samoupravljanju in zastoji, kršenje razrednih meril v politiki in praksi družbenopolitičnih organizacij so povzročili kolebanje in odklone tudi med mladino. V takih pogojih se je ponekod uveljavil vpliv ideologij, nasprotujočih revolucionarni politiki. Od rezultatov boja za vodilno vlogo delavskega razreda za njegovo osvoboditev in osvoboditev posameznikov je odločilno odvisen položaj in bodočnost mlade generacije.

Zavedati se moramo, da ko se mlada generacija bori za lastno afirmacijo, se bori za prihodnost družbe in obratno, kot se družba bori za naprednejšo prihodnost, se bori tudi za afirmacijo mladih.

Dejanske perspektive potencialov mlade generacije so le v nadaljnjem razvoju socialističnih samoupravnih odnosov, kajti razvoj takih odnosov zahteva enakopravno vključevanje mladine na vseh področjih družbenega življenja.

N.

USPELA PROSLAVA

Kako pripraviti uspešno proslavo ob tako pomembnem prazniku, kot je 29. november, ob tako malo izkušnjah, pa veliko dobre volje in pripravljenosti? Tako smo se spraševali mladinke osnovne organizacije ZSMS, upravnih organov občine Jesenice. Pa nisimo dolgo razmišljale. Najlepše odlomke iz Cankarjevih del smo vkompilirale v glasbene vložke iz skladb Straussa, Musorskkega, Wagnerja. Pri izbiri glasbe nam je pomagal glasbeni pedagog Slavko Mežek.

Vse skupaj pa smo prelele z entuzijazmom, ki ga premore le mladost. In že je bil tu recital, s katerim nismo razočarale. S slavnostnim govorom in podelitvijo jubilejnih nagrad smo tako delavci upravnih organov občine Jesenice svečano proslavili ta naš največji praznik.

Mladinke obljubljamo, da to ne bo naša zadnja akcija in da se bomo še naprej aktivno vključevale v družbenopolitično življenje.

Osnovna organizacija ZSMS upravnih organov občine Jesenice

PREGLED SESTANKOV SDS

V današnjem pregledu povzemamo predvsem proizvodno problematiko s sestankov samoupravnih delovnih skupin, ki so se v večini sestale še sredi novembra. Razpravljale so o devetmesečnem poslovanju in o nekaterih drugih zadevah, ki so bile določene s programom samoupravnih aktivnosti za november oziroma (ponekod) za oktober.

Iz TOZD PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS plavž 1, 3 in 4. SDS Plavž 1 izraža upanje, da bo z discipliniranim delom in ob zadostni oskrbi s potrebnimi surovinami ter z vestnim delom vzdrževalcev izpolnila plan proizvodnje v letu 1983. SDS plavž 4 meni, da je plan (180 tisoč ton) za leto 1983 previsoko postavljen.

Iz TOZD JEKLARNA smo prejeli zapisnik SDS livna jama 4, elektropeči 2 in 4, BBC peč in predelava talilniških odpadkov. Slednja ugotavlja, da so presegli planirano predelavo žlindre in odbranega jekla ter znižali obratovalne stroške. Ob tem pa si zastavljajo sledeče vprašanje: »Sprašujemo se, zakaj nismo delavci PTO nagrajeni in plačani po vložnem delu in rezultatih poslovanja, kot to določa zakon o združenem delu in kot piše v sprejetih resolucijah.« Pritožujejo se tudi nad gnečo v avtobusih in vprašujejo, če v zvezi s tem obstajajo kakšni predpisi. Izrazili so tudi željo, da bi se sestanka njihove samoupravne delovne skupine kdaj udeležil tudi vodja oddelka oziroma vodja TOZD Jeklarna, ker upajo, da bi se potem nekateri problemi, na katere so opozarjali že tudi v zapisnikih, hitreje reševali (čiščenje bivalnih prostorov, malica, kadi).

Iz TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, adjustaža štekel 1, 2, 3 in 4 ter odprema. SDS vodstvo TOZD je imela nekaj pripomb v zvezi s poslovno politiko Železarn v letu 1983. Med drugim meni, da je treba blumingu zagotoviti prioriteten položaj in večji delež sredstev iz skupnih sredstev AZ. Obdržati bi bilo treba tudi sedanje kupce izdelkov, čeprav imajo prednost tišči, ki plačujejo v konvertibilni valuti. Tudi prodajo bi bilo treba dolgoročno planirati. Vprašuje tudi, kje je, oziroma kdaj bo tudi za vodstvene delavce in uslužbenke izdelan katalog del in opravil. SDS adjustaža štekel 1 in odprema imata nekaj pripomb glede vrednotenja nekaterih del in nalog po novem kata-

logu (žerjavovodja, ravnalet pločevine na LR. II. posluževalec na LR, pripravilec prob). Po mnenju članov SDS so se premalo upoštevali delovni pogoji, kot na primer: ropot, prepih, prah, plin, temperatura. Zato bi bilo dobro, da bi pri popisu delovnih nalog sodelovali vsi vodilni oddelki, ker dobro poznajo delovni proces na LR in Bx škarjah. Tudi SDS adjustaža štekel 2 ima podobne pripombe glede vrednotenja dela na omenjenih delovnih nalogah. Dodaja tudi, da je v nasprotju s tem delo na pripravi svitkov ocenjeno previsoko. SDS adjustaža štekel 3 v zvezi z delovnimi pogoji, ki so pri vrednotenju dela premalo upoštevani, predlaga, da bi jim »če že ni možno nič narediti«, priznali vsaj beneficirano delovno dobo (3 mesece), saj ugotavljajo, da se že po nekaj letih dela pod takimi delovnimi pogoji pojavljajo določene okvare sluha. SDS adjustaža štekel 4 vprašuje, zakaj ni izdelan katalog nalog in opravil za vso temeljno organizacijo. Pripombe so imeli tudi glede vrednotenja dela na škarjah, dela ravnalca in dela v lužnici. Kritizirali so delo vzdrževalcev v lužnici (instalaterji) in vzdrževalcev hidravlike. Poskrbeti bi bilo treba tudi za ogrevanje lužnice in adjustaže ter popraviti dotrajano streho nad lužnico (naročilo za to je izstavljeno že več mesecev).

SDS valjarna žice 8 (TOZD VALJARNA ŽICE) si je na sestanku dne 9. novembra zastavila vprašanje, kaj bi bilo še moč do konca leta (TOZD je v prvih devetih mesecih poslovala z izgubo) popraviti, kajti kvaliteta vložnega materiala je slaba, izplen pa seveda zaradi tega prav tako trpi. »Na izbiri ustrežnejšega, rentabilnejšega asortimana nimamo nobenega vpliva, kajti izvajamo vse, kar dobimo«, trdi SDS.

Iz TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žarilnica 1, 2, 3 in 4, hladna valjarna 1, 2 in 3, adjustaža hladne valjarne, skladišče vložka, lužnica, karisti in odprema. SDS vodstvo TOZD opozarja v zvezi s »predlogom nadomestila za prevoze na delo in z dela«, na veliko gnečo v avtobusih. Nekateri člani SDS žarilnica 1 menijo, da bi morali v premijskem pravilniku upoštevati tudi nadure. SDS žarilnica 2 pa v zvezi s premijskim pravilnikom vprašuje, zakaj pri delu na pečeh v žarilnici ni upoštevana 100-odstotna participacija glede na štirizmenskost delo in ozko grlo v proizvodnji. SDS skladišče surovin izjavlja, da se ne strinja z odstotkom participacije oziroma premije glede na primerjavo s skladiščem odpreme. Trdijo, da morajo delati več kot na odpremi. Zato bi želeli dobiti od družbenega pravobranila samoupravljanja pojasnilo, zakaj je delo njihovega skladišča slabše vrednoteno kot delo v skladišču odpreme. SDS

žarilnica 4 v zvezi s premijskim pravilnikom vprašuje, če bodo vodje dela res objektivno ocenjevali upravičenost do premije (boje se, da ne bo s tem nič drugače kot z osebno oceno) in kdo bo ocenjeval vodilne delavce. Zanima jih tudi, kako se bo premija izplačevala (vsi enako, v določenem odstotku, po kategorijah). SDS lužnica je sklenila, da bo po treh mesecih poskusnega uvažanja nagrajevanja po premijskem pravilniku ocenila, kako se je praktično obneslo. Ugotavlja tudi, da sistem dela na tri izmene vpliva na slabše povratno informiranje s strani delegatov. Še vedno tudi nimajo glasne deske, čeprav so jo naročili že pred letom dni. V zvezi z nadomestilom za prevoze delavcev na delo in z dela meni, da so nekatere razdalje, na katerih so delavci upravičeni do regresa, prekratke (Železarna-podklanc Javornik ipd.). SDS karisti se ne strinja s predlaganim premijskim pravilnikom, ker je v primerjavi z drugimi njihovo delo preizkušeno ovrednoteno. Prevoz materiala k strojem je po njihovem mnenju ravno tako pomemben kot delo v odpremi ali kje drugje. Predlagajo, naj bi se vsem pododdelkom priznalo 70 % premije, tudi skladišču surovin in tehtalcu v lužnici.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS hladna predelava 2, adjustaža 1 in 2 ter brusilnica 2. SDS adjustaža 2 v zvezi s premijskim pravilnikom predlaga, naj bi delovne naloge manipulant materiala ter žerjavovodja v adjustaži ponovno ovrednotili glede na pomembnost njunega dela. Manipulantu naj pri priznani 70 %, žerjavovodji pa 100 % premije. SDS Brusilnica 2 ugotavlja, da v pravilniku obstaja še nekaj nejasnosti, predvsem v zvezi z odbitki zaradi napak pri delu, nediscipline ipd.

Iz TOZD VRATNI PODBOJI pa smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, vzorčna delavnica, adjustaža ter proizvodna linija. Vse SDS v zvezi z nadomestilom za prevoze z dela in na delo opozarjajo na prenatrpane avtobuse. SDS proizvodna linija pa tudi predlaga, naj bi na relaciji Plavž-Koroška Bela uvedli še dodatni avtobus. Razpravljale so tudi o poslovanju v prvih devetih mesecih letošnjega leta in soglašale, da se tokrat sanacijski program ne bo delal, ker so vzroki za izgubo isti kot v prejšnjem obdobju.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje Božidar Lakota

PREDLOG IZHODIŠČ ZA PRIPRAVO LETNEGA PLANA SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE ZA LETO 1983

(Nadaljevanje s 1. strani)

zasnove naših najpomembnejših odločitev za poslovanje v letu 1983, zato jih sprejemajo zbori delavcev, za SOZD pa delavski svet SOZD.

Prvotni predlog izhodišč za pripravo letnega plana 1983 je bil pripravljen v začetku oktobra. Obravnavala ga je kolegij delovne skupnosti, 20. oktobra pa tudi poslovodni svet SOZD Slovenske železarnice. Medtem je izšel tudi osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije v 1983. letu. Tako smo v predloženih, dopolnjenih predlogih izhodišč vključili dopolnitve kolegija in poslovodnega sveta ter v večji meri upoštevali usmeritve resolucije.

I. PRIHODKI

V okviru prihodkov bomo ločeno obravnavali količine izdelkov in prodajne vrednosti; prav tako bomo ločili prodajo doma, izvoz in medsebojne dobave.

1. PROIZVODNJA

Proizvodnja surovega železa bo v letu 1982 presegla planirano višino in bo znašala dobrih 200.000 ton, kar pa bo manj od rekordne lanske letošnje proizvodnje. Proizvodnja jekla bo v letu 1982 višja od dosežene lani, vendar nižja od planirane za leto 1982. Ocenjujemo, da bo letošnja proizvodnja znašala okrog 800.000 ton (v desetih mesecih smo izdelali 590.000 ton); lani smo izdelali 772.000 ton, leto dni prej pa 780.000 ton. V letu 1982 je večja proizvodnja od lanske v železarnah Jesenice in Štore, nekaj nižja pa v železarni Ravne. V letu 1983 ne predvidevamo bistvenih razlik v primerjavi s proizvodnjo letos: železarna Jesenice bo poskušala zadržati letošnje dosežke, železarna Štore še nekaj povečati proizvodnjo, železarna Ravne pa doseči običajno višino. Predlagamo, da si železarna Jesenice zastavi za svoj cilj nekaj manj kot letošnji plan (480.000 ton, od tega 300.000 do 310.000 SM in 170.000 do 180.000 ton el. jekla — doseženo bo okrog 10.000 ton manj), železarna Štore prav tako najmanj letošnji plan v višini okrog 132.000 ton, železarna Ravne pa v višini okrog 220.000 ton. Plan skupne proizvodnje jekla v Slovenskih železarnah bi se tako približal 830.000 tonam; več od tega smo planirali že v planu za leto 1982.

Proizvodnja končnih izdelkov je v devetih mesecih znašala 580.000 ton, kar je za pet odstotkov manj od plana za isto razdobje. Celoletna planirana proizvodnja je znašala okrog 790.000 ton, dosežena pa bo blizu 780.000 ton, kar bo dva odstotka manj kot v letu 1981. V izpolnjevanju plana letos prednjači železarna Štore. Proizvodni asortiment se v letu 1982 ni bistveno spremenil in tudi v prihodnje ni pričakovati velikih sprememb, v večji meri se povečuje le proizvodnja odkovkov v železarni Ravne. Proizvodnja treh predelovalcev letos je komaj na ravni lanske letošnje, pri žični pa precej nižja.

Za prihodnje leto predlagamo, da si kot cilj postavimo proizvodnjo končnih izdelkov preko 800.000 ton. S planom 829.000 ton bi šele dosegli planirano višino za leto 1981 po srednjeročnem planu. Plan železarn Jesenice bi ostal približno v lanskeletni planirani višini (425.000 do 430.000 ton), v železarni Ravne bi se nekaj zvečal (okrog 145.000—150.000 ton), v železarni Štore bi se povečal glede na letošnje izvajanje na preko 180.000 ton. Plamen Kropa bi lahko planiral nekaj več kot lani (okrog 9.200 ton), prav tako Tovil Ljubljana (okrog 2.300 ton), medtem ko bi Veriga Lesce približno zadržala lanski plan (okrog 13.300 ton), v žični Celje pa bi plan približal letošnji realizaciji (okrog 12.000 ton).

Vse navedene količine so le približne. Upoštevali bomo, predlagamo, da posamezne TOZD v količinskem pogledu planirajo okrog 1—2 % večjo storilnost od letos dosežene kot posledico manjših tehnoloških izboljšav, sprememb v organiziranju in podobno, kar je potrebno vključiti v program ukrepov za izvedbo plana. V primeru večjih sprememb, na primer, uvedenih investicij, reorganizacij in podobno, je treba upoštevati v ustreznih programih navedene predvidene spremembe.

V primeru večjega planiranega števila zaposlenih od sedanjega je treba vsaj sorazmerno povečati proizvodnjo in/ali podvojiti vrednost realizacije na dodatno zaposlenega. Število zaposlenih bomo povečali za okrog 1 %.

2. PRODAJA DOMA

V količinskem pogledu prodaja doma v prihodnjem letu ne bo problematična, saj je povpraševanje po jeklu še precej večje od ponudbe, možnost uvoza pa majhna. Posebno pozornost bo treba posvetiti asortimentu izdelkov. Prednost v prodaji bodo imeli:

- lastne TOZD;
- kupci, ki svoje predelane izdelke izvažajo, tako da bodo lahko odstopili del pridobljenih deviz;
- kupci, ki bodo izvajali samoupravni sporazum o združevanju sredstev za prednostne investicije;
- DO v SOZD;
- DO v poslovni skupnosti za jeklo;
- namenska proizvodnja.

Ostali kupci bodo imeli prednost le ob upoštevanju dohodkovne uspešnosti naših izdelkov.

V letu 1981 je prišlo do dveh večjih premikov v prodajnih cenah izdel-

kov. Ocenjujemo, da bodo prodajne cene v letu 1982 za okrog 15 % višje kot v letu 1981. Zato predlagamo, da v planu upoštevamo okrog 10—15 % višje prodajne cene od sedaj dosežene ravni ali okrog 15—20 % višje v primerjavi s povprečjem leta 1981.

3. IZVOZ

V devetih mesecih tega leta so Slovenske železarnice izvozile skoraj 111.000 ton izdelkov, kar predstavlja okrog 20 % količinske prodaje. V istem času lani so delovne organizacije izvozile 76.000 ton; v odnosu na lansko leto so tako povečale izvoz za 45 %, v odnosu na plan pa za 6 %. Pri tem je še večje povečanje doseženo v izvozu na konvertibilno področje, kamor smo v devetih mesecih izvozili skoraj 94.000 ton ali za 61 % več kot lani, oziroma za 13 % več, kot smo planirali.

Podrobnejši pregled količinskega izvoza je prikazan v naslednji tabeli:

KOLIČINSKI IZVOZ V TONAH

področje	L. 1981	9 mesec. 1981	plan 82 9 mesec.	dej. 82 9 mesec.
Železarna Jesenice	skupaj 54.597	33.404	43.668	52.564
	konvertibila 36.894	20.062	28.422	43.267
Železarna Ravne	skupaj 25.934	14.971	23.076	25.731
	konvertibila 24.478	14.428	20.916	23.507
Železarna Štore	skupaj 27.890	21.318	29.925	27.071
	konvertibila 27.290	20.880	29.331	24.613
Veriga	skupaj 4.042	2.737	3.429	1.950
	konvertibila 2.617	1.642	2.250	1.271
Plamen	skupaj 3.280	2.101	3.879	2.828
	konvertibila 1.841	1.141	1.989	1.002
Tovil	skupaj 75	53	63	62
	konvertibila 75	53	36	62
Žična	skupaj 2.175	1.790	873	760
	konvertibila 42	29	27	2
SKUPAJ	skupaj 117.993	76.374	104.913	110.966
	konvertibila 93.237	58.285	82.971	93.724

Preden bi dali nekatere zaključke v zvezi s prikazano tabelo, si oglejmo še vrednost izvoza. V prvih osmih mesecih letos smo izvozili za 70,5 mio dolarjev izdelkov, od tega 43,8 mio dolarjev na konvertibilno tržišče. V istem obdobju lani smo izvozili za 54,8 mio dolarjev, na konvertibilno področje pa 34,8 mio do-

larjev, kjar pomeni, da smo lastni konvertibilni izvoz povečali za slabo četrtno. Planirali pa smo skupen konvertibilni izvoz 70 mio dolarjev, kar pomeni, da zaostajamo za planiranim konvertibilnim izvozom. Stanje po delovnih organizacijah prikazuje naslednja tabela:

VREDNOSTNI IZVOZ V MILIJON DOLARJIH

področje	L. 1981	9 mesec. 1981	plan 82 9 mesec.	9 mesec. 1982
Železarna Jesenice	skupaj 29,0	18,8	25,1	22,9
	konvertibila 15,3	8,6	12,4	15,3
Železarna Ravne	skupaj 25,0	14,3	25,9	25,3
	konvertibila 16,9	11,0	15,3	13,4
Železarna Štore	skupaj 19,7	13,1	14,3	14,8
	konvertibila 17,7	11,6	12,1	12,4
Veriga	skupaj 6,0	4,0	5,2	3,0
	konvertibila 4,0	2,4	3,7	1,8
Plamen	skupaj 4,2	2,7	3,6	3,5
	konvertibila 1,4	0,84	1,3	0,72
Tovil	skupaj 0,24	0,16	0,18	0,09
	konvertibila 0,24	0,06	0,09	0,09
Žična	skupaj 2,6	1,7	1,1	1,0
	konvertibila 0,18	0,15	0,03	0,00
SKUPAJ	skupaj 86,8	54,8	75,3	65,5
	konvertibila 55,6	34,8	44,9	43,8

V količinskem pogledu so vse delovne organizacije razen Verige in Žične presegle lanskeletne rezultate. Poleg teh dveh sta še železarna Štore in Plamen nekaj pod letošnjim planom. Če upoštevamo, da je letni plan linearen in da smo lani v zadnjih treh mesecih izvozili povprečno več kot v začetku leta, lahko zaključimo, da bo letošnji plan skupnega in konvertibilnega izvoza približno izveden oziroma v manjši meri neizpolnjen. V vrednostnem delu pa ne sledimo postavljenemu planu (primerjavo delamo še s prvotnim planom 66,9 mio dolarjev). Medtem ko smo konvertibilni izvoz v primerjavi s preteklim letom povečali v količini za okrog 61 %, smo vrednost povečali le za okrog 26 %. Lani je znašala povprečna vrednost tone izvoženega jekla blizu 600 dolarjev, medtem ko letošnja dosega le okrog 460 dolarjev. Tak padec gre delno na račun znižanja cen v tujini zaradi zaostrene gospodarske situacije, delno na račun večjega izvoza železarn, predvsem železarn Jesenice, medtem ko so predelovalci pod planom, delno pa na račun tega, da je dodatni izvoz za manj ugodne izdelke.

V tem letu obnove analiza še naprej kaže, da je vrstni red ekonomske uspešnosti izvoza po delovnih organizacijah naslednji: Tovil,

železarna Štore, Veriga, Žična, železarna Jesenice, železarna Ravne, Plamen. Po izdelkih pa je smiselno povečevati izvoz zlasti za elektrode, vlečeno, luščeno, brušeno jeklo, valje, matice, vijake, snežne verige, vijro sita. Dokaj ugodne rezultate dajejo še HVP, HVT, vlečena žica, toplotni profili, konti litine, vijaki, odkovki.

Gospodarska situacija narekuje izjemno povečevanje izvoza tudi za leto 1983. Obstoje že prve usmeritve s strani SISEOT, iz katerih izhaja za nas okrog 13 % zadožitev povečanja vrednosti konvertibilnega izvoza, vendar v primerjavi z našimi obvezanostmi po SISEOT planu, ki so za 30 % višje od plana SOZD. V osnutkih resolucij je govora o okrog 20 % povečanju.

Na osnovi vsega doslej povedanega predlagamo, da planiramo za leto 1983 konvertibilni izvoz v vrednosti okrog 80—85 mio dolarjev, kar bo za dobrih 15 % več od ocene letošnjih dosežkov (okrog 70 mio dolarjev). Pri tem naj bi največje povečanje planirale Tovil in Žična; Plamen in Veriga naj poskušata doseči nekaj več od letošnjega plana, železarna Štore in železarna Ravne naj povečata letošnje dosežke za dobrih 15 %, železarna Jesenice pa za okrog 10 %.

Vso pozornost je treba posvetiti doseganju povprečne prodajne cene v izvozu. Zato ne sme biti cilj količina izvoza, marveč povprečna prodajna cena, kjer moramo preseči že zdavnaj doseženih 600 dolarjev na tono konvertibilnega izvoza.

Da ne bi v preveliki meri osiromašili domačega trga, je potrebno čim več deviz združiti s skupnim izvozom s kupcem, z izvozom v čim večji meri predelanih izdelkov. Vso pozornost je treba posvetiti kooperacijam, maloobsejnim prometom in podobno.

Ker verjetno stimuliranje izvoza tudi v tem letu ne bo vpeljano, bodo v okviru DO le-te nadaljevale z dosežanjem prakso skupnega pokrivanja izgub, ki nastajajo pri izvozu. Da pa bi bili odnosi med izvozom in prodajo doma, s tem pa odnosi med TOZD ustrežnejši, predlagamo, da se pri izvozu in uvozu upošteva vrednost dolar = 70 din ter s tem tudi ustrezni odnosi do drugih valut.

Klirinški izvoz je v letu 1982 okrog 14 % pod planom. Domnevamo, da bo do konca leta dosežen in da bi lahko v prihodnjem letu planirali manjše povečanje tega izvoza. V klirinškem izvozu je v prihodnjem letu treba dati velik poudarek blagovni menjavi.

4. MEDSEBOJNE DOBAVE

Izvajanje medsebojnih dobav je bilo kritično tudi v letu 1982. Zaključene količine so bile manjše od planiranih, dejanske dobave pa manjše od zaključenih količin. Zlasti pri tem šepajo dobave predelovalnim DO, čeprav ne predstavljajo glavnih količin medsebojnih dobav. Zadovoljiva oskrba predelovalcev ostaja tako eden od glavnih ciljev SOZD v prihodnjem letu. V tem pogledu je treba zlasti izkoristiti možnosti sporazuma z RMK Zenico. V medsebojnih dobavah v okviru SOZD je treba pri določanju cen upoštevati tudi dohodkovne možnosti DO.

II. MATERIALNI STROŠKI

1. POTROŠKI IN NABAVNE CENE

Za potroške glavnih surovin predlagamo, da planerji upoštevajo tehnološko možno znižanje, v skrajnem primeru pa vsaj ohranitev na dosežanih višinah, pri čemer naj smiselno upoštevajo spremembe v asortimentu.

Glede nabavnih cen predlagamo, da planerji planirajo 15 % dvig cen v odnosu na povprečje leta oziroma 10 % več od sedanjih cen. Storitve naj bi podražili za okrog 15 % v odnosu na sedanje cene, enako tudi metalurški koks in zemeljski plin.

Za 20—25 % bi planirali dražjo električno energijo, mazut pa za okrog 30 %.

2. NABAVA DOMA IN IZ UVOZA

Od ustreznih in pravočasne nabave surovin in energije bo tudi v prihodnjem letu v veliki meri odvisno doseganje poslovnih rezultatov. V nabavi igrajo pomembno vlogo zlasti vložne surovine za plavže in jeklarne v železarnah ter valjana in vlečena žica pri predelovalcih. Daljšega pomanjkanja teh surovin v izjemno nekaj ferolitit v tem letu ni bilo; stalno pa so prisotni krajši izostanki, zaradi katerih je treba vpeljevati spremembe v proizvodnji. Predvidevamo, da se bo tako stanje nadaljevalo tudi v prihodnjem letu.

Večje težave kot doslej je pričakovati pri uvozu surovin. Za letošnje smo planirali s konvertibilnega področja uvoz v višini 104 mio dolarjev, od česar je odpadlo 88 mio dolarjev na reprodukcijski material. V prvem polletju smo uvozili skupno za dobrih 50 mio dolarjev, od tega s konvertibilnega področja za okrog 37 mio dolarjev, od tega za reprodukcijski material za dobrih 30 mio dolarjev. V osmih mesecih smo uvozili za 43 mio dolarjev reprodukcijskega materiala. Sledi, da je izpolnjevanje plana nizko in da bomo pri takem nadaljevanju do konca leta s lastnim izvozom skoraj pokrili uvozne potrebe po reprodukcijskem materialu. Predvidevamo, da bo končni konvertibilni uvoz okrog 80 mio dolarjev, uvoz reprodukcijskega materiala pa okrog 70 mio dolarjev.

Predlagamo, da v letošnjem letu dosežene uvoze reprodukcijskega materiala in opreme planiramo za prihodnje leto. To pomeni, da bi planirali manj, kot smo planirali v preteklem letu. Z lastnim izvozom bi pokrili potrebe po uvozu reprodukcijskega materiala, uvoz opreme pa bo tako mogoče le v izjemnih primerih.

Povedano velja za SOZD kot celoto. Za železarske DO lahko ocenimo, da so se izvozno-uvozna razmerja v letu 1982 nekaj zboljšala, medtem ko so predelovalne DO razmerje zadr-

žale — vendar ob manjšem izvozu in uvozu. Ocenjujemo, da bi z lastnim izvozom morale DO pokrivati uvoz reprodukcijskega materiala in opreme. Železarna Jesenice 80 %, železarna Ravne 100 %, železarna Štore 100 %, Veriga 150 %, Plamen 150 %, Tovil 150 %, Žična 80 %.

3. AMORTIZACIJA

Predlagamo, da ob izračunavanju planirane amortizacije za leto 1983 upoštevamo okrog 20 % revalorizacije osnovnih sredstev.

III. INVESTICIJE

Po srednjeročnem planu je leto 1982 bilo eno izmed investicijsko najbolj intenzivnih (okrog 4 mia din). Podatki za leto 1981 in ocena za leto 1982 pa kažejo, da smo investicijske programe doslej izvedli komaj polovično. Stanje tudi v letu 1983 ne bo bistveno drugačno. Virov za investicije bo manj, kot smo predvidevali. Lastnih sredstev bo realno manj, kot smo v srednjeročnem planu predvidevali. V srednjeročnem planu smo planirali po cenah leta 1980 dobre 4 mia din lastnih sredstev za vse obdobje ali povprečno 800 mio din letno. Po cenah leta 1983 bi to znašalo okrog 1,5 mia din, pri čemer pa bo akumulacija najbrž realno nižja, kot smo v srednjeročnem planu predvidevali. Ocenjujemo, da bi lahko računali z okrog 1,5 mia din lastnih sredstev za investicije. V prihodnjem letu naj bi pričela pritekati sredstva sovlagateljev, ki naj bi po oceni iz analize o primerjavi zbranih in potrebnih sovlagateljskih sredstev znašala okrog 700 mio din po cenah koncem leta 1981. Upoštevali inflacijo bi to znašalo okrog 1 mia din; zaradi časovnega zamika bi lahko koristili okrog 800 mio din po cenah leta 1983.

Z domačimi bančnimi krediti v letu 1983 skoraj ne moremo računati, z devizami za investicije pa le v ustreznih kombinacijah (jeklarna).

Predlagamo, da v letu 1983 planiramo 2,5 — 3 mia din investicij, pri čemer bi eno tretjino namenili jeklarni. Prednost v investicijah imajo še začetne investicije, Kapela in morebitne izvozne investicije ter najbolj nujne amortizacijske zamenjave.

Kot cilj si postavimo tudi pridobitev vsaj 1 mia din sovlagateljskih sredstev po tekočih vrednostih.

Z izjemo jeklarne Jesenice in Kapela morajo ostale investicije računati v poprečju z najmanj dvema tretjinama lastnih sredstev.

IV. USTVARJANJE IN DELITEV DOHODKA

Celotni prihodek bo, upoštevaje vse povedano, zlasti pa še dvig prodajnih cen, storilnosti, povečanje izvoza, predlagano vrednost tečajev, izboljšanje asortimenta, povečanje proizvodnje, višji od doseženega v letu 1982 za okrog 20—25 %.

Materialni stroški in amortizacija bodo planirani višje za enak ali malenkostno višji dohodek. S tem bo planirani dohodek za okrog 20 % višji od doseženega v letu 1982.

Prispevek interesnim in delovnim skupnostim bodo planirani v dosedanjih deležih. Osebnih dohodkov bodo še naprej zaostajali za gibanjem dohodka in bodo planirani 12—15 % višje od letos doseženih. Skupna poraba se bo gibala v soglasju z OD.

V. KOLEDAR

Skupen koledarski fond v letu 1983 je naslednji:

— število koledarskih dni	365
— število nedelj	52
— število praznikov z nadomestili OD	10
— število del. dni	264
— štev. praznikov dni	10
— štev. plačanih ur	2 192

Pri določanju prostih sobot v posameznih mesecih je treba upoštevati naslednje:

— število plačanih dni v posameznih mesecih naj bo čim bolj izenačeno,

— proste sobote naj bodo v čim večji meri od oktobra do marca zaradi v tem obdobju dražje električne energije,

— delovne sobote naj bodo v začetku meseca.

Ker padeta praznika 1. in 29. novembra na tork, predlagamo, da se soboti pred tema praznikoma obdržita kot prosti, tako da bi ob eventualni odločitvi o delu na ti dve soboti lahko imeli prsta ponedeljka. Za so lidarnostno soboto predlagamo soboto 11. junija. Predlog koledarja daje mo v prilogi.

Jubilej Vatrostalne-TOZD Jesenice (Foto S. Kokalj)

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Seja izvršnega in nadzornega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna debele pločevine je bila v sredo, 10. novembra.

Ugotovili so, da sprejete sklepe izvršujejo in predlagali delegata za krajevno skupnost Edi Giorgoni Javornik-Koroška Bela.

Zavrnilo so prošnjo sodelavca za denarno pomoč in sklenili, da kupijo 200 znamk za izgradnjo pionirskega doma v Dolenjskih Toplicah.

Obraznavali so pritožbo dveh sodelavcev na sklep delavskega sveta, da je njuna inovacija le delovna dolžnost. Člani izvršnega odbora se ne čutijo pristojne, da bi strokovno presojali, kaj je inovacija in kaj de-

lovna dolžnost, zato predlagajo delavskemu svetu, da pri obravnavi pritožbe prebere tudi opis delovnih nalog vodja proge. Menijo tudi, da spor med dvema sodelavcema traja že predolgo in da ni v prid odnosom v vodstvu TOZD. Zato predlagajo delavskemu svetu, da uporabi druge ukrepe, če spora ni mogoče rešiti na mirnem način.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Peta seja izvršnega odbora osnovne organizacije TOZD Hladna valjarna Bela je bila 11. novembra.

Obraznavali so rezultate gospodarnosti v devetih mesecih letošnjega leta. Ugotovili so, da se sanacijski ukrepi ne izvajajo po programu. Vzroki so predvsem v pomanjkanju

vrožka in asortimenta oziroma v ne-realiziranih planih predhodnih temeljnih organizacij. Menijo, da kljub negativnemu poslovnemu rezultatu ni potrebno izdelati novih ukrepov za odstranitev izgube, ampak zahtevajo od vseh, da dosledno izvajajo ukrepe sanacijskega programa, ki ga je delavski svet sprejel ob prvem polletju.

Glede ukrepov za izboljšanje discipline menijo, da je treba najprej pregledati, če so v skladu s samoupravnimi splošnimi akti Železarn in TOZD. Čim prej se morajo formirati posebne komisije. Samoupravna delavska kontrola naj spremlja izvajanje ukrepov in opozarja na nepravilnosti.

Seznani so se tudi z ugotovitvami seminarja za delegate samoupravnih delavskih kontrol in delavskih svetov. Ugotavljajo, da je v njihovi temeljni organizaciji delavska kontrola premalo prisotna in zato ne odigra svoje vloge. Menijo, da bi morala večjo pozornost nameniti izvajanju sklepov samoupravnih organov.

Obraznavali so smernice sindikata v jeseniški občini s področja športa in rekreacije. Menijo, da se večina smernic v Železarni že izvaja, večji poudarek morajo dati le množični rekreaciji.

Predlagali so sodnike porotnike in delegate za krajevne skupnosti.

Ugodili so prošnji sodelavke za odpadni les, dve prošnji pa so zavrnil, ker sta prosilca iz drugih TOZD.

Vsem sodelavcem, ki praznujejo 50-letnico, bodo podarili primerno darilo in jim čestitali k jubileju.

Sodelavcu so odobrili 1.500 din pomoči za nakup ozimnice.

Vsi referenti morajo do naslednje seje izvršnega odbora izdelati finančni in akcijski plan za leto 1983.

Sklenili so, da povrne stroške prevoza organizatorjem za posamezne akcije. Tako so sodelavki za dosedanje organizacije tekmovalnj povrnili stroške s pavšalnim zneskom 1.000 din.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Osmo seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Družbena prehrana je bila 12. novembra.

Potrdili so predlagane sodnike porotnike, člane disciplinske komisije, predsednika zbora združenega dela in predlagali delegata za krajevno skupnost Sava.

Pregledali so devetmesečno poslovno poročilo. Člani izvršnega odbora so predlagali, da si kljub pozitivnemu poslovnemu rezultatu vsi močno prizadevajo zmanjšati odsotnost, varčevati z materialom in energijo, da bi tudi poslovno leto zaključili pozitivno.

V drugi polovici decembra bodo v Kazini organizirali srečanje z vsemi nekdanjimi sodelavci, ki so bili upokojeni po letu 1972.

Potrdili so udeležbo tekmovalcev v kegljanju na asfaltu iz temeljne organizacije na tekmovalju v Portorožu. Zavrnilo so vsa nasprotovanja in natolcevanja, da udeležba na takih tekmovaljih ni potrebna in odobrili še dodatna sredstva za to tekmovalje.

Do konca leta bodo obiskali dalj časa bolne sodelavke, jim izročili šopke in minimalno denarno podporo 1.000 din. Za močno socialno ogroženo sodelavko so za pomoč naprosi-

li tudi konferenco sindikata Železarn.

Dali so svoje mnenje za disciplinski postopek in ga bodo disciplinski komisiji posredovali takrat, ko ga bo zahtevala.

Pregledali so športno dejavnost v TOZD in ugotovili, da sodelujejo v okviru Železarn, v temeljni organizaciji pa posebne rekreacije nimajo. Predsednica izvršnega odbora je poročala o posvetovanju članov samoupravne delavske kontrole. Ocenio o njenem delovanju bodo dali na naslednji seji.

DELOV. SKUP. SEO-TKR-NG

Deveta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti SEO-TKR-NG je bila 12. novembra.

Predlagali so štiri kandidate za delegate v krajevnih skupnostih.

Pri obravnavi devetmesečnega poslovnega poročila so ponovno imeli pripombe na nagrajevanje v Jeklar-ni. Menijo, da je potrebno pri nagrajevanju upoštevati tudi kvaliteto jekla ne samo kvantiteto.

Komisija za socialna vprašanja je podala poročilo o delitvi denarne pomoči za nakup ozimnice. Šestim članom so pomagali s po 700 din na člana družine in enajstim sodelavcem s po 500 din na člana družine.

OB 30-LETNICI PROIZVODNJE BREZŠIVNIH CEVI V ŽELEZARNI SISAK

Na dan republike - 29. novembra 1982, so v železarni Sisak slovesno proslavili pomemben jubilej: že trideset let namreč v tej jugoslovanski železarni izdelujejo brezšivne cevi. Bili so med vsemi jugoslovanskimi železarnami prvi, ki so preizkusili svoje znanje in sposobnosti tudi na tem področju valjanja.

Generalna direkcija črne metalurgije je v letu 1947 sprejela sklep, da je potrebno zgraditi valjarno brezšivnih cevi. Tak sklep je bil v skladu s petletnim planom razvoja črne metalurgije in tudi celotne jugoslovanske industrije, saj do takrat v Jugoslaviji še niso nikjer izdelovali brezšivnih cevi, potrebovali pa so jih za razvoj najrazvitejših industrijskih vej in kovinsko-predelovalne industrije.

V prvi fazi izgradnje valjarne je 29. novembra 1952. leta pričela obratovati lahka proga za izdelavo cevi z zunanjim premerom od 17 do 100 mm. Zmogljivost valjarne je takrat znašala 80 tisoč ton.

Čprav sta bili oprema in tehnologija nove valjarne uvoženi, so delavci valjarne sami z velikimi napor in prizadevanji uspeli vpletati proizvodnjo in tudi vzdrževati zapletene in nepoznane naprave. Tudi zato so že v letu 1954 lahko prve brezšivne cevi izvozili.

Leta 1953, prav tako za dan republike, je pričela obratovati univerzalna proga, ki se je leta 1973 razdelila na srednjo in teko progo. Proizvodnja valjarne brezšivnih cevi se je tako zaokrožila in skoraj podvojila.

Danes valjarna letno izdela 130 tisoč ton brezšivnih cevi. V njej je našlo delo 1170 delavcev.

V preteklih tridesetih letih so izdelali več kot dva milijona 400

tisoč ton brezšivnih cevi. Da je ta velika količina cevi bila narejena zelo kvalitetno, dokazuje tudi dokaj uspešen izvoz na zahtevna tuja tržišča: v ZDA, Sovjetsko zvezo, na Kitajsko, v Indijo, Zahodno Nemčijo, Romunijo, Francijo, Italijo, Alžirijo in še kam.

V teh tridesetih letih je bila valjarna brezšivnih cevi odlična šola za številne strokovnjake železarn Sisak in tudi drugih delovnih organizacij iz celotne Jugoslavije.

Brezšivne cevi iz valjarne v Sisku uporabljajo v naftni industriji, strojegradnji, kovinsko-predelovalni industriji gradbeništvu in rudarstvu. Nujno potrebne so tudi za gradnjo energetskih objektov, kot so parni kotli, v avtomobilski industriji in drugod. Iz njihovih brezšivnih cevi so zgrajeni tudi veliki objekti: športni stadion v Splitu, športne dvorane v Celju, železniška postaja v Mostarju, velika skladišča v koprskem pristanišču, številne tovarniške dvorane, skladišča itd.

Skupaj z osvajanjem in razvijanjem tehnologije pa so se krepili in razvijali tudi samoupravni in dohodkovni odnosi na socialističnih osnovah. Zato so delavci na ta 30-letni jubilej lahko še toliko bolj ponosni in se resnično lahko čutijo tesno povezane s svojo Valjarno.

(Povzeto iz 22. štev. Vjesnika železare Sisak)

POLITIKA DRUŽBENEGA RAZVOJA IN NALOGE NA PODROČJU ZDRAVSTVENEGA VARSTVA V 1983. LETU

(Nadaljevanje s 1. strani)

večanje dohodka. To hkrati pomeni realno zmanjšanje razpoložljivih sredstev za uresničevanje programov samoupravnih interesnih skupnosti za blizu 7 odstotkov (izjema je le Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji, ki bo oblikovala sredstva skladno z rastjo družbenega proizvoda). V tako zaostrenih razmerah uresničevanja prednostnih nalog na področju družbenih dejavnosti morajo vsi nosilci socialne politike in izvajalci storitev nemudoma sprejeti take ukrepe, s katerimi bodo zagotovili najnujnejše življenjske potrebe in ohranili potrebno socialno varnost. Politika zagotavljanja socialne varnosti pa mo-

ra v prihodnje veliko bolj kot v preteklosti temeljiti na dogovorjeni usmeritvi, da je le delo, zlasti pa delovni rezultati podlaga socialne varnosti.

Naloge in ukrepi, ki smo jih zapisali pred letom dni (ne pa uresničili), ostajajo aktualni tudi v 1983. letu. Od doslednega uresničevanja samoupravno sprejete politike zdravstvenega varstva pri vseh njenih nosilcih bo odvisno, ali bomo v prihodnjem letu uspeli ohraniti raven zdravstvenega varstva in socialno varnost tistih, ki jo resnično potrebujejo, in približno enak ekonomski položaj izvajalcev zdravstvenih dejavnosti, kot ga bodo imeli uporabniki njihovih storitev.

Da bi uskladjali obseg najnujnejših potreb po zdravstvenem varstvu z razpoložljivimi sredstvi, bi morali nemudoma sprejeti potrebne organizacijske, kadrovske in druge ukrepe za prestrukturiranje osnovne, specialistične, bolnišnične in univerzitetne zdravstvene dejavnosti v skladu z dogovorjeno delitvijo dela; nemudoma zagotoviti organizacijske, strokovne in druge pogoje za vsaj 4-odstotno zmanjšanje števila bolniških oskrbnih dni; odpraviti nepotrebno ponavljanje zdravstvenih storitev; odložiti vse nove za leto 1983 naložbe na področju zdravstva in ustaviti vse tiste naložbe, ki jih je mogoče prenesti v naslednja leta; krepiti odgovornost in skrb uporabnikov za lastno zdravje; še bolj objektivizirati in zaostriiti odnos do neupravičenih zahtev posameznih uporabnikov do zahtevnejših in dražjih zdravstvenih storitev ter te zahteve povezati z ustrezno večjim prispevkom uporabnikov pri plačilu stroškov zdravstvenega varstva; s pomenjenjem strokovnih medicinskih postopkov in s smotno racionalizacijo opreme ter drugih materialnih podlag dela v zdravstvu odpraviti vsako nepotrebno ponavljanje istih zdravstvenih storitev; v vseh delovnih okoljih proučiti in kar najhitreje odpraviti vzroke odsotnosti z dela zaradi poškodb in bolezni ter nenehno spremljati upravičenosti tovrstnih izostankov z dela, hkrati pa uveljaviti taka merila za nadomestila osebnega dohodka, ki bodo nižja v primeru krajše in višja v primerih daljše odsotnosti z dela zaradi bolezni ali nesreče.

Nujni so tudi drugi ukrepi za popolno odpravo izgub oziroma primankljajev v zdravstvenih organizacijah in skupnostih.

Upoštevaje bistveno spremenjene razmere in možnosti uresničevanja srednjeročnih planskih nalog, pravic in obveznosti v vseh občinah, je potrebno najkasneje do konca januarja 1983. leta predložiti v obravnavo uporabnikom in izvajalcem spremembe samoupravnih sporazumov o temeljnih planov občinskih zdravstvenih skupnosti.

Uresničevanju usmeritev in ukrepov politike razvoja na področju zdravstvenega varstva bo potrebno nameniti vso pozornost tudi v organih samoupravne delavske kontrole v zdravstvenih organizacijah in skupnostih.

(Delegatski obvesčevalec Zdravstvene skupnosti Slovenije, štev. 32 z dne 25. novembra)

SPOMINJAMO SE LETA 1952, KOT GA JE ZABELEŽIL ŽELEZAR

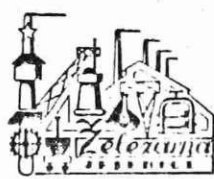
V valjarni tanke in srednje pločevine ter v pocinkovalnici so dokaj težki delovni pogoji, ki v veliki meri vplivajo na izpolnjevanje dnevnih in mesečnih planskih nalog. Toda kljub številnim oviram so se delovni kolektivi omenjenih oddelkov javniške valjarne potrudili in izpolnili svojo letno obveznost glede na družbeni plan pred rokom.

V pocinkovalnici so letošnjo proizvodno nalogo izpolnili že 4. 4. decembra 1952, kar pomeni lep uspeh, saj so v tem oddelku težki in zdravju škodljivi pogoji za delo. Vendar požrtvovalnih lužilcev in pocinkovalcev vse to ni motilo, temveč so še krepkeje prišli za delo z namenom, da svojo obveznost do družbe izpolnijo za vsako ceno. To jim je tudi uspelo.

Valjarna srednje pločevine spada po vsej pravici med tiste vroče

obrate, kjer je delo posebno oteženo in nasičeno s plinom. Kakor v pocinkovalnici tako so tudi v tem oddelku valjarne pohiteli in uspeli trinajst dni pred rokom izpolniti letno plansko nalogo v proizvodnji.

Trdo borbo za izpolnitev planske naloge imajo tudi delavci v valjarni tanke pločevine, saj jim je vse leto primanjkovalo delavcev in so morali delo večkrat okrniti in valjati le na enem ogrožju. Tako niso mogli izpolniti dnevne in mesečne proizvodne naloge, do konca leta pa bodo skušali to nadoknaditi in doseči čim večji odstotek določene količine in asortimenta. Izpolnitev planske naloge v pocinkovalnici in v valjarni srednje pločevine pa bo vzpodbuda delovnemu kolektivu tanke pločevine za nadaljnje prizadevanje v izpolnjevanju proizvodnih nalog.

ŽELEZAR
MESEČNIK DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

DANES SEJA ZBORA DELEGATOV ENOTE SKUPNOSTI INVALIDSKEGA IN POKOJNINSKEGA ZAVAROVANJA

Danes popoldan ob 16. uri se bodo v sejni sobi zdravstvenega doma na Jesenicah sestali delegati na 4. seji zbora enote SPIZ občine Jesenice. Konferenca delegacij v Železnici je bila včeraj ob 13. uri.

Delegacijam je bilo v obravnavo posredovano gradivo (glede na praznik dokaj pozno) o naslednjih zadevah:

- predlog programa dejavnosti SPIZ v SR Sloveniji za leto 1983,
- predlog finančnega načrta skupnosti za leto 1983,
- ocena gnotnega položaja upokojencev v SR Sloveniji v letu 1982, predlog za usklajitev pokojnin s 1. januarjem 1983 in izhodišča za realizacijo določb novega zveznega zakona o usklajevanju pokojnin,
- osnutek samoupravnega sporazuma o listi telesnih okvar in osnutek samoupravnega sporazuma o listi poklicnih bolezni,
- informacija o finančnem poslovanju SPIZ v obdobju januar—september 1982,
- informacija o benificirani delovni dobi v letu 1981,
- predlog dodelitve sredstev solidarnosti enoti SPIZ v občini Radovljica.

Predlog programa dejavnosti in finančnega načrta SPIZ SR Slovenije za leto 1983 in informacija o devetmesečnem finančnem poslovanju v letu 1982

Program dejavnosti in finančni načrt SPIZ (skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja) za leto 1983 izhajata med drugim tudi iz ocene uresničevanja letošnjega plana, zato ju obravnavamo skupaj z informacijo o devetmesečnem finančnem poslovanju SPIZ. Nekaj osnovnih podatkov prikazujemo tudi v tabeli. Predlog programa dejavnosti in predlog finančnega načrta SPIZ za leto 1983 seveda izhajata iz že sprejetih ustreznih samoupravnih aktov in zakonov ter predvidenih (zmanjšanih) materialnih možnosti. Zaradi že sprejetega zveznega »pokojninskega« zakona pa bomo morali prihodnje leto nameniti veliko sil njegovemu uveljavljanju. Najprej bo seveda treba ustrezno opredeliti posamezna področja še v republiškem zakonu in ustreznih samoupravnih aktih. Tako se bo treba na osnovi ustreznih podatkov o učinkih posameznih načinov ureditve opredeliti zlasti do naslednjih vprašanj:

- uvedba instituta predčasne pokojnine,
- upoštevanje minulega dela v pokojninskem zavarovanju,
- nova ureditev zaposlovanja, prekalifikacija ter dokvalifikacija invalidov,
- vključevanje kmetov v enoten sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Po programu dejavnosti bo SPIZ pri opravljanju tistih dejavnosti, ki ne predstavljajo neposrednega izvajanja zakonskih obveznosti, opravila izbor med posameznimi programi ter prilagodila določene standarde in normative materialnim možnostim. Ker v strokovnih službah samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti ne sme biti zaposlovanja dodatnih delavcev, naloge pa bodo v letu 1983 na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja še bolj obsežne kot doslej, bo treba v okviru objektivnih možnosti zamenjati računalniško opremo s sodobnejšo. S predlaganim finančnim načrtom si zagotavljamo uresničevanje enakega obsega pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja kot ga imamo letos.

Iz informacije o devetmesečnem finančnem poslovanju je razvidno, da se problem nelikvidnosti vleče kot »jara kača«. Zaenkrat sicer še ni izgube, vendar pa s presežkom le dobrih devetih milijonov dinarjev sploh ni možno pokrivati mesečnih izplačil vseh pokojninskih prejemkov v SR Sloveniji. Zato je seveda treba vsak mesec najemati pri banki kratkoročne kredite, za katere se je pred kratkim še povečala obrestna mera. Za te kredite je bilo v devetih mesecih plačano približno 15 milijonov dinarjev obresti. Likvidnost SPIZ bi bilo možno izboljšati le z postopnim oblikovanjem potrebnih obratnih in rezervnih sredstev SPIZ.

Ocena gnotnega položaja upokojencev v SR Sloveniji v letu 1982, predlog za usklajitev pokojnin s 1. januarjem 1983 in izhodišča za realizacijo določb novega zveznega zakona o usklajevanju pokojnin

Skladno z uveljavljenimi kriteriji je predlagano 5% akontacijsko povečanje pokojnin, pri katerih za izračun pokojninske osnove niso bili upoštevani letošnji osebni dohodki, in sicer od 1. januarja 1983 dalje. Do-

končno odločitev o uskladitvi pokojnin bo skupščina SPIZ SR Slovenije sprejela po tem, ko bodo znani uradni podatki o gibanju nominalnih osebnih dohodkov. Za enak odstotek se bo povečal tudi mejni znesek najnižjih pokojninskih prejemkov, ki bo znašal po novem letu 7520 dinarjev. Postopoma bo treba preiti na tekoče usklajevanje pokojnin, tako kot določa novi zvezni zakon.

Osnutek samoupravnega sporazuma o listi telesnih okvar in osnutek samoupravnega sporazuma o listi poklicnih bolezni

Skladno z novim zveznim zakonom se obe listi (telesnih okvar in poklicnih bolezni) določata s samoupravnim sporazumom, ki ga sklepajo skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja. (in ne več z družbenim dogovorom). Obe listi ustrezata potrebam pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter hkrati zagotavljata tudi pravice zavarovancev.

Informacija o benificirani delovni dobi v letu 1981

To je podrobno poročilo o številnih podatkih štetja zavarovalne dobe s povečanjem na dan 31. decembra 1981 v SR Sloveniji (o delavcih in upokojenih z benificirano delovno dobo). V Sloveniji je na 130 delovnih mestih z benificirano delovno dobo delalo 39.800 delavcev, kar je predstavljalo 5% vseh delavcev. Upokojencev z benificirano delovno dobo je bilo 25.760 ali 11% vseh upokojencev. Za benificirano delovno dobo so organizacije združenega dela vplačale približno 467 milijonov dinarjev, kar je za dobrih 31% več kot v letu 1980.

Predlog dodelitve sredstev solidarnosti enoti SPIZ v občini Radovljica

Komisiji za stanovanjsko problematiko upokojencev v enotah SPIZ občine Kranj in občine Jesenice predlagata, da bi enoti SPIZ v občinah Kranj in Jesenice odstopili enoti

občine Radovljica vsaka po 2,5 milijona dinarjev kot solidarnostno pomoč pri gradnji prizidka doma dr. Janka Benedika. Ta denar gre lahko le iz sredstev sklada za gradnjo domov in nakupa stanovanj za upokojence, kamor se steka denar v SPIZ SR Slovenije po 4% stopnji od izplačanih pokojnin in ki jih nato evidentirajo po enotah SPIZ v občinah. V občini Radovljica so namenili za gradnjo prizidka vsa sredstva, ki se bodo predvidoma natekla do konca 1985 leta — približno 100 milijonov dinarjev. Manjkajoča sredstva naj bi prispevali enoti SPIZ v občinah Kranj in Jesenice, ker jima bo v prihodnjih letih ostalo nekoliko več razpoložljivih sredstev.

S prizidkom bi se dom povečal za 80 mest (sedaj ima dom 124 mest in so praktično vsa zasedena), izboljšala se bo funkcionalnost skupnih in pomožnih prostorov, možen pa bo tudi razvoj vsebinsko-strokovnega dela. Predračunska vrednost prizidka z opremo je bila (po cenah iz novembra 1981) približno 85 milijonov dinarjev. Do povečanja te vrednosti na približno 107 milijonov dinarjev pa je prišlo predvsem zaradi nekaterih sprememb, s čimer bo omogočeno nemoteno delo predvsem na oddelku za težje pokretne oskrbovance, dom pa bo lahko nudil nekatere usluge tudi upokojencem izven doma.

Razdelitev preostalih sredstev za rekreativno dejavnost upokojencev pri društvi upokojencev in društvu invalidov

O tem delegacije niso dobile posebnega gradiva, ampak je razvidno (deloma) iz zapisnika prejšnje seje zbora. O polovici sredstev je zbor delegatov enote SPIZ Jesenice namreč sklepel že na prejšnji seji. Na 4. seji bo odločal o dokončni razdelitvi teh sredstev na osnovi ocene programov posameznih društev v jeseniški občini. Skupna sredstva za letošnje leto znašajo približno 466.000 dinarjev.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Nada Dejak

PREGLED PRIHODKOV IN ODHODKOV ZA 9 MESECEV 1982
IN PLAN ZA LETO 1983

1	2	3	4	5	6	7	8
Prihodki od prispevkov	20.477,9	25.033,0	26.524,0	19.149,9	35.310,0	129,5	133,1
Prihodki od DPS in drugi	2.848,2	3.576,0	3.391,0	2.482,3	2.731,0	119,0	80,5
Skupaj prihodki	23.326,1	28.609,0	29.915,0	21.632,2	38.041,0	123,2	127,2
Odhodki Finančni rezultat	22.904,4	28.609,0	29.953,0	21.622,8	37.326,0	130,8	124,6
	421,7	—	—38,0	9,4	715,0	—	—

LEGENDA: 1 — besedilo (brez specifikacije), 2 — realizacija 1981, 3 — finančni načrt 1982, 4 — ocena realizacije plana 1982, 5 — doseženo januar—september 1982, 6 — plan 1983, 7 — indeks 5:3, 8 — indeks 6:4. Zneski so prikazani v milijon dinarjih.

SESTANEK VODIJ DELEGACIJ ZA ZBOR ZDRUŽENEGA DELA V ŽELEZARNI

Dne 25. novembra so se v Železnici sestali vodje delegacij za zbor združenega dela. Na sestanku, ki so se ga udeležili poleg vodij delegacij še član poslovodnega odbora Tone Varl, vodja oddelka za študij dela in časa ter nagrajevanje Tine Črv, vodja oddelka za nagrajevanje Rafael Penič ter sodelavka iz centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje Nada Dejak, so obravnavali gradivo za 7. sejo zbora združenega dela Skupščine občine Jesenice.

Največ časa so na seji posvetili obravnavanju osnutka resolucije o politiki izvajanja družbenega plana razvoja občine Jesenice v obdobju 1981—1985 v letu 1983.

Delegacije za zbor združenega dela v TOZD in delovnih skupnostih so obravnavale tudi osnutek resolucije o politiki izvajanja družbenega plana razvoja občine Jesenice v obdobju 1981—1985 v letu 1983 ter v zvezi s tem sprejele naslednja stališča:

V uvodu resolucije je premalo dopolnitev z izhodišči republiške resolucije ter nalogami in usmeritvami, ki izhajajo iz potreb in smeri razvoja naše občine.

Pri uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka z namenom, da bi učinkoviteje spremljali gibanje osebnih dohodkov v občini Jesenice, naj se ustanovi komisija, ki bo tekoče spremljala gibanje osebnih dohodkov. To spremljanje naj bi bilo enotno na podlagi pripravljene tehnologije. Negospodarstvo se mora usklajevati v gibanju osebnega dohodka z gospodarstvom, tako kot določa resolucija in opredeljene dogovore o uresničevanju družbenih usmeritev.

Izvršni svet Skupščine občine Jesenice bi moral poskrbeti za odpravo

deformacij pri gibanju osebnih dohodkov v občini Jesenice.

Nesprejemljivo je tudi, da se carina kot državni organ pri razporejanju dohodkov obnaša povsem neodvisno od družbenih usmeritev, ki veljajo za okolje, v katerem delavci posamezne carinske organizacije delajo.

Osební dohodki v samoupravnih interesnih skupnostih prekoračujejo meje družbenih usmeritev. Od odgovornih za spremljanje družbenih usmeritev delegacije za zbor združenega dela Železnice zahtevajo, da ukrepajo tudi na tem področju.

Ocene gibanja osebnega dohodka do konca leta kažejo, da bo DSSS Skupščine občine Jesenice dosegla višjo rast osebnega dohodka kot gospodarstvo. Tudi ob upoštevanju možnosti hitreje rasti zaradi večjega zaostajanja v letu 1981 bo delovna skupnost kršitelj družbenih usmeritev za leto 1982 v višini 2—4%.

Stališče vseh delegacij za zbor združenega dela v Železnici je, da se tudi delovna skupnost pri razporejanju dohodka vrne v resolucijske okvire.

D. M.

Del udeležencev problemske konference o požarni varnosti v občini (Foto B. Blenkuš)

DANES TEDEN SKUPŠČINA ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI

Prihodnji četrtek bo ob 12. uri v sejni dvorani Skupščine občine Jesenice 4. seja skupščine občinske zdravstvene skupnosti Jesenice. Konferenca delegacij v Železnici bo v torek, 14. decembra, ob 13. uri v salonu restavracije Železarne. Pohvaliti je treba, da je bilo gradivo posredovano delegacijam pravočasno — kljub prazniku.

Na dnevnem redu seje so naslednje zadeve:

- predlog sprememb in dopolnitve samoupravnega sporazuma o temeljih plana občinske zdravstvene skupnosti Jesenice za obdobje 1981 do 1985 v letu 1983,
- predlog samoupravnega sporazuma o enotnem seznamu zdravstvenih storitev in njegovi uporabi v svobodni menjavi dela,
- valorizacija cen in določitev odkupa programa za TOZD Zdravstveni dom Jesenice in TOZD Obratna ambulantna Jesenice ter
- določitev prispevka k ceni oskrbnega dne socialnega zavoda dr. France Bergelj Jesenice.

Predlog sprememb in dopolnitve samoupravnega sporazuma o temeljih plana zdravstvene skupnosti Jesenice za obdobje 1981—1985 v letu 1983

Te spremembe in dopolnitve predstavljajo osnutek dodatka (aneksa) št. 2 k temu sporazumu. S tem se bomo uporabniki in izvajalci zdravstvenih storitev dogovorili, kako bomo prihodnje leto uresničevali tisto, kar smo načrtovali za srednjeročno obdobje. Pri tem pa še ni upoštevana uskladitev sredstev med samoupravnimi interesnimi skupnostmi družbenih dejavnosti v naši občini in z razpoložljivim dohodkom v gospodarstvu (sredstev bo verjetno približno 10% manj od predvidenih v osnutku dopolnila in potrebnih za izvajanje programa na dosednji ravni). Ob upoštevanju resolucijskih usmeritev in maksimalnem krčenju skupnih in investicijskih programov je za prihodnje leto predvideno 15,4% povečanje sredstev glede na valorizirano letošnjo vrednost, zaradi širjenja dejavnosti pa je predvidena rast 16,6% (širitev programa predstavlja 3,9 milijona dinarjev za dializo, diagnostiko v internistiki in investicijsko vzdrževanje v Novem gradu). Valorizirana vrednost celotnega letošnjega programa znaša približno 378 milijonov dinarjev, za prihodnje leto pa je treba načrtovati približno 441 milijonov dinarjev za uresničitev dogovorjenega obsega programa in obveznosti. Prispevek združenega dela bo za dober milijon manjši, kot so načrtovane potrebe. Prispevne stopnje bodo izračunane kasneje, v začetku 1983. leta pa jih bo treba verjetno povečati zaradi pričakovanega izpada dogovorjenih sredstev za tekoče leto. V obrazložitvi osnutka dodatka so našteje tudi možnosti, kako zmanjšati stroške in tako nadomestiti izpad planiranega prihodka združenega dela. Med drugim je omenjena tudi možnost, proti kateri so se delegacije v Železnici že izrekle (zmanjšati pravice uporabnikov in povečati neposredni prispevek — participacijo).

Predlog samoupravnega sporazuma o enotnem seznamu zdravstvenih storitev in njegovi uporabi v svobodni menjavi dela

Ta sporazum daje skupščina zdravstvene skupnosti Slovenije v obravnavo in sprejem občinskim zdravstvenim skupnostim. Predlog sporazuma ter dopolnila in spremembe seznama zdravstvenih storitev so bile objavljene v 30. številki Delegatskega obveščevalca zdravstvene skupnosti Slovenije, v 31. številki pa je bilo objavljeno še obširno poročilo o oblikovanju enotnega seznama zdravstvenih storitev in spo-

razuma ter o dosedanjih razpravah (zlasti v izvajalskih organizacijah združenega dela). Poskusno uvažanje tega sporazuma bo trajalo dve leti (od 1. januarja 1983 dalje).

Zdravstvena skupnost Slovenije je že 1979. leta sklenila, da je treba izdelati sodobnejši seznam zdravstvenih storitev, ki bi bil prilagojen slovenskim razmeram in razvitosti družbenoekonomskih odnosov. Hkrati bi omogočal tudi zbiranje podatkov, uporabljenih za določene analize o delu, za uresničevanje zdravstvene doktrine in podobno. Dolgoročno naj bi zgradili enotno evidenco opravljenih zdravstvenih storitev in posegov. Temeljila naj bi na enotnih načelih zajemanja podatkov, služila pa bi tudi drugim potrebam (statistika, planiranje). Naloga je bila zelo zahtevna in obsežna, zato je pri sestavljanju pregleda storitev, njihovih imenih in opisih sodelovalo več kot sto strokovnjakov.

Valorizacija cen in določitev odkupa programa za TOZD Zdravstveni dom Jesenice in TOZD Obratna ambulantna Železarne

Sporazumi o izvajanju svobodne menjave dela z zdravstvenimi organizacijami osnovne zdravstvene dejavnosti so bili sprejeti le za prvih devet mesecev letošnjega leta. Za celo leto niso bili sklenjeni zaradi pomanjkanja razpoložljivih sredstev v zdravstveni skupnosti in ker zdravstvene organizacije niso mogle pristati na 22% povečanje (glede na lansko leto), saj je rast cen že v začetku letošnjega leta preseгла kalkilirane stroške. Že sprejete valorizacije sredstev za izvajanje programa zdravstvenega varstva pa omogočajo ureditev teh razmer. Zato koordinacijski odbor za svobodno menjavo dela predlaga, da se vrednost odkupljenega programa za TOZD Zdravstveni dom in TOZD Obratna ambulantna v letu 1982 poveča za 4 milijone dinarjev. Pri tem bi bilo upoštevano povečanje materialnih stroškov za 8,47% in osebnega dohodka za 5,93%. Cene, oblikovane na osnovi teh sprememb, naj bi veljale od 1. julija 1982 dalje, za Gorenjsko lekarno pa (po enaki metodologiji) od 1. septembra 1982 dalje. Te obveznosti naj bi se po predlogu koordinacijskega odbora pokrivala vsakokrat le do višine natečenih prihodkov zdravstvene skupnosti v posameznem mesecu.

Določitev prispevka k ceni oskrbnega dne v socialnem zavodu dr. France Bergelj Jesenice

Prispevek k ceni oskrbnega dne, ki ga prispevajo zdravstvene skupnosti zavodom, ki izvajajo zdravstveno varstvo odraslih na območju Gorenjske, je znašal 63,20 dinarjev dnevno. To je bilo toliko, kolikor so dovoljevale možnosti zdravstvenih skupnosti. Zaradi že omenjenih sprememb izhodišče koordinacijski odbor za svobodno menjavo dela predlaga povečanje tega prispevka za 5,33%. Tako bi prispevek od 1. julija 1982 dalje znašal 66,95 dinarjev. Tako je predlagano tudi za socialni zavod dr. Franceta Berglja na Jesenicah.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Nada Dejak

PRIHODNI TEDEN SKUPŠČINA POSEBNE RAZISKOVALNE SKUPNOSTI

V četrtek, 16. decembra, se bodo ob 9. uri v Ljubljani sestali delegati članic posebne raziskovalne skupnosti (v nadaljevanju PoRS) za energetiko, mineralne surovine in metalurgijo. Članice te skupnosti so tudi temeljne organizacije in delovne skupnosti Železarn. Konferenca delegacij v Železarni bo v ponedeljek, 13. decembra, ob 13. uri v salonu restavracije Železarn, od slej brez delegacij nekaterih manjših organizacij združenega dela v jesenjski občini.

Delegacije so prejele naslednje gradivo za obravnavo:

- sklepe in priporočila sveta za znanost pri republiški konferenci SZDL,
- uskladitev sredstev namenjenih za izvedbo programov PoRS za leto 1982,
- interdisciplinarni projekti 1982,
- izhodišča za pripravo plana PoRS za leto 1983,
- predlog obsega sredstev za izvedbo raziskovalnega programa za leto 1983,
- predlog raziskovalnega programa PoRS za leto 1983,
- osnutek analize pogojev in možnosti dolgoročnega razvoja raziskovalne dejavnosti do leta 2000 in
- izvajanje skupnih nalog RSS in PoRS, ki se uresničujejo v RSS

Sklepi in priporočila sveta za znanost pri republiški konferenci SZDL.

Svet za znanost pri predsedstvu republiške konference SZDL Slovenije je oktobra letos razpravljalo o problematiki delovanja posebnih raziskovalnih skupnosti ter sprejel več sklepov in priporočil. Izmed njih navajamo naslednje. Posebnim raziskovalnim skupnostim je treba zagotoviti take pogoje dela, da bodo lahko čimprej začele delovati skladno z zakonom o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih (npr. usklajevanje, pospeševanje in vključevanje neposredne svobodne menjave dela po posameznih usmerjenih raziskovalnih projektih oziroma programih). Zato je treba nadaljevati z akcijo prestrukturiranja članic kot posameznih posebnih raziskovalnih skupnosti (nekateri delovne organizacije so se namreč vključile v tiste PoRS, kjer je najnižja prispevna stopnja). Uporabniki raziskovalnih storitev doslej niso dovolj sodelovali pri pripravi programov PoRS, zato zamujeno lahko nadoknadimo pri ponovnem planiranju programov. Pri tem se je treba zavzemati za projekte, ki so prednostni pri reševanju gospodarskih in družbenih potreb. Proučiti je treba tudi možnosti vključitve bančnih sredstev v prenos znanja.

Uskladitev sredstev namenjenih za izvedbo programov PoRS za leto 1982

Uporabniki raziskovalne dejavnosti, ki so vključeni v posamezne PoRS, imajo potrebe tudi po rezultatih raziskav, opravljenih v okviru drugih PoRS. Podpirati bi morali

zlasti interdisciplinarne raziskave (ki v bistvu sodijo v več PoRS). Zato naj bi uporabniki, ki so vključeni v tiste PoRS, kjer bo letos verjetno zbrano več sredstev, kot je bilo planirano, presežek usmerili v raziskave, za katere so sicer zainteresirani, se pa izvajajo v tistih PoRS, pri katerih je bil zaradi različnih vzrokov manjši priliv sredstev od načrtovanih. Uporabniki, združeni v PoRS za energetiko, mineralne surovine in metalurgijo, bi tako financirali raziskave v PoRS za elektrokovinsko industrijo (10 milijonov dinarjev za varjenje, toplotna in procesna tehnika) ter skupne naloge v okviru raziskovalne skupnosti Slovenije (približno 4,5 milijona za prenos znanja, kadre). Za vseh dvanajst PoRS skupaj je bilo za letos načrtovano 413,5 milijona dinarjev (od tega za »našo« PoRS 40 milijonov). Predvidoma pa bo zbrano 26 milijonov dinarjev več, kar naj bi bilo namenjeno za izvedbo skupnih nalog v raziskovalni skupnosti Slovenije. Predlogi teh projektov predstavljajo realizacijo sklepov prejšnje seje skupščine. Posebne raziskovalne skupnosti so za interdisciplinarne projekte letos združile približno 16 milijonov dinarjev. Pri izboru teh projektov pa so bili upoštevani kriteriji: določen delež sofinanciranja (z dodatnimi sredstvi bi razširili obseg raziskav in povečali prispevek znanja našemu gospodarstvu), natančno opredeljeni konkretni cilji in dovolj prostih raziskovalnih kapacitet za predlagani projekt. Po teh kriterijih je bilo izbranih devet projektov, med katerimi je za nas zanimiv zlasti projekt: Porazdelitev proizvodnje in porabe energije v SR Sloveniji.

Izhodišča za pripravo plana PoRS za leto 1983

Zaradi občutnega znižanja sredstev, namenjenih za raziskovalno dejavnost v letu 1983, pri oblikovanju plana za prihodnje leto ni možno izhajati niti iz samoupravnega sporazuma o temeljnih plana za obdobje 1981–1985 niti iz plana za leto 1982, temveč je treba izdelati plan na povsem novih izhodiščih (predvidena je 12 % rast sredstev za raziskovalno dejavnost). Zato je odbor za družbeno-ekonomske odnose in plan skupščine PoRS pripravil izhodišča za pripravo plana posebnih raziskovalnih skupnosti za leto 1983. Sredstva bo treba usmerjati v prednostne cilje in tako zagotoviti izvedbo najpomembnejših in najzahtevnejših raziskovalnih programov. Med izhodišči je med drugim poudarjeno, da je

uvoz znanstvene literature najcenejši uvoz tujega znanja, zato ne bi smeli drastično zmanjšati kvote deviz za te namene. Za leto 1983 je načrtovano 458 milijonov dinarjev za vse PoRS skupaj (za »našo« PoRS 47 milijonov). Precej več sredstev (9 milijonov več kot letos) bo namenjenih za izvajanje interdisciplinarnih projektov, saj so le ti pomembni za dosego prednostnih ciljev našega gospodarstva. Za delovanje PoRS je predvidenih toliko sredstev kot letos (11 milijonov), za skupne naloge v raziskovalni skupnosti Slovenije se povečajo za 7 % (za te naloge je tako predvideno 71 milijonov), za raziskovalni program v PoRS za 11 % (343 milijonov) in za povračila za strokovno delo za 11,8 % (8 milijonov). Prispevne stopnje za posamezne PoRS bodo od 0,08 do 0,14 (letos so bile ali 0,10 ali 0,14), za »našo« PoRS pa 0,13 (letos 0,14).

Osnutek analize pogojev in možnosti dolgoročnega razvoja raziskovalne dejavnosti do leta 2000

Osnutek elaborata te analize je izdelala delovna skupina (imenovano jo je predsedstvo raziskovalne skupnosti Slovenije) skupaj s številnimi strokovnjaki za posamezna področja. Dolgoročni raziskovalni program izhaja iz 16 definiranih družbenih interesov in ciljev. Predlagani so tudi družbeni ukrepi za vzpodbujanje razvoja raziskovalne dejavnosti ter tehnološkega razvoja kot ključnega faktorja celotnega družbenega razvoja.

Izvajanje skupnih nalog RSS in PoRS, ki se uresničujejo v RSS

Med skupne naloge sodi tudi pospeševanje prenosa raziskovalnih dosežkov v prakso.

CPSI — N. Dejak

Sodelavci OTK vestno zbirajo odpadke (Foto I. Kučina)

DELO KOMISIJ SINDIKATA V NOVEMBRU

V novembru so se sestali člani komisije za športno rekreacijo, komisije za odlikovanja in komisije za inovacije in novatorstvo.

Komisija za športno rekreacijo se je sestala v četrtek, 11. novembra, obravnavali pa so desetmesečno finančno poročilo in tekoče zadeve.

Poročilo o desetmesečnem finančnem poslovanju je podala Mira Riharšič, računovodkinja sindikata Železarn. Do konca leta ima komisija na voljo še 140.000 dinarjev, vendar nekateri računi še niso plačani. Tako še niso plačane najemnine za telovadnice in kegljišče. Tudi nekaj drugih stroškov še ni plačanih, ker še ni bilo ustreznih računov. **Zadnji rok za obračun je 15. december.**

Iz svojih sredstev je komisija delno krila stroške za medobratna tekmovalna v raznih športnih panogah.

Po podanem poročilu so člani ugotovili, da so bila sredstva uporabljena zelo smotno in varčno. Če bodo za leto 1983 načrtovali enako količino denarja kot letos, bodo morali zaradi večjih stroškov z denarjem ravnati še bolj varčno.

V nadaljevanju so pregledali sklepe in ugotovili, da sklep o tem, da Tovil iz Ljubljane organizira pohod, ni bil uresničen, ker Tovil za to ni imel dovolj denarja.

Obravnavali so predlog, da bi bil v bodoče spominski pohod Janeza Jenka na dan planincev. Tako bi bili stroški pohoda bistveno manjši, dan planincev pa bi prestavili v Krmo. Železarji bi tako še vedno imeli svoj tradicionalni pohod, v Krmi pa bi se pridružili ostalim planincem iz vse Slovenije.

V Rogaški Slatini je bilo republiško sindikalno prvenstvo v šahu, katerega sta se udeležila tudi naša sodelavca Branko Zorko in Alojz Železnik. Med 36 tekmovalci sta se uvrstila na drugo in osmo do deveto mesto.

Ob koncu seje so se člani pogovorili o nakupu športne opreme in o vlogah za denarno pomoč.

Komisija je sklenila, da kart oziroma vstopnic za razne prireditve ne bo več odkupovala, ker je to za tajnico sindikata prevelika obremenitev, ampak bo poizkušala poiskati ustreznijo obliko prispevka za nakup kart.

Komisija za odlikovanje se je sestala v ponedeljek, 15. novembra, obravnavali pa so spremembe predlogov za odlikovanja.

Republiška komisija je namreč predlagala spremembe za predlagane kandidate in se v večini primerov predlog republiške komisije ujema s predlogom komisije za odlikovanja v Železarni. Problem je bil namreč v tem, da je občinska komisija predloge za odlikovanja spreminila in za kandidate predlagala nižja odlikovanja kot komisija v Železarni. O spremembah občinske komisije članov komisije v Železarni ni nihče obvestil.

V občinski komisiji za odlikovanja bi torej moral biti tudi član komisije za odlikovanja v Železarni, saj bi tako lažje usklajevali predloge in porabili manj časa za sestankovanje, ali pa bi občinska komisija morala redno povabiti zraven člane komisije iz Železarn, kadar obravnava predloge iz te delovne organizacije.

Ob koncu so se dogovorili, da bodo za naslednje leto pripravili nekaj predlogov za odlikovanja, pri tem pa bodo več pozornosti namenili tudi mladim delavcem.

Komisija za inovacije in novatorstvo se je sestala v petek, 26. novembra, obravnavali pa so inovacije številka 2573, 2517 in 2597.

Člani komisije so pregledali potek reševanja ideje o izkoriščanju argona in ugotovili, da so vsi trije predlogi za izkoriščanje med seboj povezani, oziroma se dograjujejo, zato bi se avtorji morali dogovoriti o soavtorstvu, saj obstaja dovolj gradiva za oceno inovacijskega dohodka. Vendar se avtorji niso dogovorili, zato je komisija sklenila, da se argon izkorišča po tistem predlogu, ki daje največji dohodek.

Pri obravnavi tehnične izboljšave pozidava krožne peči so ugotovili, da komisija, ki je ta predlog obravnavala, ni imela vseh podatkov, iz katerih bi bilo razvidno, kakšen je prihranek energije. Zato je komisija predlagala, da predlog ponovno proučijo, vendar naj avtorji predložijo vso dokumentacijo in obrazložita probleme, s katerimi se srečujeta pri uresničevanju svoje zamisli.

Na koncu so se pogovorili o metodi delovnih ciljev, ki so jo na pobudo oddelka za organizacijo dela leta 1975 uvedli v Železarni. Leta 1978 so to metodo ukiniteli, vendar do danes ni jasno, zakaj.

Člani komisije so menili, da bi to temo razčistili na debatnem večeru z zvezo inženirjev in tehnikov.

Lilijana Kos

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON

RAZLIČNI POSLOVNI REZULTATI JAPONSKIH ŽELEZARSKIH DRUŽB

Pet največjih japonskih železarskih družb dosega različne uspehe v boju z recesijo, ki je zajela to industrijsko dejavnost doma in v tujini. Medtem ko izkazujejo dve družbi v prvi polovici letošnjega gospodarskega leta (obdobje april – september) precej večji skupni promet in ena celo večji čisti dohodek kot lani, so dosegle ostale tri precej slabše poslovne rezultate. Obe družbi, ki izdelujeta predvsem cevi in ostali material za potrebe nafte industrije, in sicer Sumitomo Metal Industries in Nippon Kokan, sta lahko svoj položaj popravili oziroma obdržali, Nippon Steel, Kawasaki Steel in Kobe Steel pa niso dosegle lanskega leta niti v proizvodnem niti v finančnem pogledu.

Skupni promet največje železarske družbe na svetu Nippon Steel se je v polletnem obdobju znižal za 7 %, in sicer na 1,43 milijona jenov (jen = 25,00 din), čeprav je tako kot vse ostale japonske železarske družbe z junijem zvišala svoje prodajne cene za 5 %. Precej slabša je bila njena finančna situacija, saj je dosegla nekonsolidirani čisti dohodek 19,4 milijarde jenov, kar je v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta za 56 % manj. Ta rezultat je ob upoštevanju povečanja cen in zvišani vrednosti jena dejansko še slabši, kot kažejo številke.

Nippon Steel, kot tudi ostale družbe, so mnenja, da sta na poslabšanje situacije vplivala predvsem dva negativna činitelja: padec popraševanja po železarskih izdelkih v svetu in v istem obdobju znatno povečani stroški za energijo in surovine.

Kawasaki Steel navaja za slab polletni rezultat iste razloge. Zmanjšanje prometa je bilo sicer samo za 2 % in je dosegel 620,5 milijarde jenov, vendar je čisti dohodek padel za nič manj kot 47 %, oziroma na 9,2 milijarde jenov. Skupni promet družbe Kobe Steel se je v istem obdobju zmanjšal za 1 %, medtem ko je čisti dohodek padel za 14 %, oziroma na 5,7 milijarde jenov.

Boljši polletni rezultat je dosegla družba Nippon Kokan. Zaradi velikega povpraševanja po izdelkih, ki jih potrebuje

naftna industrija, je lahko povečala skupni promet za 14 %, oziroma na 812 milijard jenov. Vendar to povečanje skupnega prometa ni preprečilo zmanjšanja čistega dohodka za 4 %, oziroma na 27,6 milijarde jenov. Podobno situacijo, ki pa se je v poletnih mesecih nekoliko poslabšala, je imela družba Sumitomo Metal Industries. Povečala je skupni promet za 5 % na 729,4 milijarde jenov in obenem tudi čisti dohodek za 7 %, oziroma na 19,8 milijarde jenov.

Polletna poslovna poročila japonskih železarskih družb prikazujejo precej natančno celotno gospodarsko situacijo v tej državi. Poročila kažejo, da je minilo obdobje, ko so se japonska podjetja še lahko uspešno upirala neugodnim gospodarskim gibanjem v svetu. Svetovna recesija vpliva sedaj tudi na njihovo uspešnost gospodarjenja. Slabše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti vpliva na zmanjšanje dohodka. Upajo, da sedanja recesija ne bo več dolgo trajala in da bodo potem s čim boljšim izkoriščanjem svojih velikih in sodobnih proizvodnih zmogljivosti spet lahko dosegli ugodnejši poslovni rezultat.

Skupna japonska proizvodnja surovega jekla je v letošnjem oktobru z 8,04 milijona ton sicer za 2 % presegla številko, doseženo v istem mesecu lani. Vendar v preteklih šestih mesecih ni bila lanskeletna proizvodnja nikoli dosežena. Zato bo leto 1982 po večletnem obdobju spet takšno, ko japonske železarnice bodo dosegle skupne proizvodnje 100 milijonov ton surovega jekla.

NAJVEČJI ENERGETSKI KOMPLEKS V EVROPI

Po prvi naftni krizi leta 1973 so se v Franciji odločili za pospešeno izgradnjo jedrskih elektrarn. Program, ki so ga takrat pripravili, nadaljuje hitro in po načrtu tudi nova vlada. V letu 1981 so v tej državi jedrske elektrarne že 35 % celotnih potreb po električni energiji. Tudi letos so že, oziroma bo pričelo obratovati šest novih jedrskih elektrarn z močjo 900 MW vsaka.

Sorazmerno takšni situaciji se je znižal delež nafte pri celotni francoski preskrbi z energijo že pod polovico. Do leta 1990 bo imela ta država na razpolago 56 jedrskih elektrarn s skupno močjo 56.000 MW, ki bodo dajale skoraj 70 % vse potrebne električne energije, oziroma 27 % primarne energije.

V okviru tega načrta nastaja sedaj v mestu Granline, ob merski obali med Calaisom in Dunkerquem, največji energetski kompleks v Evropi. Leta 1980 so že pričele v okviru tega kompleksa obratovati štiri jedrske elektrarne z močjo 910 MW vsaka, medtem ko sta dve z enako močjo še v izgradnji. Torej bo po končani gradnji celotna moč tega kompleksa jedrskih elektrarn 5460 MW. Pomembno je tudi to, da je potekala gradnja zelo hitro, saj sta bila bloka št. 3 in 4 priključena na omrežje v manj kot petih letih.

Do zdaj je severozahodni del Francije preskrbovalo z električno energijo več termoelektrarn na premog s skupno močjo 3700 MW, ki jih je treba delno že nadomestiti. V prizadevanju za nadomestitev mazuta bodo morali do leta 1986 zgraditi več jedrskih elektrarn z močjo okoli 6000 MW in levji delež bo pripadal Granlinu.

Nove jedrske elektrarne v Granlinu so postavljene neposredno ob morju na območju 150 ha in dve tretjini tega zemljišča so pridobili z zasipavanjem morja. Lokacija je na zahodnem koncu novih pristaniških naprav Dunkerqua. Kondenzatorje hladi morska voda in zato niso potrebni hladilni stolpi, urediti pa so morali dva kanala za dovajanje in odstranjevanje hladilne vode, ki odteka ogreta za okoli 10 stop. C v morje in povzroči na površini kv. kilometra otoplitev za 3 stop. C. To ustreza naravnim temperaturnim spremembam in je zato nujen vpliv na ekologijo morja zanemarljiv. Kljub temu se mnogi ne bi radi zadrževali v tem toplejšem območju, kjer več jedro in tudi hitreje rastejo. Zato je tudi ulov rib na tem območju precej večji. Prvi sklopi elektrarn v Granlinu pripadajo seriji 900 MW agregatov, ki jih v Franciji obratuje več iz tega razloga je vlada predpisala obsežno revizijo in vzdrževalna dela že po enoletnem obratovanju, ki bodo potem obvezna vsakih deset let. Ta revizijska dela agregatov potekajo sedaj na blokkih 2 in 3. Pri tem so zamenjali določene dele vmesnih ogrevalec parnih turbin in generatorjev, ki so nepravilno hitro korodirali. Sam jedrski del z reaktorjem in proizvajalcem pare pa se je dobro izkazal.

POJAV DOMOBRANSTVA IN NJIHOVE PRVE POSTOJANKE NA GORENJSKEM

Odlomek iz knjige Kokrški odred

Pri tem se je zgodilo še nekaj, kar je vplivalo na izid tega napada. To zlasti velja za postojanko v Lahovčah.

Malo pred temi dogodki je namreč z nekaterimi oficirji odšel na ogled sam podpolkovnik Mirko Bitenc.

Ko so zaslišali streljanje, je Bitenc v to smer poslal patruljo, ki je ugotovila, da so njihove ljudi pri Bolku napadli partizani, in ukazal je umik iz Zaloga. S tem se je Mirko Bitenc po naključju izognil dogodkom v Bolkovih gostilni, pozneje pa se je z odredom usmeril proti Lahovčam.

Tako je v Bolkovih gostilni prišlo do nenadnega medsebojnega streljanja. Kmalu je bilo na obeh straneh nekaj zadetih, mrtvih pa je v večji obležali Franc Lebar-Juda, namestnik komandanta 1. bataljona Šlandrovec brigade. Nastala je zmešnjava, vendar pa četniškemu poveljstvu umik iz Bolkovih gostilne ni več uspel. Šlandrovci so ga imeli v obroču. S tem pa so se začeli hudi trenutki tudi za Bolkovo družino: za gospodarja, za gospodinjico in za dve nekajletni punčki.

Medtem so se druge skupine Šlandrovec brigade pripravljale na napad, ki so ga začele ob predvideni uri.

Splošna zmeda je bila toliko večja, ker je bilo treba misliti na Bolkovo družino. Šlandrovci pri Bolkovih gostilni so o dogajanju v Zalogu obvestili Mirka Jermana, komandanta brigade. Ta je bil z enim bataljonom v Lahovčah. Jerman je odločil, naj najprej rešijo Bolkovo družino, nato pa naj stavbo s četniki in domobranci vred minirajo.

Bolkovi družini so obkoljeni četniki sicer neradi, vendar pa nazadnje le omogočili, da so se na razne načine rešili, sami pa se niso nameravali vdati.

Prvo miniranje je hiši odbilo le vogal, kar je zadostovalo, da je kaplan Andrej Križman ušel.

Po prvih streljih in po prvem miniranju Bolkovih hiše je bil nekaj časa mir. Napad na bližnjo postojanko je bil namreč predviden za 22. uro. Zaradi tega pokanja in vseh drugih dogodkov v cerkljanski okolici so vse domobranske postojanke napad šlandrovec dočakale že pripravljene. Poleg tega sta šlandrovci pri Lahovčah odpovedala oba lahka minometa. Ko so ju spet uredili, je okoli Lahovč postalo zelo vroče in to za obe strani. Postojanka in Lahovčah bi bila kmalu padla, šlandrovci pa so presenetili četnike. Domobranci so se prav četnikom, ki so iz bližnjega gozdiča šlandrovcem udarili v hrbet, imeli zahvaliti za rešitev.

Če proti temu gozdiču šlandrovci ne bi bili postavili primerne zasede, bi jim bili četniki prišli naravnost v nezavarovani hrbet. Tako tudi tu ni prišlo do najhujšega.

Šlandrovci so se zdaj z nekaterimi žrtvami morali umakniti, kajti poleg četnikov so se iz Kranja in od drugod že začeli bližati motorizirani nemški oddelki.

Šlandrovci so se z zasedami zavarovali v vse smeri. Te zasede so pro-

dirale mostove na cestah, naredile zasede in ovire, jih minirale, ob cesti Cerklje-Kranj in drugod pa ožagale tudi 39 telefonskih drogov. Zaradi spremenjenih razmer so se šlandrovci umaknili tudi od Cerklje. Preveč žrtve bi bilo, če bi se bili še dalje zadrževali v ravnini, dasiravno so bile domobranske posadke v napadenih utrdbah zelo zaskrbljene. V Cerkljah, kjer je bila postojanka zelo dobro utrjena, so domobranci izgubili štiri moše. Trije, med njimi Ivan Šter z Zg. Brnika in... Plevel iz Zaloga, so bili mrtvi takoj, Šimenc-Tilkov, tudi z Brnika, pa je umrl kasneje.

Skozi Zalog se je okoli druge ure ponoči od Lahovč sem umikal 2. bataljon in se ustavil pri skupini, ki je držala v šahu obkoljeno četniško poveljstvo. To je pričakovalo pomoč od sosednjih domobranskih postojank, zato se je zadrževalo v zgornjem nadstropju. Tudi zdaj se ni hotelo vdati. Zato so šlandrovci gostilno spet zaminirali, tokrat močnejše kot poprej. Med silovitim pokanjem se je Bolkova hiša crnila in pod seboj pokopala vse obkoljene, kolikor jih je še bilo v gostilni. Iz domobranskih in drugih dokumentov lahko posnamemo, da so bili med mrtvimi tudi kapetan Franc Jerebič, komandant Gorenjskega četniškega odreda, »novinca« Slavko Gros in Danijel Velikonja iz Kranja ter duhovnik-kurat Lojze Duhovnik.

Pred tem so šlandrovci rešili iz gostilne mrtvega Franca Lebarja-Judo in ga pokopali na Šenturški gori, kamor se je brigada umaknila po tej ne preveč posrečeni akciji. Nemci so vse do jutra s topovi in minometi streljali za šlandrovci, vendar kar na slepo v hribovje.

Uničenje skoraj vsega četniškega štaba v Zalogu pa je bil vendarle velik uspeh. Po dnevniku Alojza Perneja je v Zalogu zgubilo življenje 8 vodilnih četnikov in domobrancev, dva pa sta bila ranjena, Mirko Bitenc pa je navedel 9 žrtev. Drugi dan se je okrog ruševin Bolkovih gostilne zbrala družina visokih gestapovcev, domobranci in četnikov, pa tudi domačini ni manjkalo. Gestapovski, četniški in domobranski voditelji so si drugo jutro ogledali tudi postojanko v Lahovčah. Tam je vodja Varnostne službe (SD) v Kranju Rudolf Messner podpolkovniku Mirku Bitencu čestital k uspehu v Lahovčah in k temu, da je v Zalogu ostal živ. Tja je prišel tudi Slavko Krek in še več drugih.

Pogreb padlih četniških in domobranskih voditeljev so tako gestapovci kot četniki in domobranci izkoristili za propagando. Govorili so kar štirje: gestapovski šef iz Kranja SS Obersturmführer Rudolf Messner, četniški poveljnik Mirko Bitenc, vneti organizator Gorenjskega domobranstva Rudolf Humer iz Skofje Loke in duhovnik iz Lahovč. Humer je tu četniškemu poveljniku Bitencu priznal, da so četniki s tem, ko so v Lahovčah udarili partizanom v hrbet, rešili moralo gorenjskih domobrancev. Vsa pogrebna ceremonija je bila usmerjena v propagando in v

pozivanje k še bolj zagrizenemu boju proti narodnoosvobodilnemu gibanju in »brezbožnemu komunizmu«.

Po pogrebu padlih četnikov in domobrancev je podpolkovnik Bitenc oba četniška odreda — Gorenjskega in Dolenjskega — povedel proti Kranju in jih razmestil po hišah na Ruji. Od tam je komandant Varnostne službe (SD) podpolkovnik Alois Persterer z Bleda pozval Mirka Bitenca na pogajanja v Kranj. Bitencu in njegovim četnikom so tedaj najvišji policijski voditelji dodelili sektor severno od Kranja. To je bila svojevrstna »legalizacija« četništva na tem območju. Brž zatem so četniki skušali svoje vrste okrepiti z okoliškimi domačini, vendar jim mobilizacija ni uspela.

Četniško poveljstvo je začelo zgubljati zaupanje vase. Za Dolenjskim četniškim odredom, ki ga je njegov poveljnik Janez Murn odpeljal proti Ljubljani, je odšlo še nekaj četnikov, nekaj pa so jih na cerkljanskem porazdelili med domobranske posadke, ki so bile pač pomožne enote nemške policije.

Če pa šlandrovci pri Bolku ne bi bili tako slučajno naleteli na njihov štab ter ga uničiti in če ne bi bili zajeti Aleša Robasa s spiskom, bi se bil tudi ta »propagandni pohod«, kot ga je na procesu nedolžno imenoval Mirko Bitenc, končal v še večji krvi in nasilju kakor v Zireh.

Četniki, ki so se tedaj na Gorenjskem hoteli okrepiti, so namesto tega doživeli okrnitev.

Na četniške enote je imela nemška policija vpliv prek svojih agentov; Persterer je dal Bitencu »operativno cono« na Ruji prav zato, da bi nemška policija povsem nadzirala Gorenjski in Dolenjski četniški odred. Janez Murn, agent gestapa, je najbrž po nemškem ukazu povedel odred proti Dolomutom, Mirko Bitenc pa se je nemškemu nadzoru skušal izmakniti s hitrim pohodom v Dolomite, pri čemer so mu pomagale gorenjske domobranske posadke, pri katerih je prezimilo nekaj četnikov. Četniki so sodelovanje z nemškim okupatorjem poskušali prikriti pred prebivalstvom in Angloameričani, oziroma ga vsaj opravičiti kot nujnost, če hočejo zatreti komunizem in preprečiti proletarsko revolucijo. Poslej so ob nemških okupatorjih, in sicer kot njihova pomožna policija, na Gorenjskem delovali le domobranci, četniški odred pa ni mogel več začevati.

Ko so domobranci spet prišli k sebi, so seveda še bolj kot dotlej stahovali njim nenaklonjeni del prebivalstva.

V zvezi z dogajanjem v Zalogu so aretirali tudi gostilničarja Franca Bolka. Ubili ga sicer niso, a iz zapora se je vrnil tako oslavljen, da je umrl že leta 1947.

Domobranci so se poslej še posebno znašali nad družinami že redkih partizanov iz cerkljanskih vasi. Eden takih je bil Ludvik Jerovšek-Boris iz Lahovč. Ko je zvedel, kako domobranci iz lahkovške postojanke, zlasti njen poveljnik Anton Ilja, doma na Spodnjem Brniku, ogrožajo njegove najbližje, jim je s pismom zagrozil: »Če se bo mojim ljudem zgodilo karkoli hudega, se storilec ne bo mogel skriti tako, da ga ne bi dobil. Če pa ne drugače, se bom poslužil njihovih povračilnih ukrepov ter se masčeval nad družino in imetjem storilca.«

(SE NADALJUJE)

Tako je vladalo med obema hladno razmerje. Vedela sta drug za drugega. Orlitsch je imel na svoji uniformski bluzi okroglo značko NSDAP.

Komandant Pototschnigg pa ne.

Večkrat sta se skoraj sporekla. Komandant je bil znan med prebivalci, da je držal baje »bolj na male ljudi« in da je »rad pogledal stran, namesto da bi vsako malenkost zasledoval«. Samo sedaj v novi dobi nemškega rajha ni več spregovoril slovensko. Tak pa ni bil kot Orlitsch, ki se je zadržal nad vsakim:

— Govorite nemško!

Ko je padla Jugoslavija, je padla odločitev na višjem mestu: Pototschnigg je prišel na Kranjsko. Orlitsch je postal komandant.

Na pogrebu padlega komandanta Pototschnigga poje v zboru učiteljska Kranj tudi dijak Zdravko. Tisto »Ich hatt einen Kameraden!« Mladenci se spomni orožnika. Kljub čudnim razmeram v pozitivnem smislu:

Bilo je še pred Hitlerjevim prihodom. Šolarji so ribarili v prisojniškem hudourniku. Zdravko je bil zraven. Komandant Pototschnigg je samo zaživljal na prste in otročad se je porazgubila. Pozneje, ko je vladal že Hitler, so uvedli prepoved alkohola. Tudi hišni ded se je bal, da se ne bi očito zibal mimo žandarmerijske postaje, kajti njegova Kušijeva gostilna je morala stati točno poleg tega nevarnega kraja. Če je ded vedel, da stoji sam komandant zunaj pred žandarmerijsko postajo, si je privoščil še eno silce žganja. Potem pa se je zamajal na dol-

VALENTIN POLANŠEK

53

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

go pot v Sosednje. Ded je včasih vedel pripovedovati, da je komandant že sam izrazil v zaupnem krogu, kako je narobe, ako ljudi zaradi politike zapirajo!

Vsak ima pravico do svojega prepričanja! To je demokracija!

Na Pototschniggovem pogrebu so prevečale take človečanske misli mladega učiteljskega. Pa še eno grozno spoznanje se je zajedlo v mladevo pamet:

Zakaj potem tak človek pride v smrt? Orlitsch pa...?

Ko se je dijak vrnil s pogreba v dom, bi rad bil sam. Vsaka reč ga je motila, hotel je biti sam, ker je danes zaznal v sebi nov glas, ki je zajel vse nekdanje skrite slutnje v eno samo smer:

Zakaj hodim na pogreb takih, ki meni in mojim niso žalega stori-li? Doma na dopustu pa pozdravljam komandanta Orlitscha?

Ali ga bom sedaj tudi pozdravljaj?

Ko o njem toliko vem, kar je nevarno za mene in moje. Zato se bojim tudi sorodnice, ker o njej vem, da se z Orlitschem peča.

Ali se bom izogibal postavnega dedca, ki me vedno tako posmehljivo pogleda, kakor da se ne tom več norčeval s svojim hajhtlerjevanjem!

Saj ga moraš pozdraviti! In drugače ne smeš pozdravljati! Zlasti ne tako nevarnega uniformiranega vruga! Ko se ga vsak odrasli boji. Kaj so ljudje o njem govorili! Da se je tudi z oefarco spečal jeseni 42! Vrag kosmati!

Ali je bila ženska toliko naivna, da bo prevarala starega uniformiranega lisjaka?

Ko niti tega ni vedela, da Orlitsch dobro razume slovensko! Le iz-da se ne. So pa se ljudje, ki iz predhitlerskega časa to vedo.

Dijak je zakolovratil na vrt, kamor v tem jesenskem času nihče več ni zahajal. Stopal je gor in dol ob visokem zidovju. Vse ga je vznemirjalo, da se je premikal, kot bi se pozibal na drseči deski po strmini.

Gleda tja čez kolodvorsko nižino prek Stražišča v smer Šmarjetne gore: Zdaj nihče več ne hodi na izlet zunaj mesta! Taki fakini kot so študenti! Tuji!

Kako je to čudno, da me Slovenci nekje štejejo med tujce.

Ko pa sem njihov!

Lani, ko smo bili prvošolci na Joštovi gori, je na veliko razlagal Burgstaller, kako so se bojevali v Dražgošah. Zadnji deli bivše jugoslovanske vojske so to bili! Se je širokoustil. Pa mu je sam Dirce kar vpri-čo vseh fantov zabil:

— Ne, ne, kolega, to so bili banditi. Elitna komunistična toipa, ki ima toliko naših nedolžnih ljudi na vesti! —

Burgstaller ničesar ni rekel. Od dijakov pa tudi nobeden. Glede nedolžnih žrtev pa je dejal Gučej pozneje, ko sta bila z Zdravkom na samem.

Kdo je kriv?

Nemci ali oni... da se tako pobijajo?

Molčala sta trenutek. Z molkom pa sta si veliko povedala.

Pliberški vlak je potegnil s celovškega glavnega kolodvora. V predzadnjem vagonu sedi nad dvajset fantov drugega letnika. Po kakšni normi so jih izbirali, ker so pomešani iz obeh drugih letnikov? Na predvečer se je razglasilo:

Na krompirjevo akcijo v bližini Pliberka!

Zdravko se ni mogel umiriti. Skozi okno je gledal domače gore. Vedel je, da ne gre domov.

Na Metnitzovem posestvu na Rudi, kamor so pritolkli fantje peš, je bilo kaj dolgočasno. Nihče ni govoril normalno.

(SE NADALJUJE)

TANGENTE OB BOROVEM ROMANU »ODLOŽENI«

(IZPISI IZ DNEVNIKA)

»Razume se, da so partizani maršala Tita sedaj edini, ki se (v Jugoslaviji) borijo proti Nemcem, hkrati pa za »neodločeno« proti Nemcem prav nič ne obsoja Mihajloviča, ker je videl v njem rezervno za svoje skrite namene (vsaj tako smo si takrat tolmačili in mislim, da upravičeno, citirani Churchillov govor v partizanih), kakor v grškem EDES pri britanskem obračunu z grško narodnoosvobodilno vojsko ELAS pod vodstvom grške narodnoosvobodilne fronte EAM. Konec decembra 1944 so se stvari razpletale in nam postajale jasne, kakor je to pisalo tudi v Naši vojski:

»Dne 26. decembra 1944 je bila v Atenah konferenca g. Churchilla in Edena s predstavniki grških strank. Po vseh, ki so prišle v javnost, se je večina Grkov izrazila za regentstvo (torej proti takojšnji vrnitvi kralja Jurija v Grčijo). Pri razgovorih je po londonskih vesteh zahtevala EAM ustanovitev namestništva, sestavo nove vojske, v kateri bo imela EAM polovico mest, kaznovanje vseh sodelavcev z okupatorjem, očiščenje državnih uprav, razpust žandarmerije, narodne garde in planinske brigade in postavila rok, po katerem naj bi prišlo do plebiscita o obliki vladavine v februarju 1945 in volitev ljudskih zastopnikov v aprilu 1945. Konferenca je bila odgojena za nedoločen čas.

Po konferenci je priobčil list laburistične stranke Daily Herald uodnik, v katerem je rečeno: »Mi smo pozdravili obisk g. Churchilla v Atenah, ker smo mislili, da se je pokesal svojega govora, v katerem je napadal ELAS. Smisel poti v Atene, naj bi bil, da bi dokazal, da je britanska politika v Grčiji nepristranska. Toda... britanska uradno stališče še vedno vztraja pri postavki, da je EAM napačna stran... Naši upi, da bo britanska vlada dala g. Papandreusu (tega so septembra 1944 postavili v Kairo za predsednika kraljeve grške vlade v emigraciji, pristajali avtoritarne monarhofašistične smeri — prip. M. Kl.) vedeti, da ga ne smatra za glavni steber grške demokracije, se očitno še niso izpolnili...«

Konec decembra 1944 je grški kralj Jurij postavil atenskega pravoslavnega metropolita Damaskinosa za regenta, Papandreusova vlada je podala ostavko, novi regent metropolit Demaskinos pa je dal mandat za sestavo nove grške vlade generalu Plastirasu. Tudi ta ni izpolnil zahtev EAM. Oboroženi spopadi v Atenah so se nadaljevali. Britanske čete so z oboroženo silo hotele vsiliti grškemu ljudstvu Churchillovo voljo in voljo grške reakcije. Churchill se ni zmenil ne za voljo grškega delovnega ljudstva, ne za nasprotovanje taki britanski politiki v Angliji sami:

»... angleški list Times je znova obsodil borbo angleških čet v Atenah, ki bi po pisanju tega lista morale pomagati, da se potisnejo Nemci iz Italije in z Egejskih otokov. List zahteva, da morajo biti britanski predstavniki nepristranski in morajo opustiti vse akcije in izjave, ki vzbujajo vtis britanske pristranosti. Vzbuditi vtis nepristranosti je nemogoče, dokler se britanske čete bore proti silam (ELAS) tiste organizacije (EAM), ki je očitno največja organizirana stranka ali skupina v Grčiji.«

EAM je v času bivanja našega vrhovnega štaba in maršala Tita na Visu poslala tja tudi svojo vojaško misijo. To je bil čas še pred osvoboditvijo Beograda. V tem času, kakor vemo, je maršal Tito odpotoval v Italijo. Zahodne sile so pritiskale tudi na vodstvo našega osvobodilnega gibanja prav glede oblike vojnne vladavine v Jugoslaviji. Bili so že pogovori med Titom in Šubašičem, ki je prišel na Vis s predlogom, naj »Nacionalni komite narodne osvoboditve Jugoslavije preneha s svojim

delom in se spoji s kraljevsko begunsko vlado«, kar pa je Edvard Kardelj v imenu NKOJ takoj odklonil s proti-predlogom, »naj vstopita dva pomembna člana narodnoosvobodilnega gibanja v Šubašičevo vlado, a le kot osebi, ne pa v imenu NKOJ, čeprav z njegovo vednostjo.«

Glede »formulacije o monarhiji« se je v razgovore med NKOJ in Šubašičem vmešal še britanski poslanik Stevenson. Ko je Šubašič sprejel formulacijo, da se vprašanje monarhije v Jugoslaviji reši po vojni s svobodnim glasovanjem ljudstva, se je angleški veleposlanik taki formulaciji postavil po robu in zahteval, naj se spremeni, kar je NKOJ odločno odklonil.

Tako so naposled podpisali sporazum Tito-Šubašič, kakor smo temu aktu takrat pravili. Po njem je Šubašič v imenu londonske jugoslovanske vlade priznal, da je »NKOJ edina oblast v državi, da je narodnoosvobodilna vojska pod Titovim poveljstvom edina vojska v državi in da se obsojajo vsi, ki javno ali prikrito sodelujejo z Nemci, da se v Londonu sestavi nova emigrantska vlada, ki se razširi z vstopom demokratičnih elementov, NKOJ pa med vojno ne bo postavljaj in zaostroval vprašanja monarhije«, kar mu pravzaprav ni bilo niti treba, saj so na vrhove monarhije v Jugoslaviji čakali samo Mihajlovičevi četniki in drugi, v tem času že zdavnaj odkriti nemški kolaboracionisti.

Zato so se zahodne sile, ki so še vedno računale, da se bo dalo Jugoslaviji vsiliti monarhijo, skušale na drugačen način »organizirati« direktno srečanje med Titom in kraljem Petrom. Zavezniki komandant Sredozemlja general Wilson je povabil Tita, naj ga obišče v Caserti v Italiji, kjer se je takrat mudil tudi kralj Peter. Prav lahko bi postavili maršala Tita »pred gotovo dejstvo« na obisku pri generalu Wilsonu, naj bi bil prav tedaj »po naključju« tudi kralj Peter. Zato je na Titov predlog centralni komite KPJ sklenil, da Tito na svoji poti v Italijo generala Wilsona ni obiskal, oziroma je ta obisk odložil in se s tem generalom sestal 10. avgusta 1944. V Italiji se je Tito srečal tudi z generalom Alexandrom in še nekaterimi visokimi zavezniki vojaškimi osebnostmi, kakor lahko preberemo v Dedi-kerjevem »Tito« (str. 518 in 519) in iz katerega citiram Titovo najpomembnejše srečanje v Italiji z britanskim predsednikom vlade Winstonom Churchillem: (SE NADALJUJE)

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

V počastitev dneva republike so bile v radovljski občini po krajevnih skupnostih in šolah številne kulturne in športne prireditve ter srečanja. Osrednja proslava praznika je bila v festivalni dvorani na Bledu 26. novembra. Slavnostni govornik je bil predsednik izvršnega sveta OS Radovljica Janez Smole, v kulturnem programu pa so sodelovali člani moškega zbora KUD Zasip ter recitatorji Linhartovega odra in glasbeniki Glasbene šole iz Radovljice. Na proslavi je občinska raziskovalna skupnost podelila letošnjim inovatorjem posebna priznanja.

Izvršni svet OS Radovljica je na 26. seji 23. novembra potrdil predlog odloka o prenehanju lastninske pravice in drugih pravic na območju zazidalnega načrta Zasip, predlog odloka o določitvi pomožnih in drugih objektov in naprav, ki se lahko postavljajo oz. gradijo na podlagi pridobljenega urbanističnega potrdila, predlog odloka o določitvi gradbenih del, ki se lahko izvajajo na podlagi priglasitve, osnutek odloka o spremembi odloka o prometnem davku od nepremičnin in predlog odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve. Na seji so obravnavali tudi načrte lovskih in ribiških družin v občini ter predlog družbenega dogovora o organiziranem odkupu živine in prometu svežega mesa za zagotovitev preskrbe z mesom v SRS.

Predsedstvo občinskega komiteja ZKS Radovljica je na 12. seji 24. novembra obravnavalo osnutek resolucije o družbeno-ekonomski politiki v občini Radovljica za leto 1983 in poročilo o uresničevanju sklepov in usmeritev pri obvladovanju izgub v OZD. Člani predsedstva so bili seznanjeni s stališči s posveta sekretarjev OO ZK, ki so se zvrstili v oktobru in novembru. Na seji so sprejeli tudi osnutek sprememb in dopolnitve statutarnega sklepa občinske organizacije ZKS Radovljica.

Na volilno-programski seji občinske konference ZSMS Radovljica oktobra na Pokljuki so izvolili za delegata mladine radovljske občine na 11. kongresu ZSM Jugoslavije, ki bo decembra v Beogradu, Joža Faganela iz OO ZSMS Iskra Otoče. Faganel se je izkazal kot zavzet mladinski aktivist in aktivni družbenopolitični delavec v delovni organizaciji, krajevni skupnosti in na občinski ravni. Bil je že trikrat komandant mladinske delovne brigade Stane Žagar na delovnih akcijah, v zadnjih letih pa je bil že petkrat udarnik.

V Radovljici so na pobudo OK SZDL sklicali 18. novembra ustanovno sejo občinske konference svetov potrošnikov občine Radovljica, v kateri so zastopani delegati vseh 20 KS v občini. Konferenca svetov potrošnikov je organ občinske skupščine in bo spodbujala delovanje vseh potrošniških svetov po krajevnih skupnostih in skrbela za povezavo občinskih organov, potrošnikov in trgovine. Na seji so sprejeli pravila konference in izvolili predsedstvo. Za predsednika so izvolili ing. Toneta Kapusa iz KS Kamna gorica. Osrednja pozornost razprav je bila usmerjena na problematiko preskrbe s plinom, ki je najbolj pereča. Vsem svetom KS so razdelili kartone za nabavo plina na treh razdelilnih mestih v občini, po katerih so začeli oskrbovati občane s plinom od 22. novembra naprej.

Koordinacijski odbor za družbeno varčevanje pri OK SZDL Radovljica, ki mu predseduje Janko Rozman, je vsem odgovornim delavcem in poslovnim organom v OZD, KS, SIS in društvih konec novembra razposlal poziv in smernice za varčevanje na svojem območju. Poudarek je na varčevanju z elektriko in drugo energijo ter prilagajanje delovnega časa,

odpoved izdatkom za darila in voščila ob novem letu, zbiranje sekundarnih surovin in drugih odvečnih materialov. Vsi nosilci varčevanja naj bi izdelali tudi lastne programe varčevanja.

Po spremenjenem in dopolnjenem periodičnem delovnem načrtu vseh treh zborov skupščine občine Radovljica, ki so ga sprejeli delegati vseh zborov na zadnjih novembrskih sejah, je predvideno, da bo 9. seja zborov 15. decembra, 10., zadnja letošnja seja, pa 29. decembra.

Občinska skupščina Radovljica je na zadnji seji presojala izvajanje politike odlikovanj v občini in prišla do zaključka, da je bilo precej zapostavljeno. Razen pri občinski skupščini bi morale biti ustanovljene komisije za odlikovanja tudi v vseh delovnih organizacijah. Doslej ima takšne komisije le 30 % OZD. Na neobjavljeno komisij kaže tudi majhno število predlogov za odlikovanja. Leta 1979 je bilo v radovljski občini podeljenih 121 odlikovanj SFRJ, leta 1980 se je število odlikovanj zmanjšalo na 56, lani pa so komisije posredovale le 17 predlogov za odlikovanja.

Vrednost uvoženega blaga za potrebe gospodarstva in proizvodnje radovljske občine je znašala v devetih mesecih letos 17.177.000 dolarjev, od tega je bilo kar 84,4 % uvoza s konvertibilnega področja. Letošnji uvoz je bil višji od lanskega za 1,5 %, plan uvoza pa je bil izpolnjen od septembra 60,8 %, s konvertibilnega območja pa 62,3 %.

V radovljski občini je znašal povprečni neto osebni dohodek na zaposlenega v združenem delu za obdobje januar – avgust letos 13.367, kar je 27,5 % več kot lani, vendar pa je to poprečje za 390 din ali 2,8 % nižje od poprečja v SR Sloveniji. V gospodarstvu je znašalo poprečje OD zaposlenega 13.147 din v gospodarstvu pa 14.503 din.

Po podatkih sekretariata za notranje zadeve pri občinski skupščini Radovljica je na območju radovljske občine 24.127 upravičencev za malobojne prepustnice, ki spadajo po meddržavni pogodbi z Avstrijo v obmejno območje. Od leta 1963, ko je začela veljati ta pogodba je dobilo doslej prepustnice okoli deset tisoč občanov, vključno z otroki. Samo v času od veljave zadnjih omejitvenih ukrepov prehoda čez meje so dobili zahtevo za izdajo nad 1200 novih prepustnic.

Zadnjo programsko sejo KK SZDL v radovljski občini so sklicali v KS Mošnje 19. novembra. Ob dobri udeležbi delegatov so spregovorili o delu KK SZDL in vseh krajevnih organizacij in društev. Kritično so ocenili dejavnost SZDL, ki ni bila povsem zadovoljiva, razen v organiziranju in izvedbi referenduma o samoprispevku, letošnjih volitvah in proslavah. Največ aktivnosti so pokazali gasilci, člani telesnokulturnega društva in Rdečega križa, manj pa OO ZK, ZSMS in DPD Svoboda. Dobro sta delali tudi delegacija za zbor KS in svet KS. Beseda je tekla tudi o porabi sredstev iz samoprispevka, namenjenega za nerealizirano gradnjo vrtca in o kritični preskrbi s plinom. Za novega predsednika KK SZDL so izvolili Zdravka Pristova. Sočasno so opravili tudi kandidacijsko konferenco in razpis volitev za skupščino KS Mošnje, ki bo do 10. decembra.

Na programski seji krajevnih konference SZDL Radovljica 16. novembra so delegati presojali delo SZDL in krajevne skupnosti v zadnjem letu ter sprejeli program za leto 1983. V živahni razpravi so se dotaknili tudi težav v izvajanju delegatskega sistema, pomanjkljivosti v delu SIS, zlasti skupnih služb ter neodgovornega odnosa posameznikov do društev v občini. Za enoletno mandatno obdobje so izvolili za predsednika KK SZDL Stanka Adama, za podpredsednico pa Magdo Jensterle.

V spomin na prve svobodne volitve novembra 1944 vsako leto praznujejo v KS Podnart krajevni praznik sočasno s praznovanjem 29. novembra – dnevom republike. Pred prazniki se je zvrstilo več kulturnih in športnih prireditev,

osrednja proslava v tamkajšnjem kulturnem domu pa je bila 27. novembra zvečer. Ta dan so sprejeli v pionirsko organizacijo cibicane in razvili prapor krajevne organizacije ZRVS ter podelili več priznanj zaslužnim krajanom in TO LIP Bled v Podnartu.

V vseh temeljnih organizacijah LIP Bled primerjalni podatki ob tričrtletnem obračunu letos z lanskimi kažejo razmeroma skromen porast celotnega prihodka, ki je bil večji od lanskega v celotni delovni organizaciji le za 9 %, kar je 8 % pod planiranim. Največji porast je dosežen v TO Tomaž Godec v Bohinjski Bistrici za 12 %, kjer so letni plan v tričrtletju izpolnili 96 %. Na tuji trg so sicer prodali za okoli 25 % več izdelkov, vendar je devizni izkupiček večji le za 9,6 %, ker so cene lesa in lesnih izdelkov v svetu močno v upadanju.

Ob zadnjem obilnem deževju 14. novembra so poplave povzročile znatno škodo ob reki Savi in njenih pritokih, zlasti v Lipniški dolini. Veliko škode je bilo na območju Bohinja, Ribnega, Lancovega in Mošenj. Enote civilne zaštite so takoj priskočile na pomoč ogroženim območjem v prizadetih KS in dobro opravile svojo nalogo. Občinski štab CZ Radovljica je takoj odredil komisije za ogled in oceno škode. S podatki o škodi je štab CZ seznanil izvršni svet OS Radovljica.

Vsi trije zbori skupščine občine Radovljica so na osmem zasedanju sprejeli sklep, da se zaradi upokojitve s 1. decembrom razreši dolžnost dosedanjega komandir postaje milice Maksimilijan Novak in na njegovo mesto imenuje za komandirja Alojz Mihelčič, višji upravni delavec iz Radovljice.

Delavska univerza Radovljica je v skladu s programom usposabljanja delegatov tretjega mandata organizirala drugi krog seminarjev. Tokrat so bili seminarji na Bledu, v petek 19. in soboto, 20. novembra, za delegate iz Vezanine in GG Bled. Udeležilo se ga je 25 slušateljev.

V letošnji krvodajalski akciji, ki je bila organizirana v radovljski občini od 8. do 16. novembra na zbirnih mestih na Bledu, v Bohinjski Bistrici in v Kropi, je darovalo kar 1531, še prej pa 80 občanov na izredni akciji. Akcija je kot vsako leto pokazala veliko pripravljenost naših delovnih ljudi za to humano dejanje, za kar gre zasluga veliki požrtvovalnosti aktivistov Rdečega križa in sindikalnim organizacijam.

Za praznik republike so obogatili bohinjski turizem s pomembno pridobitvijo – s povsem obnovljeno stavbo hotela Jezero s 70 novimi posteljami. Hotel je bil močno poškodovan v potresu 1976. leta in je bil zaradi tega pet let neuporaben.

Ob desetletnici obstoja in uspešnega delovanja je kulturno prosvetno društvo SZ Veriga Lesce imelo slavnostno sejo 20. novembra, kjer so zaslužnim delavcem in prijateljem društva podelili priznanja. Zvečer je bila v festivalni dvorani na Bledu osrednja kulturna prireditev, na kateri so se predstavili plesalci starejše in mlajše folklorne skupine KPD Veriga, mešani pevski zbor KPD Veriga, godba na pihala DPD Svoboda Lesce in gostje iz SPD Zarja iz Zelezne Kaple na Koroškem.

V počastitev dneva republike je Fotokino klub v sodelovanju z muzejsko-galerijskim odborom organiziral v Šivčevi hiši razstavo 40 umetniških fotografij o spomenikih NOB na območju radovljske občine. Na ogled bo do 8. decembra.

Letošnja novoletna razstava likovnikov in oblikovalcev radovljske občine bo po programu muzejsko-galerijskega odbora pri Kulturni skupnosti Radovljica od 10. do 31. decembra v Šivčevi hiši v Radovljici. Razstavljene izdelke bo moč tudi kupiti.

SKLENJENO LETOŠNJE REPUBLIŠKO TEKMOVANJE O UREJENOSTI OKOLJA

V letošnjem letu je Turistična zveza Slovenije že štirinajstič razpisala in izvedla med vsemi 220 turističnimi društvi v Sloveniji tekmovanje za najbolj prizadeven turistični kraj na področju urejenosti okolja. Rezultate so objavili na tridesetem gostinskem turističnem zboru v Portorožu, kjer so najboljši prejeli plakete in priznanja.

V finale se je uvrstilo 26 krajev, med katerimi vsako leto težko izberejo najboljšega, saj se v republiškem finalu srečujejo sami prvaki, torej tisti, ki so zmagali na svojih območjih že v predtekmovanju. Pravzaprav si vsi finalisti zaslužijo pohvalo, čeprav bi kazalo tu in tam še popraviti kakšne malenkosti, izprazniti kakšen koš za smeti, zamenjati odtrgano straniščno vrstico, pokositi travo ob cesti ali preprosto pomesti pred svojim pragom.

Zadnja leta so bili večji turistični kraji, večji po prenočitvenih zmogljivostih, kar nekam v senci manjših. To pot pa so se potrudili in se dobro uvrstili ter posegli po najboljših mestih.

Na prvo mesto se je uvrstil Bled in ob njem Portorož, ki sta od 30 možnih prejela 28,387 točke. Žirovnica, ki je bila med najboljšimi v okviru tekmovanja v jeseniški občini, se je v republiškem merilu uvrstila na 13. mesto. Z Gorenjske sta se med prvih 25 uvrstili še Škofja Loka na šesto mesto in Cerklje na deseto mesto. Na drugem mestu sta bila z 28,169

točk Titovo Velenje in Postojna, na tretjem pa Mozirje in Radenci.

Zlato plaketo je torej prejel Bled, ki ga je komisija ob pregledu našla urejenega, postavljenega, obogatene s številnimi prvinami, kot so cvetlična korita, sprehajalne poti, utrjena obala in drugo, kar dviga razpoloženje ter dobro počutje turistov in gostov. Žirovnica se je uvrsti-

la med najboljše zaradi zelo domislekno urejene in opremljene »poti kulturne dediščine« in odlične kuhinje v gostiščih. Cerklje, ki je nekoliko zdrknilo navzdol v primerjavi z lanskim letom, je bilo deseto zaradi številnih rož in čistoče v kraju, Škofja Loka pa je bila šesta zato, ker je v novih mestnih predelih in na osrednjem trgu res vzorno urejena.

Rezultati tekmovanja, ki se bo nadaljevalo tudi prihodnja leta, naj bodo spodbuda za še povečano prizadevanje za urejenost krajev na našem področju.

B. B.

ZA ULTRAZVOČNO RENTGENSKO APARATURO SO DOSLEJ PRISPEVALI

V mesecu novembru so za nakup ULTRAZVOČNE RENTGENSKO APARATURE v jeseniški bolnici darovali:

– ANICA MLEKUŠ-VIŠNAR iz jeseniške bolnice je odstopila honorar v višini 1.542,90 din;

– MIRA PRAPROTNIK namesto venca na grob pokojni Tereziji Šemrov – 1.500,00 din;

– Osnovna organizacija sindikata TOZD Strojne delavnice – Železarna Jesenice prispevek v višini 2.000,00 din;

– Planinsko društvo Jesenice namesto venca na grob pokojnemu Mirku Zupanu – 2.000,00 dinarjev.

Skupaj je bilo doslej zbranih 77.630,00 dinarjev. V tem času sta bili ultrazvočni rentgenski aparaturi že kupljeni, ker pa so zato v jeseniški bolnici morali najeti tudi kredit, ki ga bo potrebno vračati, z našo akcijo nadaljujemo (preberite posebni članek v današnji številki Železarja).

Zato se pridružite tudi vi iz jeseniške, radovljske, kranjske, škofjeloške in trške občine, kajti aparaturi sta namenjene vsem uporabnikom zdravstvenih storitev Gorenjske in nameste vencev in cvetja na grob pokojnim ali nameste drugih volil, čestitk in podobno, nakažite na žiro rač. SPOŠNA BOLNICA JESENICE, št. 51530-603-31205.

Delavci Splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se vsem darovalcem iskreno zahvaljujejo za prispevek.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

»Železna cesta« (Foto B. Cušin ml.)

75 LET POSOJILNICE BOROVlje

Celovec, 26. nov. (SINDOK) – Za svojo 75-letnico je posojilnica Borovlje svojim prijateljem podarila koncert ansambla Avsenik in borovljska mestna hiša je bila polna do zadnjega kotička. V zadnjih letih je namreč Posojilnica Borovlje zrasla v sodobno banko in pomemben gospodarski dejavnik v občini. To dokazuje njenih 880 članov, še bolj pa za več kot 100 milijonov šilingov hranilnih vlog in letni promet, ki presega milijardo šilingov.

V svojem slavnostnem govoru je predsednik nadzornega odbora Posojilnice dr. Zdravko Velik poudaril iniciativnost ustanoviteljev, ki so že leta 1907 imeli samopomoč za edino čvrsto možnost, da si v gospodarsko težkem času medsebojno pomagajo. Posojilnica Borovlje deluje v industrijsko-obrtnem središču široke regije in je istočasno tudi most s sosedno Jugoslavijo in Italijo, je zadruga banka slovenske narodne skupnosti, ki jo odlikuje samostojnost in samoodgovornost. Ob pogledu v bodočnost pa je Velik dejal, da tudi danes samopomoč predstavlja vogelni

kamen za delo. »Sami si moramo pomagati pri iskanju novih gospodarskih modelov v naši regiji, sami si moramo pomagati pri povečanju naše gospodarske baze in sami moramo nositi odgovornost za napake,« so bile njegove zaključne besede.

V okviru jubileja so zaslužnim članom posojilnice podelili priznanja, ansambel Slavka Avsenika pa je jubilejni prireditvi dal vesel, prešeren in optimističen značaj.

IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE DELEGATOV SE NADALJUJE

Pisali smo že, da Klub samoupravljalcev Jesenice uspešno organizira seminarje za delegate izobraževalne skupnosti in skupnosti otroškega varstva. Pred novembrskimi prazniki je bilo izobraževanje zaključeno in znani so rezultati.

Klub samoupravljalcev Jesenice je organiziral štiri seminarje za delegate izobraževalne skupnosti (trije so odpadli) in štiri seminarje za delegate skupnosti otroškega varstva. Na vse izobraževalne oblike so bili vabljeni tudi člani splošnih delegacij za skupščine SIS. Seminarje za delegate izobraževalne skupnosti je obiskovalo 93 udeležencev, seminarje za delegate skupnosti otroškega varstva pa 71 udeležencev. Čeprav je bil obisk na izobraževalnih oblikah uspešen, ne moremo biti zadovoljni z udeležbo delegatov v celoti. Veliko delegacij je, iz katerih ni bilo nobenega udeleženca.

OBISK NA SEMINARJU ZA DELEGATE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI

Delegati so prišli iz naslednjih temeljnih organizacij in skupnosti:

ŽELEZARNA: TOZD Plavž (1), TOZD Jeklarna (1), TOZD Valjarna bluming-štel (1), TOZD Valjarna žice in profilov (1), TOZD Hladna valjarna Jesenice (1), TOZD Hladna valjarna Bela (1), TOZD Jeklovlek (1), TOZD Elektrode (1), TOZD Remontne delavnice (1), TOZD Transport (1), delovna skupnost KO-FI (2), delovna skupnost E-TKR-NG (2), skupaj 14 udeležencev.

Delegati iz ostalih temeljnih organizacij in skupnosti: VIZ – TOZD Prežihov Voranc (13), VIZ – TOZD Tone Čufar (1), VIZ – TOZD OŠ Karavanskih kurirjev NOB Koroska Bela (1), VIZ – TOZD OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda Kranjska gora (6), VIZ – TOZD OŠ Gorenjskega odreda Žirovnica (2), Iskra – TOZD TEL Blejska Dobrava (3), Lesnoganterijski obrat (4), Kemične čistilnice – pralnice (1), ŽG – SV Ljubljana, izpostava Jesenice (4), Gradbincev – TOZD SVG (2), Gradbincev – DS Družbeni standard (1), Elektro Žirovnica (1), Industrija plastičnih izdelkov (1), TOZD za PTT promet Jesenice (1), ŽG – TOZD za promet (1), Golica – TOZD Rožca (3), Golica – TOZD Zarja (2), Golica – TOZD Delikatesa (1), Universal (2), HTDO Gorenjka (2), LIP TO Mojstrana (1), Vatrostalna (2), Soc. zavod dr. Fr. Berglja (6), Upr. organi skupščine občane (1), Zdravstveni dom (1), Zavarovalna skupnost Triglav (1), Kovinoservis (3), Tehnični biro Jesenice (1), Kompas Hoteli Kranjska gora (1), skupaj 69 udeležencev.

Iz krajevnih skupnosti: KS Sava (2), KS Kranjska gora (1), KS Žirovnica (2), KS Plavž (2), KS Hrušica (1), KS Mojstrana (1), KS Podmežaklja (1), skupaj deset udeležencev.

OBISK NA SEMINARJIH ZA DELEGATE SKUPNOSTI OTROŠKEGA VARSTVA

Vseh delegatov je bilo 71, torej še manj kot na seminarjih za delegate izobraževalne skupnosti. Iz TOZD in delovnih skupnosti Železarne so se seminarja udeležili:

TOZD Plavž (4), TOZD Jeklarna (1), TOZD Valjarna žice in profilov (2), TOZD Hladna valjarna Jesenice (1), TOZD Hladna valjarna Bela (2), TOZD Profilarna (1), TOZD Jeklovlek (1), TOZD Želbljarna (1), TOZD Strojne delavnice (3), TOZD Remontne delavnice (1), TOZD Vzdrževanje (1), TOZD Transport (4), TOZD Družbena prehrana (2), DS KSI (2), DS KO-FI (1), DS E-TKR-NG (3), skupaj 30 udeležencev.

Torej se je število udeležencev iz Železarne v primerjavi z udeleženci seminarja za delegate izobraževalne skupnosti več kot podvojilo.

Udeleženci iz ostalih temeljnih organizacij in skupnosti: Vatrostalna (1), Iskra TOZD TEL (5), Zavarovalna skupnost Triglav (1), Lesnoganterijski obrat (1), Kovinoservis (1), CD Šiška – delovišče Jesenice (1), Zdravstveni dom (1), Bolnica Jesenice (2), Carinarnica (1), VIZ – TOZD VVO (3), Elektro Žirovnica (1), HTDO Gorenjka (2), Hidroelektrarna Moste (1), Gradbincev – TOZD ING (1), Gradbincev – DS Družb. standard (1), GG Bled – TOZD Gozdarstvo Jesenice (1), Universal (1), Vodovod (1), Kovinar (3), Kemična čistilnica in pralnica (1), Integral (2), Golica – TOZD Zarja (2), Golica – TOZD Delikatesa (1), Golica – TOZD Rožca (1), OŠ Jeseniško-bohinjskega odreda (1), skupaj 37 udeležencev.

Iz krajevnih skupnosti: KS Plavž (1), KS Podmežaklja (3), skupaj štirje udeleženci.

Ponovno moramo ugotoviti, da število delegacij, iz katerih ni bilo nobenega udeleženca, prevladuje. Čeprav smo vse delegacije obveščali dvakrat in dopustili možnost, da se delegati udeležijo kateregakoli seminarja.

REZULTATI VPRAŠALNIKA O USPEŠNOSTI IZOBRAŽEVALNE OBLIKE

Delegati, ki so v celoti obiskovali seminar, smo zaprosili, naj izpolnijo vprašalnik, s katerim smo hoteli ugotoviti, ali je izobraževalna oblika uspela. Vprašalnik je izpolnjevalo 95 slušateljev. Ugotovili smo naslednje:

Večina slušateljev je bila obveščena pravčasno (73 % odgovorov), le 8 % vprašancev je odgovorilo, da so dobili vabilo zadnji dan. Ostali so se dogovarjali za obisk na predavanjih na seji delegacije ali seji samoupravnega organa, motivirali so jih tudi vodje delegacij in družbenopolitični delavci.

Slušatelji, ki zagovarjajo uporabo učnih pomagala, so v večini (60 %), le 23 % jih meni, da so predavanja bolj oblikovana dela. Ostalim je vseeno, ali pa niso odgovorili.

Tudi za delo v skupinah se odločajo, če bo pripravljeno gradivo (38 %) in organizirano dobro vodenje skupine (54 %).

Razlikujejo se mnenja, ali je potrebno preverjati pridobljeno znanje ali ne. Le 36 % jih pravilno ugotavlja, da preverjanje znanja, pridobljenega na krajših oblikah, ni potrebno.

Zelo malo slušateljev se je odločilo, katero predavanje je bilo najboljše, vendar so svojo odločitev utemeljili v večini z odgovorom, da jim bo novo znanje koristilo pri delu (58 %), manj jih je ocenjevalo uspešnost po pripravljenosti predavatelja (18 %) in ker so zvedeli veliko novega (23 %). Če jim bo novo znanje res koristilo pri delu, je namen seminarja dosežen.

Le štirje udeleženci so eno od predavanj slabo ocenili, menijo pa, da je bilo predavanje preveč teoretično oziroma preveč strokovno.

Kar 24 % vprašancev ni odgovorilo, ali je bil program seminarja ustrezno sestavljen, od ostalih pa 4 % menijo, da je bil bodisi preobsežen ali teme niso bile prav izbrane. Večina (72 %) se s časovnim obsegom in termini strinja. Slušatelji, ki so program slabo ocenili, ne predlagajo nobenih sprememb.

Z organizacijo izobraževalne oblike ni bilo zadovoljnih 13 % slušateljev, 4 % zaradi prezgodnjega začetka in 9 % zaradi tega, ker prostor ni bil zadovoljivo ogrevan.

14 % slušateljev meni, da je potrebno z izobraževanjem nadaljevati, vendar ne predlagajo nobenih dopolnilnih tem.

Splošna ocena seminarjev je torej ugodna in zato bomo z izobraževanjem delegatov lahko nadaljevali brez posebnih sprememb.

MVM

POBUDE IN PRIPOMBE JESENIŠKIH SINDIKATOV NA OSNUTEK DRUŽBENEGA PLANA ZA LETO 1983

Pri občinskem svetu zveze sindikatov na Jesenicah so v novembru teže aktivnosti usmerili v razprave o osnutku resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine Jesenice v obdobju 1981–1985 za prihodnje leto ter spremembam in dopolnitvam družbenega plana v obdobju 1981–1985. O teh pomembnih dokumentih so razpravljali člani sveta za planiranje ter člani predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice in sprejeli več pomembnih stališč, pripomb in tudi pobud.

Kot so ocenili, je resolucija o politiki izvajanja družbenega plana občine Jesenice za leto 1983 dobra, pripomnili so le, da so premalo natančno napisane usmeritve in sklepi, predvsem druge konference slovenskih sindikatov, kjer so govorili o nagrajevanju po delu in rezultatih dela, nadalje sklepi letošnjega slovenskega in jugoslovanskega kongresa zveze sindikatov ter sklepi letošnjih kongresov zveze komunistov in mladine. V resolucijo za prihodnje leto je treba v enaki meri kot v družbenem planu razvoja do leta 1985 vnesti prizadevanja, ki jih je potrebno doseči pri izgrajevanju političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Gospodarska gibanja in rezultati gospodarjenja v prvih desetih mesecih in izgube v jeseniškem gospodarstvu kažejo pomembna odstopanja od planskih predvidevanj za letošnje leto. Gospodarska moč in dinamika gospodarstva pada, proizvodnja pa kaže znake stagnacije. Na podlagi takšnih ugotovitev jeseniški sindikalni delavci menijo, da je družbeni proizvod planiran preveč optimistično, če upoštevamo republiško in zvezno resolucijo.

Nadalje poudarjajo, da je v izvoznih prizadevanjih treba doseči poleg neposrednega izvoza polizdelkov še

boljše rezultate v posrednem izvozu izdelkov višje kakovostne predelave. Je tako bo moč doseči najugodnejše rezultate na izvoznem področju. Razvoj kovinsko-predelovalne industrije v občini Jesenice mora dobiti v resolucijskih dokumentih za prihodnje leto kvalitetnejšo in bolj poudarjeno mesto.

Poudarek je treba dati formiranju dohodka in delitvi čistega dohodka in s tem osebnih dohodkov. V resolucijskih dokumentih mora biti to področje natančneje izpostavljeno v skladu z družbenim dogovorom o nagrajevanju po delu in rezultatih dela. Resolucija mora vsebovati zahtevo, da se uskladijo vsi katalogi del in opravil in vrednotenje del po načelu: za približno enak rezultat enak osebni dohodek, prav tako je treba izpeljati selektivnejši pristop nagrajevanja težkega fizičnega in ustvarjalnega dela.

Jeseniški sindikalni delavci se tudi zavzemajo za bolj sistematično in načrtno zaposlovanje, vključevanje in kadrovanje znanstveno-raziskovalnih kadrov v prizadevanja organizacij združenega dela pri planiranju, pripravljanju novih programov razvoja ter modernizacijo in prestrukturiranje predvsem izvozno usmerjene industrije.

J. R.

BLOKI V MOJSTRANI

Iz novembrske številke Glasila delavcev delovne organizacije SGP Gradbincev Kranj povzemamo članek o gradnji blokov v Mojstrani, kar brez dvoma zanima tudi delavce Železarne in seveda prebivalce Mojstrane.

SGP Gradbincev TOZD SVG Jesenice je pričel z gradnjo stanovanjskih blokov v Mojstrani v letu 1981. To je bila že druga faza gradnje in je zajemala sedem devetorčkov. Trije so bili zgrajeni do 25. novembra 1981, ostali štirje pa bodo predvidoma zaključeni do 1. maja 1983.

Pri gradnji prvih treh blokov so imeli težave predvsem s priključki vodovoda, kanalizacije, elektroinštalacije in toplovodnega ogrevanja. Zgraditi so morali preko 1000 m vodovoda, 400 m dovodne ceste, elektro in telefonski priključek in kineto za vovčevod v dolžini 300 m. Vsi ti novi priključki so zgrajeni tudi za potrebe celotne krajevnih skupnosti Dvije-Mojstrana.

Največje težave pri gradnji so imeli zaradi neurejene kanalizacije. Dosedanje stanovanjske hiše in ostale stavbe imajo hišne greznice, ki pa pronikajo v podtalnico. Komite za urejanje prostora in varstvo okolja je izdal začasno dovoljenje za izdelavo troprekatne greznice, da so lahko v letu 1981 oddali v uporabo 30 stanovanj. Ker samoupravna komunalna skupnost v letu 1982 ni imela dovolj denarja za graditev kanalizacije, se je gradnja štirih devetorčkov zavlekla. Čeprav bodo trije devetorčki dograjeni do konca tega leta, zaradi neurejene kanalizacije ne bodo vseljivi. Tako bodo skupaj s četrtim četvorčkom predvidoma zaključeni šele 1. maja prihodnjega leta.

Letošnje praznovanje 29. novembra – dneva republike, je bilo v krajevni skupnosti Rateče-Planica nad vse slovesno. Krajanje so se udeležili proslave ob prazniku, ki je bila v dvorani družbenopolitičnih organizacij. Slavnostni govornik je bil predsednik krajevnice konference socialistične zveze Rateče Vinko Šumi. Po slavnostnem govoru so v kulturnem delu programa, katerega so pripravili rateški mladinci, s skeči, petjem in recitacijami nastopili cimbani iz domačega otroškega vrtca, učenci osnovne šole Jeseniško-bohinjskega odreda iz Kranjske gore, rateški mladinci ter graničarji iz obeh rateških karavlov: Edvard Kardelj-Krištof in Slatina. Zanimiv je bil skupni recital cimbancov, pionirjev in mladine. Na koncu proslave je za prijetno razpoloženje zaigral nekaj poskočnih melodij domači ansambel Zahod. (Tekst in foto A. Kerštan)

ODGOVORNE NALOGE ORGANIZATORJEV IDEJNOPOLITIČNEGA USPOSABLJANJA V OO ZKS

Tudi idejnopolitično usposabljanje v zvezi komunistov mora biti organizirana dejavnost, ki se mora nenehno potrjevati in vrednotiti v skladu z zahtevami marksistične teorije ter družbenopolitične in samoupravne prakse.

To spoznanje je pogojevalo, da so v osnovnih organizacijah ZKS izvedli posebne nosilce funkcij ali organizatorje in usmerjevalce idejnopolitičnega usposabljanja članov zveze komunistov. Ti morajo posebej skrbeti, da bo idejnopolitično usposabljanje članov ZKS posebej planirano in organizirano dejavnost v zvezi komunistov.

Zato so organizatorji in usmerjevalci idejnopolitičnega usposabljanja v osnovnih organizacijah ZKS neposredno odgovorni, da se uresničijo cilji in naloge te aktivnosti v zvezi komunistov. Vendar se ta odgovornost za uresničevanje idejnopolitičnega usposabljanja ne more in ne sme omejevati samo na te nosilce funkcij.

Zveza komunistov je namreč kot celota odgovorna za idejnopolitično usposabljanje članov ZKS, kar je še posebej poudarjeno v 5. členu statuta Zveze komunistov Slovenije. Kljub temu je potrebno, da organizatorji in usmerjevalci idejnopolitičnega usposabljanja v osnovnih organizacijah ZKS posebej skrbijo za vsa pomembnejša vprašanja, ki so neposredno povezana z usposabljanjem (cilji, naloge, motivacija, aktivnost, kvaliteta dela, literatura itd.). Vse to pa je potrebno, če hočemo, da se bo idejnopolitično usposabljanje članov ZKS nenehno izpolnjevalo v skladu z zahtevami teorije in prakse.

Da bi bilo idejnopolitično usposabljanje čim bolj organizirano in izvajano v skladu s pedagoškimi in andragoški spoznanji, je občinska konferenca ZKS Jesenice izvedla poseben seminar za organizatorje in usmerjevalce idejnopolitičnega usposabljanja članov ZKS. Ta seminar je bil podlaga, da bi usmerjevalci idejnopolitičnega usposabljanja z uporabo znanstvenih in strokovnih spoznanj bogatili to izredno pomembno aktivnost zveze komunistov.

Med strokovne naloge organizatorjev in usmerjevalcev idejnopolitičnega usposabljanja sodijo tudi:

– skrbeti morajo, da se ob izboru

ustrezne vsebine (teme, tematskega področja itd.) izbere ustrezna oblika idejnopolitičnega usposabljanja. Vsaka oblika IPU ima namreč posebne značilnosti, zahteve, prednosti in tudi pomanjkljivosti;

– vplivati morajo na to, da se pri izboru vsebine in oblik idejnopolitičnega usposabljanja izbere tudi ustrezna metoda dela. Prav z metodami se lahko največ prispeva ne samo k bogatitvi vednosti članov ZKS, marveč k njihovi usposobljenosti za konkretno delovanje v družbenopolitični in samoupravni praksi;

– prispevajo lahko k pripravljanju članov ZKS za vključitev v idejnopolitično usposabljanje (motivacija, spremljanje izobraževancev ter druge aktivnosti);

– vodijo posebno evidenco o članih ZKS, ki se bodo vključili v usposabljanje, ali pa so ga dokončali. Poleg tega se lahko oblikujejo različne ocene in analize o idejnopolitičnem usposabljanju, ki bodo predstavljale osnovo za načrtovanje novih oblik te aktivnosti v osnovnih organizacijah;

– izdelati morajo plan aktivnosti idejnopolitičnega usposabljanja, ki bo zajemal vsebine, oblike, metode in pristope za valorizacijo (vrednotenje) te aktivnosti v osnovni organizaciji ZKS.

Le tako bo mogoče zagotoviti, da bo idejnopolitično usposabljanje planska in organizirana dejavnost v osnovnih organizacijah ZKS. S tem bo mogoče uresničevati splošni cilj idejnopolitičnega usposabljanja, katerega namen je, da bodo člani ZKS tvorno in aktivno sodelovali v družbenopolitičnem in samoupravnem življenju.

V tem smislu lahko navedemo znamenito Marxovo XI. tezo o Feuerbachu: »Filozofi so svet le različno, razlagali, gre pa za to, da ga spremenimo.« Člani ZKS moramo torej ne le spoznavati družbenopolitično in samoupravno prakso, da bi jo bolje poznali, ampak zato, da bi jo lažje usmerjali in spreminjali.

Srečko Krč

USTANOVITEV SEKCIJE GRADBENIH INŽENIRJEV IN TEHNIKOV JESENICE

V četrtek, 2. decembra, je bila v prostorih Kazine na Jesenicah ustanovljena sekcija gradbenih inženirjev in tehnikov. Ustanovne seje se je udeležilo deset gradbenih inženirjev in tehnikov, ki so se dogovorili o osnovah svojega delovanja, pripravili program delovanja in med seboj izbrali tudi tričlansko vodstvo, ki bo v prihodnjem triletnem obdobju vodilo sekcijo.

Sekcija je bila ustanovljena kot sestavni del društva strojnih inženirjev in tehnikov in je s tem postala tudi sestavni del Zveze inženirjev in tehnikov Jesenice. Namen sekcije je predvsem organiziranje in povezovanje preko sto tehnično izobraženih gradbenikov na Jesenicah. Člani sekcije bodo v prihodnje aktivno sodelovali pri planiranju, izvajanju in posvetovalnih dejavnostih na področju gradbeništva in tudi v drugih vejah gospodarstva in negospodarstva, kjer se prepleta njihova dejavnost. Poleg te dejavnosti so se zavzeli, da bodo skrbeli za dodatno usposabljanje gradbenih kadrov in to predvsem s posveti, na katerih se bodo seznanjali z različnimi tehnologijami, tehničnimi in projektivni-

mi rešitvami ter najnovejšimi dosežki s področja gradbeništva, objavljanimi v strokovni literaturi.

Pred ustanovitvijo sekcije sta bila organizirana dve sestanka, ki so se ju udeležili po štirje predstavniki, nato pa je v pristopnih izjavah 26 gradbenih inženirjev in tehnikov izreklo, da so takoj pripravljeni delati v sekciji.

Vodstvo sekcije sestavljajo: Vojteh Koblar, inž. gr., Gregor Velepec, dipl. inž. arh. in Renata Jančič, gr. tehnik.

Izbrano vodstvo bo skušalo v sekciji združiti čim večji del vseh gradbenikov z jeseniškega področja, obenem pa sekcijo povezati z Zvezo gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije.

V.

NOVI ULTRAZVOČNI APARATURI V JESENIŠKI BOLNICI NAMENJENI VSEM UPORABNIKOM ZDRAVSTVENIH STORITEV GORENJSKE

Pred praznikom republike so 26. novembra v jeseniški bolnici po krajši slovesnosti v počastitev dneva republike izročili namenu dve novi ultrazvočni rentgenski aparaturi, ki so ju že težko čakali. Gre za aparaturi, ki ju v svetu uporabljajo vsak dan, njuna vrednost pa je predvsem v tem, da je ultrazvočna diagnostika neboleča in nekrvava metoda pregledovanja in ne pušča posledic.

Jeseniška bolnica je del delovne organizacije Gorenjske bolnišnice, ki združuje tri temeljne organizacije, in sicer poleg jeseniške bolnice še Bolnišnico za ginekologijo in porodništvo Kranj in Psihiatrično bolnico Begunje.

Jeseniška bolnica deluje od leta 1948. Tako kot drugje, kjer želijo čim bolj poskrbeti za bolnike, si na Jesenicah želijo posodobiti delo tudi z novimi napravami, saj gre razvoj medicine z naglimi koraki naprej.

Pred dobrima dvema letoma so izročili namenu nov trakt bolnišnice, v katerem je specialistični del, oziroma laboratorij, rentgen, lekarna, specialistične ambulante, kuhinja itd. Letos marca je začela z delom »hemodializa«, ki predstavlja veliko pomoč bolnikom, ki imajo težave z ledvicami. In sedaj še novi ultrazvočni aparaturi, ki pomenita najsodobnejšo ultrazvočno dvodimenzionalno diagnostično preiskavo srca, žolčnika, jeter, ledvic, vranice in drugih organov, pa sprememba na velikih krvnih žilah. Izrednega pomena je ultrazvočna diagnostika tudi na področju ginekologije — v času nosečnosti in pri odkrivanju določenih ginekoloških obolenj.

Z obsežnejšo akcijo za nabavo teh aparatov, ki sta veljali 16 milijonov dinarjev, so začeli v začetku letošnjega leta, medtem ko na pobudo uredništva Železarja občani že dalj časa prispevajo v ta namen sredstva namesto vencev na grob pokojnikom in druge prispevke.

Pri tem velja tudi povedati, da je nabava teh aparatov v skladu s samoupravnim sporazumom o delitvi dela na zdravstvenem področju v naši republiki. Ta namreč določa, da tovrstno dejavnost — to je ultrazvočno diagnostiko, organizirajo in izvajajo v splošnih bolnicah na rentgenoloških oddelkih.

Obstoječe aparature v jeseniški bolnici za delo na tem področju so zastarele in neuporabne, sporazum pa jeseniško bolnico zavezuje, da v gorenjski zdravstveni regiji zagotovi uporabnikom zdravstvenih storitev, to je bolnikom z Gorenjske, srčno in trebušno ultrazvočno diagnostiko.

Seveda akcija ni tekla nemoteno. Zaradi pomanjkanja denarja za nakup te nabave so prosili za pomoč samoupravne organe delovnih organizacij. In podpora — tako moralna kot pripravljenost za združevanje dodatnih sredstev, ni izostala. Akcija za zbiranje sredstev še ni dokončana, a so vseeno z doslej zbranimi sredstvi in premostitvenimi krediti zagotovili plačilo opreme. Pri tem so na proslavi posebej opozorili na pripravljenost občanov ter organizacij, ki so s priložnostnimi prispevki namesto vencev na grob umrlega in drugimi darili podprli prizadevanja za nabavo teh aparatov.

Da bi realizirali to nalogo, so bili potrebni veliki napori, velika opora pa je tudi pripravljenost združenega dela, ne samo v radovljiški in jeseniški občini, ampak v vseh gorenjskih občinah.

Naložba v ultrazvočno diagnostično opremo je tudi pomemben korak k stabilizaciji, saj pomeni tudi pot do hitrejšega in učinkovitejšega zdravljenja.

S to dvodimenzionalno ultrazvočno diagnostiko tako pomembno dopolnjujejo sedanjo rentgensko in drugo diagnostiko. Dejstvo je, da se bo čas preiskav s pomočjo teh dveh

novih ultrazvočnih aparatov — ena je za srce, druga za trebušne organe, pomembno skrajšal, tako bodo tudi čakalne dobe krajše, ne nazadnje pa za tovrstne preiskave bolnikov ne bo potrebno več pošiljati v Ljubljano, pa tudi bolezenski stalež bo krajši. Diagnostika bo tako hitrejša in bolj zanesljiva, s tem pa tudi zdravljenje pravočasno in učinkovito.

Ultrazvočna diagnostika bo služila oziroma že služi bolnikom vseh oddelkov bolnišnične dejavnosti bolnice Jesenice, specialističnim ambulantnim obravnavam bolnikov, pa tudi vsem tistim preiskavam, ki so jih v jeseniški bolnici glede na delitev dela dolžni zagotavljati bolnikom zdravstvenih domov in obratnih ambulant z območja celotne gorenjske zdravstvene regije. Ta diagnostika bo lahko služila tudi potrebam Instituta na Golniku, saj bodo prav s tem dane še večje možnosti za še bolj poglobljeno sodelovanje.

Seveda ne bo šlo brez prizadevanj samoupravnih in strokovnih organov in specialistov s področja ultrazvočne diagnostike v jeseniški bolnici. Delo je potrebno organizirati ta-

ko, da bodo preiskave hitre in brez nepotrebnega čakanja, zagotoviti je potrebno stalno teoretično in praktično strokovno izpopolnjevanje in specializacijo kadrov, seveda pa je potrebno tudi stalno sodelovanje in usklajeno delo med bolnišnično in osnovno zdravstveno službo.

V bolnici so ob izročitvi nove srčne in abdominalne ultrazvočne aparature pripravili tudi krajšo slovesnost. Zbrane je najprej pozdravila predsednica osnovne organizacije sindikata v jeseniški bolnici Irena Lah, zatem pa tudi direktor bolnišnice dr. France Andolšek, ki je med drugim dejal, da v Jugoslaviji porabimo za zdravstvo več kot na Švedskem ali Danskem in pri tem izgubimo več delovnih dni, ob vsem tem pa postajamo dežela upokojevcov. Ne nazadnje smo tudi svetovni rekorderji po številu visokošolskih ustanov! O poteku zbiranja sredstev in o pomenu aparatov je spregovoril direktor delovne organizacije Gorenjske bolnišnice Pavle Dolar. Po kulturnem programu, ki so ga pripravili pionirski pevski zbor celodnevne osnovne šole Tone Čufar pod vodstvom Marije Reichman in delavci bolnice, sta dr. Alojzij Jenko in dr. Jernej Markež tudi praktično predstavila novi aparaturi.

Rina Klinar

ZA ULTRAZVOČNO RENTGENSKO APARATURO SO V NOVEMBRU PRISPEVALI

Pri financiranju ultrazvočne opreme so doslej prispevale svoja sredstva naslednje organizacije združenega dela:

— Železarna Jesenice	3.000.000 din
— SGP Gradbinec Kranj	645.000 din
— Elan Begunje	500.000 din
— SGP Gradis Jesenice	300.000 din
— Plamen Kropa	55.000 din
— Carinarnica Jesenice	50.000 din
— Iskra Otoče	20.000 din
— Klavnica Jesenice	5.000 din
— Ljubljanska banka	5.000 din
— Mizarstvo Radovljica »Mira«	5.000 din
— namenska sredstva občinske zdravstvene skupnosti Jesenice	309.340 din
— prispevek Psihiatrične bolnice Begunje	1.300.000 din
— prispevek občanov namesto vencev	77.630,90 din
— drugi manjši prispevki iz preteklih let	70.728,95 din
— ostanek sredstev za mamografijo	39.609,90 din
— delavci Bolnice Jesenice so se pri delitvi dohodka po ZR/81 odrekli dela dohodka za osebno porabo in namenili	1.000.000 din

Poleg navedenih nepovratnih sredstev je Zavarovalna skupnost Triglav že odobrila 2.000.000 din dolgoročnega kredita.

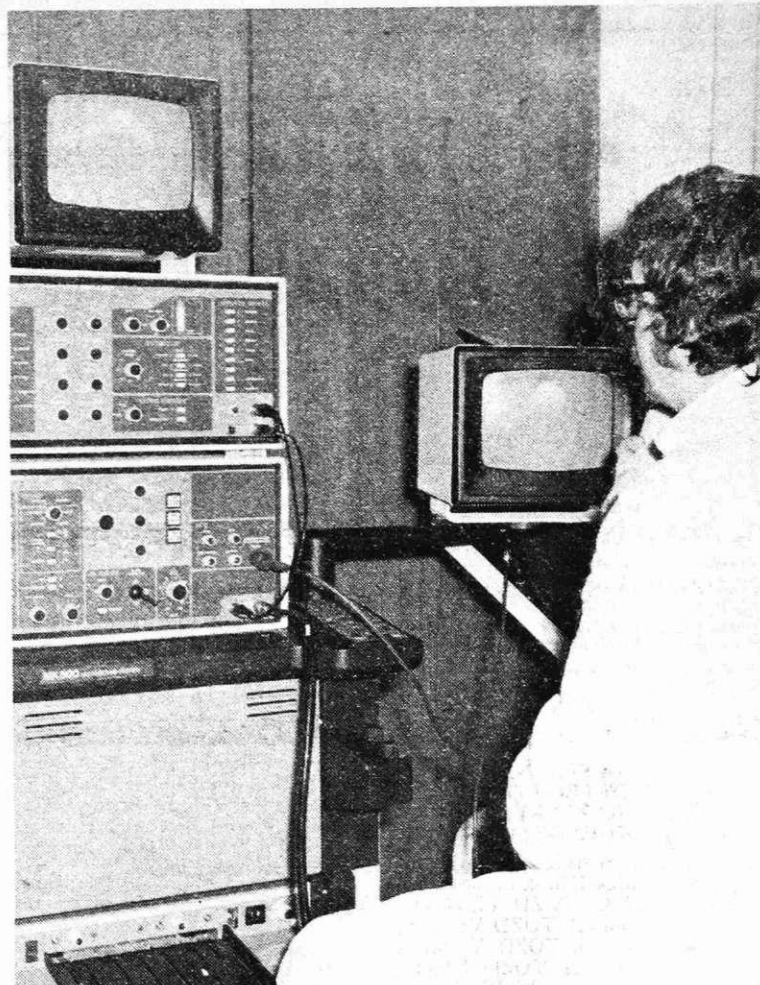
Hkrati je treba povedati, da akcija za zbiranje sredstev za ultrazvočno opremo še ni končana, ker je od 16.000.000 din, kolikor oprema stane, zbranih 9.382.309,75 din, ostali znesek pa je pokrit z amortizacijskimi sredstvi Bolnice Jesenice in s premostitvenimi krediti dobavitelja opreme. Zato je akcija še v teku v kranjski, radovljiški in tržiški občini. Pa tudi občani in delovne ali družbene organizacije lahko prispevajo v ta namen.

Ob tem naj omenimo, da so posebna sredstva za hitrejšo obnovo bolniških postelj jeseniške bolnice prispevali:

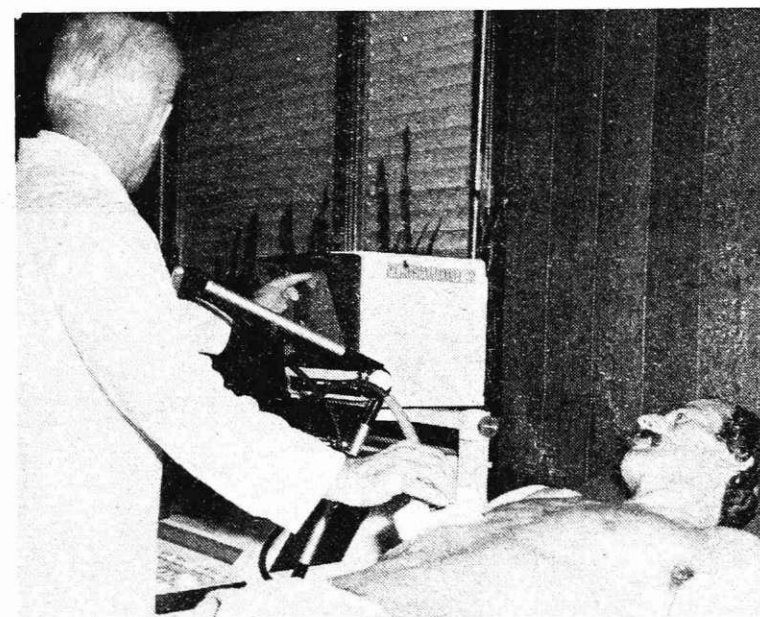
— Tehnični biro Jesenice	84.000 din
— Elim Jesenice	42.000 din
— Kovinoservis Jesenice	42.000 din
— Kovinar Jesenice	42.000 din

Vsem, ki so doslej pri obeh pomembnih akcijah sodelovali, se zelo zahvaljujemo.

DO GORENJSKA BOLNIŠNICA
BOLNICA JESENICE

Na novi ultrazvočni napravi za pregled srca v jeseniški bolnišnici je na slavnosti pregled demonstriral dr. Markež (Foto S. Kokalj)

Pregled na novi ultrazvočni napravi za notranje organe je demonstriral dr. Jenko (Foto S. Kokalj)

UREDITEV STATUSA DUŠEVNO PRIZADETIH OSEB

Društva za pomoč duševno prizadetim širom Slovenije si že dalj časa prizadevajo, da bi vnesla v osnutek zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vprašanje socialnega in materialnega statusa odraslih duševno prizadetih oseb.

Že lani v letu invalidov je potekalo veliko razprav v smislu pridobitve statusa odraslim zmerno in težje ter težko prizadetim osebam. Letos spet potekajo razprave, da bi dokončno zagotovili duševno prizadetim osebam status zavarovanca (samega po sebi), kar bi pomenilo bistveno spremembo v njegovih materialnih in drugih pravicah.

Jeseniško društvo za pomoč duševno prizadetim se pridružuje akciji republiške Zveze društev za pomoč duševno prizadetim v tem, da se duševno prizadetim odraslim osebam prizna status zavarovanca, ki temelji na dejstvu njegove pridobitne nesposobnosti po predhodno opravljenem postopku strokovnega ugotavljanja njegovih psihofizičnih lastnosti.

V materialnem smislu naj bi v predlaganem zakonu vključili to kategorijo zavarovancev pod poglavje upravičencev do zajamčene pokojnine, z možnostjo, da sam izbira med družinsko pokojnino (če je do nje upravičen) in zajamčeno pokojnino.

Prav bi bilo, da starši v svojih sredstvih podprejo v javnih razpravah ta stališča in tako zastopajo svoje in širše interese staršev prizadetih otrok. Čas je že, da se pristopi h konkretizaciji ustavno zagotovljenih pravic naših otrok, čeprav bodo nastale dileme ob taki rešitvi, češ da prizadet občan ni prispeval s svojim minulim delom v določen sklad, vendar bi bilo prav, da se dogovorimo za izjemen družbeni riziko v sistemu invalidskega in pokojninskega zavarovanja in tako zakon prilagodimo življenjskim potrebam in ne obratno.

Prav bi bilo tudi, da seznanimo vse TOZD v občini, ki so sodelovale pri naši akciji glede podaljšanja letnega dopusta staršem duševno prizadetih otrok, z naslednjim:

— Ugotovili smo, da so se delovne organizacije odzvale našim priporočilom, žal pa so število dni dodatnega dopusta planirale zelo različno, s tem pa so starši v različnih TOZD v neenakopravnem položaju.

— V končni fazi te akcije predlagamo, tudi zato da bodo naši pravilniki o delovnih razmerjih v OZD v skladu z republiškim zakonom (91. člen, zadnji odstavek), naj se staršem otrok, ki imajo pravico do dodatnega dopusta, prizna pet delovnih dni. Vsi starši bodo tako imeli enako pravico koriščenja tega dopusta za nego in varstvo težje in težko prizadete osebe.

Perat M.

DRUŠTVO ZA POMOČ DUŠEVNO PRIZADETIM JESENICE

vabi na prvi redni občni zbor društva vse člane v torek, 14. decembra, ob 17. uri v dvorano gasilskega doma železarne Jesenice.

S proslave ob dnevu republike v Splošni bolnici Jesenice, na kateri so demonstrirali tudi novi ultrazvočni napravi (Foto S. Kokalj)

S proslave ob dnevu republike v domu Pristava v Javorniškem rovtu. V kulturnem programu so sodelovali graničarji s karavle Karavanskih kurirjev NOV in mladinci iz Javorniškega rovtu. (Foto Ivica Klanica)

PROSLAVA OB DNEVU REPUBLIKE NA HRUŠICI PRED PRAZNO DVORANO

Praznovanje našega največjega praznika 29. novembra — dneva republike, je tudi letos minilo v obujanju spominov na revolucionarne dneve naše slavne preteklosti, predvsem največjega dogodka pred 39 leti v Jajcu, kjer so bili postavljeni temeljni nove socialistične in samoupravne Jugoslavije. Spomini so bili seveda tudi povezani s sedanjim družbenopolitičnim trenutkom ter jasno odločnostjo, da bomo nadaljevali pot, ki smo si jo začrtali že leta 1941, da bomo rešili vse težave, v katerih smo se znašli.

Na proslavah, manifestacijah in drugih srečanjih ob letošnjem dnevu republike je bilo izrečenih veliko spodbudnih misli, ki so ponovno izpričale voljo in enotnost delovnih ljudi in občanov za nadaljnji razvoj samoupravljanja.

Kar neprijetno je zapisati to, kar se je zgodilo ob letošnjem dnevu republike v jeseniški občini, oziroma v krajevni skupnosti Hrušica, kjer so člani DPD Svoboda, kot v vseh letih doslej, s precejšnjo voljo in zavestnostjo pripravili skromno proslavo. K sodelovanju so povabili tudi člane moškega zbora Društva upokojencev Jesenice, ki se vedno radi odzovejo in ubrano zapojejo.

Ko naj bi se proslava začela, so organizatorji in nastopajoči vse bolj začudeni zrl v dvorano, ki je bila prazna, na sedežih ni bilo niti 20 krajanov. Del programa so sicer izvedli, vendar z grenkobo v srcu, ne le zato, ker si želijo občinstva, temveč predvsem zato, ker je bila proslava namenjena našemu največjemu prazniku dnevu republike, ki je mejnik v nastajanju nove Jugoslavije, v kateri v svobodi živimo in ustvarjamo.

Čudili so se torej organizatorji in seveda nastopajoči, kako je mogoče, da za takšen praznik v dvorani ni ljudi. Mimogrede povedano, Hrušica ima lepo dvorano v domu družbenih organizacij, ki je bila zgrajena pred leti. Seveda ne z namenom, da bo samevala, kot se to sedaj med letom kar prepogosto dogaja.

Kje so bili torej ta sobotni večer pred praznikom predstavniki vseh družbenopolitičnih organizacij, organov krajevne skupnosti in drugih organizacij in društev, borci, mladina in drugi prebivalci. Predsednik krajevne organizacije SZDL je sicer imel pripravljen govor, vendar ni stopil na oder, kajti praznične misli bi kaj klavirno izzvene v prazni dvorani.

Nadaljnji komentar ob tem verjetno ni potreben, dodati le velja, da se bodo najodgovornejši družbenopolitični delavci na Hrušici ob tem dogodku morali resneje zamisliti, kajti to je tudi dokaj slabo spričevalo družbenopolitične aktivnosti na tem območju.

J. Rabić

NA SELU OBNOVLJEN OD STRELE POŽGAN ZVONIK

Letošnje poletje so se ognjene strele razbesnele kot že zdavnaj ne. Ni bilo tedna, včasih dneva, da o nesrečah, včasih zelo hudih, ne bi brali v časopisih.

Strele, ki je letošnje poletje udarila v zvonik cerkve sv. Kancijana na Selu pri Žirovnici, k sreči ni terjala človeških življenj, gasilec pa je uspelo ogenj lokalizirati le na zvonik, kajti tik pod zvonikom sta Remanov in Komatarjeva hiša z gospodarskima poslopjema s kmetijskimi in drugimi stroji. Pa tudi cerkev so rešili.

Lovrenc Noč-Orečnikov, ki ima hišo le nekaj metrov nad cerkvijo, je dim in nato prve ognjene zublje opazil na spodnjem delu krova zvonika, kar je zelo čudno, kako je strela zaplesala po pločevini in v notranjosti krova.

Tako je bil vaški zvonik nekaj mesecev zgoraj brez »klobuka«. Pridni vaščani pa so pljunili v roke, prostovoljno prispevali denar, ga nabrali tudi v sosednjih vaseh (oziroma so ga slednji sami zbrali in darovali) in se lotili dela. Opravili so preko 3000 prostovoljnih delovnih ur. Sami so s prostovoljnim delom požagali in prepeljali les za ogrodje in ga tudi postavili z udarniškim delom. Vsaka hiša v vasi je po vrstnem redu en dan skrbela za prehrano ljudi, ki so prihajali na prostovoljno delo iz sosednjih vasi.

Samo za kleparje in bakreno pločevino, s katero je zdaj pokrit zvonik, so plačali 480.000 dinarjev. Vaščan Anderle pa je ves zvonik prepleskal udarniško in celo sam pripeval ves potreben material.

Tokrat je strela s svojimi posledicami tako združila vaščane, kot se ne pomni. Vsi so rekli: »To je naš zvonik in ker je naš, ga bomo složno obnovili.«

Jože Vidic

PRIPOMBA UREDNIŠTVA: Cerkev na Selu je zaščitena kulturno-zgodovinski spomenik in zato je tudi Kulturna skupnost za obnovo zvonika namenila 100.000 din.

Obnovljen krov zvonika na Selu pri Žirovnici (Foto J. Vidic)

NEKE NOVEMBRSCKE SREDE ZVEČER

V sredo, 24. novembra, zvečer je bil v Mojstrani zbor krajanov. Priložnost torej, da vsakdo, ki čuti kakšen problem, pride do besede. Ne gre namreč tako, kot se vse prepogosto dogaja: da se govori po vogalih, »saj tako nič ne moreš«, ne da bi poizkušali uveljaviti tam, kjer je mesto za to, svoje mnenje, interese, ... tudi kritiko, če je potrebna. Prav tako kot tudi ne gre, da bi prisegali na nek sistem ali teorijo, ne da bi jo poskušali uveljaviti v praksi.

Take priložnosti gotovo ne kaže zamuditi. Ne le zato, ker bi te kdo tudi za opravičeno kritiko, toda izrečeno na nepravem mestu, utegnil obsojiti za navadnega gostilniškega kritizerja, ali pa, v nasprotnem primeru, za brezbržnega, samovšečnega potrošnika, ki se obrača tako, kot veter piha. Zbora se kaže udeležiti predvsem zato, ker v krajevni skupnosti (če ni zgolj spalno naselje), zadovoljujemo vrsto potreb (pluralizem interesov), ob katerih se odpirajo najrazličnejši problemi in vprašanja, za katera je prav, da se nas o njihovi rešitvi, ki bi vsem kar najbolj ustrezala, pogovori kar največ in ne le peščica. Saj nikdar natančno ne veš, sploh v vaški krajevni skupnosti, ali ne bo tvoj interes iz določene razloga zadeval ob sosedovega, ali sosedov ob tvojega. Še bolj je, da se na zbor pripraviš: da prej premisliš, o čem bi kazalo na zboru spregovoriti.

O čem bi pravzaprav kazalo spregovoriti, kaj bi imeli pravzaprav povedati, če je na vabilu (plakatu) za zbor občanov predlagan takle dnevni red:

1. Potrditev organov krajevne samouprave.
2. Komunalne zadeve.
3. Razno.

Že prva točka zveni nekam čudno (zakaj ne piše tako kot običajno: »volitev«, ali pa: »evidentiranje možnih kandidatov«); nas vabijo tja, da samo potrdimo nekaj, kar se je neka skupina (kdo je v njej, kdo jih je postavil za to?) že zmenila, da samo dvignem roko? Mar nimam pravice delegatom v oganih krajevne samouprave marsikaj povedati! Da nisem zadovoljen, ker ne vem (nisem obveščen), kaj ti moji delegati delajo; ker ti organi delajo nekam konspirativno; ker mi marsikaj tega, kar delajo, ni všeč, še zlasti zato ne, ker nobena javno, na zboru izrečena kritika, na primer, glede informiranja v krajevni skupnosti, nič ne zaleže. Ker gre vse po nekih starih, še izpred uvedbe delegatskega sistema znanih kolesnicah.

Naj bom nekoliko bolj konkreten. Ni mi, na primer, všeč, da je bila leta 1979 ustanovljena v krajevni skupnosti sekcija za informiranje, ki vse do danes ni storila (razen članka v Železarju, kjer je tedaj napovedala, kako lepo bo skrbela za našo obveščenost) ničesar za našo obveščenost. (Opomba: Sedaj se objavlja izdajanje nekakšnega informativnega biltena). Kdo so ti nedelavni delegati v sekciji in mar jih bomo ponovno kani potrdili? Ali mogoče kdo izrečno zavira obveščanje krajanov, ker mu to zagotavlja privilegiran položaj v določenem forumu, možnost manipuliranja, večji vpliv na odločitve? Zakaj se je pred leti, ko smo razpravljali o samoprispevku za asfaltiranje cest v krajevni skupnosti, govorilo, da bo kanalizacija potekala po Aljaževi in da bo ta ulica zato asfaltirana pozneje, sedaj pa se kanalizacija spjeljuje čez vrtove, po močvirnatem terenu, kar seveda pomeni veliko škodo in podražitev investicije? Kdo je spremenil prvotno odločitev mimo zbora krajanov? Kdo je sploh pristojen za sprejemanje takšnih (in mogoče še pomembnejših) odločitev? Zakaj nas je treba na zborih zavajati (rečeno je bilo tudi, če bomo izglasovali ta samoprispevek, občinskega potem ne bo treba)? Zakaj je morala priti republiška inšpekcija in ustaviti gradnjo kanalizacije, da je ne bi napeljali kar v Savo? Kdo so bili delegati, ki so v letu 1979 sprejemili sklep razširjene seje krajevne konference SZDL, da se razprava o »nekaterih člankih v Železarju« (mojih in Svolsjakovih) ni nadaljevala na vsakem odboru in kdo so bili delegati sveta krajevne skupnosti, ki so istega leta poslali na uredništvo Železarja dopis, da mi prepovedujejo objavljati članke o krajevni skupnosti v Železarju, preden jih pregledajo družbenopolitične organizacije? Zakaj so bili delegati, ki smo jih volili na spomladanskih volitvah, evidentirani le na razširjeni seji krajevne konference SZDL, ne pa na zboru krajanov in zakaj se — tako kot se tudi oni iz prejšnjega mandata niso — ne pokažejo kdaj javno, tudi s svojo prisotnostjo na zboru, svoji delegatski bazi, ki jih je izvolila? Se mislijo ves mandat ponašati predstavniško? Pozablja, da gre pri vsem tem tudi za naše potrebe, interese in končno tudi za naš denar? Zakaj ne bi tudi ob takšnih konkretnih primerih postavili vprašanja odgovornosti, tako posameznikov kot organov, saj, kot pravi Franc Šetinc,

so tudi za politično delo edino merilo rezultati.

Seveda je nevarno, če postavljáš takšna konkretna vprašanja, zahteve, pobude — to se mi je pripetilo lani, ko se je zbora udeležilo samo kakih 25 krajanov in sem postavil vprašanje sklepčnosti, oziroma dal pobudo, da se ga ponovno skliče in naredi politična ocena vzrokov in odgovornosti za nesklepnost — da te obtožijo, da »spet razbijáš zборе krajanov«.

Toda s takšnimi težavami se je treba spoprijeti. Franc Šetinc, na primer, v novembrski številki Naše obrambe odgovarja na vprašanje bralca, ki ga vprašuje, glede na to, da je »na zelo visokem in odgovornem položaju«, »kaj stoji na poti, da niste v stanju uresničevati teh stališč tudi v praksi in odstranjevati ljudi, ki niso izvajali in še ne izvajajo dogovorjene politike«, med drugim takole: »Mnogi naši sestanki so slabo obiskani, čeprav je od njih v veliki meri odvisen utrip delegatskega sistema. Ljudje včasih zamahnejo z roko, češ, ne izplača se, saj je vse tako in tako vnaprej pripravljeno. Toda odgovornost se začneja prav tu, izraziti bi se morala v odločni nepostopljivosti zahtevi, da se sestanek pripravi tako, da bodo ljudje lahko vplivali na odločitve. Potem je treba vztrajati do konca, ne pa dovoliti, da gredo stvari, kakor pač gredo... Ponašam vprašanje: kako vi uresničujete sprejeta stališča v praksi? Ali v svojem okolju kdaj odstranite človeka, ki ne izjaja dogovorjene politike? Če bomo le čakali drug na drugega, ne bo nič.«

To bi bil nekako tisti okvir vprašanj, za katere bi bilo dobro, da se o njih spregovori tudi na zboru krajanov, če želimo narediti korak naprej v krajevni samoupravi — pa čeprav so mogoče za nekatere dolgoletne funkcionarje tudi neprijetna (za vsako stvar pač tudi ne moremo ploskati). Žal se je zbor prav v bistvenih točkah (vprašanje povsem konkretne odgovornosti, ocena rezultatov dela) sprevrgel v farso, ki zasluži, da je vsaj na kratko opišemo.

Zbor se je začel skorajda točno ob napovedani uri. Potekal pa je, na žalost, povsem neregularno. Najprej sem moral opozoriti predsednika vaškega odbora SZDL, da mora dati na glasovanje dnevni red (ob čemer sem mimogrede vprašal, kaj pomeni potrditev organov krajevne samouprave: volitve ali kaj drugega). Potem, ko smo izglasovali dnevni red in je predsednik vaškega odbora hotel preiti na prvo točko, sem ga moral opozoriti, da moramo izvoliti delovno predsedstvo in overovatelja zapisnika. Potem, ko smo izvolili delovno predsedstvo, sem želel, da bi ugotovili, če smo sklepni (bilo nas je kakih 45, kar pa se mi je zdelo, glede na novo naselje na Velikem bregu in na naselje novih blokov, zelo malo, pa tudi mladine ni bilo na zboru). Mimogrede sem se tudi vprašal, kaj je s prisotnostjo članov zveze komunistov, kajti zdelo se mi je, da nas je vseh skupaj komaj za kakšno osnovno organizacijo (lani, ko sem srečal nekakega mladšega člana zveze komunistov po zboru vaščanov v gostilni, mi je le-ta odvrnil: »Kaj

bom pa hodil, vse to sem že trikrat poslušal.«)

Že med tem, ko sem govoril, se jih je začelo nekaj oglašati kar počez: »Če ti ni kaj všeč, pa pojdi domov.« Oglašil se je tudi tovariš Manevski, ki je moje vprašanje o udeležbi članov zveze komunistov ocenil kot izzivanje (menim, da je tak izziv potreben) in dejal, da je približno 20% prisotnih članov zveze komunistov.

Ko sem hotel ob prvi točki, preden bi prešli na volitve novih članov v organe krajevne samouprave, spregovoriti najprej na splošno o delegatskem sistemu, informiranju, problemih, ki jih v zvezi z njimi čutim, o vprašanju odgovornosti ipd., da bi se potem lahko na osnovi nekih kriterijev pogovarjali tudi o posameznih delegatih, sploh nisem več prišel do besede. Predsednik vaškega odbora je enostavno začel brati spisek kandidatov za posamezne organe, sam sem govoril prek njega, jezen seveda, ker mi je bilo onemogočeno normalno in kulturno spregovoriti o načelnih vprašanjih, bistvenih za to točko: da tako ne gre, da se moramo o tem tudi pogovoriti, dokler naju obeh ni prekinil predsednik delovnega predsedstva in predlagal zboru, da se mi za pol ure vzame besedo, ob čemer je dodal, da bom pač to, kar sem mislil povedati, lahko povedal pod razno. Ta predlog je dal demokratično na glasovanje. Zbor je njegov predlog potrdil.

Vse organe smo nato »demokratično«, brez pripomb, potrdili (z enim glasom proti).

Ob tem je treba poudariti tudi tole: Starim organom sploh nismo dali razrešnice, niti ni bilo podano poročilo o njihovem delu.

Ob drugi točki dnevnega reda (ki se je, kot je povedal predsednik vaškega odbora SZDL, pravilno glasila »Program komunalnih del v letu 1983«) je nastal prepir (razprava), kdo bi moral pravzaprav poročati in kdo bi se moral pravzaprav dogovoriti s poročevalcem za to točko. Sledila je improvizirana razprava v tem smislu: »Saj veste, težave so, manjkalo bo denarja...«, pa tudi o tem, da so dela na kanalizaciji ustavljena, dokler ne bo kupljen kolektor.

Rezime tega, kar sem hotel povedati k prvi točki, sem povedal pod razno, seveda brez poudarka na tistem bistvenem: vprašanju konkretne odgovornosti vsakega delegata za izvajanje dogovorjene politike. Najlepše je govoriti načelno. Nič ne užaljen. In vsi so nekako zadovoljni.

Treba se je pač ravnati po prisotnih. Kaj bi če je že večina všeč, da se dela lepo po starem in po domače... Pa čeprav danes ni čas za staro samovšečno zadovoljstvo.

Toda nekdo bi se vseeno moral postaviti za izvajanje politike kongresov zveze komunistov v tem smislu, kot je to izrazil Franc Šetinc v omenjenem citatu.

Tudi to je najbrž dovolj pomembno vprašanje, ki bi ga moral kdo zastaviti in nanj odgovoriti — v krajevni skupnosti ali v občini. Saj nam ne more biti vseeno, da bi se zbori krajanov sprevažali v farso.

Nikogar ne moti, če tisti, ki nima kaj povedati, molči. Moralo pa bi nas še kako motiti, če nekemu, ki bi rad nekaj povedal, vzamemo besedo. Samo zato, ker želi, da bi razprava na zboru potekala demokratično, po nekem redu, vsebinsko bolj poglobljeno.

Božidar Lakota

PRAZNOVANJE DNEVA REPUBLIKE V COŠ TONE ČUFAR

Letos praznujemo 39-letnico zgodovinskega drugega zasedanja AVNOJ. Ta dan smo v COŠ Tone Čufar obeležili z dvema proslavama.

Prvo proslavo je z uvodno pesmijo Slovenski pionirji pričel pionirski pevski zbor. Nato je pionirka prisrčno pozdravila cicibane s pionirskim pozdravom, pevska zbor pa sta zapela še nekaj lepih pesmi pod vodstvom tovariš Mesaričeve in Reichmanove. Za njimi so nastopili mladi recitatorji z zanimivim programom: deklaracijami o domovini in Titu. Še posebno so nas navdušile mlade pianistke. Nastopila sta še mlada harmonikarja, ki sta v veselje vseh nas zaigrala dve partizanski skladbi. Vsi, še posebej pa cicibani, so nestrpno čakali na najbolj slovesen trenutek, sprejem cicibanov v pionirje. Mladinci in pionirji so cicibanom poklonili rute in kapice. Tovariš Pesjak jim je prebral pionirsko zaobljubo, ki so jo zbrano ponovili, nato pa jim je čestital ob sprejemu v pionirsko organizacijo. Po proslavi so novo sprejete pionirje starejši pionirji pogostili s pecivom in sokom.

Na proslavi so bili prisotni tudi starši, predsednik osnovne organizacije ZSMS šole, predsednik planin-

skega društva Jesenice Stojan Valodi, tovarišica ravnateljica in nekateri drugi pedagoški delavci.

Proslava za višjo stopnjo se je začela ob trinajst uri. Najprej je v dvorani zadonela naša himna, ki jo je zapel mladinski pevski zbor. Učenka Mojca Štih nam je prebrala o rojstnem dnevu nove Jugoslavije, o pomenu in vlogi naše neuvrščene in samoupravne države v svetu. Nato so nas navdušili recitatorji višje stopnje pod vodstvom tovariša Škrlija z modernim in kvalitetnim recitalom. Recitacije je spremljala glasba, obglasbi pa so nastopile še petošolke z izraznim plesom.

Proslavo smo zaključili s podelitvijo priznanj planincem ter pozdravom in čestitkami, ki jih je izrekla vsem delavcem šole in učencem ob dnevu republike ravnateljica šole Mili Ilenič.

Diana Drakučič in Milenko Cvetković — novinarski krožek, COŠ Tone Čufar

DOPISUJTE

V ŽELEZARJA

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Adrian van der VEEN: Zavoljo ljubezni. Roman. Pomurska založba 1982.

Pravzaprav sem za ta članek nameraval prebrati izvirni roman v srbohrvaščini: Kaporjevo Uno. Kapor mi je ostal v dobrem spominu po Folirantih, pri Uni pa se mi je, bogve zakaj, zataknilo; in kar nisem je mogel prebrati do konca, kljub mikavni snovi, kljub Kaporjevemu smislu za duhovito salonsko kramljanje. Čas pa je priganjal, v roke sem dobil pričujoči roman, nekako se mi je zdelo, da bo berljiv: že zavoljo naslova. Kakšno presenečenje: kar hitro sem ugotovil, da imata zgodbi precej skupnega. V obeh — v Uni in v pričujočem romanu — je glavni junak univerzitetni profesor. Ta je tu v obeh primerih zapleten v ljubzensko razmerje z mlajšo žensko.

Van der Veenov roman se mi je zdel bolj življenjski. Bralci te rubrike vedo, da to ni moj izraz, tokrat pa sem se ga hočeš nočeš spomnil; večkrat se mi je zgodilo, da mi je ta ali oni bralec rekel, da bi rad kaj »življenjskega«.

V čem naj bi bila torej ta življenjskost?

Kaporjev profesor na dolgo in široko govori o svojih občutkih: njegovi stavki so zdaj poetični zdaj globokoumni. Doslej pri nas neznani Flamec pa se v dosti večji meri posveča stvarjem in dogodkom. V spremni besedi lahko preberemo, da je nekaj časa živel v ZDA. Njegov junak pa je, nasprotno, Američan — vendar je bil v posrednih stikih z avtorjevo domovino: njegova žena je Flamka, on sam pa prav dobro pozna Evropo.

Ameriške razmere so v tem romanu predstavljene suvereno — o njih ne govori nekdaj, ki bi jih poznal le od daleč. Sploh dobi ob branju občutek, da gre za pravi ameriški roman — morda je bil celo napisan z mislijo na ameriško občinstvo.

Zakaj se mi zdi ta knjiga tako ameriška in tako »življenjska«? Najbrž ne zaradi motiva, ki je zadnje čase že kar pogost: junakovo odmičanje od težke bolne zakonske družice, njegov beg v razmerje z drugo žensko. Mogoče je pri tem bistveno, da je junak hkrati pripovedovalec; in da je po značaju tak, da je od vsega nekoliko odmaknjen, ne v tistem smislu, kot so odmaknjeni profesorji v dvopitih; pač pa je do neke mere moralno neodvisen. Moralni pritisk okolice ne vpliva nanj, da bi spremenil svoje ravnanje, vseeno pa mu zbujajo slabo vest, »nočno potenje zaradi sramu«. O vsem tem pa pripoveduje z distanco, ki izhaja iz prej omenjene odmaknjenosti.

Zdi se, da pri tem ne gre za moraliziranje, za moralne norme, ki učinkujejo kot tabuji, pač pa za etiko samospravevanja, iskanja, odločanja, ki ni razpeta med pola morale in egoizma.

PRIČETEK DRUGEGA DELA LIKOVNE ŠOLE

Danes ob 17. uri se bo v klubskih prostorih Delavskega doma na Jesenicah začel drugi del likovne šole, ki jo organizira likovni klub DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, izvajata pa akademski slikar Jaka Torkar in likovni pedagog Jože Dakskofler.

Prvi del je potekal od marca do junija letos in ga je obiskovalo 33 tečajnikov, od tega 20 žensk. Več kot 50% tečajnih ur je opravilo 21 tečajnikov, od tega 12 žensk, ki so povabljeni, da nadaljujejo slikarsko usposabljanje tudi v drugem delu.

BARVNI DIA 6 x 6 CM

Prva projekcija »BARVNI DIA 6 x 6 cm« bo na Jesenicah 14. decembra ob 17. uri v klubskem prostoru v Delavskem domu (pri Jelenu) na Jesenicah.

Ob tem bodo najboljšim avtorjem podeljene nagrade.

Ponovitev projekcije bo v četrtek, 16. decembra, ob 18. uri v prostoru Planinskega društva Javornik-Koroška Bela v domu Julke in Albina Pibernik.

Foto klub
Andrej Prešern

Občutek imam, da junak te vrste preprosto živi po neki skriti logiki — čeprav se hkrati opazuje; in da pri tem samopazovanju praviloma ne zapada ne v cinizem ne v sentimentalno samoočlovečanje ne v moraliziranje. Odnos do sebe kot do nekoga tretjega — mogoče se v tem skriva namig na to, da pripovedovalec zgodbe konec koncev le ni istoveten z avtorjem. Vsekakor pa je te vrste proza v nekem smislu pravo nasprotje tistemu izpraševanju lastne vesti, ki ga poznamo iz Cankarjevih del, recimo iz Skodelice kave.

Ves čas je v ospredju junakovo privatno življenje: domače zadeve, ljubezen, zakonolom, odnosi do odraslih otrok, boleznj (kot tipična privatna zadeva). Junak se še največ pogovarja z ženskami, in če pride v stik z moškimi, je to navadno sin ali sosed, včasih zdravnik, nikoli pa nekdo, s katerim bi bil v službenem ali družbeno-političnem odnosu. Morda je to tista okoliščina, ki je pisca spremne besede zapeljala, da je omenil »navidežno« površnost romana? Težko je govoriti o površnosti, če se junak skozi ves roman ločuje od ljubljene bitja, ki ga hkrati (če sprejmemo to sodbo) izdaja? Seveda tu ni tiste resnosti, ki terja, da se mora pisatelj ukvarjati s socialnimi, političnimi ipd. problemi. Vendar se morda prav privatizacija izpostavlja kot socialni problem?

Da pa je to poudarjanje privatnosti (ki nikakor ni beg v privatnost) bistvena sestavina avtorjevega

hotenja, vidimo tudi po tem: avtor nam namenoma pozabi predstaviti posamezne osebe: navaja zgolj imena in ne pove, da je Mini pripovedovalčeva žena, Angela sosedin in ljubica, Maddy hčerka (ki se nagiba k narkomaniji), Arthur (uspešni) sin.

Roman torej po mojem ni moralističen, in vendar prej omenjena spremna beseda dokazuje, da ga je mogoče razumeti tudi kot moralno poučni spis: tam je namreč poudarjeno, da je poanta romana v tem, kako je »življenje nesmiselno brez čustvenih vezi«. Ko da je nesebična ljubezen nekaj, kar je treba posebej zapovedati. Sam sem v romanu znal čisto drugačno težnjo: da je namreč pisatelj hotel prikazati čustvo kot danost (nekaj, kar je ali pa ni), danost za katero se nam ni treba bati, ki je tudi ni treba hliniti. Vzbuja nam občutek, da je nesebična ljubezen nekaj, kar se samo od sebe poraja tam, kjer ne bi ničesar podobnega pričakovali.

Po vsem tem se zdi, da je Van der Veen eden tistih srečnežev, ki z zapuščanjem gledajo na prihajajoči čas. Tam kjer mnogi vidijo le moralni razkroj, razpad vrednot, čustveno praznino, nam meni nič tebi nič kaže na pristnost in silovitost človeških nagnjenj, tudi takih, ki jih ni moč pripisovati samopridnosti. Je pred nami nekakšna »knjiga leta«? Težko bi rekel: mnogih letošnjih novosti, med njimi je gotovo precej zanimivih, sploh nisem utegnil prebrati.

Marko Hudnik

TRBOVELJČANI NAVDUŠENI NAD KONCERTOM JESENIŠKIH GODBENIKOV

Pihalni orkester Jeseniških železarjev je pretelkli petek, 3. decembra, s koncertom v pobratenih Trbovljah vrnil lanskoletni obisk trboveljske delavske godbe na Jesenicah in z izredno dobrim nastopom navdušili Trboveljčane. To je potrdil spontan aplavz v dvorani, kakor tudi zelo pohvalne besede glasbenih strokovnjakov.

Nastop v Trbovljah, kjer deluje eden najkvalitetnejših delavskih pihalnih orkestrrov na Slovenskem, ki bo prihodnje leto slavil osemdesetletnico organiziranega delovanja in kjer je temu primerno kritično in glasbeno vzgojeno občinstvo, je težka in odgovorna naloga, ki pa so jo jeseniški godbeniki pod vodstvom dirigenta Ivana KNIFICA izvrstno opravili. To je dokazalo občinstvo v dvorani, kakor ocene in mnenja uglednih strokovnjakov po koncertu, ki so ga tako v programskem kakor izvedbenem pogledu ocenili zelo pohvalno.

Pihalni orkester Jeseniških železarjev se je v Trbovljah predstavil z zelo zahtevnim programom, ki je vseboval naslednje skladbe: WICKERS SREČNO, Rudolf Košič KOSOVKA, Stevan Hristić OHRIDSKA LEGENDA (predigro in ples grlic), Rodionov SKERZZO s solistom na trobenti Igorjem Maroševićem, Ervin Ball RAPSDIJA NEGRO SPIRITUAL — splet črnskih duhovnih pesmi, Harold Walters AMERIŠKA SIUTA, MISTER DIXI in splet domačih melodij VESELA DEŽELA.

Zaradi izrednega navdušenja v dvorani in aplavza so jeseniški godbeniki dodali še VENCEK AVSENIKOVIH USPEŠNIC in ker poslušalci niso prenehali z aplavzom so zaigrali še skladbo dirigenta Ivana Knifica JESENIŠKIM ŽELEZARJEM.

To je vsekakor najboljši dokaz za zelo kvaliteten izveden koncert, kakor tudi za trdno povezanost dveh pobratenih občin, dveh pobratenih delavskih središč.

Program je zelo pristrčno s prijetnim besedilom povezovala Majda Rebernik.

Tako pristrčen sprejem s koračnicami trboveljske godbe, kakor tudi tovariški večer, ki je sledil koncertu, sta dokazala tovariško in prijateljsko povezanost obeh glasbenih kolektivov, kakor tudi delavcev dveh delavskih središč. Izmenjanih je bilo tudi veliko koristnih mnenj in pobud, da bi se sodelovanje med obema občinama še okrepilo.

Zanimivo je, da so med obema pobratenima občinama najbolj trdne vezi ravno na področju kulture, ki je bila kot sestavni del naprednega delavskega gibanja tudi najtrdnjša povezava delavcev Trbovelj in Jesenic med obema vojnama in pomemben dejavnik pri krepitvi politične in akcijske enotnosti delavstva, kar je imelo izreden pomen ob okupaciji naše domovine, oziroma ob oboroženem upor in socialistični revoluciji v obeh delavskih revirjih.

Vsekakor nas ob zadnjem uspelem koncertu jeseniških godbenikov v Trbovljah veseli, da se je med godbenike ponovno vrnila prepotrebna samozavest, ki je bila po očitno krivični oceni, kar so potrdili tudi v Trbovljah, na zadnjem preglednem srečanju pihalnih orkestrrov Slovenije na Bledu precej zrahljana. Člani pihalnega orkestra Jeseniških železarjev so znova, tako kot že mnogokrat doslej, dokazali, da s trdim delom in ob ustrezni motivaciji lahko presežejo celo sami sebe in dosežejo kvaliteto, ka jih uvršča v slovenski vrh pihalnih orkestrrov.

ZA PRAZNIK KAR ŠTIRI RAZSTAVE DOLIKOVCEV

Kakor smo že poročali, so v počastitev dneva republike v razstavnih prostorih Delavskega doma na Jesenicah odprli kolektivno razstavo likovnih del članov likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Razstavo je odprl predsednik izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice, v krajšem kulturnem programu pa je sodeloval ženski vokalni oktet Pevskega društva Jesenice, ki ga vodi Metka Rutar-Piber.

Na sam praznik so v domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku odprli samostojno razstavo člana likovnega kluba DOLIK Branka Čušina.

Pred praznikom so pod pokroviteljstvom Društva inženirjev in tehnikov Gozdnega gospodarstva Bled v upravnih prostorih odprli 21. samostojno razstavo slik člana likovnega kluba DOLIK Rudolfa Arha. Slikar na 67 risbah predstavlja drevesa v njihovem naravnem okolju. Razstava bo odprta do 30. decembra.

Isti dan so v delovni organizaciji KOVIN na Jesenicah odprli razstavo slik šestih članov likovnega kluba DOLIK: Francija Berceta, Franca Dolinska, Franceta Kreuzerja, Janka Korošca, Tineta Markeža in Toneta Tomazina, ki bo odprta do jutri, 10. decembra.

Ženski oktet Pevskega društva Jesenice je pod vodstvom Metke Rutar-Piber zapel na otvoritvi kolektivne razstave likovnih del članov DOLIK (Foto B. Blenkuš)

O KULTURNO ESTETSKI VZGOJI V OBČINI

Na drugi letošnji problemski konferenci Zveze kulturnih organizacij Jesenice, ki je bila 25. novembra, so obravnavali vprašanja kulturno-estetske vzgoje v občini. Udeležba sicer ni bila najboljša, saj je manjkalo več predstavnikov kulturnih organizacij in društev, medtem ko je bila udeležba predstavnikov vzgojnoizobraževalnih organizacij boljša, vendar je kvalitetna razprava odprla vsa vprašanja, ki zadevajo bolj načrtna, povezana in trajna prizadevanja na področju kulturno-estetske vzgoje v občini.

Kulturno-estetsko vzgojo moramo obravnavati kot kontinuirano in sistematično dejavnost, ki mora potekati v vseh obdobjih človekovega življenja, zlasti pa v vzgojnoizobraževalnih procesih na vseh stopnjah in oblikah, je v uvodu dejal predsednik Zveze kulturnih organizacij Joža Varl. Skupno vodilo vseh, ki so vključeni v to dejavnost, je nadaljeval, mora biti temeljni smoter naše družbe, to je vzgoja »svobodne, ustvarjalne, samostojne in celovite osebnosti socialistične samoupravne družbe. Izhajati moramo iz tega, da je vzgojnoizobraževalni sistem le eden od dejavnikov v procesu oblikovanja mlade osebnosti, pomembnejši je družina, ki pa vedno več svoje odgovornosti prenaša na vzgojnoizobraževalne organizacije in druge, pomembne dejavniki pa je tudi okolje, kamor sodijo tudi vse kulturne organizacije in društva, družbenopolitične organizacije, še posebno pionirska in mladinska, družbene organizacije in drugi. Zato je eno temeljnih vprašanj, kako vse te dejavnike med seboj povezati, načrtovati in koordinirati prizadevanja, da bo učinek boljši, večji.

Za tem je govornik omenjal tovrstna prizadevanja v naprednih kulturnih društvih med obema vojnama in v narodnoosvobodilni borbi in socialistični revoluciji ter poudaril, da to ni bilo samo sebi namen, kajti komunisti in drugi napredni ljudje, ki so sredi tega gibanja tudi delovali, so se še kako zavedali, da narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije ter povojne obnove in izgradnje domovine, informbirovskega pritiska in podobno ne bi speljali brez osveščenih, kulturnih in visokomoralnih ljudi. Zato se moramo tudi mi v tem pogledu čim bolj organizirati in delovati, kajti v tem času še kako rabimo osveščene, kulturne in visokomoralne ljudi, ali kakor pravimo celovite osebnosti, je naglasil uvodničar.

V nadaljevanju je omenil naloge, ki jih zakon v pogledu kulturno-estetske vzgoje nalaga osnovnim šolam, ki imajo v občini razvito bogato kulturno dejavnost, v treh osnovnih šolah pa že delujejo šolska kulturna društva, precej kulturno-estetske vzgoje pa je tudi v predšolskih vzgojnovarstvenih organizacijah. Najmanj so te dejavnosti razvite v srednjih šolah, oziroma šolah usmerjenega izobraževanja, zato tudi nastajajo praznine v nadaljnjem delu v izvenšolskih kulturnih organizacijah in društvih.

Vse te dejavnosti bi morali v občini čim bolj med seboj povezati, oplajati v medsebojnem sodelovanju in pomoči, predvsem pa vse dejavnosti programsko vključevati v občinsko kulturno ponudbo, ki pa mora biti kvalitetna, kajti sicer bo delovala nasprotno našim prizadevanjem v pogledu prebujanja kulturnih potreb in interesov med ljudmi.

Uvodnemu razmišljanju je sledila kvalitetna razprava, iz katere povzemo najpomembnejše poudarke:

— Krajevne skupnosti, v katerih delovni ljudje in občani uresničujejo svoje gnotne in duhovne interese, morajo postati žarišča klubskega življenja, v okviru katerih naj bi potekala tudi kulturno-estetska dejavnost in vzgoja v različnih oblikah, pri čemer je svoj delež dolžna in pripravljena dati s predavanji tudi jeseniška delavska univerza.

— Pomembno vprašanje je, kako povezati interese izvajalcev kulturnih dejavnosti, v konkretnem primeru amaterskega gledališča Tone Ču-

far Jesenice, ki, na primer, nudi kvalitetno ponudbo, z interesi in potrebami vzgojno izobraževalnih organizacij. Cenejši abonma za učence šol ni prinesel zaželenih rezultatov, ker se je odzvalo le 60 učencev, zato bi šole morale bolj spodbujati interes učencev in na osnovi tega »naročiti« predstavo, ker bo potem tudi maksimalno zagotovljena zainteresiranost gledalcev oziroma učencev. Gledališče že sodeluje z lutkarji osnovne šole Prežihov Voranc in bo njihovo predstavo celo vključila v svoj program, razen tega usmerjenemu izobraževanju nudi pomoč pri izvajanju njihove umetnostne vzgoje, saj bodo učenci lahko spoznavali nastajanje gledališke predstave na konkretnem primeru, kakor predvideva program umetnostne vzgoje.

— Pri obravnavanju teh vprašanj je nujno treba upoštevati urbanizacijo občine in socialno strukturo prebivalstva, oziroma predvsem staršev, ki imajo pri kulturno-estetski vzgoji odgovorno nalogo. V pogledu urbanizacije je mestno območje doživelo največje spremembe in zato je na tem območju tudi delo pedagogov v šolah težje, kot, na primer, v zaokroženih krajevnih skupnostih, kot so Zirovnica, Koroška Bela, Kranjska gora, Dovje-Mojstrana, ki jih urbanizacija ni tako prizadela. Na mestnem območju je tudi najbolj občutno pomanjkanje kulturnega prostora za prepletanje kulturnih prizadevanj vzgojnoizobraževalnih organizacij in enakih dejavnikov v okolju. Šole so tudi številčno velike, pedagoški delavci pa precej obremenjeni z uresničevanjem učnih programov.

— V vzgojnoizobraževalnih organizacijah je izredno veliko različnih proslav ob praznikih, jubilejih in podobno, kakor tudi drugih prireditev, ki največkrat vključujejo ene in iste učence (pevce, recitatorje) in ponavadi tudi iste pedagoge. Učenci zaradi tega svoje nastope večkrat jemljejo, kot »postransko stvar«, namesto kot pomembno kulturno delo, ki ga opravljajo. Zato bi morali proslave in prireditve med šolami usklajevati tako, da bi bila le ena šola nosilka ene prireditve za vse šole, druga druge itd.

— Več načrtno in organizirane pozornosti bo treba namenjati usposabljanju in dopolnjevanju znanja strokovnih kadrov v kulturi, kakor tudi kulturnih organizatorjev in animatorjev.

— Sestavni del kulturno estetske vzgoje morajo biti velika človeška, moralno etična sporočila narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije.

— Mnogo več pozornosti bo treba namenjati tudi informativno-propagandni dejavnosti pri uresničevanju kulturne politike in kulturnih programov.

— Ker nekatere kulturne veje delujejo v zelo slabih prostorskih pogojih, bi morali predvsem na mestnem območju in te namene sprostiti prostore, ki niso zasedeni ali so neracionalno zasedeni.

Ob sklepu zelo razgibane problemske konference so bili udeleženci soglasni, da se na osnovi uvodnega razmišljanja in razprave oblikuje osnutek stališč, ugotovitev in sklepov in dostavi v štirinajstdnevno razpravo vsem udeležencem konference in vsem ostalim, ki jih ta problematika tudi zadeva, potem pa oblikuje dokument, ki bo dovolj konkretno zavzoval posamezne nosilce naglo.

SAMOKRITIKA ŠTUDENTOV O DELU KŠJO

V petek, 26. novembra, se je že drugič v letošnjem študijskem letu sestalo predsedstvo kluba študentov jeseniške občine (KŠJO). Na seji so študentje samokritično spregovorili o delu kluba v preteklem letu, izoblikovali so predlog za novo predsedstvo in se dogovorili o datumu letne skupščine kluba: predlagali so tudi, kje naj bi letos potekalo novoletno praznovanje študentov in se dotaknili nekaterih drugih problemov.

Uvodoma so študentje skušali ugotoviti, zakaj klub ne deluje tako, kot bi moral, zakaj ni prave zainteresiranosti za delo v klubu, oziroma kaj bi moralo novo predsedstvo narediti, da bi se povečalo vključevanje študentov v klubsko delo. Prevladalo je mnenje, da je motivacija tisto bistveno, kar študente priteguje in spodbuja, da aktivno delujejo v kraju bivanja, oziroma jih potiska v pasivnost, če ni zadosti razvita.

»Potrebno se je vprašati, kaj je to, kar danes zanima mladega človeka, poleg obveznosti, ki mu jih nalaga študij. Je to šport, glasba, kulturno življenje, družabne prireditve ali pa morda najrazličnejši hobi? Prav gotovo vse to in še marsikaj drugega, česar nismo omenili, priteguje študente v prostem času, zato je treba začeti z organizacijo teh dejavnosti, če želimo razbiti začaran krog pasivnosti, ki že vrsto let ovija študentski klub. Resda se vedno najde peščica nadebudnejšev, ki skušajo s svojo dejavnostjo rešiti potapljanje se barko, toda kaj pri tem počne ostalih nekaj sto študentov iz jeseniške občine?« se sprašuje predsedstvo študentov. Zavedajo se sicer, da je tako pri nas kot v svetu, nastopila velika kriza, ki vpliva tudi na upadajočo družbeno zavest. Toda ali je lahko to opravičilo za neaktivnost velike večine bodočih intelektualcev? Kaj niso bili ravno mladi vedno idealisti in so s svojimi naprednimi zamislimi in vztrajnostjo krojili svojo in družbeno prihodnost? Je današnja generacija izgubila to »prirojenost« naprednosti, jo res hoče zavreči in poteptati? Si ne želi sodelovati v družbenem življenju v okviru lastne organizacije?

Taka in podobna vprašanja so omenjali udeleženci seje predsedstva kluba študentov jeseniške občine, ko so skušali napraviti nekakšen prerez svoje dejavnosti v preteklem letu. Ob ugotovitvi, da je klub v lanskem letu več ali manj organiziral le družabne prireditve, plese in praznovanja, z namenom, da bi privabil čim več študentov k sodelovanju in bi kasneje lahko prešel na organizacijo zahtevnejših prireditev, je zares nezamisljivo, zakaj se študentje niso pripravljali udeleževati v večjem številu tovrstnih aktivnosti. Če je vzrok pasivnosti res slaba motivacija, potem bo predsedstvo storilo vse, da bi spremenilo nerazveseljeno stanje v aktivnosti kluba; skušalo bo organizirati dejavnosti, ki bodo zanimale širši krog študentov. Uspeh tega prizadevanja pa bo seveda odvisen od študentov samih. Navsezadnje je bi moral študentje kot predstavniki prihodnjih intelektualcev prvi dojeti, da pravice, ki jih uživajo v naši skupnosti, porajajo tudi določene obveznosti in dolžnosti do družbe!

Nadalje so študentje izoblikovali predlog za novo predsedstvo, o katerem bodo dokončno odločili na letni skupščini. Sklenili so, da bodo predlagali enoletno podaljšanje mandata

sedanji predsednici kluba Mandžičevi, mesto podpredsednika pa naj bi v tem študijskem letu prevzel Roman Kalan. Iz predsedstva bodo črtali »papirnate« člane in skušali pridobiti čim več brucov za klubsko delo. Domenili so se tudi za datum letne skupščine, ki bo 17. DECEMBRA, ob 19. URI V PROSTORI KAZINE. Kot je že običaj, bodo na skupščini izvolili novo predsedstvo in začetni osnovne smernice programa KŠJO za prihodnje leto, sledil pa bo družabni večer s plesom.

V naslednji točki dnevnega reda se je predsedstvo dotaknilo vsakoletnega praznovanja novega leta. Ugotovili so, da novoletno slavlje, ki ga že vrsto let prirejajo v žirovniški Zelenici, privablja vedno manj udeležencev. Zato so sklenili, da bodo skušali zamenjati kraj praznovanja; pozanimali se bodo, če bo moč dobiti prostor v koči na Črnem vrhu. O organizaciji novoletnega večera bo-

do razpravljali, ko bodo zagotovili prostor.

Ker precej študentov med študijskim letom dela prek študentskega servisa, je predsedstvo menilo, da bi bilo prav, če bi si študentje sami skušali poiskati možnosti za delo. V ta namen so predlagali, da bi se pozanimali, ali je moč dobiti v najem kočico na Črnem vrhu, ki je trenutno zaprta. Tako bi ubili dve muhi na mah: študentje bi lahko zaslužili kak dinar, poleg tega pa bi imeli tudi možnost smučanja.

Da bi poživili delo kluba, so ob zaključku sklenili, da bodo skušali obnoviti pogostejša srečanja študentov, ki so pred časom že potekala, a niso prav zaživela. Predsedstvo KŠJO vabi vse študente, da preživijo del prostega časa v družbi svojih kolegov, ki jih lahko najdejo VSAKO SOBOTO ob 19. URI PRI ŠRANCU NA PLAVŽU. Študentje, pokažite, da svoje družabnosti niste zakopali v televizijske sprejemnike, knjige in druge proizvode moderne dobe! Namenite kanček prostora v svojem življenju pristnejšim človeškim stikom in se povesele v družbi svojih vrstnikov!

T. Kastelic

IZ OSNOVNE ŠOLE PREŽIHOV VORANC

SLIKE NA ASFALTU

Tudi člani likovnega krožka osnovne šole Prežihov Voranc smo se pod mentorskim vodstvom Jože Daksakoflerja vključili v program praznovanja ob dnevu republike.

V sredo, 24. novembra, smo se popoldne zbrali na asfaltu pred našo šolo. Učitelj nam je prinesel barvno kredno in nekaj idej za delo.

Kmalu so na asfaltu oživelili liki iz NOB. Naše slike so bile vsebinsko in barvno zelo bogate.

Žal so si jih ogledali le učenci naše šole, čeprav so bile vredne, da si jih ogledajo tudi drugi prebivalci Jesenic.

Upamo, da bo vsaj prihodnjik tako.

STALNE RAZSTAVE LIKOVNIH DEL UČENCEV

S temeljno organizacijo Iskra na Blejski Dobravi in Ljubljansko banko na Jesenicah smo se dogovorili za sodelovanje.

Likovni izdelki naših učencev bodo odslej razstavljeni v prostorih teh dveh delovnih organizacij.

Razstavljam jih z namenom, da bi popestrili delovne prostore, razveseljevali delavce in obiskovalce, hkrati pa bodo učenci — mladi umetniki skozi svoja dela predstavljali svojo dejavnost.

Prvo razstavo smo pripravili za 29. november. Upamo, da bomo lahko vsak mesec predstavili kaj novega, zanimivega.

V PIONIRSKO ORGANIZACIJO SMO SPREJELI NOVE ČLANE

V petek, 26. novembra, smo tudi v osnovni šoli Prežihov Voranc slavnostno sprejeli v pionirsko organizacijo 113 novih članov.

Za naše najmlajše je bil to velik dogodek, prav tako pa tudi za njihove starše, ki so se udeležili svečanega sprejema svojih otrok med pionirje.

Slavnostne obljube mali pionirji niso v zboru ponavljali kar tako. Natančno so vedeli, kaj pomeni vsaka izrečena beseda. Vedeli so, da obljublajo veliko, da bodo te obljube včasih težko držali. Toda, ker bodo pionirji, bo tudi to lažje.

Ali vi veste, kaj pomeni ime pionir?

Če bi vprašali naše »novo-pečene« pionirje, bi vam povedali, da je to ime sestavljeno iz začetnic besed, ki označujejo lastnosti pravega pionirja. Pionir mora namreč biti: Pošten, Iskren, Olikan, Natančen, Iznajdljiv, Radodaren.

Mali pionirčki so tako ponosno kot svoje novo ime nosili tudi modre čepice in rdeče rutke, vsakomur pa so s ponosom pokazali tudi svojo izkaznico.

Bili so srečni. Želimo jim, da bi taki tudi ostali.

Novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc Jesenice

NAPAKA, POPRAVEK, ODMEV

Zahvaljujemo se uredništvu, ki je tako obzirno popravilo napako v našem članku o srečanju s tovarišem Orlovim. Ob tem spodrsrljaju smo se naučili, da ni dovolj le slišati in zapuati, pač pa je treba vsak podatek dvakrat in večkrat preveriti. To je bila dobra šola za nas mlade novinarje, prav tako pa tudi za naše učitelje.

Za neljubo pomoto se opravičujemo v upanju, da naš spodrsrljaj tokrat nikomur ni škodoval.

Novinarski krožek
OŠ Prežihov Voranc Jesenice

TEDEN INVALIDOV

Društvo invalidov Jesenice v okviru tedna invalidov in po svojem programu organizira naslednje prireditve:

— Športno rekreativno ekipno tekmovalstvo v streljanju z zračno puško, ki bo v soboto, 11. decembra, s pričetkom ob 8. uri na strelišču v domu Julke in Albina Pibernik. Vabljeni so štiri članske ekipe IŠD in DI Gorenjske. Tekmovanje bo tudi v počastitev dneva JLA.

— »Srečanje med seboj«, kar bo obenem tudi novoletno srečanje, ki bo 18. decembra s pričetkom ob 17. uri v Kazini na Jesenicah. Srečanje ima družabno-zabavni značaj, za razpoloženje pa bo poskrbel instrumentalni trio Jurček iz Škofje Loke.

— Obisk težjih in bolnih invalidov na domu in invalidov na zdravljenju ali v oskrbi v socialnih zavodih (okrog 60 invalidov).

Razen tega si bo Društvo invalidov Jesenice še naprej prizadevalo za organiziranje aktivov zaposlenih invalidov oz. poverjenjskih odborov v OZD na območju društva.

S tem bo društvo svoj program dela za leto 1982 v celoti realiziralo.

NA DOPUST V ČSSR

Preživite zimske počitnice na smučanju v Donovaly. Delavci železarne Jesenice in njihovi svojci imajo pri tem enake ugodnosti, kot da bi letovali v počitniških domovih v Crikvenici ali Biogradu na moru. Dodatno vplačajo le tisti del, ki ga dodatno koristijo, to je sprejem, izlet, zaključni večer, darilo in dnevno osebno menjavo.

To je enkratna priložnost preživeti desetdnevne počitnice v počitniškem domu slovaškega združenja barvne metalurgije.

Donovaly je mestoce na Slovaškem, približno 700 km oddaljeno od Jesenic. Kraj je znan rekreacijski center z modernim počitniškim domom, v katerem je ogrevan bazen, restavracija, kavarna, lovski salon, snack bar, hala s televizijskim sprejemnikom in drugo. Okolica je lepa in nudi možnost izletov. Na smučiščih v bližini doma je sedem vlečnic in dve sedenčnici.

Zimske počitnice bodo organizirane v naslednjih terminih:

- prva izmena od 3. do 13. januarja 1983
- druga izmena od 13. do 23. januarja 1983,
- tretja izmena od 23. januarja do 2. februarja 1983.

V vsaki izmeni je po 45 udeležencev.

Cene za letovanje v ČSSR na dan na osebo:

— delavci TOZD in delovnih skupnosti Železarne	350 din
— zaposleni svojci delavcev	480 din
— zunanji gostje	610 din
— nezaposleni svojci in otroci nad deset let starosti	350 din
— otroci do deset let starosti	190 din
— otroci zunanjih gostov do deset let	380 din
— turistična taksa	15 din

Ostali stroški na osebo za deset dni znašajo:

— sprejem	100 din
— izlet	150 din
— zaključni večer	180 din
— darilo	150 din
— dnevna osebna menjava 90,00 din na dan	900 din

Za vse udeležence bo organiziran prevoz z avtobusom v obe smeri, za kar bo treba odšteti 1.680 din.

Pri prijavi je obvezno vplačati prevozne stroške 1.680 din na osebo, ostale stroške pa v šestih enakih obrokih, kar bo posamezniku šestkrat zaporedoma odtegnjeno pri izplačilu osebnega dohodka.

Oddelek za družbeni standard

VSAKO SOBOTO AVTOBUS V BELJAK

INTEGRAL, TOZD potniški promet Jesenice, obvešča občane, da z 11. decembrom uvaja redne avtobusne izlete z Jesenic v Beljak v Avstriji. Izlet bo organiziran vsako soboto z odhodom avtobusa z Jesenic ob 8. uri in povratkom iz Beljaka ob 12. uri. V avtobus lahko vstopite na vseh postajališčih od Jesenic do Kranjske gore. Cena izleta znaša 200 din po osebi.

Za izlet se lahko prijavite in vplačate v prometni pisarni INTEGRALA na Jesenicah, Titova 67, ali v turistični poslovalnici v Kranjski gori. Informacije zahtevajte po telefonu številka 81—953.

PRVO REPUBLIŠKO TEKMOVANJE ČLANIC DRUŠTEV UPOKOJENCEV V KEGLJANJU NA ASFALTU

Vsakoletnim tekmovalcem ekip društev upokojencev Slovenije v raznih panogah športa so se letos prvič pridružile tudi članice v kegljanju na asfaltu. Letos je sicer tekmovalo le šest ekip, kar pa je za začetek dobro.

Tekmovanje je organizirala komisija za šport in rekreacijo pri Zvezi društev upokojencev SR Slovenije, izvedba pa je bila zaupana Društvu upokojencev Jesenice. Pokroviteljica tekmovalstva je bila delovna organizacija VEZENINA Bled, ker je bilo prvotno predvideno, da bo tekmovalstvo na Bledu.

V četrtek, 25. novembra, se je javilo tekmovalni komisiji le pet ekip, ker se ekipa DU Celje oz. celjske regije ni udeležila tekmovalstva, čeprav je bila prijavljena. Tekmovanje je otvoril predstavnik ZDU Slovenije Janko Verdnik in pozdravil tekmovalke ter jim zadel dosti športne sreče in prijetno bivanje na naših železarskih Jesenicah.

Štiričlanske ekipe so se pomerile v borbenih partijah, poleg tega je bilo tudi tekmovalstvo posameznice, in sicer v disciplini 25 + 25.

Tekmovalke upokojenke so pokazale kar precej kegljaškega znanja in se zagrizeno borile za vsak podrti keglj, čeprav se v glavnem vse, razen nekaterih izjem, ukvarjajo s kegljanjem šele sedaj v pokoju, nekaterke ekipe pa so formirali šele letos spomlad, ko je bila ta panoga vključena v republiško tekmovalstvo.

Vse ekipe so bile zelo izenačene, izstopala je le ekipa iz Ljubljane, kar je razvidno iz doseženih rezultatov.

UVRSTITEV EKIP:

1. Ljubljana 322 kegljev, 2. Kočevje 242,
3. Kamnik 240, 4. Novo mesto 233 in 5. Radovljica 230 podrtih kegljev.

V tekmovalstvu posameznice (iz vsake ekipe je nastopila ena) 25 na polno in 25 na čiščenje so bili doseženi naslednji rezultati:

1. Valerija Železnik, Ljubljana, 219 kegljev, 2. Marija Trpin, Kamnik, 213, 3. Cvetka Čadež, Radovljica, 187, 4. Anica Sončič, Kočevje, 186, 5. Anica Simnkar, Novo mesto, 173 kegljev.

Po zaključenem tekmovalstvu so se vse tekmovalke in ostali udeleženci zbrali v domu Društva upokojencev Jesenice, kjer je bila razglasitev rezultatov in podelitev pokalov, medalj in diplom ter skupno kosilo. Vsem prisotnim je nekaj pesmi zapel moški zbor DU Jesenice.

Tekmovalke in vodstva ekip so zapustili Jesenice, zadovoljni z organizacijo tekmovalstva in z zaključno prireditvijo.

K uspešni organizaciji tekmovalstva sta svoj delež prispevala tudi zakonca Medja — v imenu tekmovalk prisrčna hvala.

Stane Torkar

KAKO NAJ MLADI NOVINAR OBLIKUJE ČASOPISNO ALI RADIJSKO VEST

V soboto, 20. novembra, je bil v osnovni šoli Gorenjskega odreda v Žirovnici tečaj za sodelavce glasil. Že ob osmi uri zjutraj smo se dopisniki zbrali v učilnici biologije.

Predavanje je začela Marjetka Vrtnec-Mulej s temo jezik in stil vesti.avedla je stavke, ki se pogosto pojavljajo v časopisju in so postali že aze, ki nič ne pomenijo. Tudi razni germanizmi in tujke, za katere imamo slovensko besedo, ne spadajo v časopisje. Vse mora biti napisano tako preprosto, je poudarila, da bo sestavek razumel osemletni otrok. Izogibati se moramo tudi gostobesednosti in pretiravanja ter besedičenja oz. ponavljanja istih misli z drugimi besedami. Razložila nam je tudi nekatere novinarske zvrsti. Povedala nam je še, kako se poroča o nekem sestanku.

Po malici in desetminutnem odmoru je prišla druga predavateljica — Lilijana Kos, ki nas je približala seznanila, kako se oblikuje vest za časopis ali radio. Vest mora biti jasno

napisana, jedrnata, nova oziroma zanimiva in kar je najpomembnejše — biti mora resnična. Ob tem je omenila pet K-jev, (kdo, kaj, kje, kdaj, kako tudi kako), na katere je v novinarski vesti treba odgovoriti.

Radijska vest se od časopisne v bistvu skoraj ne razlikuje, le da je še bolj jedrnata. Merila za dobro oblikovano vest so: resničnost, točnost imen, naslovov in števil, razumljivost, pravočasnost, celovitost in aktualnost.

Ker ni bilo naslednjega predavatelja, sta si tovarišici razdelili nalogo pri naslednji temi: uvod v uredniško delo in grafično oblikovanje informacij.

Bilo je že precej pozno, ko smo se poslovili in se obenem zahvalili predavateljicam za vložen trud pri delu.

Helena Zalokar, novinarski krožek
COŠ Gorenjskega odreda
Žirovnica

»Alpina« v novih prostorih v Centru II poleg obutve nudi tudi športno opremo

(Foto S. Kocalj)

Prijavljene kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 15 dneh po sklepu o izbiri.

JESENICE : CINKARNA CELJE 6:2 (1:0, 1:0, 4:2)

Dvorana v Podmežakliji, gledalcev 1000, sodniki Ulčar (Bled), Jan in Rozman (oba Jesenice).

Strelci za Jesenice: Lah in Klemenc po 2 ter Košir in Raspet, za Cinkarno pa Lepša in Poljanšek.

Ni dvoma, da bodo igralci Celja, ki so letos precej okrepljeni, v letošnjem državnem prvenstvu »trd oreh« za vse nasprotnike. To so dokazali pred dnevi na domačem igrišču, ko so izgubili proti Olimpiji s tesnim izidom 1:3. Ljubljanci pa so povedli šele v 48 minuti. Podobno se je zgodilo tudi Jeseničanom, ki so bili sicer boljši vso tekmo in so ob koncu zmagali dokaj prepričljivo, toda igra je pokazala, da imajo Celjani zelo dobro obrambo, v kateri je daleč najboljši bivši vratar Olimpije Dare Prusnik.

Naši so bili v premoči, toda pred vrati gostov se niso izkazali. Kot kaže, nasprotnik, ki igra pošteno in oestro v obrambi, kaj hitro onemogoči že tako jalove napade Jeseničanov.

Prvi zadelek so Jeseničani dosegli šele v dvajseti minuti, drugega pa šele v štirideseti minuti.

Ko je že kazalo, da srečanje še zdaleč ni odločeno, se je trener Felc odločil za tveganje napadnega taktike, jo je poslal na klop, vso težo in odločitev o usodi tega (do tega trenutka) negotovega dvoboja pa je zvalil na igralce druge in tretje peterke. Ti pa, kot da so želeli dokazati, da je trener storil prav, so zaigrali še bolj zavzeto in preudarno, se posebej pa učinkovito in z zadetki Laha, Klemenca in Raspetja dosegli dokaj prepričljivo zmago.

Igra sicer ni navdušila, v njej pa smo videli precej borbe in zavzetosti večine igralcev obeh moštev, kar dokazuje, da bodo morali jeseniški prvaki v nadaljevanju državnega prvenstva še kako paziti na Celjane.

Lestvica:

1. Olimpija	9	8	0	1	85:9	16
2. Jesenice	7	6	0	1	86:23	12
3. Medveščak	9	6	0	3	52:22	12
4. Cinkarna	9	4	0	5	32:28	8
5. C. zvezda	7	3	0	4	34:41	6
6. Partizan	7	2	0	6	21:70	4
7. Vojvodina	9	0	0	9	9:126	0

SLOVENSKO-HRVATSKA LIGA

STAVBAR : KRANJSKA GORA 2:6 (1:1, 0:1, 1:4)

Tudi Kranjskogorcem v prvi polovici srečanja ni bilo lahko. Prva tretjina se je končala z neodločenim rezultatom, v drugi pa so ustvarili prednost z zadetkom različice. V zadnjem delu je prišla do izraza veliko večja izkušenost in pripravljenost hokejistov Kranjske gore, ki so zasluženo slavili zmago.

Strelci za Kranjsko goro so bili: Klemenc 2, Kopitar, Štros, Berliš in Potonik.

Lestvica:

1. Kranjska gora	4	4	0	0	43:7	8
2. Bled	5	3	0	2	23:30	6
3. Triglav	4	2	1	1	21:9	5
4. Mladost	4	2	1	1	12:9	5
5. Tivoli	4	1	1	2	16:16	3
6. Stavbar	5	1	0	3	14:32	1
7. INA	3	0	1	2	11:35	1

V naslednjem kolu bodo Jeseničani gostovali v Novem Sadu, Kranjskogorci pa bodo v soboto, 11. decembra, gostili Mladost iz Zagreba, Bled pa bo prost.

BENEDIK IZREDEN TRETJI V PARALELNEM SLALOMU ZA SVETOVNO SERIJO

Začetek sezone je prvi smučar nove jeseniške generacije začel sila obetavno. S startno številko 50 je v superveslalomu osvojil 15. mesto, kar ga je pripeljalo med izbranice paralelnega slaloma.

V prvem kolu je napredoval brez boja, ker Andreasa Wenzla ni bilo na start. Sledil je obračun s Kuraltom, ki ga je dobil na obeh progah. Naslednji obračun je bil še hujši, Zurbriggen, prvo ime superveslalomu. Spet 2:0 za Benedika. Polfinale Julien – Benedik. Zaradi napake v prvi vožnji tudi z zmago v drugi ni uspel nadoknaditi zamujenege.

V boju za tretje mesto je Grega prekosil samega sebe. Z 2:0 je premagal najboljšega Avstrijca v tehničnih disciplinah Hansa Enna in v zasedel za Julenom in Lüthyjem enkratno tretje mesto.

V soboto je na sporedu prvi superveslalom svetovnega pokala v Val d'Isere. Kakšne so možnosti Benedika tokrat? Superveslalom je disciplina, ki Gregi odpira večje možnosti, kot klasični veslalom. Njegova največja kvaliteta je izvrstne občutke za drsanje, ustrezajo mu hitre, položnejše proge, je pravzaprav pravo nasprotje Bojana Križaja. Toda velika ovira do uvrstitve med prvih 15 je startna številka. Benedik je na svetovni ranglisti na 57. mestu, to pa predstavlja izredno veliko oviro. Proga v Val d'Isere konfiguracijsko sicer ni posebej težka, toda proga je zelo visoka, cilj leži na višini 1800 metrov, tekmovalci pa na slabi progi troši bistveno več energije kot na dobri. Če dodamo še to, da proga običajno ni najbolj pripravljena, potem uvrstitev med prvih 30 pomeni velik uspeh. Vse, kar bo boljše, pa bo pomenilo presenečenje.

NAMIZNI TENIS V POLNEM RAZMAHU

Pred nedavnim je bilo na Jesenicah namiznoteniško prvenstvo Gorenjske za ekipe mladink, na katerem je ekipa Jesenic v postavi Zalokar, Stražišar in Aučič osvojila prvo mesto ter s tem naslov prvaka Gorenjske. Istočasno so se borile za ta naslov ekipe mladincev v Kranju. Naša ekipa je brez najboljšega mladinceva Vebra osvojila četrto mesto. Veber je nastopil v ekipi Triglava za gorenjsko selekcijo, da mu bo omogočen nastop na republiškem prvenstvu. Ekipa Triglava je osvojila naslov prvaka, pri čemer je bil Veber najboljši igralec brez poraza.

Na mednarodnem propagandnem turnirju v Beljaku je mladinec Jaki Veber dosegel lep uspeh z osvojitvijo drugega mesta pri mladincih, skupaj z Babičem pa sta v članskih dvojicah osvojila tretje mesto.

Naša mladinka Zora Zalokar je nastopila v mladinski reprezentaciji Slovenije, ki je pod vodstvom Milane Štrumbi nastopila v Ljubljani v Srbiji na turnirju bratstva in enotnosti. To je tradicionalni mladinski turnir republik in pokrajin. Ekipa Slovenije je osvojila četrto mesto.

Najboljši pionirji in pionirke SRS so se pomerili med seboj v Murski Soboti na II. republiškem selekcijskem turnirju. Jesenice sta zastopala dva pionirja in pet pionirk, ki so si predhodno priborili pravico nastopa. Mario Pakj je v drugi skupini dosegel osmo mesto, Nika Stražišar prav tako v drugi skupini tretje mesto, medtem ko je Barbara Markez brez poraza v tretji skupini osvojila prvo mesto.

Pionirji Gorenjske so imeli selekcijski turnir v Kranju, na katerem je nastopilo pet naših igralcev. Najboljši je bil Ferbežar, ki je osvojil tretje mesto.

Ze to soboto bo na Jesenicah v domu TVD Partizan prvenstvo Gorenjske za mladince in mladinke posamezno in v dvojicah. Po dosedanjih prijavah se predvideva, da bo nastopilo okrog 50 igralcev in igralk. Omeniti velja, da naslov prvaka brani domačin Jaki Veber.

Istočasno bodo v Kranju od petka do nedelje tridnevne priprave najboljših pionirjev in pionirk Gorenjske pod vodstvom kitajskih trenerjev. Na teh pripravah bosta sodelovala dva naša pionirja in dve pionirki.

Teden dni kasneje bosta še dva republiška selekcijska turnirja. Mladinci bodo igrali v Kočevju in bo na njem nastopil Veber, mladinke pa bodo igrali v Gorici, med njimi tri igralke Jesenic: Stražišar, Aučič in Markez, medtem ko bo istočasno nastopila naša najboljša mladinka Zalokarjeva na zveznem pozivnem turnirju mladink v Tuzli.

Iz vsega tega je razvidno, da je dejavnost namiznoteniškega kluba Jesenice zelo razvejana in primerno uspešna. Največje težave jim povzroča pomanjkanje sredstev za izredno visokih cen potovanj po republiki in državi, ki pa so za perspektivne igralce obvezni. Žal klub ne more nuditi mladim igralcem najnujnejše opreme.

(LŠ)

INVALIDI SO TEKMOVALI V KEGLJANJU NA ASFALTU

Komisija za rekreacijo in šport pri Društvu invalidov Jesenice je v okviru praznovanja dneva republike izvedla tekmovalno kegljanje na asfaltu za memorial Staneta Lavriča. Nastopilo je osem ekip društev invalidov in invalidskih športnih društev z Gorenjske.

REZULTATI: – EKIPNO: 1. Borec Kranj 1691 kegljev, 2. DI Jesenice 1604.

TEČAJ ZA VADITELJE SMUČANJA

Zveza vaditeljev, učiteljev in trenerjev smučanja Slovenije – področni zbor Jesenice, vabi dobre smučarje, stare nad 16 let, v tečaj za vaditelje smučanja, ki ga organizira področni zbor ZVUTS Jesenice na enem izmed bližnjih smučišč v drugi polovici decembra 1982.

Obvezen preizkus znanja smučanja bo v petek, 17. decembra. Kandidati naj se prijavijo najkasneje do 13. decembra na naslov: Zveza telesnokulturnih organizacij Jesenice, 64270 Jesenice, p.p. 85. Prijava naj vsebuje natančne podatke in naslov.

LETOŠNJA BLOUDKOVA PRIZNANJA

Pred praznikom republike so v Ljubljani že osemnajstič podelili najvišja družbena priznanja v SR Sloveniji za izjemne dosežke na področju telesne kulture – Bloudkove nagrade in plakete. Med letošnje prejemnike sta se vpisala tudi dva posameznika in ena organizacija iz našega območja.

Bloudkovo nagrado za leto 1982 sta prejela:

– ALPSKI LETALSKI CENTER LESCE – BLED za dolgoletno uspešno razvijanje športnega letalstva – jadranskega in motornega – in padalstva in

– STANE KOBLAR z Jesenic za dolgoletno delo v planinski organizaciji in smučarski zvezi.

Bloudkovo plaketo za leto 1982 pa je prejel:

– JANEZ BROJAN iz Mojstrane za dolgoletno uspešno delo v planinski organizaciji.

Več o nagradjenih boste lahko prebrali v naši prihodnji številki.

TRIPLATOVA PRVA

V nedeljo, 5. decembra, je bil v Mariboru pozivni turnir za ženske v judu. Sodelovalo je 23 judoški iz šestih slovenskih klubov.

Judo sekcija Partizan Jesenice je uspešno zastopala Marijo Triplat. Nastopila je v kategoriji do 72 kg in prepričljivo zmagala proti Mougeluzzo in Kranjčevu (Železnikar Maribor).

Triplatova se razvija v odlično judoško. Tudi tokrat se je odlično borila, predvsem pa izstopata njena volja in želja po zmagi. Skoda je le, da dekleta nimajo dovolj nastopov v jugoslovanskem merilu, kajti slovenski ženski judo v kvalitetnem pogledu ne pomeni veliko.

-tok

EKIPA ŽELEZARNE PRVAK JESENIC

V četrtek, 25. novembra, je bilo v veliki šahovski dvorani na Jesenicah občinsko sindikalno prvenstvo, na katerem je nastopilo 15 ekip. Čeprav je bila ekipa Železarne premočna in je na koncu kar za 11 točk prehitela drugouvrščeno ekipo, je bilo prvenstvo dokaj izenačeno, predvsem pa borbeno. Prvenstvo je pokazalo, da zanimanje za rekreativni šah na Jesenicah raste in da bi veljalo razmišljati o občinski ligi.

VRSTNI RED: 1. Železarna Jesenice 50 točk (Železnik, Krajnik, Pavlin, Ravnik), 2. TOZD Vzdrževanje 39 (Korošec, Simčič, Bec, Renko), 3.–4. Integral TOZD Gostinstvo Gozd Martuljek (Islamović, Novak, Florjancič, Lah) in Bolnica Jesenice (Tratnjek, Hribernik, Rožič, Žagar) 34,5, 5.–6. TOZD Jeklovlek in TOZD Remontne delavnice 33,5, 7. Osnovna šola TOZD Jeseničano-bohinjski odred Kranjska gora 32,5, 8.–9. Društvo upokojencev in TOZD Žičarna 25,5, 10. TOZD Hladna valjarna Bela 24, 11. TOZD Vzdrževanje (mladinci) 23, 12. Železarski izobraževalni center 20, 13. Center srednjih šol 15,5, 14. Iskra Blejska Dobrava 15 in 15. Postaja milice Jesenice 14 točk.

Najboljši posamezniki na prvenstvu so bili: na prvi deski Kričar (Rem. del.), na drugi deski Lužnik (Rem. del.), na tretji deski Pavlin (Žel.) in na četrti deski Ravnik (Žel.).

Prvenstvo je vzorno vodil sodnik Bregant, vodja tekmovalja je bil Ravnik, za dobro organizacijo prvenstva je poskrbelo Šahovsko društvo Jesenice.

TK

POPOLN USPEH VATROSTALNE

Ekipa kegljačev na ledu iz Vatrostalne je v nedeljo, 5. decembra, pripravila v Podmežakliji svoj deseti veliki mednarodni turnir v kegljanju na ledu za prehodni pokal Vatrostalne. V organizaciji kegljskega kluba na ledu Jesenice in pod pokroviteljstvom Vatrostalne Zenica TOZD Jesenice se je turnirja udeležilo 22 ekip, in sicer iz Rateč, Kranjske gore, Jesenic, Bleda, Mislinje in Avstrije.

Ekipa se bile razdeljene v dve skupini. V skupini A je zmagala ekipa Krivac – Jesenice pred Zbentalom – A in Murko – Jesenice. V skupini B je zmagala ekipa Vatrostalne – Jesenice, pred St. Peter – A in Celovcem – A. V velikem finalu sta se pomerili za velik prehodni pokal Vatrostalne ekipi Krivac in Vatrostalna. V razburljiv in kvalitetni igri, katero sta pokazali obe moštvi, je zmagala ekipa Vatrostalne. Za zmagovalno ekipo so nastopili: Milenko Petrič, Rudi Šapek, Ivan Železnikar, Alojz Babnik in Ante Bazo.

Končna uvrstitev: 1. Vatrostalna – Jesenice, 2. Krivac – Jesenice, 3. Zbental – A, 4. St. Peter – A, 5. Murka – Jesenice itd. Keglači ekipe Vatrostalne se zahvaljujejo delovnemu kolektivju Vatrostalna Zenica TOZD Jesenice za finančno pomoč in obljubljeni, da bodo častno predstavljali njihov kolektiv na domačem kakor tudi na tujem ledu. Z lepo mednarodno zmago se pridružujejo čestitkam ob 20-letnici obstoja tega kolektiva na Jesenicah.

Ruša

SPOMINSKI POHOD NA TISJE

Planinsko društvo Jesenice vabi člane na zimski SPOMINSKI POHOD NA TISJE, ki bo v soboto, 18. decembra.

Odhod bo ob 5 uri zjutraj z vlakom do Litje. Čas hoje: tri ure, višinska razlika 200–300 m. Povratek ob 18 uri.

Prijava na Planinsko društvo Jesenice niso potrebne.

Dobimo se na železniški postaji!

V NAMOZNEM TENISU PRVAK EKIPA TOZD REMONTNE DELAVNICE

Od 15. do 24. novembra je potekalo prvenstvo Železarne v namiznem tenisu. Toliko zapletov kot letos v tej panogi še ni bilo. Najprej so bile po predtekmovanju izključene ekipe TOZD Plavž, TOZD Vzdrževanje in TOZD Družbena prehrana, ker so nastopili z registriranimi igralci, nato pa še ekipa TOZD Žičarna, ker je zanje nastopil učenec ŽIC, ki ni v delovnem razmerju.

Naslov prvaka je zasluženo osvojila ekipa TOZD Remontne delavnice v postavi Valentar, Korbar, Žmitek in Poljanar.

Rezultati finala: RD : Energetika 5:4; Remontne delavnice : E-TKR-NG 5:0; Remontne delavnice : Strojne delavnice 5:0; Energetika : E-TKR-NG 5:3; Energetika : Strojne delavnice 5:2; E-TKR-NG : Strojne delavnice 5:1.

VRSTNI RED: 1. TOZD Remontne delavnice, 2. TOZD Energetika, 3. delovna skupnost E-TKR-NG, 4. TOZD Strojne delavnice, 5. TOZD Valjarna bluming-štel, 6. TOZD Hladna valjarna Bela, 7. TOZD Livarna, 8. TOZD Transport, 9. TOZD Jeklarna, 10. TOZD Hladna valjarna Jesenice.

EKIPNI REZULTATI – letni del – po dvanajstih panogah: 1. TOZD Remontne delavnice 85 točk, 2. delovna skupnost

E-TKR-NG 78, 3. TOZD Vzdrževanje 73, 4. TOZD Transport 64, 5. TOZD Energetika 60, 6. TOZD Strojne delavnice 56, 7. TOZD Hladna valjarna Bela 54, 8. TOZD Valjarna žice 52, 9. TOZD Jeklarna 50, 10. TOZD Valjarna bluming-štel 49, 11. TOZD Hladna valjarna Jesenice 47, 12. TOZD Livarna 39, 13. TOZD Žičarna 37, 14. TOZD Željarna 16, 15. TOZD Jeklovlek 14 točk.

SKUPNI EKIPNI REZULTATI PO DVA-NAJSTIH PANOGAH: 1. Delovna skupnost E-TKR-NG 253 točk, 2. TOZD Remontne delavnice 231, 3. TOZD Vzdrževanje 222, 4. TOZD Transport 181, 5. TOZD Jeklarna 167, 6. TOZD Energetika 161, 7. TOZD Hladna valjarna Bela 161, 8. TOZD Strojne delavnice 153, 9. TOZD Valjarna bluming-štel 151, 10. TOZD Žičarna 146, 11. TOZD Hladna valjarna Jesenice 133, 12. TOZD Livarna 131, 13. TOZD Valjarna žice in profilov 92, 14. delovna skupnost KO-FI 82, 15. delovna skupnost KSI 75, 16. TOZD Plavž 71, 17. TOZD Elektrode 70, 18. TOZD Valjarna debele pločevine 62, 19. TOZD Vratni podboji 59, 20. TOZD Željarna 51, 21. TOZD Jeklovlek 32, 22. TOZD Profila 27, 23. TOZD Družbena prehrana 23 točk.

baj

POKAL JESENIČANOM

V soboto, 27. novembra, je bil v dvorani ŽIC na Jesenicah tretji turnir v košarki, posvečen spominu na tragično preminulega košarkarja Jesenic, Olimpije in Slovana iz Ljubljane Ludvika Bunderla.

Ludvik je svojo športno pot začel na Jesenicah, nadaljeval pri obeh omenjenih ljubljanskih klubih, da bi jo zaključil v svojem matičnem klubu KK Jesenice, kar pa mu je tragična smrt na Triglavu preprečila.

Na letošnjem »Bunderlovem memorialu« so nastopili tisti, s katerimi je Ludvik igral: košarkarji Železarne Jesenice, Elana iz Begunj in KK Jesenice.

KK Elan in KK Jesenice sta premagala ekipo Železarne in se srečala v boju za prvo mesto. Elanovci so vodili večino srečanja, tako da so oslavljeni Jeseničani (brez poskodovanih Azmana, Grzetiča, Rizvanoviča in Pirihja, ki je igral za Elan) v zadnjih sekundah le stežka zmagali in tako osvojili prvo mesto.

Vse ekipe so dobile diplome, Jeseničani pa še pokal, ki ga je predal predsednik kluba

ba Alojz Katnik in prehodni pokal, ki ga je predal Ludvikov oče.

Na turnirju so igrali:

– Železarna Jesenice: Noč, Tolar, Logar, Tkalec, Bizalji, Gazvoda, Šmid, Hladnik, Glogovšek, Lozar in Kolman.

– Elan Begunje: Zonik, Noč, Jesenšek, Urbanc, Pavel Pirih, Dušan Pirih, Kolman, Franko, Urbas in Vauhnik.

– KK Jesenice: Božič, Trifković, Jelovčan, Lunder, Smolej, Brgant, Matučec, Alibegović in Janjič.

Vse tri tekme sta sodila Raković in Samardžija.

REZULTATI:

Elan: Železarna Jesenice 69:35 (33:18)

KK Jesenice: Železarna Jesenice 79:48 (41:21)

KK Jesenice: KK Elan 54:53 (23:29)

UVRSTITEV: 1. KK Jesenice, 2. KK Elan Begunje, 3. Železarna Jesenice.

M. B.

ZMAGA ČLANOV, PORAZ ČLANIC

KK Jesenice: KK Lesonit Ilirska Bistrica (članji) 80:79 (46:36)

Dvorana ŽIC, gledalcev 100, sodnika Novak iz Kopra in Čiglič iz Kočevja.

Jesenice: Azman 15, Božič 6, Trifković, Jelovčan, Pirih 15, Lunder 6, Smolej 14, Janjič 12, Brgant, Matučec 14, Alibegović.

Oslabljeni jeseniško moštvo brez Grzetiča, ki bo moral na operacijo (kila) in Rizvanoviča, ki ima nogo v mavcu, je tokrat tesno premagalo ekipo Lesonita iz Ilirske Bistrice. Ključni problem jeseniških košarkarjev še naprej ostaja igra branilcev, igralcev, ki morajo voditi igro. Ti so v letošnji sezoni mladi in neizkušeni (v preteklih sezonah ni igral nit eden). Janjič po dolgih letih premora (poskodbah) spet igra, ostali trije pa so še zelo mladi; Lunder in Trifković imata po sedemnajst let, Alibegović pa petnajst; res so vsi zelo perspektivni, vendar svojih predhodnikov še ne morejo enakovredno zamenjati. Tako Jeseničani naredijo mnogo napak pri podajah, kar tudi Lesoniti na tej tekmi znal dobro izkoristiti. Domači so predvsem dobro izvajali hitre nasprotna napade, medtem ko so bili v igri proti postavljeni

obrambi precej slabši.

V naslednjem kolu bodo Jesenice gostovale na Vrhniki.

SLOVAN LJUBLJANA : KK JESENICE 63:53 (31:24)

Dvorana Kodeljevo v Ljubljani, gledalcev 50, sodnika Kobličica in Vidmar, oba iz Ljubljane.

Jesenice: Lah, Deretič, Slamnik 11, Kucina, Šmitran, Kantarevič, Matlaček 4, Krzmaric, Azman 12, Smolej 4, Vavpotič 22.

Brez poskodovane Maje Stražišar Jeseničanke niso uspele premagati ljubljanskega Slovana, ki je bil s svojo obrambo pretrd oreh. Največ preglaivo so gostje imele s centrom domačih Vugrinev, ki je sicer članica državne mladinske reprezentance in je dosegla skoraj polovico košev za svojo ekipo.

V naslednjem kolu igrajo Jeseničanke v dvorani Žic na Jesenicah proti ekipi Novega mesta. Tekma bo v soboto, 11. decembra, ob 19. uri.

MB

JESENIŠKE PIONIRKE MED NAJBOLJŠIMI

Na 12. Malejevem memorialu, ki je bil ob 75-letnici TVD Partizan Tabor Ljubljana, so se jeseniške telovadke spet uvrstile med najboljše v Sloveniji. Med desetimi ekipami so bile kar tri jeseniške, med 54 posameznicami pa kar 16 Jeseničank. Tekma druge selekcije je tako tekla v znamenju pionir v enotnih modrih dresih, ki so poudarili ubranost in izgled jeseniških telovadk. Telovadke ljubljanskih društev, ki so na dosedanjih tekmah imele vedno prvo vlogo, so to pot ostale ob strani, tako po številu kot po kvaliteti prikazane telovadbe.

Ze med ogrevanjem je bilo opaziti, da se bo borba za prva mesta razvijala predvsem med Jeseničankami in Zagrebčankami. Ob koncu so imele Zagrebčanke nekoliko več sreče in zmagale s samo pol točke prednosti pred prvo jeseniško vrsto. Druga vrsta Jesenic je bila šesta, tretja pa zadnja, deseta, kar pa ni pomembno, saj so jo sestavljale najmlajše jeseniške telovadke, letošnje začetnice, stare sedem in osem let. Če bodo tudi v naprej tako pridno vadile kot doslej, se bo katera od njih na spomladanskih selekcijskih tekmah uvrstila tudi na republiško prvenstvo, kjer sme nastopiti le 36 najboljših iz kvalifikacij. Na sobotni tekmi na Taboru si je prve kvalifikacijske točke priborilo že deset Jeseničank, zato lahko pričakujemo, da bo prihodnje leto sodelovalo na republiškem prvenstvu kar 12 jeseniških telovadk druge selekcije.

Tudi v konkurenci posameznice so bile Jeseničanke med najboljšimi. Zmagala je domačinka s Tabora Petra Lipovž s 37,45 točk, za njo sta se uvrstili Jeseničanki. Druga je bila Sandra Stefanovska s 37,10 točk, tretja pa Nina Slamnik s 36,85 točk. Uspeh je popolnoma Dagmar Brajkovič z osmim mestom in 35,95 točkami. Tudi ostale Jeseničanke so tekmovalce celo boljše, kot smo pričakovali.

Na posameznih orodjih so bile v ospredju Jeseničanke in Zagrebčanke. Posebno na gredi so bile Gorenjke nedosegljive. V prvi ekipi ni bilo niti enega padca, kar je že prava redkost na tem orodju. Najlepšo in najtežjo vajo je prikazala Stefanovska in z 9,65 točke dobila najvišjo oceno na tem orodju, le malo pa je zaostala Slamnikova z 9,55 točke. Da je Jeseničankam gred najmočnejše orodje, ni nikakršna skrivnost. Vzornica in učiteljica jim je Lea Mesarič, ki je bila na tem orodju mladinska državna prvakinja.

PRIPOMBE

**SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE, ŽELEZARNA
JESENICE, TEMELJNA ORGANIZACIJA . . .**

**SAMOUPRAVNI SPORAZUM
O ZDRUŽEVANJU DELA
DELAVCEV V TEMELJNI
ORGANIZACIJI ZDRUŽENEGA
DELA**

OSNUTEK

IX. SAMOUPRAVLJANJE

92. člen — v tretji alineji se spremeni beseda komite v odbor. Namesto 95., 96. in 97. člena se vgradi nov člen, ki glasi:

Člen

Delovna skupnost ima svojega vodjo. Vodja delovne skupnosti, ki usklajuje in vodi delo v delovni skupnosti, praviloma opravlja tudi določena vodstvena dela v delovni skupnosti, določena v samoupravnem splošnem aktu.

Vodjo delovne skupnosti imenuje in razreši s sklepom delavski svet Železarne, ki dobi mnenje delavskega sveta delovne skupnosti.

Vodja delovne skupnosti se imenuje v skladu z zakonskimi predpisi na podlagi javnega razpisa in v skladu z določili samoupravnega sporazuma o združitvi, statuta Železarne in statuta delovne skupnosti.

V 103. členu se črta »TOZD in«.

Člene 104, 105 in 107 se črta, ker v delovnih skupnostih nimamo odbora samoupravne delavske kontrole, ampak kontrolo vrši odbor samoupravne delavske kontrole Železarne. Namesto navedenih členov se vgradi nov člen, ki glasi:

Člen

Organ samoupravne delavske kontrole v delovni skupnosti je odbor samoupravne delavske kontrole Železarne.

Naloge, pristojnosti, postopek, način volitev, pravice in obveznosti in odgovornosti članov odbora določa statut Železarne.

X. SPLOŠNA LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

Členi od 132 do 137 se nadomestijo z naslednjimi novimi:

Člen

Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita v delovni skupnosti temelji na pravici in dolžnosti delavcev, da se organizirajo in usposabljaajo za delovanje v oboroženem boju in drugih oblikah odpora ter delujejo samozaščitno v vseh bivalnih in delovnih okoljih ter na pravici in dolžnosti delovnih skupnosti, da se organizirajo in pripravljajo za zaščito in reševanje prebivalstva, materialnih in drugih dobrin, za preprečevanje in odpravljanje izrednih razmer, za delovanje v vojni in opravljanje drugih nalog in aktivnosti družbene samozaščite.

Člen

Pri uresničevanju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite imajo delavci delovne skupnosti naslednje pravice in dolžnosti:

- vojaško dolžnost, ki jo izvršujejo v oboroženih silah in posamično, če se ne morejo priključiti oboroženim enotam,
- delovno dolžnost, ki jo izvajajo na delu v delovni skupnosti,
- dolžnost delovanja v civilni zaščiti,
- dolžnost delovanja v službi za opazovanje in obveščanje,
- dolžnost usposabljanja za splošno ljudsko obrambo,
- materialno dolžnost z dajanjem sredstev za delovanje struktur splošne ljudske obrambe v miru in vojni,
- pravico in dolžnost, da ugotavljajo varnostne razmere v delovni skupnosti, določijo varnostne ukrepe za preprečevanje družbeno škodljivih pojavov, da ustanovijo narodno zaščito ter zagotovijo tajnost obrambnih priprav v delovni skupnosti.

Člen

Naloge delavskega sveta delovne skupnosti na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite:

- zagotovi, da se v plane delovne skupnosti vnesejo naloge in aktivnosti splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite kot del redne dejavnosti,
- imenuje odbor za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ter določa organizacijo civilne zaščite in narodne zaščite,
- spremlja in usmerja delo poslovnih in izvršnih organov pri uresničevanju nalog splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite,
- določa vojno organizacijo in sistemizacijo ter zagotovi kadrovske in materialne pogoje za delo v neposredni vojni nevarnosti, vojni in izrednih razmerah skladno s svojimi pristojnostmi,
- sprejema obrambni in varnostni načrt delovne skupnosti.

Člen

Odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito imenuje delavski svet delovne skupnosti na predlog OO ZK. Za svoje delo je odgovoren delavskemu svetu in OO ZK. Člani odbora so poleg predsednika, ki je praviloma sekretar OO ZK, še podpredsednik, predsedniki vodstev DPO, predsednik delavskega sveta, individualni poslovodni organ ter drugi delavci, ki opravljajo pomembne naloge (načelnik narodne zaščite in poveljnik civilne zaščite), ali imajo ustrezne izkušnje na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite. Odbor za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ocenjuje stanje obrambnih priprav in varnostnih razmer v delovni skupnosti. Pripravlja predlog obrambnega in varnostnega načrta in ju predlaga v sprejem delavskemu svetu ter skrbi za usposabljanje in spremljanje splošne enote civilne zaščite, narodne zaščite in usposabljanje delavcev za izvajanje nalog splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

PRIPOMBE

Kadar gre za odtujitev družbenega sredstva, ki ni potrebno za redno poslovanje TOZD, so delavci dolžni takšno sredstvo ponuditi naprej drugim TOZD v Železnari.

IV. PRIDOBIVANJE IN RAZPOREJANJE DOHODKA IN ČISTEGA DOHODKA

Členi od 34 do 46 se nadomestijo z naslednjimi novimi členi:

Člen

Delavci v delovni skupnosti pridobivajo dohodek iz celotnega prihodka, ki ga ustvarijo s svobodno menjavo dela z delavci v TOZD, za katere opravljajo naloge in zadeve skupnega pomena v skladu s samoupravnim sporazumom o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

Člen

Dohodek delovne skupnosti, ki ga delavci pridobivajo s svobodno menjavo dela z delavci v TOZD, je odvisen od:

- vrste, obsega in kakovosti dela, potrebnega za opravljanje dogovorjenih nalog,
- prispevka k uspehu pri poslovanju in zadovoljevanju potreb in interesov TOZD,
- ustvarjenega dohodka TOZD.

Člen

Delavci v delovni skupnosti lahko pridobivajo dohodek tudi iz celotnega prihodka, ki ga ustvarijo s prodajo storitev izven delovne organizacije.

Člen

Dohodek delovne skupnosti se ugotovi tako, da se iz celotnega prihodka nadomestijo materialni stroški in z zakonom predpisana minimalna amortizacija.

Člen

Delavci v delovni skupnosti razporejajo doseženi dohodek za:

- potrebe skupne porabe (prispevki za SIS družbenih dejavnosti),
- potrebe splošne porabe (davki federaciji in republiki ter ostali prispevki),
- obveznosti prevzete s pogodbo ali s samoupravnim sporazumom (obresti, zavarovanje, članarine in podobno),
- amortizacijo nad predpisano stopnjo,
- čisti dohodek.

Delavci odločajo o razporejanju dohodka za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb enkrat letno. Pri odločanju delavci upoštevajo svoje potrebe in interese ter možnosti delovne skupnosti.

Člen

Delavci v delovni skupnosti razporejajo čisti dohodek za osebne dohodke in skupno porabo.

Člen

Delavci TOZD in delovnih skupnosti v DO določajo skupne osnove in merila za razporejanje čistega dohodka. Odnosi pri razporejanju čistega dohodka se določijo s samoupravnimi sporazumi o temeljih plana železarne Jesenice. Pri tem se upoštevajo tudi obveznosti, ki so jih delavci v delovni skupnosti sprejeli s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori, oziroma so bile določene z zakonom.

Člen

Delavci v delovni skupnosti redno spremljajo gospodarjenje z dohodkom in čistim dohodkom na podlagi kazalcev, ki jih predpisuje 140. člen zakona o združenem delu.

V. DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE IN SKLADA SKUPNE PORABE

V tem poglavju veljajo vsi členi osnutka predloga sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD. Za 54. a členom se doda nov člen, ki se glasi:

- V delovnih skupnostih se uporabljajo merila na osnovah:
- prihodka, ustvarjenega s prodajo izdelkov, storitev,
 - produktivnosti dela,
 - skupne proizvodnje,
 - skupnih stroškov,
 - stroškov energije,
 - vezave sredstev v zalogah R3,
 - opravljenih storitev,
 - razmerja med plačano in fakturirano realizacijo,
 - prodajne cene,
 - izpolnjevanja programov prodaje po količini in kvaliteti.
- V posameznih službah se uporabljajo za merjenje uspešnosti dela tri osnove.

V. PLANIRANJE

58., 59. in 60. člen ostanejo; beseda TOZD se zamenja z besedo delovna skupnost.

Členi 61 do 66 se nadomestijo s tremi novimi členi, ki se glasi:

Člen

Delavci v delovni skupnosti enakopravno z delavci v TOZD, s katerimi so združeni v DO, pripravljajo srednjeročne planske akte DO in o njih tudi sklepajo.

Člen

Delavci v delovni skupnosti sprejemajo plan delovne skupnosti, ki vsebuje medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti, ki so jih sprejeli v odnosih samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja.

Člen

Plané delovnih skupnosti sprejemajo delavci delovne skupnosti z o sebnim izjavljanjem.

VII. INVESTICIJSKA DEJAVNOST

Poglavje odpade. Pripominjamo, da je v postopku izdelava samoupravnega sporazuma o svobodni menjavi dela med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi in bi to področje uredili v tem aktu.

VIII. SANACIJA

Členi od 71 do 82 se nadomestijo z naslednjimi novimi:

Člen

Delavci v delovni skupnosti, ki po periodičnem obračunu ni ustvarila zadostnega dohodka, morajo ugotoviti vzroke, zaradi katerih niso ustvarili zadostnega dohodka in določiti program ukrepov za odstranitev vzrokov za izgubo.

Odgovornost delavcev, delavskega sveta in poslovnega odbora za nastalo izgubo pa v skladu s samoupravnimi splošnimi akti ugotavljajo pristojni organi.

Člen

Program ukrepov je dolžan poslovodni odbor najkasneje v roku 15 dni po preteku roka, predvidenega za predložitev periodičnega obračuna, sestaviti in predložiti delavskemu svetu delovne skupnosti. Delavski svet posreduje program v obravnavo in sprejem zboru delavcev. Ta ga je dolžan obravnavati in sprejeti najkasneje v roku 15 dni po predložitvi delavskemu svetu.

Člen

Delavci delovne skupnosti, ki po zaključnem računu ni ustvarila zadostnega dohodka, morajo ob sprejetju zaključnega računa sprejeti sklep o uvedbi sanacijskega postopka.

O uvedbi sanacijskega postopka in o vsebini sklepa je poslovodni odbor dolžan obvestiti druge TOZD, s katerimi je delovna skupnost sklenila samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

Člen

Sklep iz prvega odstavka predhodnega člena sprejmejo delavci na zborih delavcev v sodelovanju z delavci v drugih TOZD, za katere opravljajo zadeve skupnega pomena.

Sodelovanje iz prvega odstavka tega člena se opravi tako, da dajo ostale TOZD poprejšnje mnenje ali soglasje k sklepu o uvedbi sanacijskega postopka.

Člen

Vodja delovne skupnosti na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite opravlja zlasti naslednje naloge:

- skrbi za vodenje delovnega procesa skladno z nalogami splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, ki so zajete v obrambnem in varnostnem načrtu,
- organizira strokovno pripravo načrtov, poročil in drugih nalog za delavski svet, odbor in druge organe,
- organizira in usklajuje izvrševanje sklepov delavskega sveta in odbora pri izvajanju obrambnih in samozaščitnih priprav, nalog in aktivnosti.

Člen

Delavci delovne skupnosti opredelijo naloge s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, ki so skupnega pomena ter način izvajanja in financiranja teh nalog v samoupravnem sporazumu o združitvi.

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ZDRUŽEVANJU DELA DELAVCEV V TEMELJNI ORGANIZACIJI

Samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v temeljni organizaciji in delovni skupnosti je temeljni samoupravni akt. S tem sporazumom delavci urejajo svoj družbeno-ekonomski položaj, kot ga opredeljujejo ustava SFRJ, ustava SRS, zakon o združenem delu in drugi zakoni.

Delavci morajo v tem sporazumu urediti vsa razmerja, ki nastajajo z združevanjem dela, opredeliti vsebino ostalih samoupravnih splošnih aktov, ki jih bodo sprejeli in določili medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti. Izhajajoč iz družbeno-ekonomskih in družbenopolitičnih temeljev mora samoupravni sporazum po vsebini izražati voljo delavcev v TOZD po ureditvi medsebojnih razmerij, pravic in odgovornosti, če s tem ne omejujejo delavcev drugih TOZD v železnari Jesenice.

Samoupravni sporazum se dopolnjuje z namenom, da se v njem uredijo določena vprašanja, ki izhajajo iz družbeno-ekonomskih odnosov in položaja delavcev v TOZD skladno z novimi predpisi in spoznanji, zlasti pa, da nadaljujemo z uveljavljanjem dohodkovnih odnosov v TOZD delovne organizacije železarne Jesenice.

S sprejetjem prvega samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD so bila nekatera vprašanja opredeljena samo načelno, novi predpisi in praktične izkušnje pa TOZD obvezujejo, da določena vprašanja v tem sporazumu uredijo tako, da bodo uresničljiva in razumljiva.

Delovna skupina, ki je bila zadolžena za pripravo dopolnitev samoupravnega sporazuma, je skušala določila napisati enostavno in razumljivo. V tem sporazumu je opredeljena zlasti:

- oblast delavskega razreda in vseh delovnih ljudi,
- družbena lastnina proizvodnih sredstev,
- pravica dela z družbenimi sredstvi,
- samoupravni položaj delavca,
- družbeni značaj dela,
- samoupravno in demokratično odločanje o delu in družbeni proizvodnji in
- delegatska organiziranost pri odločanju o skupnih in splošnih družbenih potrebah.

Na podlagi 336. člena zakona o združenem delu mora samoupravni sporazum vsebovati:

- statusne določbe in dejavnost TOZD,
- družbeno ekonomske odnose delavcev v TOZD,
- razporejanje dohodka in čistega dohodka,
- delitev sredstev za osebne dohodke,
- delovna razmerja,
- obveščanje delavcev,
- združevanje dela in sredstev.

V 50. členu zakon o delovnih razmerjih zelo natančno opredeljuje, da morajo delavci v tem aktu zlasti urediti:

- temeljna načela o sklepanju in prenehanju delovnega razmerja;
- temeljne pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev v delovnem razmerju;
- pogoje za razporejanje delavcev na dela oziroma naloge v temeljni organizaciji ter primere in pogoje za razporejanje delavcev iz ene v drugo temeljno organizacijo v okviru delovne oziroma sestavljene organizacije v skladu s samoupravnim sporazumom o združitvi v delovno oziroma sestavljeno organizacijo;

— podlago za pridobivanje dohodka, zlasti pridobivanja dohodka z udeležbo pri skupaj ustvarjenem dohodku (skupen prihodek, skupen dohodek);

— osnove za razporejanje čistega dohodka na sredstva za osebne dohodke in skupno porabo, na sredstva za razširitev materialne osnove združenega dela in na rezerve;

— osnove za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, ki zagotavljajo, da osebni dohodek delavca ustreza rezultatom njegovega dela in njegovemu osebnemu prispevku, ki ga je dal s svojim živim delom in z upravljanjem ter gospodarjenjem z družbenimi sredstvi k povečanju produktivnosti dela (minulo delo) in delavčevega prispevka k povečanju dohodka z inovacijami, racionalizacijami ali drugimi oblikami ustvarjalnosti;

— načela, po katerih delavci v temeljni organizaciji vzpodbujajo inovacije, racionalizacije in druge oblike ustvarjalnosti delavcev;

— osnove in načine za zagotavljanje socialne in materialne varnosti delavcev na načelih vzajemnosti in solidarnosti ter osnove za določanje, zagotavljanje in priznavanje zajamčenega osebnega dohodka;

— razloge za združevanje dela in sredstev v delovno organizacijo;

— način obveščanja delavcev, da se jim zagotovi seznanjanje in vpogled v uspešnost gospodarjenja in poslovanja ter izpolnjevanja nalog in ciljev planov ter o drugih vprašanjih, pomembnih za uresničevanje družbeno-ekonomskega položaja delavcev.

S pisnimi izjavami o združevanju dela delavcev v TOZD se delavci zavežejo, da bodo:

- sodelovali v proizvodnem procesu in izpopolnjevali svoje delovne zmožnosti,
- obnavljali in povečevali sredstva za materialno osnovo dela,

- odločali o združevanju dela in sredstev,
- odločali o družbeni reprodukciji na osnovi planov,
- razvijali socialistične samoupravne odnose,
- izpolnjevali delovne dolžnosti, ki so urejene v samoupravnih aktih, zlasti v pravilniku o delovnih razmerjih,
- urejali medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti.

V poglavju **temeljna načela** so opredeljeni razlogi in nameni za združevanje dela delavcev v TOZD. Ta akt je osnova oziroma podlaga za sprejem ostalih samoupravnih aktov, na katere se tudi sklicuje, pomembno pa je, da se vsi odnosi načelno opredelijo že v tem aktu. Delavci uresničujejo svoje samoupravne pravice v TOZD z osebnim izjavljanjem in odločanjem prek delegatov in delegacij.

Drugo poglavje **pravni status TOZD** — Vsaka TOZD vpiše, kdaj je bila organizirano, svoje ime, glavno in stransko dejavnost. Natančnejša določila so urejana v statutu TOZD oziroma delovne skupnosti. V tem poglavju je skladno z določili zakona o združenem delu določeno, kdo da pobudo za ustanovitev samoupravne delovne skupine in kdo je pobudnik, če so izpolnjeni pogoji za ustanovitev nove TOZD. Poleg določil o izločitvi TOZD iz sestave delovne organizacije je opredeljena tudi odgovornost TOZD do obveznosti drugih TOZD in Železarne.

Tretje poglavje — **upravljanje in razpolaganje z družbenimi sredstvi**, izhaja iz pravice dela z družbenimi sredstvi kot podlage za uresničevanje delavčevih pravic, obveznosti in odgovornosti v združenem delu. Opredeljeno je združevanje dela in sredstev v delovno in sestavljeno organizacijo ter nameni in cilji združevanja. Za vsako posamezno združevanje se sklene poseben sporazum o združevanju dela in sredstev, ki mora biti v skladu z določili samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega dohodka. V primeru združevanja brez vračila je potreben referendum. Določene so se pravice delavcev pri uveljavljanju svoje razpolagalne pravice s sredstvi, s katerimi upravljajo.

V 34. členu četrtega poglavja — pridobivanje in razporejanje dohodka in čistega dohodka, je določeno, kako delavci TOZD lahko pridobivajo dohodek iz celotnega prihodka. Vsi načini pridobivanja so v naslednjih členih določeneje opredeljeni. Za take načine pridobivanja smo se v Železarni že odločili, in sicer na referendumu. Kako razporejamo doseženi dohodek, je določeno v 41. čl. skladno z zakonom. V 42. čl. je določeno, da delavci TOZD namenijo del dohodka tudi za opravljanje nalog v delovnih skupnostih in da je višina določena glede na navedene kriterije, ki so določeni z zakonom o združenem delu.

Čisti dohodek se skladno z zakonom deli za osebne dohodke, za skupno porabo, za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela ter za rezerve.

V petem poglavju — delitev sredstev za osebne dohodke in sklad skupne porabe, so povzeta načela iz zakona. Osnove in merila za delitev sredstev za OD in dela sklada skupne porabe se uredijo s samoupravnim sporazumom na osnovi določil oziroma načel, ki so tu navedena. Kriteriji zahtevnosti delovnih nalog so povzeti po samoupravnem sporazumu o enotni metodologiji za sestavo razvida delovnih nalog. Navedene so tudi osnove in merila za pridobivanje deleža osebnega dohodka in drugih prejemkov iz naslova minulega dela. Ta sporazum se sklicuje tudi na konkretne akte, kjer bodo navedena načela oziroma osnove določeneje opredeljena.

Šesto poglavje — planiranje. Skladno z zakonom so določeni planski dokumenti ter načini njihovega sprejemanja. Poudarjeno je, da je dohodek temeljna kategorija planiranja. S planiranjem delavci v TOZD zagotavljajo pogoje za ustvarjanje in povečanje dohodka, opredeljujejo dohodek v planiranem obdobju, planirajo razporejanje dohodka in čistega dohodka za uresničevanje svojih in družbenih interesov ter potreb.

Sedmo poglavje — investicijska dejavnost, določa, da se morajo investicijska dela predvideti v srednjeročnem in letnem planu TOZD. Investicijski program sprejmejo delavci TOZD po predhodni javni razpravi in usklajevalnem postopku. Z investicijskimi deli se lahko prične po sprejetju ugotovitvenega sklepa delavskega sveta TOZD in delavskega sveta Železarne.

V osmem poglavju — sanacija, sta opredeljena predsanacijski in sanacijski postopek. Če je ob sprejemu periodičnega obračuna ugotovila motnje ali izgubo v poslovanju, ali če je končala poslovno leto z izgubo, morajo delavci v skladu z zakonom sprejeti ustrezne ukrepe. Določen je postopek sprejetja programa ukrepov in naloge vodje TOZD.

Deveto poglavje — samoupravljanje, je dopolnjeno in sicer je na osnovi spremembe zakona o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti določeno komite za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito kot nov organ. V tem poglavju se sklicujemo na ostale samoupravne akte, ki smo jih v Železarni že sprejeli bodisi kot akte na nivoju TOZD ali Železarne. Določen je način oblikovanja zbora delavcev, delavskega sveta, odbora samoupravne delavske kontrole in disciplinske komisije. Opredeljen je način dela delegatov in delegacij.

Deseto poglavje — obveščanje, izhaja iz vloge in pomena obveščanja ter pravice in obveznosti delavca, da sodeluje pri oblikovanju smernic in sprejemanju stališč do vprašanj, ki zadevajo dela in poslovanje TOZD. Poudarjeno je popolno obveščanje za čim bolj pravilno odločanje delavcev. Določene so dolžnosti vodje TOZD ter neposredne in posredne oblike obveščanja delavcev.

V enajstem poglavju — poslovna tajnost, so zapisane splošne določbe o poslovni tajnosti in dolžnosti varovanja poslovne tajnosti. To področje je v Železarni določeno natančneje v drugih aktih — pravilnikih in navodilih, na katere se ta sporazum tudi sklicuje.

Dvanajsto poglavje je usklajeno z zveznim zakonom o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti. Navedene so pravice in dolžnosti delavcev, naloge delavskega sveta in komiteja. Zaradi sprememb zakona je določena tudi sestava komiteja, naloge vodje TOZD.

Trinajsto poglavje obravnava inovacijsko dejavnost. Glede na sprejeti zakon o varstvu izumov, tehničnih izboljšav in znakov razlikovanja, Ur. list SFRJ št. 34 z dne 19. junija 1981, se v Železarni pripravlja osnutek pravilnika, ki bo urejal to področje. V tem poglavju so določena temeljna načela, določeni sta tudi nagradi, in sicer »Pantzova nagrada« in nagrada »Novator leta«, ki ju podeli delavski svet Železarne. Za navedeni nagradi vsaka TOZD nameni del sredstev.

Štirinajsto poglavje — stanovanjska vprašanja, je opredeljeno glede na prihodnji samoupravni sporazum o urejanju stanovanjskih zadev v Železarni. Vsaka TOZD bi imela svoj pravilnik o urejanju stanovanjskih zadev.

Zaradi številnih sprememb in dopolnitev zakona o delovnih razmerjih od leta 1977 do sprememb in dopolnitev v juliju 1982 je bilo treba še posebej dopolniti petnajsto poglavje, to je poglavje o delovnih razmerjih. V tem sporazumu se uredijo temeljna načela, ki so določena v 50. členu zakona o delovnih razmerjih in v 150. členu tega sporazuma. Ta akt bo osnova za urejanje delovnih razmerij v pravilniku o delovnih razmerjih, pravilniku o disciplinski in odškodninski odgovornosti ter v samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo. Pri sklenitvi delovnega razmerja je z zakonom določeno, da se mora

kandidat prijaviti na oglas ali na oglasni razpis, ker je pod tem pogojem lahko sklene delovno razmerje. Zakon pozna tudi izjeme, ko se delovno razmerje lahko sklene brez objave oglasa oziroma javnega razpisa in te primere zakon tudi natančno našteva. To je določeno v 157. členu sporazuma. Delovno razmerje se praviloma sklepa za nedoločen čas. Primeri sklepanja za določen čas so določeni v pravilniku o delovnih razmerjih.

Pogoji razporejanja delavcev, da so lahko med trajanjem delovnega razmerja razporejeni na druga delu oziroma naloge, so skladno z zakonom opredeljeni v 162. in 163. členu.

V četrtem poglavju: Pravice, obveznosti in odgovornosti, je opredeljena pravica delavcev, ki so morali začasno prenehati z delom zaradi opravljanja javnih funkcij, odhoda v JLA ipd., da se v roku 30 dni po izteku mandata ali po vrnitvi iz JLA lahko vrnejo v isto TOZD. Kateri so ti delavci in pogoje vrnitve določa zakon, zato so ti členi v celoti prirejeni zakonu.

V podpoglavju, kjer je opredeljen delovni čas, se upošteva v 167. členu tega sporazuma zakonska določba, da mora razporeditev delovnega časa ustrezati 42-urnemu delovnemu tednu, ki ima 6 delovnih dni (170. člen sporazuma).

Zaradi učinkovitejšega razporejanja delovnega časa je lahko delovni čas med letom neenakomerno razporejen, če to zahteva narava dejavnosti TOZD oziroma delovne skupnosti ali narava določenih del oziroma nalog, zaradi boljše organizacije dela, boljše izrabe delovnega časa in delovnih sredstev. V tem primeru se upošteva 42-urni delovni teden kot povprečna delovna obveznost posameznega delavca v obdobju največ do enega leta, delovni teden pa ne sme trajati manj kot 5 delovnih dni.

V primerih višje sile ali izjemnih okoliščin, ki jih določa pravilnik o delovnih razmerjih, se začasno prerazporedi delovni čas. Začasna prerazporeditev delovnega časa traja toliko časa, kolikor je nujno potrebno, da se preprečijo oziroma odpravijo posledice višje sile ali izjemnih okoliščin. (Primeri se določijo v pravilniku o delovnih razmerjih).

V 171. členu sporazuma so naštet vsi okvirni primeri, v katerih delavci lahko uvedejo delo prek polnega delovnega časa in jih zakon kot take tudi določa. Tovrstno delo je izjemna kategorija, ki naj bi se uvedla le takrat, ko dela ni mogoče opraviti na drugačen način, kot je: ustrezna smotrna organizacija in delitev dela, razporeditev delovnega časa, upoštevanje novih izmen ipd. Tako dobljen osebni dohodek naj bi se štel v pokojninsko osnovo. V 35. členu statuta SPIZ določa: »Skupni osebni dohodek, ki ga doseže delavec z delom v polnem delovnem času, v času, krajšem ali daljšem od polnega delovnega časa v posameznem letu zavarovanja, se za ugotovitev pokojninske osnove preračuna na povprečni znesek, ki ustreza osebnemu dohodku za poln delovni čas«. Pobudo za tako ureditev je dal sindikat. Takšen primer bi morali urediti tudi v aktih, ki urejajo delovna razmerja in delitev osebnih dohodkov. V primerih, ko bi zavarovanci uveljavljali štetje osebnega dohodka, doseženega v podaljšanem delovnem času, je potrebno zahtevati izpisek iz samoupravnega splošnega akta, s katerim se predvideva uvedba podaljšanega delovnega časa ter posamični akti (sklep), s katerim se takšno delo odreja. Delo prek polnega delovnega časa lahko traja največ toliko časa, kolikor je nujno potrebno, največ pa 30 ur na mesec (to velja v primerih višje sile, npr. poplava, potres, požar). Posebna določba zakona o delovnih razmerjih določa, da do 31. 7. 1984 delo prek polnega delovnega časa nad 30 ur na mesec lahko traja več, toda ne več kot 48 ur, če to odobri pristojni organ občinske skupnosti za zaposlovanje v posebej upravičenih primerih, ko to zahtevajo objektivne okoliščine.

Računovodstvo OD je posredovalo podatke, da bi bile pozitivne strani štetja OD v podaljšanem delovnem času v pokojninsko osnovo: boljši neto zaslužek za tovrstna dela zaradi nižjega obdavčenja, boljša osnova za plačano odsotnost, za bolovanje in povečanje pokojninske osnove za nadurni pribitek in za tisti del večjega neto OD na račun nižjega obdavčenja.

V podpoglavju odmori, počitki, dopusti je zakonsko določena dolžina odmora — dnevnega in tedenskega počitka. Pridobitev pravice do dopusta in njegovo izrabo določa zakon. Delavec ima pravico izrabiti dopust, ko mu preteče čas nepretrganega dela, določen v samoupravnem splošnem aktu, ta čas pa ne sme biti daljši kot 6 mesecev. V 178. čl. sporazuma je določena doba 6 mesecev, lahko pa bi bila ta doba tudi krajša. Prav tako povzema zakonska določba 182., 183. in 184. člen sporazuma.

Zakonsko določeni so tudi dnevi (190. in 191. čl. sporazuma), ko ima delavec pravico biti odsoten z dela zaradi osebnih okoliščin in se mu za to prizna izredno plačana ali neplačana odsotnost do 7 dni. Primeri in pogoji priznanja te odsotnosti so prepuščeni samoupravnim regulativni in so določeni v pravilniku o delovnih razmerjih.

V podpoglavju izobraževanje se vsi členi opirajo na zakon o usmerjenem izobraževanju in novelo zakona o delovnih razmerjih. To področje bo vsekakor podrobneje urejeno v pravilniku o izobraževanju in štipendiranju, zato to podpoglavje vsebuje predvsem načelne določbe.

V podpoglavju varstvo pri delu se od 203. do 215. člena v celoti upošteva zakonske določbe. Samoupravni regulativi je prepuščena samo določitev odgovornih oseb, ki so dolžne ukrepati v skladu z zakonskimi določbami. Pri varstvu materinstva in pravic delavcev, ki skrbijo za otroka ter pri varstvu mladine

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE SAMOUPRAVNEGA SPORAZUMA O ZDRUŽEVANJU DELA DELAVCEV V DELOVNIH SKUPNOSTIH

Za delavce v delovnih skupnostih veljajo za javno razpravo določila osnutka sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD, s tem da se beseda TOZD v posameznih členih zamenja z delovna skupnost. Spodaj navedena poglavja in členi pa so spremenjeni in se glasijo:

I. TEMELJNA NAČELA

Člen 3

Peta alineja se glasi:

— prispevajo k povečanju dohodka TOZD in k ustvarjanju nove vrednosti

Šesta alineja se črta v celoti.

II. PRAVNI STATUS DELOVNE SKUPNOSTI

Členi 13, 17, 18, 19, 20 in 21 se črtajo, namesto njih se vgradijo naslednji novi členi:

Člen

Delavci v delovni skupnosti se organizirajo za opravljanje administrativno-strokovnih, pomožnih in tem podobnih del skupnega pomena za TOZD v sestavi DO in za opravljanje določenih strokovnih del, ki so skupnega pomena za uspešno opravljanje proizvodnih ali drugih glavnih dejavnosti TOZD v sestavi DO.

Člen

Delavci v posamezni samoupravni delovni skupini se lahko odločijo, da ta del organizirajo kot delovno skupnost in TOZD, če za to obstajajo z zakonom določeni pogoji.

Člen

V primeru organiziranja TOZD iz dela delovne skupnosti, ki bi opravljal dela skupnega pomena za TOZD v sestavi DO, se le-ta ne more izločiti iz sestava DO brez soglasja delavcev TOZD, za katere opravlja skupna dela.

Člen

Za svoje obveznosti, ki nastanejo v zvezi z delom in s poslovanjem delovne skupnosti, odgovarja delovna skupnost z družbenimi sredstvi, s katerimi razpolaga v skladu s samoupravnim sporazumom o združitvi in samoupravnim sporazumom o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

III. UPRAVLJANJE IN RAZPOLAGANJE Z DRUŽBENIMI SREDSTVI

Členi od 23 do 33 se nadomestijo z novimi členi

Člen

Vsak delavec v združenem delu pridobi pravico dela z družbenimi sredstvi, kar je podlaga za uresničevanje njegovih pravic, obveznosti in odgovornosti v združenem delu.

Člen

Pri uresničevanju pravice dela z družbenimi sredstvi delavci v delovni skupnosti skupaj in enakopravno s svojim delom sodelujejo v delovnem in proizvodnem procesu in izpolnjujejo svoje delovne dolžnosti:

— odločajo o delu in poslovanju,
— odločajo o zadevah in sredstvih v celoti odnosov družbene reprodukcije,

— odločajo o združevanju svojega dela in sredstev v delovno organizacijo ter v druge oblike združevanja in povezovanja dela in sredstev,

— odločajo o dohodku, ki ga pridobivajo s skupnim delom v delovni skupnosti v različnih oblikah združevanja dela in sredstev v skladu s prispevkom k ustvarjanju dohodka ter z obveznostmi in odgovornostmi do drugih delavcev v združenem delu in v družbeni skupnosti v celoti,

— razporejajo čisti dohodek za osebno, skupno in splošno porabo,

— odločajo o delitvi sredstev za svojo osebno in skupno porabo v skladu z osnovami in merili za ugotavljanje prispevka, ki ga s svojim živim in minulim delom dajejo k ustvarjanju dohodka in ki jih na samoupravni podlagi določijo z delavci drugih TOZD v DO,

— pridobivajo osebni dohodek po rezultatih svojega dela in osebnem prispevku, ki so ga s svojim živim in minulim delom dali k povečanju dohodka,

— urejajo medsebojna razmerja pri delu.

Člen

V okviru odločanja o delitvi sredstev za splošno in skupno porabo odločajo delavci o sredstvih za samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje ter družbenopolitične skupnosti.

Člen

Delavci delovne skupnosti združujejo delo in sredstva v DO Železarna Jesenice z namenom uresničevanja svojih skupnih interesov pri delu in pridobivanju dohodka, načrtovanja razvoja ter zagotavljanja ekonomske trdnosti in socialne varnosti.

Člen

Delavci delovne skupnosti združujejo delo in sredstva tudi v SOZD Slovenske železarne s ciljem zagotovitve večjih učinkov združenega dela, lažjega obvladovanja tržnih zahtev in pogojev, uvedbe bolj razvite tehnično-tehnološke osnove dela, take delitve dela, ki zagotavlja specializacijo, ustvarjanje skupnega dohodka, hitrejšo in skladnejšo rast vsake delovne organizacije v tem sestavu, stalno rast osebne in družbene ravni vseh delavcev sestavljene organizacije.

Člen

Medsebojna razmerja, pravice in obveznosti, ki nastanejo pri združevanju dela in sredstev z delavci drugih TOZD, so urejena v samoupravnem sporazumu o združitvi TOZD v DO in v samoupravnem sporazumu o združitvi v SOZD Slovenske železarne.

Člen

Ko delavci v združenem delu uresničujejo pravico dela z družbenimi sredstvi, imajo pravico, obveznost in odgovornost, da v svojem skupnem in splošnem družbenem interesu ta sredstva družbeno in ekonomsko smotrno uporabljajo in jih nenehno obnavljajo, povečujejo in izboljšujejo.

Člen

Pri uveljavljanju svoje razpolagalne pravice na sredstvih, s katerimi upravljajo, imajo delavci pravico:

— prenašati sredstva na druge družbeno pravne osebe,
— pridobiti sredstva v družbeno lastnino, na katerih obstaja lastninska pravica,
— odtujevati družbena sredstva iz družbene lastnine,
— dajati družbena sredstva v začasno uporabo (v zakup, na posodo), v zastavo ali zamenjavo.

pobudo in predlog za sklenitev vseh samoupravnih splošnih aktov, s katerimi se urejajo delovna razmerja delavcev, določajo osnove in merila za razporejanje dohodka, delitev sredstev za osebne dohodke ter je pooblaščen za podpisovanje teh aktov.

284. člen

Izvršni odbor je nosilec kandidacijskih postopkov pri volitvah delegatov za samoupravne organe TOZD, delovnih skupnosti in SOZD ter članov delegacij za DPS in SIS.

285. člen

V skladu z ustavo in zakonskimi določili pooblašča delavci izvršni odbor, da se udeleži obravnavanja vseh vprašanj, ki se nanašajo na samoupravne pravice delavcev, na njihov materialni položaj ter da sodeluje pri usklajevanju interesov in stališč posameznih delavcev z interesi večine delavcev TOZD ter da zavzame stališča.

Izvršni odbor sodeluje pri reševanju sporov, ki nastanejo med delavci posamezne samoupravne delovne skupine in delavci drugih samoupravnih delovnih skupin v TOZD, med delavci in samoupravnimi organi TOZD, pa tudi v sporih, ki nastanejo med delavci in organi družbenopolitičnih skupnosti.

286. člen

Zveza socialistične mladine je družbenopolitična in vzgojna organizacija, v kateri se mladi prostovoljno združujejo in organizirajo zato, da bi skupaj z ostalimi delavci v TOZD s svojo dejavnostjo prispevali k razvoju socialističnih samoupravnih odnosov, saj so v tem tudi življenjski interesi mladih.

XVII. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

287. člen

Osnutek sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev oblikuje delavski svet TOZD oziroma odbor za uresničevanje zakona o združenem delu in ga posreduje v razpravo delavcem po samoupravnih delovnih skupinah.

288. člen

Po uskladitvi pripomb, dobljenih iz javne razprave, razpiše delavski svet TOZD referendum.

289. člen

Samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev oziroma njegove pripombe in dopolnitve so sprejete, če se zanj na referendumu izreče večina delavcev TOZD.

Ko je samoupravni sporazum sprejet, se pristopi k podpisovanju posebnih pisnih izjav.

290. člen

Če delavec odkloni dati pisno izjavo o sprejemu samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD, oziroma če takšne izjave ne podpiše v roku 10 dni od prejema izjave, se šteje, da mu je prenehalo delovno razmerje po zakonu.

291. člen

Ta samoupravni sporazum prične veljati z dnem, ko ga sprejmejo delavci na referendumu z večino glasov in na način, določen v 289. členu tega sporazuma.

292. člen

Z dnem nastopa veljavnosti tega sporazuma prenehata veljati samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v TOZD, ki je bil sprejet na referendumu dne 14. januarja 1977.

Jesenice, dne

Predsednik
IO OO SINDIKATA TOZD

Predsednik
Delavskega sveta TOZD

in invalidnih oseb se v celoti razen v členu 224 upoštevajo določbe zakona.

V podpoglavju **disciplinska odgovornost** se v 226. členu upošteva zakonska obveznost, da disciplinsko odgovornost lahko ugotavlja samo disciplinska komisija, ne pa kakšen drug organ. V 228. členu so določeni ukrepi, ki jih disciplinska komisija lahko izreče delavcu, če ugotovi, da je delavec kršil delovno obveznost. Ti ukrepi so naštet v zakonu in jih ni mogoče spreminjati. V 229. členu se v celoti upoštevajo zakonska določila in našteva primere, za katere se delavcu mora izreči ukrep prenehanje delovnega razmerja. To je prinesla novela zakona.

V zvezi z 230. členom sporazuma opozarjamo na zakonsko določbo, ki pravi, da delavci v samoupravnem splošnem aktu določijo število dni neopravičenega izostanka, ki pa ne sme biti manjše od 5 in ne večje od 7 delovnih dni v obdobju 6 mesecev, za katerega se izreče disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja. Novela zakona je postavila okvirno določbo, prepušča pa delavcem, da jo konkretizirajo in je zato v tem členu predloga 5 delovnih dni v obdobju 6 mesecev.

Odložitev izvršitve ukrepa denarne kazni in prenehanja delovnega razmerja največ za dobo enega leta je določena v 232. členu sporazuma in jo dopušča zakon.

V podpoglavju **odškodninska odgovornost** se v 237. in 238. členu upošteva zakonski rok 3 mesecev, v katerem mora delavec povrniti škodo, ki jo je povzročil TOZD. Prav tako morajo delavci v istem roku povrniti škodo delavcu, ki jo je utrpel v TOZD, npr. v primeru nesreče pri delu in seveda po predhodni ugotovitvi odškodninske odgovornosti. Predlog je, naj bi v teh primerih odločal delavski svet, lahko pa se določi drug samoupravni organ — komisija. Določena je možnostčasne odstranitve delavca z dela iz TOZD aličasna premostitev na druge delovne naloge.

Podpoglavje **prenehanje delovnega razmerja** je povzeto po zakonu o delovnih razmerjih, zato ga ne razlagamo posebej.

V preostalih podpoglavjih so opredeljene nekatere pravice in dolžnosti, za katere je osnova zakon in naši že sprejeti samoupravni splošni akti.

Na koncu so opredeljene še družbenopolitične organizacije, postopek sprejema tega sporazuma z referendumom in podpisovanje izjav delavcev.

Za delavce v delovnih skupnostih smo opredelili samo tista poglavja, oziroma člene, ki se glede na osnutek sporazuma o združevanju dela delavcev v TOZD razlikujejo, medtem ko ostale določbe veljajo tudi za delavce v delovnih skupnostih. Posebnosti delovnih skupnosti izhajajo iz njihovega položaja, ki ga določa zakon o združenem delu in drugi predpisi.

Odbor za uresničevanje zakona o združenem delu pri delavskem svetu je sprejel sklep, da se razlaga sprememb in dopolnitev pripravi v ustrezni obliki zaradi lažjega obravnavanja na samoupravnih delovnih skupinah. Predvsem smo poudarili, kaj izhaja iz zakonov, da ne bi po nepotrebnem prihajalo do nejasnosti in vprašanj v javnih razpravah o tem, kar je že rešeno in določeno z zakoni. Poudarek je treba dati predvsem tistim določbam, za katere je zakon postavil le nek določen okvir in prepuštil odločitev delavcem, torej samoupravnemu urejanju. Nadalje tistim določilom, ki urejajo določena razmerja glede na položaj TOZD, delovne skupnosti in železarne, zlasti urejanje dohodkovnih odnosov, pridobivanje in razporejanje dohodka in čiste ga dohodka in delitev sredstev za OD in sklad skupne porabe, kjer so predlagana določena načela oziroma osnove, ki morajo biti pot za urejanje teh odnosov z drugimi samoupravnimi akti. Prav v tem je tudi poudarek, da je to temeljni samoupravni akt, ki je podlaga za sprejem drugih samoupravnih aktov, kot smo že poudarili uvodoma. Nekateri od teh aktov so že sprejeti, nekateri pa so še v fazi spreminjanja in dopolnjevanja.

Spremembe in dopolnitve tega sporazuma je pripravila delovna skupina, v kateri so sodelovali: Stane Repovž, Katarina Kos, Janko Kavalar, Sušo Piber, Jože Kobentar, Anton Miklič, Simona Ferjan in Nada Dejak. Pri reševanju določenih vprašanj so sodelovale tudi nekatere strokovne službe.

S. R.

PRIPOMBE

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ZDRUŽEVANJU DELA DELAVCEV V TEMELJNI ORGANIZACIJI ZDRUŽENEGA DELA

Na podlagi 331. člena in 336. člena zakona o združenem delu (Ur. list SFRJ 53/76) in 50. člena zakona o delovnih razmerjih so delavci temeljne organizacije združenega dela

v sestavi delovne organizacije Železarna Jesenice sprejeli

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ZDRUŽEVANJU DELA DELAVCEV V TEMELJNI ORGANIZACIJI ZDRUŽENEGA DELA

I. TEMELJNA NAČELA

1. člen

Samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev (v nadaljnjem besedilu samoupravni sporazum) je temeljni samoupravni splošni akt, na podlagi katerega delavci združujejo svoje delo v temeljni organizaciji združenega dela (v nadaljnjem besedilu TOZD).

2. člen

S tem samoupravnim sporazumom delavci uresničujejo oblast delavskega razreda in vseh delovnih ljudi, določajo temelje za upravljanje z družbenimi sredstvi, s katerimi razpolagajo, skrbijo za neposredno in enakopravno povezanost ter odgovornost pri delu. Določajo temelje za samoupravno odločanje o delu in rezultatih dela, o družbeni reprodukciji kot celoti in omogočajo, da delavci z osebnim izjavljanjem prek svojih delegatov in delegacij, svobodno in enakopravno urejajo svoj družbenoekonomski položaj.

3. člen

Razlogi in nameni za združevanje dela delavcev v TOZD so v tem, da delavci:

- ustvarjajo pogoje za hitrejši razvoj socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov,
- razširjajo in izboljšujejo materialno osnovo združenega dela ter svoj materialni in družbeni položaj ter s tem dosegajo zadovoljevanje osebnih, skupnih in splošnih družbenih potreb in interesov,
- skupno planirajo razvoj glede na potrebe in v težnji po usklajenosti poslovanja ter obvladovanja trga,
- povečujejo produktivnost, rentabilnost poslovanja in ekonomičnost,
- povečujejo dohodek svoje TOZD in prispevajo k ustvarjanju nove vrednosti,
- zagotavljajo ekonomsko in drugo pomoč temeljnim organizacijam v primerih sanacije v delovni organizaciji,
- združujejo svoje delo in sredstva v delovni organizaciji Železarna Jesenice (v nadaljevanju: DO) in sestavljeni organizaciji združenega dela (v nadaljnjem besedilu SOZD) ter druge oblike združevanja in povezovanja dela in sredstev,

- namensko združujejo delo in sredstva za doseganje skupnih ciljev,
- zagotavljajo večje možnosti za zaposlovanje, strokovno usposabljanje, prekvalifikacije, rešujejo probleme manjše delovne sposobnosti delavcev zaradi invalidnosti,
- družbeno in ekonomsko smotno upravljajo in gospodarijo z živim in minulim delom,
- samoupravno medsebojno usklajujejo in planirajo delo, razvoj, samoupravno določajo pogoje za delo ter pridobivanje in delitev dohodka,
- uresničujejo sistem demokratične organiziranosti združenega dela, ki je podlaga za delegatsko zasnovano odločanje v skupščinah družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti ter drugih skupnostih,
- zagotavljajo rast družbenega standarda,
- organizirajo in izvajajo ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

4. člen

Medsebojne odnose urejajo delavci v TOZD v skladu z osnovami, ki so določene s tem samoupravnim sporazumom. Medsebojne odnose z delavci drugih TOZD v DO pa urejajo delavci v skladu z načelom enakopravnosti, solidarnosti in skupnih interesov, s samoupravnim sporazumom o združitvi TOZD v DO Železarno Jesenice (v nadaljnjem besedilu samoupravni sporazum o združitvi) ter z drugimi samoupravnimi akti.

5. člen

Delavec, ki združi svoje delo po določenih tega sporazuma, pridobi pravico dela z družbenimi sredstvi in s tem zadovoljuje osebne in družbene potrebe ter svobodno in enakopravno z drugimi delavci v združenem delu odloča o delu in pogojih ter rezultatih svojega, skupnega in družbenega dela na podlagi načela vzajemnosti, medsebojne odvisnosti in solidarnosti.

6. člen

Delavci uresničujejo svoje samoupravne pravice v TOZD z osebnim izjavljanjem in odločanjem prek delegatov in delegacij. Za popolno uresničevanje in varstvo svojih samoupravnih pravic organizirajo delavci v TOZD samoupravno delavsko kontrolo.

7. člen

Vsak delavec v TOZD je osebno odgovoren za vestno opravljanje samoupravnih funkcij ter za izvrševanje delovnih nalog.

II. PRAVNI STATUS T O Z D

1. Ime temeljne organizacije

8. člen

V skladu z določbami ustave SFRJ, ustave SRS in zakona o združenem delu so delavci organizirali TOZD dne

255. člen

Delavec ima pravico dobiti odgovor, kadar je zahteval varstvo pravic.

Obrazloži svoje zahteve in ugovora ima delavec pravico prisostvovati in sam ali po pooblaščenцу braniti svoje pravice, obveznosti in odgovornosti.

256. člen

Ugovor ali zahteva za varstvo pravic delavca zadrži izvršitev sklepa pooblaščenega organa.

257. člen

Ne glede na prejšnji odstavek pa se ne zadrži izvršitev sklepa:

- s katerim se določa osebni dohodek,
- o začasni odstranitvi z dela ali iz TOZD,
- kadar je potrebno opravljati dela zaradi izjemnih okoliščin ali prek polnega delovnega časa.

258. člen

Začasne razporeditve zaradi potrebe po delu ali zaradi izjemnih okoliščin odreja vodja TOZD, oziroma po njem pooblaščen delavec.

Začasne razporeditve delavca se predloži odboru za delovna razmerja v presojo.

259. člen

Delavec mora biti pravočasno obveščen o svojih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

16. Posebne določbe

260. člen

Oseba mora ob sklenitvi delovnega razmerja predložiti listino, ki se zahtevajo.

261. člen

Delavcu se omogoči, da opravlja samoupravno ali drugo javno funkcijo, če je član oziroma delegat.

262. člen

Delavcu preneha delovno razmerje po izteku mandata in ni ponovno izbran, če ne soglaša z razporeditvijo k delovnim nalogam, ki so mu ponujene, pa ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljeni delovni zmožnosti.

263. člen

S pravilnikom o delovnih razmerjih se uredijo obveznosti in pravice delavcev, ki opravljajo funkcijo delegata ali člana delegacije.

264. člen

Posebno skrb je potrebno posvetiti delavcem v starosti do 18 let pri usposabljanju za opravljanje del in nalog.

265. člen

Delavca se lahko razporedi k posebnim delovnim nalogam le, če je star najmanj 18 let, če opravi uspešno poseben preizkus znanja in da ni storil kaznivga dejanja, oziroma ni v kazenskem postopku.

266. člen

Delavec, katerega družinski člani stalno prebivajo v drugi republiki, lahko preneha z delom pred iztekom zadnjega dne, če je vpoklican v JLA, toliko dni, kolikor je določeno s pravilnikom, oziroma mu lahko preneha delovno razmerje na njegovo pisno izjavo.

267. člen

Delavec ima pravico biti prisoten na vseh sejah organov upravljanja, kadar ti odločajo o njegovih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

268. člen

Vabila, obvestila, pisma in listine se delavcu vroča osebno v TOZD ali na domu.

V primerih, ko noče sprejeti pošto v TOZD oziroma na domu, se jo obesi na oglasno desko v TOZD.

Vročitev iz drugega odstavka tega člena je opravljena po preteku osmih dni.

269. člen

Za čas odsotnosti z dela se odredi nadomeščanje za poslovodne organe in za delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi. Za vse ostale se izvede razporeditev za nemoteno opravljanje del oziroma nalog.

270. člen

Delavca se razporedi k drugim delovnim nalogam, če:

- ne opravi preizkusa znanja, zlasti preizkusa znanja iz varstva pri delu,
- v pogodbenem roku ne dokonča šolanja ali izpopolnjevanja, če ni drugače določeno,
- se ne more prekvalificirati ali dokvalificirati,
- ni sposoben opravljati delovnih nalog iz zdravstvenih razlogov.

Delavec, ki je razporejen k drugim delovnim nalogam na podlagi 3. ali 4. alinee, prejema osebni dohodek v isti višini kot pred razporeditvijo, če je star 50 let, delavka 45 let, v obeh primerih pa mora imeti 20 let delovne dobe.

271. člen

Delavcu se delovna doba šteje za nepretrgano, če je bil v delovnem razmerju v katerikoli TOZD SOZD Slovenske železarne.

272. člen

Delovna zmožnost je pogojena z izobraževanjem in usposabljanjem ob delu ter je urejena s pravilnikom za ugotavljanje z delom pridobljene delovne zmožnosti za tista dela oziroma naloge, za katere je to posebej določeno.

17. Zavarovalna doba s povečanjem

273. člen

Namen zavarovalne dobe s povečanjem je, da se ohrani zdravstvena in delovna zmožnost delavca, ki opravlja delovne naloge, pri katerih s tehničnimi in znanstvenimi dosežki v tehnologiji, organizaciji dela ter z varstvenimi in drugimi ukrepi ni možno odpraviti škodljivih vplivov na zdravstveno stanje, delovno zmožnost in če vplivajo na skrajšanje življenjske dobe ali predčasno invalidnost.

274. člen

Za zmanjšanje ali odpravljanje škodljivih vplivov, težkega in zdravju škodljivega dela se mora stalno skrbeti ob spremembah tehnoloških postopkov, organizacije dela s skrajševanjem delovnega časa, uvedbo rekreacijskega oddiha, z prerazporeditvijo k drugim delovnim nalogam in z drugimi ukrepi.

275. člen

Zavarovalna doba s povečanjem se uredi v skladu z družbenim dogovorom in zakonom.

276. člen

V TOZD se ne more uvesti delo prek polnega delovnega časa za delovne naloge, za katere je priznana zavarovalna doba s povečanjem, razen v izjemnih okoliščinah.

18. Začasno ali občasno delo

277. člen

Delavci TOZD lahko sklenejo pogodbo o delu za opravljanje začasnih oziroma občnih del, ki morajo biti določena v pravilniku o delovnih razmerjih, ki se jih glede na delovni proces ne opravlja stalno in nepretrgano, temveč trajajo le določen krajši čas ali pa so potrebna le od časa do časa.

278. člen

Pogodbo o delu se lahko sklene pod pogoji, ki so določeni v pravilniku o delovnih razmerjih in zakonu.

XVI. DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE

279. člen

Za uresničevanje in usklajevanje svojih interesov in samoupravnih pravic v skladu s splošnimi interesi socialistične samoupravne družbe so delavci v TOZD svobodno združujejo v naslednje družbenopolitične organizacije: zvezo komunistov, sindikat, zvezo socialistične mladine in v aktiv ZB NOV.

280. člen

Družbenopolitične organizacije delujejo v TOZD samostojno in v skladu s svojimi statuti in delovnim programom, delavci TOZD pa omogočajo, zagotavljajo in pospešujejo njihovo delovanje ter usklajujejo akcije.

281. člen

Zveza komunistov je vodilna idejna in politična sila delavskega razreda, ki je s svojim usmerjenim idejnim in političnim delom glavni pobudnik in nosilec politične dejavnosti za varstvo in nadaljnji razvoj socialistične revolucije in socialističnih samoupravnih družbenih odnosov, zlasti pa še za krepitev socialistične družbene in demokratične zavesti.

282. člen

Sindikat je najširša organizacija delavskega razreda, v katerega se združujejo in organizirajo delavci temeljnih organizacij združenega dela na prostovoljni osnovi. V TOZD ima posebno vlogo in pristojnost, ki zagotavlja, da delavci uveljavljajo svoje družbenoekonomske ter druge samoupravne pravice ter tako odločajo o vseh vprašanjih svojega družbenoekonomskega položaja.

283. člen

Izvršni odbor OO sindikata (v nadaljevanju izvršni odbor), ki je sestavljen iz delegatov sindikalnih skupin, ima pravico dati

12. Odškodninska odgovornost

235. člen

Delavec je odškodninsko odgovoren delavcem v TOZD, delavci TOZD pa delavcu za povzročeno škodo.

236. člen

Obstoj škode in okoliščine, v katerih je škoda nastala, povzročitelja in višino nastale škode ugotovi tričlanska komisija, ki jo imenuje odbor za delovna razmerja.

237. člen

Če delavec ne povrne ugotovljene škode v roku treh mesecev, oziroma do poteka tega roka pisno izjavi, da je ne bo povrnil, lahko uveljavljajo delavci TOZD odškodnino pri sodišču združenega dela.

238. člen

Delavec, ki utrpí škodo pri delu oziroma v zvezi z delom, vloží zahtevek za povrnitev nastale škode v TOZD.

Če TOZD v roku treh mesecev ne povrne delavcu škode, oziroma do poteka tega roka delavski svet TOZD s sklepom zavrne zahtevo delavca, ima delavec pravico zahtevati odškodnino pri sodišču združenega dela.

239. člen

Odškodninski postopek lahko začne razen oškodovanca tudi vsi tisti, ki so upravičeni začetí disciplinski postopek.

240. člen

Če je delavec povzročil škodo, komisija pa dejanske škode ne more ugotoviti, oziroma natančnega zneska ne more ugotoviti ali bi ugotavljanje škode povzročilo nesorazmerne stroške, škoda pa je vplivala na delovni proces in izpolnjevanje obveznosti drugih delavcev, se v pravilniku o disciplinski in odškodninski odgovornosti določijo primeri, za katere se sme odškodnina odmeriti v pavšalnem znesku.

Višina pavšalnega zneska je določena s pravilnikom.

241. člen

Delavec in delavci v TOZD se lahko sporazumeje o višini odškodnine. Ta sporazum mora biti pismen, v njem mora biti določen način in rok plačila ter je izvršilni naslov.

13. Odstranitev delavcev z dela

242. člen

TOZD mora začasno odstraniti delavca z dela, na katerem dela in ga začasno razporediti na drugo delo oziroma nalogo ali začasno odstraniti iz TOZD v primeru, če odstranitev zaradi zavarovanja dokazov ali v interesu kazenskega postopka zahteva pristojni organ.

Kot obvezna začasna odstranitev iz TOZD se šteje tudi, če je delavec v priporu.

243. člen

Delavec je lahko začasno odstranjen z dela, na katerem dela ter začasno razporejen na druga dela oziroma naloge ali začasno odstranjen iz TOZD v primerih, ki so določeni v pravilniku o delovnih razmerjih, zlasti pa, če je zoper njega uveden kazenski postopek za dejanje, ki ga je storil na delu ali v zvezi z delom, oziroma če je zoper njega uveden disciplinski postopek zaradi hujše kršitve delovne obveznosti, za katero se lahko izreče ukrep prenehanje delovnega razmerja.

244. člen

Pravico do zmanjšane osebnega dohodka in njegovo višino v primerih iz prejšnjih dveh členov ureja pravilnik o delovnih razmerjih.

14. Prenehanje delovnega razmerja

245. člen

Delavcu preneha delovno razmerje v TOZD.

1. če pisno izjavi, da ne želi delati v TOZD in da prekinja delovno razmerje,

2. se pisno sporazume z odborom za delovna razmerja,

3. če noče opravljati del oziroma nalog, ki so mu ponujene in ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi in drugim z delom pridobljenim delovnim zmožnostim, oziroma če se v primerih, ki jih določa zakon, noče dokvalificirati ali prekvalificirati na druga ustrezna dela,

4. če je delavcu dokončno izrečen disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja.

V primeru iz 4. točke prejšnjega odstavka se šteje, da delavcu, ki neopravičeno izostane z dela, delovno razmerje preneha z dnem, ko je nehal delati v temeljni organizaciji, če se do konca disciplinskega postopka ne vrne na delo.

246. člen

Delavcu lahko preneha delovno razmerje v TOZD:

1. če je pri vstopanju v delovno razmerje zamoledal ali dal neresnične podatke v zvezi z delovnimi pogoji, ti podatki pa so bi-

stveni za opravljanje del oziroma nalog, za katere je sklenil delovno razmerje,

2. če se ugotovi, da ni zmožen opravljati del oziroma nalog, ki so mu zaupane, da ne izpolnjuje več z zakonom predpisanih pogojev za opravljanje del oziroma nalog, ali za katerega se ugotovi, da trajneje ne dosega delovnih rezultatov, ki se navadno dosega, pa noče opravljati dela oziroma nalog, ki ustrezajo njegovi delovni zmožnosti,

3. zaradi prehoda v drugo TOZD v primerih in pogojih, ki jih določa samoupravni sporazum o združitvi v DO oziroma SOZD.

247. člen

Delavec, ki pisno izjavi, da želi prenehati delovno razmerje, sme in mora ostati na delu najmanj 30 dni in največ šest mesecev, kar je odvisno od stopnje zahtevnosti delovnih nalog, ki jih opravlja.

Odbor za delovna razmerja odpovedni rok skrajša na polovico, vendar 30-dnevnega odpovednega roka ne more skrajšati.

248. člen

Delavcu preneha delovno razmerje po samem zakonu:

1. če noče dati pisne izjave, da sprejema samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v TOZD — z dnem, ko ni hotel dati pisne izjave oziroma z iztekom zadnjega dne za takšno izjavo,

2. če se na način, ki ga predpisuje zakon, ugotovi, da je za delo popolnoma nezmožen — z dnem, ko mu je vročena pravnomočna odločba o ugotovljeni popolni nezmožnosti za delo v TOZD,

3. če mu je po zakonu oziroma pravnomočni odločbi sodišča ali drugega organa prepovedano opravljati določena dela oziroma naloge in mu ni mogoče zagotoviti drugih del oziroma nalog — z dnem, ko je TOZD vročena pravnomočna odločba,

4. če mora biti zaradi prestajanja zaporne kazni odsoten več kot šest mesecev — z dnem, ko začne prestajati kazen,

5. če mu je izrečen varnostni, vzgojni ali varstveni ukrep, ki traja več kot šest mesecev in mora biti zato odsoten z dela — z dnem, ko se začne izvajati tak ukrep.

249. člen

Delavcu preneha delovno razmerje, ko izpolni pogoje za polno osebno pokojnino, ne preneha pa, če je doseženo soglasje med TOZD in delavcem v primeru, da ni delavca, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje delovnih nalog.

V primeru prenehanja delovnega razmerja po prvem odstavku tega člena je treba delovne naloge objaviti tri mesece preden delavec, ki ta dela opravlja, izpolni pogoje za polno osebno pokojnino.

Oglas oziroma javni razpis je treba ponoviti vsako leto, dokler se ne prijavi kandidat, ki izpolnjuje razpisne pogoje.

Delavci, če to želi, se glede prenehanja delovnega razmerja štejejo izpolnitevi pogojev za polno osebno pokojnino tako kot delavcu.

250. člen

Delavcu ne preneha delovno razmerje v primeru združitve, pripojitve z drugo TOZD ali tehnoloških in drugih izboljšav, če se dokvalificira ali prekvalificira.

251. člen

Delovno razmerje lahko preneha delavcem zaradi njihovega neodgovornega odnosa do dela, ki lahko povzroči ekonomske težave v TOZD.

252. člen

Pripravniku, ki je sklenil delovno razmerje za nedoločen čas, preneha delovno razmerje v temeljni organizaciji, če po preteku pripraviške dobe tudi po ponovitvi ne napravi strokovnega izpita, in sicer z dnem, ko ga ni opravil.

Pripravniku, ki je sklenil delovno razmerje za določen čas, preneha delovno razmerje po samem zakonu z iztekom časa, ki je določen za pripraviško dobo.

253. člen

Delavcu ne preneha delovno razmerje, ko se je pričel postopek za prenehanje TOZD, oziroma izjemoma preneha, če:

— ne sprejme ponujenih delovnih nalog, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljenim delovnim zmožnostim,

— pisno izjavi, da želi prenehati delovno razmerje,

— dogovorjenega dne ne nastopi dela in ne podpiše izjave,

— se noče dokvalificirati ali prekvalificirati.

15. Varstvo pravic

254. člen

Delavec lahko zahteva varstvo pravic pri:

— delavskem svetu TOZD,

— pri sodišču združenega dela,

— pri drugih sodiščih in

— pri drugih pristojnih organih.

9. člen

TOZD je samostojna organizacija združenega dela v sestavi DO Železarna Jesenice.

10. člen

Ime temeljen organizacije je:

TOZD
Jesenice, Cesta železarjev 8.

2. Dejavnost TOZD

11. člen

(vpisati glavno in stransko dejavnost TOZD).

12. člen

Natančnejše določbe o imenu TOZD, sedežu in dejavnosti vsebuje statut TOZD.

3. Organizacija TOZD

13. člen

TOZD ima lastno organizacijo dela, ki temelji na tehnološki povezanosti procesa dela in jo delavci usklajujejo po načelih smotrnega gospodarjenja s potrebami tržišča, z interesi drugih TOZD, DO, SOZD ter z drugimi organizacijami, s katerimi se TOZD povezuje na podlagi združevanja dela in sredstev.

14. člen

Zaradi narave delovnega procesa, izmenskega dela ter za uresničevanje svojih samoupravnih pravic se delavci organizirajo v TOZD po samoupravnih delovnih skupinah glede na delovno, organizacijsko, tehnološko in prostorsko povezanost.

15. člen

S statutom TOZD delavci določijo, na čigavo pobudo, kdaj in na kakšen način se ustanovi samoupravna delovna skupina ter določijo tudi vlogo samoupravne delovne skupine v TOZD.

16. člen

Če so delavci oziroma sindikat ali delavski svet TOZD mnenja, da so v kateremkoli delu TOZD izpolnjeni zakonski pogoji, da se ta del organizira kot TOZD, morajo dati pobudo za njeno organiziranje in sklicati zbor delavcev tega dela TOZD, na katerem delavci ocenijo, ali so podani pogoji za organiziranje TOZD.

Če delavci na zboru ocenijo, da so podani pogoji za organiziranje TOZD, odločijo z referendumom, da se organizira TOZD. Sklep o organiziranju TOZD in postopek organiziranja morata biti v skladu z zakonom.

17. člen

Delavci imajo pravico TOZD, v kateri delajo, v skladu z zakonom izločiti iz sestava DO.

Delavci ne morejo TOZD izločiti iz sestava DO, če bi bilo to v nasprotju s splošnim interesom, če bi bistveno otežilo ali onemogočilo delo v drugih TOZD v sestavi DO.

18. člen

Delavci imajo pravico in dolžnost opraviti ustrezne spremembe v organiziranju TOZD, če se zaradi spremembe materialne osnove dela, njenih tehnično-tehnoloških in naravnih pogojev, proizvodne usmeritve in kraja, kjer se opravlja dejavnost, spremenijo pogoji, ki so obstajali ob organiziranju TOZD.

19. člen

Za obveznosti, ki jih v pravnem prometu z drugimi prevzame TOZD, oziroma Železarna za račun TOZD, odgovarja TOZD z vsemi sredstvi, s katerimi razpolaga.

20. člen

TOZD ne odgovarja za obveznosti temeljnih organizacij v Železarni oziroma drugih organizacij združenega dela, ki izvirajo iz poslov, ki niso povezani z njeno dejavnostjo.

21. člen

Odgovornost TOZD za obveznosti Železarne in za obveznosti drugih TOZD v Železarni določata samoupravni sporazum o združitvi in statut TOZD.

22. člen

TOZD predstavlja in zastopa njen individualni poslovodni organ, to je vodja TOZD.

Pooblastila vodje pri zastopanju in predstavljanju določa statut TOZD.

11. UPRAVLJANJE IN RAZPOLAGANJE Z DRUŽBENIMI SREDSTVI

23. člen

Vsak delavec v združenem delu pridobi pravico dela z družbenimi sredstvi, kar je podlaga za uresničevanje njegovih pravic, obveznosti in odgovornosti v združenem delu.

24. člen

Pri uresničevanju pravice dela z družbenimi sredstvi delavci v TOZD skupaj in enakovrno s svojim delom sodelujejo v delovnem in proizvodnem procesu in izpolnjujejo svoje delovne dolžnosti:

— odločajo o delu in poslovanju,

— odločajo o zadevah in sredstvih v celoti odnosov družbene reprodukcije,

— odločajo o združevanju svojega dela in sredstev v delovno organizacijo ter v druge oblike združevanja in povezovanja dela in sredstev,

— odločajo o dohodku, ki ga pridobivajo s skupnim delom v TOZD v različnih oblikah združevanja dela in sredstev v skladu s prispevkom k ustvarjanju dohodka ter z obveznostmi in odgovornostmi do drugih delavcev v združenem delu in v družbeni skupnosti v celoti,

— razporejajo čisti dohodek za osebno, skupno in splošno porabo, za razširitev materialne osnove dela in za rezerve v skladu s samoupravno dogovorjenimi osnovami in merili,

— odločajo o delitvi sredstev za svojo osebno in skupno porabo v skladu z osnovami in merili za ugotavljanje prispevka, ki ga s svojim živim in minulim delom dajejo k ustvarjanju dohodka, ki jih na samoupravni podlagi določijo z delavci drugih TOZD v DO,

— pridobivajo osebni dohodek po rezultatih svojega dela in osebnem prispevku, ki so ga s svojim živim in minulim delom dali k povečanju dohodka,

— urejajo medsebojna razmerja pri delu.

25. člen

V okviru odločanja o delitvi sredstev za splošno in skupno porabo odločajo delavci o sredstvih za samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje, za družbenopolitične skupnosti ter o sredstvih za svobodno menjavo dela z delovnimi skupnostmi v Železarni.

26. člen

Delavci TOZD združujejo delo in sredstva v DO Železarna Jesenice z namenom uresničevanja svojih skupnih interesov pri delu in pridobivanju dohodka, načrtovanja razvoja ter zagotavljanja ekonomske trdnosti in socialne varnosti.

27. člen

Delavci TOZD združujejo delo in sredstva tudi v SOZD Slovenske železarne, da bi zagotovili večji učinek združenega dela, lažje obvladovanje tržnih zahtev in pogojev, uvedbo bolj razvite tehnično-tehnološke osnove dela, tako delitev dela, ki zagotavlja specializacijo, ustvarjanje skupnega dohodka, hitrejšo in skladnejšo rast vsake delovne organizacije v tem sestavu, stalno rast osebne in družbene ravni vseh delavcev sestavljene organizacije.

28. člen

Medsebojna razmerja, pravice in obveznosti, ki nastanejo pri združevanju dela in sredstev z delavci drugih TOZD, so urejena v samoupravnem sporazumu o združitvi TOZD v DO in v samoupravnem sporazumu o združitvi v SOZD Slovenske železarne.

29. člen

Za ustvarjanje pogojev za nenehno večanje dohodka združujejo delavci v TOZD delo in sredstva z delom delavcev in s sredstvi v drugih temeljnih organizacijah in na tej osnovi pridobivajo skupni dohodek.

30. člen

Namen in postopek združevanja dela in sredstev, ugotavljanje in delitev skupnega dohodka, vračanje združenih sredstev ter ostale določbe vsebuje samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega dohodka.

31. člen

Za vsako posamezno združevanje se sklepa poseben sporazum o združevanju dela in sredstev, ki mora biti v skladu z določili samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega dohodka. V primeru združevanja brez viačila je potreben referendum.

32. člen

Ko delavci v združenem delu uresničujejo pravico dela z družbenimi sredstvi, imajo pravico, obveznost in odgovornost, da v svojem skupnem in splošnem družbenem interesu ta sredstva družbeno in ekonomsko smotrno uporabljajo in jih nenehno obnavljajo, povečujejo in izboljšujejo.

33. člen
Pri uveljavljanju svoje razpolagalne pravice na sredstvih s katerimi upravljajo, imajo delavci pravico:
- prenašati sredstva na druge družbeno pravne osebe,
- pridobiti sredstva v družbeno lastnino, na katerih obstoja lastninska pravica,
- odtujevati družbena sredstva iz družbene lastnine,
- dajati družbena sredstva v začasno uporabo (v zakup, na posodo), v zastavo ali zamenjavo.

Kadar gre za odtujitev družbenega sredstva, ki ni neobhodno potrebno za redno poslovanje TOZD, so delavci dolžni takšno sredstvo ponuditi naprej drugim TOZD v Železarni.

IV. PRIDOBIVANJE IN RAZPOREJANJE DOHODKA IN ČISTEGA DOHODKA

34. člen
Delavci TOZD lahko pridobivajo dohodek iz celotnega prihodka, ki ga ustvarijo:

1. z udeležbo pri skupnem prihodu,
2. s prodajo izdelkov in storitev drugim temeljnim organizacijam na osnovi internih cen,
3. s prodajo izdelkov in storitev na trgu na osnovi tržnih cen,
4. z udeležbo pri skupnem dohodku,
5. z dotacijo, regresom, premijo, kompenzacijo, ali na kakšni drugi podlagi, določeni z zakonom ali samoupravnim sporazumom oziroma s pogodbo v skladu z zakonom.

35. člen
Skupni prihodek TOZD ustvari skupaj z drugimi TOZD, s katerimi je povezana v faznem proizvodnem procesu.

Skupni prihodek se doseže s prodajo izdelkov, ki so rezultat skupnega dela več TOZD, ugotavlja pa se na podlagi denarnega priliva prejetega za prodane izdelke. TOZD je udeležena v skupnem prihodu v razmerju s svojim delom in sredstvi.

Delavci v TOZD sporazumno z delavci ostalih TOZD, s katerimi sodelujejo pri izdelavi skupnih izdelkov, sprejemajo poslovno in razvojno politiko, skupno planirajo in usklajujejo plane proizvodnje, določajo standarde in normative gospodarjenja ter osnove in merila za ugotavljanje delovnega prispevka vsake TOZD v skupnem rezultatu.

37. člen
TOZD lahko pridobiva del celotnega prihodka s prodajo storitev po internih cenah, ki jih določa skupno s TOZD uporabnicami upoštevajoč trajnejše odnose v gibanju cen in druge pogoje na trgu. Višina internih cen se določa s samoupravnim letnim planom.

38. člen
TOZD lahko pridobiva del celotnega prihodka s prodajo izdelkov oziroma storitev na zunanji trg po tržnih cenah, vendar le v primeru, če je prej izpolnila vse s samoupravnim planom dogovorjene obveznosti do ostalih TOZD v DO. Na zunanji trg prodaja le tiste izdelke oziroma storitve, ki niso rezultat dela več TOZD v proizvodni verigi.

39. člen
TOZD lahko pridobiva del celotnega prihodka kot delež pri skupnem dohodku, ki ga ustvari skupaj z drugimi TOZD z združevanjem dela in sredstev. Skupni dohodek soustvarijo TOZD, ki pri svojem poslovanju uporabljajo sredstva drugih TOZD in TOZD, ki so združile ta sredstva in imajo na tej podlagi pravico do deleža v skupnem dohodku. Delavci v TOZD, ki so združili sredstva, imajo na podlagi minulega dela pravico do vrnitve združenih sredstev. O rokih in zneskih vračanja se TOZD dogovorijo v samoupravnem sporazumu o združevanju dela in sredstev.

40. člen
Dohodek TOZD se ugotovi tako, da se iz celotnega prihodka nadomestijo materialni stroški in z zakonom predpisana minimalna amortizacija.

41. člen
Delavci v TOZD razporejajo doseženi dohodek za:
- potrebe skupne porabe (prispevki za SIS družbenih dejavnosti),
- potrebe splošne porabe (davki federaciji in republiki ter ostali prispevki),
- obveznosti do delovnih skupnosti, ki opravljajo dela skupnega pomena za TOZD v delovni organizaciji,

- obveznosti prevzete s pogodbo ali s samoupravnim sporazumom (obresti, zavarovanje, članarine in podobno),
- amortizacijo nad predpisano stopnjo,
- čisti dohodek.

Delavci odločajo o razporejanju dohodka za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb enkrat letno. Pri odločanju delavci upoštevajo svoje potrebe in interese ter možnosti TOZD.

42. člen
Delavci TOZD namenijo del dohodka za opravljanje delovnih nalog v delovnih skupnostih. Višina tega dela dohodkov je odvisna od:

- vrste, obsega in kakovosti dela, potrebnega za opravljanje dogovorjenih nalog,
- prispevka k uspehu pri poslovanju in zadovoljevanju potreb in interesov TOZD,
- ustvarjenega dohodka TOZD.

43. člen
V dohodku TOZD je treba posebej ugotoviti tisti del, ki je rezultat izjemnih ugodnosti in ga je v skladu s samoupravnim sporazumom o združitvi TOZD v DO Železarna Jesenice treba nameniti za razširjeno reprodukcijo lastne ali drugih TOZD v DO.

44. člen
Delavci v TOZD razporejajo čisti dohodek za osebne dohodke, za skupno porabo, za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela ter za ustvarjanje in obnavljanje rezerv.

45. člen
Delavci TOZD in del. skupnosti v DO določijo skupne osnove in merila za razporejanje čistega dohodka. Odnosi pri razporejanju čistega dohodka se določijo s samoupravnimi sporazumi o temeljih plana Železarne Jesenice. Pri tem se upoštevajo tudi obveznosti, ki so jih delavci v TOZD sprejeli s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori, oziroma so bile določene z zakonom.

46. člen
Delavci v TOZD redno spremljajo gospodarjenje z dohodkom in čistim dohodkom na podlagi kazalcev, ki jih predpisuje 140. člen zakona o združenem delu.

V. DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE IN SKLADA SKUPNE PORABE

1. Načela

47. člen
Delavci določijo svoje odnose pri delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo po naslednjih načelih:

- da sta delo in delovni prispevek edini podlagi za pridobivanje osebnega dohodka iz dohodka TOZD,
- da uveljavljanje načela delitve po delu in rezultatih dela spodbuja vsakega delavca v TOZD k čim boljšemu delu ter k večji produktivnosti dela,
- da delavci opredelijo osnove za delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo tako, da osebni dohodek delavca ustreza rezultatom njegovega dela in njegovemu osebnemu prispevku, ki ga dajes svojim živim delom in z gospodarjenjem z družbenimi sredstvi iz minulega dela k povečanju dohodka, z inovacijami, racionalizacijami in drugimi oblikami ustvarjalnosti,

- da osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke spodbujajo pridobivanje delovnih sposobnosti in znanja, izboljšanje organizacije dela, uporabo znanstvenih, tehničnih in tehnoloških dosežkov, smotno in racionalno izkoriščanje naravnih pogojev za delo, proizvajalnih in drugih delovnih zmogljivosti, razvijanje pobud za delo, čim popolnejšo izrabo delovnega časa, vestno izpolnjevanje delovnih obveznosti, odgovornost do drugih delavcev in družbene skupnosti,

- da poleg načela delitve po delu uveljavljajo tudi načelo solidarnosti, predvsem tako, da s sredstvi za skupno porabo prispevajo h kritju ustreznih socialnih in drugih potreb delavcev z nižjimi osebnimi dohodki in njegovih družinskih članov.

- da delavec trpi materialne in druge posledice, če zaide TOZD v ekonomske težave, ki bi nastale zaradi ekonomske nesmotrnosti gospodarjenja s sredstvi, zaradi poslovanja, ki ni bilo prilagojeno tržnim potrebam oziroma samoupravno dogovorjeni družbeni delitvi dela, ali če bi nastale zaradi njegovega nevestnega dela, ki povzroča nizko storilnost dela, zaradi česar ne pridobi zadostnega dohodka za zagotavljanje svojih interesov in potreb v družbeni reprodukciji,

- da ima delavec iz dela pravico najmanj do zakonsko zajamčenega osebnega dohodka, pri čemer delavci v TOZD, upoštevajoč ekonomski položaj TOZD, pogoje okolja, v katerem delavec živi in dela ter splošno stopnjo produktivnosti celotnega družbenega dela, zagotovijo ustrezno višji znesek zajamčenega osebnega dohodka, kot ga določa zakon ter upoštevajo spodnjo raven zadovoljevanja skupnih potreb iz sklada skupne porabe.

48. člen
Delavci TOZD skupaj z drugimi delavci v TOZD in delovnih skupnostih, združeni v DO Železarna Jesenice, določajo s samoupravnim sporazumom skupne osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke in tistega dela sklada skupne porabe, ki se uporablja za osebna izplačila s samoupravnim sporazumom z namenom:

2. Osnove in merila

Delavci TOZD skupaj z drugimi delavci v TOZD in delovnih skupnostih, združeni v DO Železarna Jesenice, določajo s samoupravnim sporazumom skupne osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke in tistega dela sklada skupne porabe, ki se uporablja za osebna izplačila s samoupravnim sporazumom z namenom:

Neposredni organizator dela ali vodja (TOZD) je dolžan uvesti ustrezen postopek tudi v primeru, če meni, da je delavec neopravičeno odklonil delo.

211. člen

Posebno varstvo mora biti zagotovljeno v nočni izmeni, pripravljen mora biti topli obrok, predpisane kalorične vrednosti in poskrbljen prevoz na delo in z dela.

Delavec, ki sam skrbi za otroke in nima urejenega varstva otrok, ne more biti razporejen k delu, ki ga je potrebno opravljati v nočni izmeni.

212. člen

Nepretrgano nočno delo sme trajati največ 6 dni, poskrbljeno pa mora biti, da se delavci izmen periodično izmenjujejo.

213. člen

TOZD mora zagotoviti delavcu taka dela in naloge, ki ustrezajo njegovim zdravstvenim in psihofizičnim sposobnostim. Če se ugotovi sprememba teh sposobnosti, tako da več ne ustrezajo zahtevam del in nalog, mora delavca preko invalidske komisije razporediti k drugim ustreznim delom in nalogam.

214. člen

Delavcem, ki delajo na delih in nalogah, kjer so nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare povečane, mora TOZD zagotoviti organizirane periodične zdravniške preglede in periodične preizkuse znanja iz varstva pri delu, delavci pa so se dolžni udeležiti pregledov oziroma preizkusov.

215. člen

Delavcu ni dovoljeno naložiti, da dela več kot poln delovni čas oziroma ponoči, če bi mu po izvidu pristojne zdravstvene organizacije takšno delo lahko poslabšalo zdravstveno stanje.

9. Varstvo materinstva in pravice delavcev, ki skrbijo za otroka

216. člen
Posebno varstvo imajo delavke med nosečnostjo, porodom in v zvezi z materinstvom.

217. člen

Delavka med nosečnostjo ne sme opravljati del oziroma nalog, ki bi ogrožala njeno materinstvo.

Med nosečnostjo oziroma materinstvom do enega leta otrokove starosti delavka ne sme delati prek polnega delovnega časa in ne ponoči.

218. člen

V pravilniku o razvidu del in nalog se opredelijo težka fizična dela in dela, ki lahko škodljivo in s povečano nevarnostjo vplivajo na zdravje delavke, ki jih delavke ne smejo opravljati glede na svoje psihofizične sposobnosti oziroma zaradi varstva materinstva, še zlasti med nosečnostjo.

219. člen

Delavka sme delati prek polnega delovnega časa in ponoči, ko ima otroka starega od enega do treh let, oziroma če je samohranilka do 7. leta otrokove starosti, če s tem soglaša.

Soglasje delavke ni potrebno za dela s posebnimi pooblastili in odgovornostmi v zdravstvu, v socialnih, administrativnih, finančno računovodskih in tehničnih službah, pri pripravljanju hrane in v delilnicah topllega obroka.

Delavka mora delati ponoči, če nastopijo izjemne okoliščine in v primerih višje sile.

220. člen

Delavka ima med nosečnostjo in po porodu 105 dni porodniškega dopusta in ga po izteku tega lahko nadaljuje še 141 dni ali pa dela 4 ure na dan do enega leta otrokove starosti.

221. člen

Delavka lahko zahteva, da dela po 4 ure na dan do enega leta oziroma do treh let otrokove starosti, če ob sklenitvi delovnega razmerja še ni bil star eno leto, oziroma če je otroku potrebna posebna materina nega.

222. člen

Delavec - oče otroka, oziroma delavec, ki otroka neguje, če mati umre, zapusti otroka, oziroma če je na podlagi izvida ali mnenja pristojne zdravstvene organizacije trajno oziroma začasno nesposobna za samostojno življenje in delo, ima pravico tudi do nepretrganega porodniškega dopusta v obsegu, zmanjšanem za toliko, kolikor je mati to pravico že izrabila, najmanj pa za 28 dni.

10. Varstvo mladine in invalidnih oseb

223. člen

Delavci, ki še niso stari 18 let, ne smejo opravljati težkih telesnih del, ki bi škodljivo vplivali na njihov razvoj in zdravje ter ne smejo delati prek polnega delovnega časa in ne ponoči.

224. člen

Delavec, ki je bil na daljšem zdravljenju, ima pravico do zdravstvene rehabilitacije, ki jo predpiše zdravniška komisija.

Delavec, ki se mu delovna zmožnost zmanjša iz zdravstvenih ali drugih razlogov, ima pravico do poklicne rehabilitacije, ki jo odredi invalidska komisija.

11. Disciplinska odgovornost

225. člen

Delavci so med seboj osebno in vzajemno odgovorni za izvrševanje delovnih obveznosti.

Delavec je disciplinsko odgovoren za vsako kršitev, ki jo stori in je ugotovljena njegova krivda.

226. člen

Disciplinsko odgovornost ugotavlja skupna disciplinska komisija po načelih disciplinskega postopka.

227. člen

Uvedbo disciplinskega postopka lahko zahtevajo pooblaščen organi in pooblaščen delavci, določeni v pravilniku o delovnih razmerjih in sindikat.

Posamezni delavci in drugi so lahko le pobudniki za uvedbo disciplinskega postopka.

228. člen

S pravilnikom o disciplinski in odškodninski odgovornosti morajo biti določene kršitve delovne obveznosti in opredeljene v lažje in hujše.

Delavcu, ki mu je dokazana kršitev delovne obveznosti, se lahko izreče eden izmed naslednjih disciplinskih ukrepov:

- opomin,
- javni opomin,
- razporeditev k drugim delovnim nalogam v trajanju do enega leta,
- denarna kazen, ki sme znašati največ do 10 % zneska eno-mesečne akontacije osebnega dohodka,
- prenehanje delovnega razmerja.

229. člen

Disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja se izreče za primere hujših kršitev delovnih dolžnosti, ki so določene v pravilniku o disciplinski in odškodninski odgovornosti v zvezi z:

- neupravičenim izostankom z dela,
- kršitvami določb o varstvu pred požarom, eksplozivom, naravnimi nesrečami ter pred škodljivim delovanjem strupenih in drugih nevarnih snovi,
- opustitvijo ukrepov za varstvo delavcev pri delu,
- nezakonitim razpolaganjem z družbenimi sredstvi,
- zlorabo položaja ali prekoračitvijo danega pooblastila,
- izdajo poslovne, uradne ali druge z zakonom ali samoupravnim splošnim aktom določene tajnosti,
- zlorabo odsotnosti z dela zaradi bolezni,
- opustitvijo zahteve vodje TOZD za uvedbo disciplinskega postopka zaradi hujše kršitve delovne obveznosti.

Pri opredelitvi hujših kršitev po prejšnjem odstavku se v pravilniku upošteva, ali prihaja zaradi kršitev do motenj v razmerjih pri opravljanju del oziroma nalog, zlasti pa ali prihaja do večje materialne škode oziroma do nevarnosti za nastanek take škode, hujših posledic za pravice delavcev, do posledic ali nevarnosti za njihovo življenje in zdravje ali do bistvenih motenj v samoupravnih odnosih.

230. člen

Delavcu, ki neopravičeno izostane z dela pet delovnih dni v obdobju šestih mesecev, se izreče disciplinski ukrep prenehanje delovnega razmerja.

231. člen

V pravilniku se določijo še druge kršitve delovne obveznosti, za katere se lahko izreče disciplinski ukrep prenehanje delovnega razmerja.

232. člen

Izvršitev ukrepa denarne kazni in ukrepa prenehanja delovnega razmerja se lahko odloži, vendar odložitve ne sme biti daljša od enega leta pod pogoji in v primerih, ki jih določa pravilnik o disciplinski in odškodninski odgovornosti.

Pogojno izvršena odložitve izrečenega ukrepa se lahko prekliče, če delavec v času pogojne naložitve prejšnjega odstavka stori hujšo kršitev delovnih obveznosti.

233. člen

Disciplinski postopek je možno uvesti proti delavcu, če so zaradi kršitve, ki jo je storil, nastale posledice tudi izven OZD, kjer ima sklenjeno delovno razmerje.

234. člen

Delavcu se črta izrečeni disciplinski ukrep, če v času njegove veljavnosti ni kršil delovne obveznosti, in sicer za lažje kršitve po šestih mesecih, za hujše pa po enem letu.

Osnova za izrabo je odmerjen letni dopust, proste dneve pa se v posameznem koledarskem letu upošteva do 5 delovnih dni, odvisno od števila dni letnega dopusta.

186. člen

Delavci TOZD izrabijo lahko letni dopust kolektivno – vsi hkrati, pod pogojem, da tako izrabo dopusta predvidijo v planu izrabe letnega delovnega časa, da s svojo kolektivno odsotnostjo ne otežujejo dela v drugi TOZD in da poskrbijo z vsemi ukrepi za zavarovanje prostorov TOZD, njihovih naprav in priprav.

187. člen

Plan izrabe letnega dopusta mora biti prilagojen letnemu času in porazdeljen skozi vse leto.

Delavci TOZD morajo prejeti pisno obvestilo o višini letnega dopusta in času njegove izrabe za tekoče koledarsko leto do 31. marca v letu.

188. člen

Letnega dopusta ne more izrabiti, niti zanj dobiti denarnega nadomestila delavec, ki nenadoma prekine delovno razmerje, ki boluje do konca koledarskega leta, tudi v primeru, če je bil pred tem na letnem dopustu.

189. člen

Delavcem, ki delajo v sistemu neprekinjenega obratovanja, se omogoči enodnevno praznovanje praznikov prvi in drugi januar, prvi in drugi maj ter 29. in 30. november, razen tam, kjer so tehnološki pogoji taki, da obratovanja ni mogoče prekiniti.

190. člen

Za osebne potrebe ima delavec 7 delovnih dni izredno plačane odsotnosti z dela, vendar mora predložiti ustrezno potrdilo. Primeri odsotnosti morajo biti določeni v pravilniku o delovnih razmerjih, pravica izrabe pa je ob nastopu dela. Koristi jo lahko le namensko.

191. člen

Izredno plačano odsotnost z dela nad 7 delovnih dni ima delavec, če ga v TOZD napotijo na izobraževanje ali izpopolnjevanje ali če je delavcu odsotnost potrebna za pripravo na strokovni oziroma zaključni izpit v skladu s pravilnikom o izobraževanju.

192. člen

Delavec je lahko odsoten z dela s pravico do nadomestila za kulturno, športno, reševalno in drugo družbeno dejavnost, če taka odsotnost ne ovira delovnega procesa in jo odobri odbor za delovna razmerja po predloženi zahtevi.

193. člen

Na prosti dan se za odsotnost z dela šteje, če delavec neprekinjeno izrabí letni dopust, če ima odobreno izredno plačano in neplačano odsotnost in če je praznični dan.

7. Izobraževanje

194. člen

Delavec ima pravico in obveznost, da s stalnim izobraževanjem in usposabljanjem izpopolnjuje svojo strokovno izobrazbo in razvija svoje delovne zmožnosti. Zato se delavci v skladu s planom temeljne organizacije vključujejo v programe za pridobitev ali izpopolnjevanje izobrazbe ali v usposabljanje.

195. člen

Delavec ima pravico in dolžnost, da se za opravljanje delovnih nalog in druge potrebe TOZD izobražuje in strokovno izpopolnjuje. Pri izobraževanju in strokovnem izpopolnjevanju se upoštevajo interes, strokovnost, psihofizične sposobnosti in delovna uspešnost.

196. člen

Delavci določijo v pravilniku o delovnih razmerjih osnove za urejanje medsebojnih delovnih razmerij delavcev in udeležencev usmerjenega izobraževanja. Poleg pravic, obveznosti in odgovornosti, ki jih imajo udeleženci usmerjenega izobraževanja pri opravljanju proizvodnega dela oziroma delovne prakse v skladu z zakonom o usmerjenem izobraževanju, delavci določijo tudi druge medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti ter pogoje za njihovo uresničevanje.

197. člen

V pravilniku o izobraževanju določijo delavci vrste, oblike in načine izobraževanja delavcev ter pogoje za uresničevanje pravic in obveznosti delavcev do usmerjenega izobraževanja, upoštevaje zlasti: plan TOZD, potrebe delovnega procesa, načrte za pre-kvalifikacijo in dokvalifikacijo, izobraževanje za opravljanje del oziroma nalog v deficitarnih poklicih, usmerjeno izobraževanje v svoji stroki, zmožnost delavca za delo, ki ga bo opravljal po končanem usmerjenem izobraževanju in delavčeve uspehe pri delu.

V pravilniku o izobraževanju se določijo tudi pravice in obveznosti delavcev, ki se izobražujejo ob delu ali iz dela ter njihov obseg, upoštevaje pogoje iz prejšnjega odstavka.

198. člen

Proizvodno delo oziroma delovna praksa učencev v usmerjenem izobraževanju se izvaja neposredno v proizvodnji oziroma delovnih procesih, zato je nujno povezovanje vzgojno-izobraževalnih organizacij s TOZD oziroma delovnimi skupnostmi.

199. člen

Medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev v TOZD in delavca-udeleženca usmerjenega izobraževanja, se podrobneje določijo v pogodbi o napotitvi v usmerjeno izobraževanje.

200. člen

Proizvodno delo oziroma delovno prakso lahko vodijo samo po posebnem programu usposobljeni instruktorji.

201. člen

Delavci TOZD pri delitvi dohodka namenjajo sredstva tudi za pridobivanje izobrazbe, strokovno izpopolnjevanje, sprotno izobraževanje in za štipendiranje.

Sredstva za te namene delavci združujejo z drugimi TOZD v Železnari in z njimi neposredno razpolagajo po enotnih merilih.

202. člen

Delavec, ki je koristil ugodnosti za izobraževanje ali strokovno izpopolnjevanje, urejene s pogodbo, mora dokončati šolanje in ostati na delu vsaj še toliko časa, kolikor je določeno v pravilniku o izobraževanju.

Delavec, ki po končanem šolanju ali strokovnem izpopolnjevanju ne nastopi dela v 30 dneh, mora vrniti stroške, ki so nastali z njegovim šolanjem.

8. Varstvo pri delu

203. člen

Delavec ima pravico do osebnega varstva pri delu v delovnem okolju. Za svojo lastno varnost je dolžan uporabljati predpisana in dodeljena sredstva in opremo za osebno varnost in delati v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo pri delu.

204. člen

TOZD je dolžna skrbeti za varstvo delavcev pri delu. Posebna skrb mora biti namenjena varnim in zdravim delovnim pogojem.

Varstvo pri delu in delovni pogoji so opredeljeni s pravilnikom o varstvu pri delu, sprotno pa s tehnološko varnostnimi navodili za posamezna dela in naloge.

205. člen

TOZD je dolžna skrbeti za take tehnološke procese, delovne priprave in naprave, ki ne bodo prekomerno onesnaževale delovnega in širšega bivalnega človekovega okolja. Posebno je dolžna skrbeti za varstvo zraka, voda in za varstvo pred hrupom.

206. člen

Delavec mora pri delu upoštevati in izvajati predpisane varstvene ukrepe, normative in navodila, določene s samoupravnimi akti in drugimi predpisi, ki urejajo varstvo pri delu, ravno tako pa mora namensko uporabljati varstvene naprave in sredstva ter opremo za osebno in splošno varstvo.

207. člen

Odgovorni za izobraževanje in odgovorni za delo morajo zagotoviti, da je vsak delavec ob prvi in ob vsaki kasnejši razporeditvi k delu oziroma nalogam poučen o delovnih razmerjih in nevarnostih pri delu, o varstvenih ukrepih, o sredstvih in opremi za osebno varstvo pri delu ter njihovi uporabi.

Dokler delavec nima potrebnega znanja in ustrezno opravljenega preizkusa tega znanja, ne sme samostojno opravljati, voditi ali nadzorovati del.

208. člen

Delavec je lahko odstranjen z dela ali iz TOZD, če kljub opozorilu ne upošteva in izvaja predpisanih varstvenih ukrepov, normativov in navodil, ne uporablja predpisanih sredstev in opreme za osebno varstvo ter ne izpolnjuje drugih obveznosti v zvezi z varstvom pri delu. Šteje se, da s takim ravnanjem ogroža svojo varnost in varnost drugih delavcev.

209. člen

Delavec ima pravico odkloniti opravljanje del in nalog, če grozi neposredna nevarnost za njegovo zdravje in življenje, ker ni zagotovljeno predpisano varstvo pri delu ter zahtevati, da se nevarnost v čim krajšem času odpravi in v primeru, ko delovna naprava ali priprava ni opremljena s predpisanimi oziroma predvidenimi varnostnimi pripomočki ali napravami.

210. člen

O nespoštovanju predpisov, o pomanjkljivosti pri zavarovanju naprav in priprav in drugem, kar ogroža življenje in delo delavcev v TOZD, mora vsak takoj obvestiti neposrednega organizatorja dela ali vodjo TOZD, da se nevarnosti in pomanjkljivosti odpravijo.

– da zagotovijo samoupravno urejanje odnosov pri delitvi sredstev za osebne dohodke ter dela sklada skupne porabe z upoštevanjem družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov, ki usmerjajo delitvene odnose v širših oblikah združenega dela in sredstev,

– da zagotavljajo delitev po delu in rezultatih dela ter pri tem uresničujejo načelo enakopravnosti, vzajemnosti in solidarnosti ter zagotavljajo materialno in socialno varnost vseh delavcev.

49. člen

Sredstva za osebne dohodke in skupno porabo so tisti del čistega dohodka, ki ga delavci TOZD skladno z določili letnega plana in samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka namenijo za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb v odvisnosti od rezultatov gospodarjenja in upravljanja z družbenimi sredstvi.

Delavci TOZD v osebnem in skupnem družbenem interesu oblikujejo sredstva za osebne dohodke in sklada skupne porabe le na osnovi rezultatov dela ter zagotavljajo njihovo rast predvsem s povečanjem produktivnosti svojega dela in dela delavcev drugih TOZD, s katerimi so združili delo in sredstva.

– znanje

– sestavljenost delovne naloge

– izobrazbeni prof.
– čas usposabljanja
– znanje tujih jez.
– dodatna znanja

– delovni napor

– spretnost
– umski napor

– pri delu s podatki
– pri delu z ljudmi
– pri delu s stvarmi

– odgovornost

– fizični napor
– napor čutil in živcev
– za lastno delo

– za delovna sredstva
– za del. postopek
– za varnost drugih

– delovni pogoji

– za vodenje in delo sodelavcev
– temperatura okolja
– sevanje
– vlaga
– olje, maščobe, umazanija
– prah
– plini, pare, kemične snovi
– hrup
– vibracije
– svetloba
– nevarnost prehlada
– posebna zaščitna oprema
– lastna ogroženost

Poleg navedenih kriterijev se za opredelitev zahtevnosti poslovnih in nekaterih vodilnih delovnih nalog uporabljajo dodatno še naslednji kriteriji:

– položaj TOZD in delovne skupnosti v predelavi ali na tržišču, rangiran s proizvodnjo ali realizacijo na domačem in tujem tržišču;

– produktivnost dela, rangirana s petletnim trendom porabljenih ur na enoto proizvodnje oziroma porabljenih ur v storitvenih dejavnostih;

– ekonomičnost poslovanja, rangirana z doseženim dohodkom na delavca;

– rentabilnost uporabe poslovnih sredstev, rangirana z doseženim dohodkom na enoto poprečno uporabljenih poslovnih sredstev.

Pri opredelitvi zahtevnosti teh nalog se upošteva 80 % vpliv po kriterijih osnovne in 20 % vpliv po kriterijih dopolnilne metodologije.

4. Vrednotenje delovnih nalog

54. člen

Stopnji zahtevnosti v vsaki značilnosti delovne naloge ustrezno vrednost izražena v točkah. Vsota vseh točk po opredeljenih kriterijih predstavlja vrednost dela oziroma naloge. Teža vpliva vsakega kriterija v skupni vrednosti delovne naloge je določena v pravilniku o vrednotenju del oziroma nalog.

5. Osnove in merila pri ugotavljanju uspešnosti izvajanja delovnih nalog

54. a člen

Uspešnost pri izvajanju delovnih nalog se glede na vrsto delovnih nalog ugotavlja z:

50. člen

Delavci TOZD oblikujejo osebne dohodke na osnovi:

- živega dela,
- minulega dela,
- inovacijskega prispevka,
- dogovorjene solidarnosti,
- enotnega sistema povračil in nadomestil.

3. Zahtevnost del oziroma nalog

51. člen

Delavci TOZD ugotavljajo zahtevnost delovnih nalog skladno s samoupravnim sporazumom o enotni metodologiji za sestavo razvida delovnih nalog, ki ga sprejmejo skupaj z drugimi delavci TOZD in delovnih skupnosti.

52. člen

Zahtevnost delovnih nalog je opredeljena z razvidom del oziroma nalog. Razvid del oziroma nalog je organizacijsko-kadrovski akt, ki vsebuje sistematično urejen popis vseh del in nalog v skladu z delitvijo dela znotraj delovnih procesov.

53. člen

Zahtevnost delovnih nalog se ugotavlja z naslednjimi kriteriji:

– neposrednimi merili – produktivnostjo delavca na stroju;

– posrednimi merili – produktivnostjo skupine delavcev, delavnice, TOZD;

– rastjo produktivnosti dela;

– vrednotenjem delovnega prispevka delavca;

– premijami za izjemno, nadplansko produktivnost dela, prihranke, izvoz, kvaliteto izdelkov, zmanjšanje porabe časa in skrajšanje termina popravil, remontov.

Časovni normativi so obvezni, kjer se lahko delovni rezultati ugotavljajo natančno in sproti.

54. b člen

S trimesečnim in letnim zaključnim računom se ugotavlja poslovna uspešnost TOZD in delovne organizacije.

Delavci TOZD oz. delovne skupnosti so sporazumni, da bodo višino izplačanih sredstev za osebne dohodke usklajevali s poslovnou uspešnostjo delovne organizacije.

Višina poravnave se ravna po poslovni uspešnosti temeljne organizacije opredeljene z merili: ustvarjenega dohodka na delavca, rastjo produktivnosti dela in gibanjem stroškov.

6. Osnove in merila za delitev osebnih dohodkov in sredstev sklada skupne porabe na osnovi minulega dela

55. člen

Minulo delo predstavlja opredmetena sredstva in vrednosti, ki so se v preteklosti ustvarila iz deleža živega dela. Opredmeteno minulo delo je sestavljeno iz:

– vlaganj sredstev v povečano materialno osnovo dela TOZD,

– vlaganje sredstev v povečano materialno osnovo dela drugih TOZD in delovnih skupnosti Železarne, SOZD Slovenske železarne in poslovne skupnosti,
– vročanje denarnih sredstev v bankah z namenom združevanja sredstev za večje naložbe,
– naložbe v SIS v gospodarske dejavnosti posebnega družbenega pomena.

56. člen

Delež osebnega dohodka in druge prejemke iz minulega dela pridobivajo delavci po naslednjih osnovah in merilih:

1. Za dobo združevanja dela v TOZD in delovnih skupnostih v Železarni Jesenice in v DO SOZD SZ;
2. Za dobo združevanja dela v katerikoli organizaciji združenega dela;
3. Z delovnim prispevkom iz uspešnosti upravljanja in gospodarjenja z družbenimi sredstvi na podlagi naložb v preteklosti;
4. Osebnih prejemkov iz naslova delitve vsakoletnih nagrad ob podeljevanju jubilejnih priznanj;
5. Osebnih prejemkov ob priznanju za delo pri upokojitvi;
6. Izplačila svojcem kot priznanje za minulo delo pokojnega delavca.

Sredstva za priznavanje osebnega dohodka iz minulega dela bodo določena po enotnih kriterijih v letnem gospodarskem načrtu, in sicer pod točko 1, 2 in 3 iz opredeljenih sredstev delitve po minulem delu, pod točko 4, 5 in 6 pa iz dela sklada skupne porabe.

57. člen

Konkretne osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke in sklada skupne porabe določijo delavci s pravilnikom in drugimi samoupravnimi akti, ki morajo biti v skladu s samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe v DO Železarna Jesenice.

VI. PLANIRANJE

58. člen

S planiranjem delavci v TOZD uresničujejo pravico in dolžnost urejanja skupnih interesov in ciljev, ki se nanašajo na razvoj proizvodjalnih sil, večanje produktivnosti dela, socialno in materialno varnost, razvoj socialističnih samoupravnih produkcijskih odnosov, vključevanje v mednarodno delitev dela, razvoj splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

59. člen

Dohodek je temeljna kategorija planiranja, zato s planiranjem delavci v TOZD zagotavljajo pogoje za ustvarjanje in povečevanje dohodka, opredeljujejo dohodek v planiranem obdobju ter planirajo razporejanje dohodka in čistega dohodka za uresničevanje svojih in družbenih interesov ter potreb.

60. člen

Srednjeročni plan je temeljni plan družbenega razvoja in ga sprejemajo delavci za obdobje petih let. Za izvajanje nalog in uresničevanje ciljev srednjeročnih planov sprejemajo delavci v TOZD tudi letne plane, s katerimi določijo politiko, naloge in ukrepe v posameznem letu. Za spoznavanje dolgoročnih možnosti za družbenoekonomski razvoj sprejemajo delavci dolgoročni plan za obdobje desetih ali več let.

61. člen

Temeljni planski akti, ki jih TOZD sprejema v postopku priprave srednjeročnega plana, so:

- temeljni plan TOZD,
- samoupravni sporazum o temeljnih plana DO,
- plan TOZD.

62. člen

Temeljni plana TOZD so osnova in materialna podlaga za razvoj TOZD ter skupnih interesov in potreb delavcev. Temeljni plana so izdelani na osnovi smernic in elementov za določitev samoupravnega sporazuma o temeljnih plana DO.

63. člen

S samoupravnim sporazumom o temeljnih plana DO delavci v TOZD skupaj z delavci v drugih TOZD, s katerimi so združeni v DO, določajo na podlagi temeljev plana skupne naloge razvoja ter medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti za njihovo uresničevanje.

63. a člen

Plan TOZD je planski akt, ki vsebuje zlasti medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti, ki so jih delavci sprejeli v odnosih samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja.

64. člen

Temelje plana TOZD sprejemajo delavci z referendumom. Samoupravni sporazum o temeljnih plana DO sprejme delavski svet TOZD po ugotovitvi, da je usklajen s temelji plana. Plan TOZD sprejme njen delavski svet.

65. člen

Za pripravo plana TOZD je odgovoren vodja TOZD. Njegove naloge in odgovornosti pri planiranju so opredeljene v statutu TOZD. Vsebinska planskih aktov in postopek pri njihovem sprejemanju je opredeljen v metodologiji planiranja v Železarni.

66. člen

Delavci so dolžni na zborih delavcev hkrati z obravnavanjem zaključnega računa za preteklo leto obravnavati analize o izvrševanju plana in izpolnjevanju obveznosti iz samoupravnih sporazumov in dogovorov o temeljih plana ter predloge ukrepov za njihovo uresničevanje.

VII. INVESTICIJSKA DEJAVNOST

67. člen

Predloge o investicijah lahko daje vsak delavec in jih posreduje vodju TOZD. Ta skupaj s strokovnimi sodelavci ugotovi smotnost predlogov in jih posreduje poslovodnemu odboru.

68. člen

Investicijska dela se morajo predvideti v srednjeročnem in letnem planu TOZD. Pri izbiri investicije in njene prioritete se morajo poleg tehnološko-ekonomskih kriterijev upoštevati tudi razpoložljiva devizna in dinarska sredstva ter prioriteta vlaganja.

69. člen

Sredstva za investicije delavci TOZD zagotavljajo z delom čistega dohodka in z amortizacijo. Za večja investicijska dela pa v DO delavci združujejo sredstva na podlagi samoupravnega sporazuma o združitvi.

Investicijski program sprejmejo delavci TOZD po predhodni javni razpravi in usklajevalnem postopku.

Z investicijskimi deli se lahko prične po sprejetju ugotovitvenega sklepa delavskega sveta TOZD in delavskega sveta Železarne.

70. člen

Vsa pripravljala dela o investicijah obravnava odbor za gospodarstvo v TOZD in v DO Železarna Jesenice, oceno o posamezni investiciji pa morata izdelati vodja TOZD in poslovodni odbor.

VIII. SANACIJA

1. Predsanacijski postopek

71. člen

Če je TOZD ob sprejemu periodičnega obračuna ugotovila motnje ali izgubo v poslovanju, ali če je končala poslovno leto z izgubo, morajo delavci v skladu z zakonom sprejeti ustrezne ukrepe.

Delavci sprejemajo program ukrepov na zborih delavcev na predlog delavskega sveta.

72. člen

Delavci v TOZD morajo sprejeti program ukrepov za odstranitev vzrokov za motnje nastale v poslovanju v primerih:

- ko niso zagotovljeni osebni dohodki po osnovah in merilih, določenih v samoupravnem splošnem aktu,
- če ni zagotovljena minimalna akumulacija,
- če ni zagotovljena nepretrganost v reprodukciji in redno poslovanje,
- če ni zagotovljena likvidnost na koncu obračunske dobe.

73. člen

Program ukrepov je vodja TOZD dolžan najkasneje v roku 30 dni po preteku roka, predvidenega za predložitev periodičnega obračuna, sestaviti in predložiti delavskemu svetu TOZD. Delavski svet pa posreduje program v obravnavo in sprejem zboru delavcev, ki ga je dolžan obravnavati in sprejeti najkasneje v roku 15 dni po predložitvi delavskemu svetu.

74. člen

Če je TOZD ob periodičnem obračunu izkazala izgubo v poslovanju, morajo delavci po enakem postopku in v istih rokih, kot je določeno v čl. 73, ugotoviti vzroke, zaradi katerih je nastala izguba in določiti program ukrepov za odstranitev vzrokov izgub. Odgovornost delavcev, organov upravljanja in vodje TOZD za nastalo izgubo v skladu s samoupravnimi splošnimi akti ugotavljajo pristojni organi.

75. člen

Vodja TOZD mora v roku osmih dni od dneva, ki je določen za sprejetje programa ukrepov, obvestiti delavske svete TOZD, s katerimi je TOZD sklenila samoupravni sporazum o združitvi TOZD v DO in delavski svet Železarne o motnjah v svojem poslovanju oziroma o nastali izgubi ter jim poslati program ukrepov.

166. člen

V TOZD razporeja delavce odbor za delovna razmerja in vodja TOZD: odbor za delovna razmerja razporeja delavce, ko sklenejo delovno razmerje, če je potreba zaradi procesa dela, ob vrnitvi iz JLA, izobraževanja, z dela ali strokovnega izpopolnjevanja v tujini, po poteku mandata opravljanja javne funkcije in v drugih primerih; vodja TOZD pa v primerih izjennih okoliščin, zlasti v primerih višje sile.

5. Delovni čas

167. člen

Delovni čas je ves tisti čas, ki je s samoupravnimi akti določen kot čas, v teku katerega ima delavec dolžnosti in pravico, da opravlja odrejena dela oziroma naloge.

Razporeditev delovnega časa mora ustrezati 42-urnemu delovnemu tednu, ki ima 6 delovnih dni. Delavci opravljajo dela, ki so v prekinjenem ali neprekinjenem sistemu delovnega časa.

Delovni čas v vsaki izmeni traja 8 ur, če s tem sporazumom ali sklepom delavskega sveta TOZD ni določeno drugače. Proste dneve se določi s proizvodnim planom.

168. člen

Delo v TOZD lahko poteka v eni, dveh ali treh izmenah, uvesti je možno tudi premakljiv ali deljen delovni čas.

V nekaterih primerih je zaradi narave dela, drugih tehnoloških, organizacijskih zahtev in družbenih interesov lahko dnevni delovni čas daljši ali krajši.

Ne glede na prejšnje določilo je vsakomur zagotovljeno 265 delovnih dni v letu.

169. člen

Začetek in konec delovnega dne morata biti določena. Nočno delo se šteje za poseben delovni pogoj in traja med 22. in 6. uro.

170. člen

Delovni čas je lahko med letom neenakomerno razporejen v primerih, ki so določeni v pravilniku o delovnih razmerjih. Pri tem se upošteva 42-urni delovni teden kot poprečna delovna obveznost posameznega delavca v obdobju največ do enega leta, delovni teden pa ne sme trajati manj kot 5 delovnih dni.

V primerih višje sile ali izjennih okoliščin se lahko v primerih, ob pogojih in na način, ki ga določa pravilnik o delovnih razmerjih, začasno prerazporedi delovni čas.

Začasna prerazporeditev delovnega časa, upošteva po prečno 42-urno delovno obveznost, lahko traja toliko časa, kolikor je nujno potrebno, da se prepreči oziroma odpravijo posledice izjennih okoliščin ali višje sile.

171. člen

Delo prek polnega delovnega časa se lahko uvede v primerih:

- ko je nujno, da se začeto delo nadaljuje, da bi se končal delovni proces, katerega ustavitev ali prekinitev bi glede na naravo tehnologije in organizacijo dela povzročila precejšnjo materialno škodo ali spravila v nevarnost življenje in zdravje občanov,

- da se z nepretrganim delom prepreči kvarjenje surovin ali materiala, ali pa odvrne okvara na delovnih sredstvih, ki bi povzročila prekinitev dela, da se prepreči prekinitev dela v drugih TOZD, da se za nemoten potek delovnega procesa zagotovijo potrebne temeljne surovine, da se zagotovi varnost ljudi, prevažanje, promet, vendar samo, če tega ni bilo mogoče opraviti v okviru polnega delovnega časa z drugimi delavci,
- če nastane potreba po delu zaradi nepredvidenega izostanka delavca, ki bi moral opraviti tako delo,
- če ni bilo mogoče opraviti dela v rednem delovnem času zaradi povečanega obsega dela, zaradi pomanjkanja energije,
- da se opravi delo za vojaške potrebe,
- če splošni družbeni interes in narava dejavnosti terjajo, da se brez prekinitve opravijo določena dela oziroma naloge v skladu s pogoji, ki jih določajo zakoni.

Delo delavca v primerih iz prejšnjega odstavka se šteje kot poseben delovni pogoj in velja le za primere, ko takega dela ni mogoče opraviti z ustrežno, smotno organizacijo in delitvijo dela, razporeditvijo delovnega časa, z uvajanjem novih izmen ali z zaposlitvijo novih delavcev.

172. člen

V pravilniku o delovnih razmerjih se določi postopek in primere iz predhodnega člena, kdaj je potrebno opraviti delo prek polnega delovnega časa, vendar največ toliko časa, kot to določa zakon; hkrati se določijo merila za njihovo uporabo.

173. člen

Delavcu, ki opravlja delovne naloge iz 171. člena v podaljšanem delovnem času, se tako pridobljeni osebni dohodek šteje v pokojninsko osnovo skladno s statutom skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

174. člen

Delovni čas je lahko tudi krajši pri opravljanju del oziroma nalog, ki škodljivo vplivajo na zdravje in ki so nevarna.

Zdravju škodljiva in nevarna dela morajo biti posebej opredeljena v pravilniku o razvidu del in nalog.

175. člen

Delavec, ki opravlja nevarna in škodljiva dela oziroma naloge v skrajšanem delovnem času, lahko dela prek tega časa le, če ni izpostavljen tem škodljivim vplivom in nevarnostim pri delu.

Delovni čas, ki je krajši za delovne naloge, ki so zdravju škodljive, je izenačen s polnim delovnim časom.

6. Odmori, počitki, dopusti

176. člen

Pri delu v nepretrganem polnem delovnem času traja odmor največ 30 minut. Če delajo delavci v posebnih delovnih pogojih, traja odmor največ eno uro. Odmor med delom se praviloma določi v enkratnem trajanju, v več delih pa samo, če je glede na vpliv dela na delavčevo zdravje in sposobnost taka delitev najprimernejša.

Odmor se ne sme določiti na začetku ali na koncu delovnega časa.

Čas odmora se vštevja v delovni čas, konkretni primeri so določeni v pravilniku o delovnih razmerjih.

177. člen

Med dvema zaporednima delovnima dneva mora biti nepretrgan počitek najmanj 12 ur.

Nepretrgan tedenski počitek med delovnima tednoma mora biti najmanj 24 ur.

Če delavec dela na dan tedenskega počitka, se mu mora zagotoviti ta počitek katerikoli dan v naslednjem tednu.

178. člen

Delavec ima pravico do letnega dopusta in ga pridobi po šestih mesecih nepretrganega dela, ne glede, ali dela v polnem ali v skrajšanem delovnem času.

Delavec, ki v koledarskem letu ne izpolni tega pogoja ima pravico do letnega dopusta, ki je sorazmeren času trajanja delovnega razmerja.

Delavec ima letni dopust tudi, če si pravice do njega še ni pridobil, ob prenehanju delovnega razmerja v prejšnji delovni organizaciji, če prekinitev delovnega razmerja ni bila daljša kot tridni.

179. člen

Letni dopust traja v obsegu najmanj 18 dni in največ 30 delovnih dni v koledarskem letu.

V pravilniku o delovnih razmerjih se določi povečan letni dopust delavcem, ki so stari 50 let, ne glede na starost pa delavcem, ki jim je priznana najmanj 60 % telesna okvara, delovnim invalidom, ki imajo pravico do skrajšanega delovnega časa ter delavcem, ki negujejo in varujejo težje telesno ali znatno težje in težko duševno prizadeto osebo.

Tako določeni povečani letni dopust lahko znaša skupaj največ pet delovnih dni.

180. člen

Kriteriji, s katerimi se določa višina dopusta, so: delovni pogoji, skupna delovna doba, stalnost zaposlitve, socialne in zdravstvene razmere.

Delovni pogoji morajo biti rangirani s stopnjami težavnosti dela.

Skupna delovna doba je šteta do konca tekočega koledarskega leta.

Za delavca do 18. leta starosti je letni dopust povečan za 7 dni.

Delavci, ki so sodelovali v NOV v vstopom do 31. 12. 1944, imajo 30 delovnih dni letnega dopusta.

181. člen

Delavec izrabí svoj letni dopust v naprej planiranih dnevih. Letni dopust lahko izrabí v nepretrganem trajanju, v dveh ali več delih, vendar mora en del letnega dopusta trajati najmanj 12 delovnih dni.

182. člen

Delavec izrabí dopust za tekoče koledarsko leto praviloma dokonca koledarskega leta.

V pravilniku o delovnih razmerjih se lahko določijo primeri, ko ima delavec pravico izrabiti del letnega dopusta nad 12 delovnih dni najkasneje do konca februarja naslednjega koledarskega leta.

183. člen

Do sorazmernega dela letnega dopusta in do njegove izrabe pred iztekom koledarskega leta so upravičeni tudi tisti delavci, ki ga v tekočem koledarskem letu ne morejo izrabiti v višini, ki jim je odmerjen, zaradi vpoklica v JLA, ali pa jim je prenehalo delovno razmerje v rednem odpovednem roku.

184. člen

Delavec izrabí letni dopust v TOZD, v kateri je pridobil to pravico, razen če ni med dvema TOZD in delavcem drugega dogovora.

185. člen

Letni dopust izrabí delavec tudi na proste dneve ne glede na način izrabe in sistem delovnega časa.

vive hitrejšega reševanja stanovanjskih problemov rešujejo stanovanjsko problematiko zaposlenih.

V samoupravnem sporazumu o enotnem urejanju stanovanjskih zadev so določene enotne osnove in merila stanovanjske izgradnje, uporaba sredstev za financiranje stanovanjske izgradnje in drugi pogoji ter kriteriji za zadovoljevanje stanovanjskih potreb delavcev po načelih medsebojne solidarnosti, vzajemnosti in enakopravnosti.

146. člen

Namensko združena sredstva za reševanje stanovanjskih potreb se uporabljajo po skupnem programu in planih za reševanje stanovanjskih potreb delavcev za:

- nakup stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lastniini,
- adaptiranje stanovanj v družbeni lastniini,
- dodeljevanje posojil za graditev, dograditev, nakup in rekonstrukcijo stanovanj oziroma stanovanjskih hiš v zasebni lasti,
- dodeljevanje posojil za nakup oziroma graditev stanovanj ali stanovanjskih hiš na zemljiškem kompleksu, kjer se izvaja družbeno organizirana usmerjena stanovanjska gradnja,
- gradnjo oziroma nakup stanovanj v družbeni lasti s sofinanciranjem drugih OZD.

147. člen

Vsak delavec ima pravico do reševanja svojih stanovanjskih potreb pod pogoji, kakor so določeni v samoupravnem sporazumu o enotnem urejanju stanovanjskih zadev in v pravilniku o urejanju stanovanjskih zadev.

148. člen

Delavci TOZD s pravilnikom o urejanju stanovanjskih zadev skladno s samoupravnim sporazumom o enotnem urejanju stanovanjskih zadev urejajo način in postopek ugotavljanja stanovanjskih potreb delavcev, postopek dodeljevanja stanovanja in posojil za stanovanjsko izgradnjo.

XV. DELOVNA RAZMERJA

149. člen

Delovna razmerja so medsebojna razmerja delavcev v TOZD in delovni skupnosti DO Železarna Jesenice.

Delovna razmerja delavci vzpostavljajo pri skupnem delu z uveljavljanjem pravice dela z družbenimi sredstvi.

Skupne in posamezne pravice, odgovornosti in obveznosti urejajo s pravilnikom o delovnih razmerjih, pravilnikom o disciplinski in odkodninski odgovornosti, samoupravnim sporazumom o združitvi, pravilnikom o razvidu del in nalog in drugimi samoupravnimi splošnimi akti.

150. člen

Medsebojna delovna razmerja delavcev v TOZD temeljijo na zakonu o združenem delu in zakonu o delovnih razmerjih. S tem sporazumom določajo delavci temeljna načela za:

- sklenitev delovnega razmerja,
- medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti,
- varstvo pri delu, zlasti varstvo mladoletnih in invalidnih oseb, žena in materinstva in varstvo okolja,
- splošno in osebno varstvo pravic,
- zavarovalno dobo s povečanjem,
- prenehanje delovnega razmerja,
- začasno ali občasno delo.

1. Temeljne določbe

151. člen

Delavci TOZD so v medsebojni odvisnosti z delavci drugih TOZD in so se dolžni med seboj povezovati, združevati in so odgovorni za delovni proces in družbeno reprodukcijo na podlagi družbene delitve dela v svoji ali drugi TOZD in delovni skupnosti DO Železarna Jesenice.

152. člen

Delavec ima pravico, da opravlja dela, za katera je strokovno in delovno usposobljen.

Delavec je dolžan opravljati kakršnokoli delo v TOZD, če je razporejen k takemu delu zaradi potrebe ali zaradi ogroženosti skupnih interesov.

2. Sklenitev delovnega razmerja

153. člen

Delavec vzpostavi medsebojno delovno razmerje v TOZD s sklenitvijo delovnega razmerja, ki temelji na pogojih dela, določenih s pravilnikom o razvidu del in nalog.

154. člen

Izbira ali imenovanje sta možni le pod pogojem, da se je oseba prijavila na oglas ali javni razpis v predpisanem roku.

Pogoj za sklenitev delovnega razmerja prijavljenega kandidata je, da izpolnjuje zdravstvene in psihofizične zahteve za delovne naloge, ki jih bo opravljal.

155. člen

Izbranemu kandidatu, ki je sklenil delovno razmerje pod pogoji, ki so določeni s tem sporazumom, pravilnikom o razvidu del in nalog, pravilnikom o delovnih razmerjih in pravilnikom o ugotavljanju z delom pridobljene zmožnosti, se vroči v ta sporazum in drugi samoupravni akti, ki zadevajo posamezne in skupne pravice, obveznosti in odgovornosti.

156. člen

Delavec začne opravljati delovne naloge z dnem dogovora, če odhoda za delovna razmerja ne sklene drugače in ko podpiše izjavo, da se strinja s samoupravnimi akti; vodja TOZD, član poslovnega odbora in delavec s posebnimi pooblastili pa z dnem, ki je določen z aktom o njihovem imenovanju.

157. člen

Delovno razmerje brez objave oglasa oziroma javnega razpisa lahko sklene pripravnik, ki je štipendist TOZD, oziroma oseba, ki se je praktično usposabljala v TOZD po programu usmerjenega izobraževanja.

Delovno razmerje brez objave se lahko sklene tudi za nadomeščanje odsotnega delavca z dela in za dela, ki trajajo največ 60 dni. Enako velja tudi za nezaposlene invalidne osebe.

158. člen

Delavec sklene delovno razmerje praviloma za nedoločen čas.

Delavci določijo v pravilniku o delovnih razmerjih primere, ko delavec lahko sklene delovno razmerje za določen čas.

159. člen

Vsi novospregjeti delavci, ki niso zaključili ustrezne oblike usmerjenega izobraževanja, pa izpolnjujejo ostale pogoje za opravljanje delovnih nalog, se, če dopuščajo potrebe TOZD, razporedijo za določen čas v delovno skupino, kjer je organizirano usposabljanje in poklicno usmerjanje.

160. člen

Kdor prvič začne opravljati dela oziroma naloge, pa v okviru programa izobraževanja za poklic ni imel programa praktičnega pouka, proizvodnega dela ali izpolnjujejo ostale pogoje za delo, da bi lahko samostojno opravljal delo v svoji stroki, sklene delovno razmerje za dela svoje stroke kot pripravnik.

Pripravnik sklene delovno razmerje za nedoločen ali določen čas.

161. člen

Pravilnik o urejanju pripravništva določa organizacijo, trajanje in potek pripravniške dobe, program, vodstvo pripravništva ter način preizkušanja pridobljenih delovnih izkušenj med trajanjem pripravniške dobe tako, da je pripravnikom v organiziranem praktičnem delu in usposabljanju v TOZD in v drugih organizacijah zagotovljena seznanitev z deli svoje stroke in pridobitev izkušenj za samostojno delo v svojem poklicu.

V skladu s kadrovskim načrtom TOZD se določi, da se bo z določenim številom pripravnikov sklenilo delovno razmerje.

3. Razporejanje delavcev

162. člen

Delavec je med trajanjem delovnega razmerja lahko razporejen na vsaka dela oziroma naloge v svoji ali drugi TOZD ali delovni skupnosti, v primerih višje sile, ki je že nastopila ali pa se neposredno pričakuje (potres, poplave, požar in druge elementarne nesreče) in v izjemnih okoliščinah, v primerih, ki so določeni s samoupravnim sporazumom o združitvi.

Taka razporeditev lahko traja le tako dolgo, da se odpravijo posledice oziroma preneha vzrok, ki upravičuje tako razporeditev.

163. člen

Delavca je mogoče razporediti iz ene TOZD v drugo ali delovno skupnost na dela in naloge, ki ustrezajo njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljenim delovnim zmožnostim v primerih, ki jih določa samoupravni sporazum o združitvi.

4. Pravice, obveznosti in odgovornosti

164. člen

Delavci urejajo pravice, obveznosti in odgovornosti v TOZD na podlagi tega sporazuma in drugih samoupravnih splošnih aktov, uresničujejo jih v samoupravnih organih v TOZD in v DO Železarna Jesenice.

165. člen

Delavec ima pravico vrniti se v TOZD k delu, ki ga je opravljal ali k delu, ki ustreza njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljenim delovnim zmožnostim v 30 dneh, ko mu poteče mandat javne funkcije in po odslužitvi roka v JLA; po zaključenem največ štiriletnem izobraževanju ali delu v tujini, če je bil v obeh primerih odsoten s soglasjem TOZD.

76. člen

Če delavci TOZD v predpisanem roku ne sprejmejo programa ukrepov, so dolžni izvajati tiste ukrepe, ki jih je sprejel delavski svet Železarne v skladu s samoupravnim sporazumom o združitvi TOZD v DO.

77. člen

Delavci TOZD, ki opravlja sanacijski postopek po izgubi, izkazani v zaključnem računu za prejšnje leto, ob ugotovitvi, da TOZD posluje z izgubo tudi po periodičnem obračunu za 6 oziroma 9 mesecev tekočega leta, morajo oceniti, ali se izvajajo ukrepi iz sanacijskega programa.

Oceno o izvajanju sanacijskega programa je dolžan izdelati vodja TOZD.

Če se ugotovi, da se ukrepi ne izvajajo, oziroma ne zadostujejo, je vodja TOZD dolžan sestaviti in predložiti delavskemu svetu dodatne predloge, ta pa te predloge posreduje v obravnavo in sprejem zboru delavcev.

2. Sanacijski postopek

78. člen

Delavci TOZD, ki je izkazala ob zaključnem računu izgubo v svojem poslovanju, morajo ob sprejetju zaključnega računa sprejeti sklep o uvedbi sanacijskega postopka.

O uvedbi sanacijskega postopka in o vsebini sklepa je vodja TOZD dolžan obvestiti druge TOZD, s katerimi je TOZD sklenila samoupravni sporazum o združitvi.

79. člen

Če delavci ne sprejmejo sklepa o uvedbi sanacijskega postopka, je vodja TOZD dolžan obvestiti o poslovanju z izgubo in o znesku nekritične izgube delavski svet Železarne.

80. člen

Program ukrepov za nastalo izgubo in ukrepe za zagotovitev uspešnega poslovanja (sanacijski program) mora sestaviti in predložiti delavskemu svetu vodja TOZD. Sanacijski program pa obravnavajo in sprejemajo delavci na svojem zboru in to najkasneje do 1. junija tekočega leta.

81. člen

Vodja TOZD mora poslati sanacijski program in predložiti zahtevo za kritje izgube najpozneje v osmih dneh po poteku roka iz predhodnega člena delavskemu svetu Železarne.

82. člen

S samoupravnim sporazumom o združitvi TOZD v DO se TOZD dogovorijo, kdaj, v katerih primerih in pod kakšnimi pogoji bodo na podlagi vzajemnosti in solidarnosti dale ekonomsko in drugo pomoč TOZD, ki je končala poslovno leto z izgubo.

IX. SAMOUPRAVLJANJE

1. Splošno

83. člen

Delavci TOZD uresničujejo svoje samoupravne pravice z referendumom, z odločanjem na zboru delavcev, ki se sestaja po samoupravnih delovnih skupinah, s podpisovanjem posebnih izjav ter prek delegatov in delegacij v samoupravnih organih TOZD, delovne organizacije Železarne, SOZD, v skupščinah družbeno-političnih in samoupravnih interesnih skupnosti ter v drugih oblikah združevanja dela in sredstev.

84. člen

Zbor delavcev TOZD je oblikovan in deluje tako, da se sestaja prek SDS, delegati v delavskem svetu TOZD uskladijo stališča in sprejmejo enotno odločitev zbora delavcev TOZD.

SDS ima poleg vloge dela zbora delavcev še vlogo sindikalne in delovne skupine ter vlogo dela kandidacijske konference.

85. člen

Metode in načine dela samoupravnih organov in delegacij v TOZD, delovnih skupnostih in v DO so opredeljene v poslovniku za delo samoupravnih organov in delegacij v TOZD DO Železarne.

86. člen

Z referendumom delavci TOZD odločajo o svojih neodtujljivih pravicah in o drugih zadevah, ki so določene z zakonom, s statutom TOZD in drugimi samoupravnimi splošnimi akti.

87. člen

S statutom TOZD določijo delavci vprašanja, o katerih odločajo z osebnimi izjavljanjem.

2. Delavski svet

88. člen

Delavci v TOZD neposredno volijo delegate iz posameznih samoupravnih delovnih skupin v delavski svet TOZD kot organ

upravljanja. V delavskem svetu TOZD mora biti zastopana vsaka samoupravna delovna skupina z najmanj enim delegatom. Celotna sestava delavskega sveta mora biti skladna s socialno strukturo delavcev TOZD.

89. člen

Delegati v delavskem svetu TOZD morajo delovati po smernicah delavcev, ki so jih izvolili in jim za svoje delo tudi odgovarjajo, pri svojih odločitvah pa so samostojni. O odločitvi morajo seznaniti delavce, ki so jih izvolili.

90. člen

Statut TOZD določa pravice in obveznosti delegatov in njihovo odgovornost delavcem.

91. člen

S statutom TOZD določijo delavci v skladu z zakonom sestavo delavskega sveta, postopek za volitve delegatov ter vlogo sindikata v kandidacijskem postopku in izvedbi volitev.

3. Izvršilni organi

92. člen

Posamezne izvršilne funkcije delavskega sveta TOZD opravljajo naslednji njegovi izvršilni organi:

- odbor za gospodarstvo,
- odbor za delovna razmerja,
- komite za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozagotovitost,
- po potrebi drugi organi.

Izvršilni organi lahko imenujejo tudi stalne in občasne komisije.

93. člen

Statut TOZD določa delovno področje, pravice in dolžnosti izvršilnih organov, medsebojne odnose ter odgovornosti.

94. člen

Člane izvršilnih organov voli delavski svet TOZD izmed svojih članov, pa tudi drugih delavcev TOZD.

4. Individualni poslovodni organ

95. člen

TOZD ima individualni poslovodni organ – vodjo TOZD. Vodjo TOZD imenuje in razrešuje s svojim sklepom delavski svet TOZD na predlog razpisne komisije.

96. člen

Postopek za izbiro in imenovanje vodje, njegove pristojnosti, mandat in odgovornosti določa statut TOZD.

97. člen

S statutom TOZD se določijo razpisni pogoji, ki jih mora izpolnjevati kandidat za vodjo TOZD.

5. Odločanje prek delegatov in delegacij

98. člen

Delavci TOZD odločajo o delu in poslovanju DO Železarne Jesenice prek delegatov, ki jih neposredno volijo v delavski svet Železarne, na način in po postopku, določenem s samoupravnim sporazumom o združitvi in s statutom Železarne.

99. člen

Delegati v delavskem svetu Železarne so dolžni o svojem delu obveščati delavce, ki so jih izvolili, na način in v rokih, ki jih določa samoupravni sporazum o združitvi.

Pravice in dolžnosti delegatov ter njihovo odgovornost delavskemu svetu TOZD in delavcem določa statut TOZD.

100. člen

Da bi uresničevali svoje pravice, dolžnosti in odgovornosti pri opravljanju in izvrševanju funkcij oblasti, delavci neposredno volijo temeljno delegacijo za delegiranje delegatov v skupščine družbenopolitičnih skupnosti (za zbor združenega dela skupščine občine).

Delegati so dolžni delati v skladu s smernicami delavcev, ki so jih izvolili in stališči delegacije, ki jih je delegirala ter so jim za svoje delo odgovorni. O odločitvi morajo seznaniti delavce, ki so jih izvolili in delegacijo, ki jih je delegirala na sejo zbora združenega dela skupščine občine.

101. člen

Delavci neposredno volijo tudi delegacije za delegiranje delegatov v skupščine SIS družbenih dejavnosti, ki so lahko posebne, združene ali splošne. Zaradi usklajevanja stališč in delegiranja skupnih delegatov se povezujejo z delegacijami ostalih TOZD in delovnih skupnosti v Železarni v konference delegacij za posamezne SIS.

Način povezovanja posameznih delegacij za SIS in način njihovega dela določa samoupravni sporazum o združitvi in statut Železarne.

6. Samoupravna delavska kontrola

102. člen

Samoupravna delavska kontrola je sestavni del samoupravljanja in temelji na dejstvu, da so sredstva v združenem delu družbena lastnina, s katerimi delavci uresničujejo samoupravljanje v okviru svojih neodtujljivih pravic in dolžnosti v cilju nadaljnjega razvijanja in krepitev samoupravljanja, samoupravnih socialističnih odnosov in zaščite pravic delavcev.

103. člen

S samoupravno delavsko kontrolo delavci zagotavljajo uresničevanje in varstvo samoupravnih pravic. Delavci uresničujejo samoupravno delavsko kontrolo neposredno prek samoupravnih delovnih skupin, po organu upravljanja (delavski svet) in po organu samoupravne delavske kontrole v TOZD in DO. S tem načinom delavci neposredno nadzirajo uresničevanje samoupravnih splošnih aktov in sprejetih samoupravnih odločitev ter varujejo pravice delavcev in družbene lastnine.

104. člen

Organ samoupravne delavske kontrole je odbor samoupravne delavske kontrole v TOZD in DO.

105. člen

Člane odbora samoupravne delavske kontrole volijo delavci neposredno in tajno.

106. člen

Za člana odbora samoupravne delavske kontrole ne more biti izvoljen vodja TOZD in delavci s posebnimi pooblastili.

Za člana odbora samoupravne delavske kontrole ne more biti izvoljen tudi član kateregakoli drugega organa samoupravljanja v TOZD.

107. člen

Način volitev članov odbora, sestavo odbora, naloge, pristojnosti in odgovornosti odbora, način dela odbora, pravice in dolžnosti članov odbora in ostalo je opredeljeno v statutu TOZD in v pravilniku o organiziranju in delu samoupravne delavske kontrole v TOZD.

7. Disciplinska komisija

108. člen

Za ugotavljanje kršitev delovnih obveznosti ali drugih kršitev delovne discipline, ugotavljanje odgovornosti in izrekanje ukrepov zaradi teh kršitev je ustanovljena disciplinska komisija.

109. člen

To komisijo imajo delavci organizirano tako, da skupaj z ostalimi delavci TOZD in delovnih skupnosti v DO Železarna ustanovijo skupno disciplinsko komisijo, ki deluje na vsaki obravnavi v sestavi petih članov.

Člani skupne disciplinske komisije so odgovorni za svoje delo delavcem, ki so jih izvolili.

109. a člen

Način dela, postopek ter ostalo in vrste kršitev so določeni s tem sporazumom, pravilnikom o disciplinski in odškodninski odgovornosti ter drugimi samoupravnimi splošnimi akti.

8. OBVEŠČANJE

110. člen

Eden izmed temeljnih pogojev socialistične samoupravne demokracije kot posebne oblike diktature proletariata je resnično, vsestransko, pravočasno, razumljivo in popolno obveščanje o vseh vprašanjih, ki so pomembna za družbenoekonomski položaj delavcev. Tako obveščanje zagotavlja možnosti za čim bolj popolno in kvalificirano odločanje delavcev pri opravljanju funkcij oblasti in upravljanju drugih družbenih zadev ter kontrolo nad izvajanjem sprejetih odločitev.

111. člen

Delavec ima pravico in obveznost, da sodeluje pri oblikovanju smernic in sprejemanju stališč do vprašanj, ki zadevajo delo in poslovanje TOZD. Pri tem se lahko izraža svobodno za svoj in skupni interes.

112. člen

Vodja TOZD je dolžan zagotoviti redno, pravočasno, resnično, popolno in po vsebini ter obliki dostopno obveščanje delavcev. Delavci morajo biti mesečno obveščeni o poteku proizvodnje, o produktivnosti, o stroških proizvodnje in o izpolnjevanju plana TOZD, kvartalno pa o ustvarjanju prihodka, materialnih in amortizacijskih stroških, pridobivanju in delitvi dohodka, o razporejanju čistega dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodke v TOZD in DO Železarna Jesenice.

113. člen

Delavci morajo biti redno obveščani o delu samoupravnih organov in njihovih sklepih, o kadrovsko socialnih vprašanjih, splošni ljudski obrambi in družbeni samozaščiti, varstvu pri delu in izboljšanju delovnega okolja ter o vseh drugih vprašanjih splošnega družbenega pomena; skratka o vseh vprašanjih, ki so pomembna za oblikovanje stališč in sprejemanje odločitev delavcev in uresničevanju nalog samoupravne delavske kontrole.

114. člen

Temeljna oblika neposrednega obveščanja delavcev poteka na sestankih samoupravnih delovnih skupin ali na zborih delavcev. Ostale neposredne oblike obveščanja so: individualni razgovori, sestanki z vodji SDS, sestanki z vodji delegacij, sestanki delegacij, sestanki ali seje delavskega sveta in njegovih izvršilnih organov, sestanki ali seje družbenopolitičnih organizacij ter problemske konference.

115. člen

Posredne oblike obveščanja potekajo prek tednika Železar, glasnikov desk, občasnih pisnih informacij, gradiv za seje in ostalih sredstev obveščanja.

116. člen

Za urejanje oglasnih desk in za določanje na ta način posredovanih informacij je odgovoren vodja TOZD. Na oglasnih deskah se objavlja tudi vse informacije, za katere sklene tako delavski svet ali njegovi izvršilni organi.

117. člen

Posebno odgovornost pri obveščanju imajo tudi delegati in delegacije, ki so za to odgovorni delavcem, ki so jih izvolili. Delegati so odgovorni tudi samoupravnim organom, v katerih delujejo.

118. člen

TOZD pripravlja naslednje redne sistematične informacije:

- informacije samoupravnim delovnim skupinam in samoupravnim organom o delu in poslovanju TOZD,
- zapisnike samoupravnih delovnih skupin in
- sklepe samoupravnih organov.

119. člen

O zadevah skupnega pomena v DO Železarna Jesenice in v SOZD Slovenske železarne se obvešča delavce prek glasila Železar in z drugimi oblikami obveščanja.

120. člen

Samoupravni splošni akti, drugi predpisi in sklepi samoupravnih organov so v TOZD shranjeni na določenem mestu, kjer jih delavci vselej lahko dobijo na vpogled.

121. člen

Vsa ostala vprašanja, o katerih morajo biti delavci obveščeni, poti obveščanja, odgovornost samoupravnih organov in posameznih delavcev, način in časovne roke za obveščanje delavcev določata statut TOZD in pravilnik o samoupravnem informiranju in komuniciranju v TOZD in delovnih skupnostih DO Železarne.

XI. POSLOVNA TAJNOST

122. člen

Z namenom zaščititi interese TOZD, kakor tudi drugih TOZD in delovnih skupnosti v DO Železarna Jesenice, poslovnih strank in tudi splošnih interesov družbene skupnosti, morajo poslovno tajnost varovati vsi delavci, ki kakorkoli poznajo listine ali podatke, ki se štejejo za poslovno tajnost.

123. člen

Kateri dokumenti in podatki se štejejo za poslovno tajnost, kako se poslovna tajnost varuje, komu in pod kakšnimi pogoji so dostopni podatki, ki se štejejo za poslovno tajnost, komu, kdaj in pod kakšnimi pogoji se lahko poslovna tajnost sporoči, ali zaupa in druge zadeve, ki so pomembne za varovanje poslovne tajnosti, določa pravilnik o varovanju poslovne tajnosti v železarni Jesenice.

124. člen

Poslovno tajnost morajo varovati vsi, ki so bili v delovnem razmerju z delavci TOZD.

Poslovno tajnost morajo varovati tudi tisti delavci, ki so razporejeni v drugo TOZD ali delovno skupnost Železarne.

125. člen

Dolžnost varovanja poslovne tajnosti traja za vsakega delavca tudi po prenehanju delovnega razmerja v TOZD.

126. člen

Poslovno tajnost morajo varovati tudi tisti, ki so s temeljno organizacijo v pogodbenem razmerju, ali so na strokovnem izpolnjevanju v TOZD ter vse tiste osebe, ki trajno ali začasno sodelujejo v TOZD in na ta način pridejo do dokumentov ali podatkov, ki se štejejo za poslovno tajnost.

127. člen

Delavci TOZD so dolžni varovati tudi poslovno tajnost drugih poslovnih strank. Zadeve, ki se štejejo za poslovno tajnost te vrste, morajo biti posebej določene v pogodbah ali drugih aktih.

Delavci ali organi TOZD morajo pri poslovnih stikih, uradnih ali samoupravnih opravilih, ko posredujejo podatke, ki so poslovna tajnost, opozoriti koristnike podatkov, da ti predstavljajo za TOZD poslovno tajnost.

128. člen

Dokumenti in podatki, ki se štejejo za poslovno tajnost, se smejo sporočati ali zaupati drugim osebam ali organom samo na način, ki je predpisan s pravilnikom o varovanju poslovne tajnosti v železarni Jesenice.

129. člen

Določila za varovanje državne in uradne tajnosti ter določanje tajnih podatkov ljudske obrambe in način njihovega zavarovanja ureja poseben pravilnik o določanju tajnih podatkov ljudske obrambe in načinu njihovega zavarovanja.

Varovanje topografskih dokumentov s tajnimi podatki ureja posebno navodilo o poslovanju z dokumenti, ki vsebujejo topografske podatke.

130. člen

Način sprejemanja in vodenja razgovorov s tujimi osebam, ki prihajajo v TOZD in Železarno, ureja posebno navodilo o ravnanju s tujci.

131. člen

Dolžnost vsakega delavca je, da se ob stiku s tujci natančno drži določb tega navodila in drugih splošnih in posebnih predpisov.

XII. SPLOŠNA LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

132. člen

Splošna ljudska obramba in družbena samozaščita v TOZD temelji na pravici in dolžnosti delavcev, da se organizirajo in usposabljaajo za delovanje v oboroženem boju in drugih oblikah odpora ter delujejo samozaščitno v vseh bivalnih in delovnih okoljih ter na pravici in dolžnosti TOZD, da se pripravlja in organizira za zaščito in reševanje prebivalstva, materialnih in drugih dobrin, za preprečevanje in odpravljanje izrednih razmer, za delovanje v vojni in opravljanje drugih nalog in aktivnosti družbene samozaščite.

133. člen

Pri uresničevanju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite imajo delavci TOZD zlasti naslednje pravice in dolžnosti:

- vojaško dolžnost, ki jo izvršujejo v oboroženih silah in posamično, če se ne morejo priključiti oboroženim enotam,
- delovno dolžnost, ki jo izvajajo na delu v TOZD,
- dolžnost delovanja v civilni zaščiti
- dolžnost delovanja v službi za opazovanje in obveščanje,
- dolžnost usposabljanja za splošno ljudsko obrambo,
- materialno dolžnost z dajanjem sredstev za delovanje struktur splošne ljudske obrambe v miru in vojni,
- pravico in dolžnost, da ugotavljajo varnostne razmere v TOZD, določijo varnostne ukrepe za preprečevanje družbeno škodljivih pojavov, da ustanovijo narodno zaščito in se usposabljaajo za opravljanje nalog družbene samozaščite ter zagotovijo tajnost obrambnih priprav v TOZD.

134. člen

Naloge delavskega sveta TOZD na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite so:

- zagotovi, da se v plane TOZD vnesejo naloge in aktivnosti splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite kot del redne dejavnosti,
- imenuje komite za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito ter določa organizacijo civilne zaščite in narodne zaščite,
- spremlja in usmerja delo poslovnih in izvršnih organov pri uresničevanju nalog splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite,
- določa vojno organizacijo in sistemizacijo ter zagotovi kadrovske in materialne pogoje za delo v neposredni vojni nevarnosti, vojni in izrednih razmerah skladno s svojimi pristojnostmi.

135. člen

Komite za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito imenuje delavski svet TOZD na predlog OOKZ.

Za svoje delo je odgovoren delavskemu svetu in OOKZ. Člani komiteja so poleg predsednika, ki je praviloma sekretar OOKZ, še podpredsednik, predsedniki vodstev DPO, predsednik delavskega sveta, individualni poslovodni organ ter drugi delavci, ki opravljajo pomembne naloge ali imajo ustrezne izkušnje na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

Komite spremlja in ocenjuje varnostne in obrambne razmere, usmerja obrambne priprave in samozaščitne aktivnosti, skrbi za obrambno usposabljanje delavcev in uresničevanje nalog splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter sprejema obrambni in varnostni načrt.

136. člen

Vodja TOZD opravlja na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite zlasti naslednje naloge:

- skrbi za vodenje delovnega procesa skladno z nalogami splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, ki so zajete v obrambnem in varnostnem načrtu,
- organizira strokovno pripravo načrtov, poročil in drugih nalog za delavski svet, komite in druge organe,
- organizira in usklajuje izvrševanje sklepov delavskega sveta in komiteja pri izvajanju obrambnih in samozaščitnih priprav, nalog in aktivnosti.

137. člen

Delavci TOZD opredelijo naloge s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, ki so skupnega pomena ter način izvajanja in financiranja teh nalog v samoupravnem sporazumu o združitvi.

XIII. INOVACIJSKA DEJAVNOST

138. člen

S samoupravnim splošnim aktom o inovacijah se vzpodbuja vse delavce TOZD k izumljanju, odkrivanju ter uvajanju novih rešitev določenega tehničnega ali tehnološkega problema v vseh fazah delovnega procesa, s katero se dosega povečanje dohodka TOZD, DO, povečanje produktivnosti dela, izboljšanje kakovosti izdelkov, prihranek materiala, prihranek energije, boljše izkoriščanje strojev ali instalacij, izboljšanje tehnične kontrole izdelkov, izboljšanje varstva pri delu ali izboljšanje varstva in napredek človekovega okolja.

139. člen

S samoupravnim splošnim aktom o inovacijah se uredi postopek za ugotavljanje obstoja izuma, tehnične izboljšave, koristne ideje in predloge, za ugotavljanje prispevka izuma ali tehnične izboljšave k povečanju dohodka, način in pogoje, da se določi in izplača za uporabo izuma, tehnične izboljšave, koristne ideje in predloge, posebno nadomestilo in višino posebnega nadomestila in nagrad ter druga vprašanja v zvezi z izumi oziroma patenti, tehničnimi izboljšavami, koristnimi idejami in predlogi.

140. člen

Posebno nadomestilo se določa v odvisnosti doseženih koristi oziroma prihrankov, poleg tega pa se upošteva faktor ustvaritvene sposobnosti, ki zajema vpliv stopnje novosti, ki jo prinaša predlog in stopnjo izboljšanja glede na strokovno področje predlagatelja, konkretnost določilo ureja samoupravni splošni akt o inovacijah.

141. člen

Dohodek, ustvarjen z inovacijami, racionalizacijami in drugimi oblikami ustvarjalnosti, se razporeja na sredstva za osebne dohodke v istem razmerju kot dohodek, ki je rezultat živega dela.

142. člen

Delavci TOZD vsako leto iz svojih sredstev čistega dohodka odvajajo del sredstev za podelitev nagrade »Novator leta« in »Pantzove nagrade«. Delež sredstev se določi v vsakokratnem letnem finančnem planu TOZD.

143. člen

Višina nagrade »Novator leta« je v višini štirih poprečnih mesečnih neto osebnih dohodkov na zaposlenega delavca Železarne iz preteklega leta.

144. člen

Namen nagrade »Novator leta«, ki jo ureja pravilnik o podelitvi nagrade »Novator leta«, je, da vzpodbuja delavce k izumljanju, odkrivanju ter uvajanju novih tehničnih izboljšav in da se najboljše dosežke, priznane od samoupravnih organov v preteklem letu, nagradi.

»Pantzova nagrada«, ki jo ureja pravilnik o podelitvi »Pantzove nagrade« je namenjena delavcem TOZD DO Železarne Jesenice in osebam izven Železarne, ki s svojim življenjskim delom na področju metalurške dejavnosti, zlasti tehnologije in tehnike, bistveno vplivajo na rast DO kot celote in s tem prispevajo k uveljavljanju železarne Jesenice doma in v tujini.

XIV. STANOVANJSKE ZADEVE

145. člen

Delavci TOZD skupaj z drugimi delavci TOZD in delovnih skupnosti zaradi večje smotrnosti in učinkovitosti ter zagoto-